

◎ TERÜLET ÉS NÉPESSÉG ◎

Adatok és becslések a háztartások és családok 1930. évi számáról.

Données et évaluations sur le nombre des ménages et des familles en Hongrie en 1930.

Résumé. D'après les données publiées dans le dernier numéro de cette Revue¹⁾ sur les logements et ayant trait à la statistique des familles, le nombre, établi par estimation, des ménages était en 1930 en Hongrie d'environ 2,150.000.

Pour la même année, le nombre total des familles, parties de familles et personnes seules est évalué à environ 2·6 ou 2·75 millions (et même à 3 millions si l'on table sur des chiffres supérieurs aux données minima). Cela ressort également des documents concernant l'état matrimonial (on a même, d'après ces derniers, un chiffre d'environ 3 millions si l'on base son évaluation sur des chiffres dépassant les données minima). Selon une estimation faite pour 1930 à l'aide de la statistique de la fécondité des mariages, le nombre des unions légales n'ayant pas avec elles d'enfant était d'environ 0·5 ou 0·6 million, et celui des parties de familles semblables, de 0·2 à 0·3 million, tandis que le nombre des unions ayant avec elles des enfants était à peu près de 1·3 à 1·4 million et celui des parties de familles semblables, de 0·4 à 0·5 million. Pour ces deux dernières catégories, le nombre des enfants vivant chez leurs parents était d'environ 3·5 millions.

*

A Szemle legutolsó számában²⁾ a lakásoknak és lakóiknak, a háztartások összetételének főadatait tettük családstatistikai nézőszögből futólagos vizsgálat tárgyává. A lakásstatistikai adatokban való tallózás után most még a háztartások és családok számának (és nagyságának) megállapítására is szentelhetünk figyelmet. Sajnos az alábbi számítások bázisa nem elég szilárd s a háztartás és a család határozott fogalmi megkülönböztetését sem igen engedi meg. Az elvi és felvétel-technikai kérdésekre azonban ezúttal nem térünk ki, hanem az előző cikk idevágó megjegyzéseire utalunk.

A lakásstatistikából származó adatok.

Legutóbbi cikkünkben említettük, hogy a lakott magánlakások 1930. évi száma 2·1 millió volt. Ha mármost ettől az ered-

ménytől függetlenül a Szemle múlt számában az 1930. évi részletadatok alapján közölt 2. sz. táblából a „családfők“ háromféle adatát¹⁾ foglaljuk össze s az így kapott számhoz (2,208.409) még az intézeti háztartásokét (3.332) is hozzáadjuk, a háztartásoknak mintegy maximális számát (2,211.741) rögzíthetjük meg; a főbérleti (tulajdonos) háztartások száma (2,091.794) ezzel szemben a minimumot jelenti, mert az albérleknek elég nagy, az ágybérleknek pedig kisebb része önálló háztartást vezet.²⁾ A háztartások legvalószínűbb számát eszerint 2,150.000 körül kereshetjük, feltéve természetesen, hogy a háztartás fogalmának olyan tág körülhatárolásából indulunk ki, melynél az egyedülállók, az „egyed“-háztartások is külön háztartásnak számítanak.

Még több kérdőjellel találkozunk a családok számának összegezésénél. Helyesebb tehát, ha ezt a műveletet a családokról és családrészekről s egyedülállókról egybefoglalva végezzük el. Lakásstatistikai alapon itt is a családfőknek fent idézett lélekszámaiból (együtt 2,208.409 fő) indulhatunk ki; köztük természetesen egyedülálló (egytagú „család“) is bőven akad. Nem könnyű a háztartási alkalmazottak és az „egyéb“ lakók elbírálása; a cselédek ugyan a háztartások tagjai közé tartoznak, de nem családtagok, illetve legfeljebb a szülőfaluban élő családjuk (sok izben már végleg elszakadt) tagjai. Úgyhogy nem túlzás, ha családi szempontból nagy részüket az „egyedülállók“ közé soroljuk. Az egyéb címen a lakásban lakóknak kb. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ részét szintén töredécsaládnak, egyedülállónak tekinthetjük; hasonló álláspontra helyezkedhetünk az intézeti háztartások tagjaival (pl. szállodák lakóival) szemben is.

A családok, családrészek, egyedülállók összes száma mindezek tekintetbevételével kb. 2·4—2·5 millióra (sőt magasabb becsléssel ennél is többre) duzzad. A közös ház-

¹⁾ Főbérleti- (tulajdonos-) családfő: 2,091.794 albérleti-családfő: 76.338, ágyrajáró-családfő: 40.277.

²⁾ Ezenkívül arra is ügyelni kell, hogy a családfőknek egy kisebb töredéke mint távollévő maradt csak ki a népszámlálásból.

¹⁾ Revue Hongroise de Statistique, 1937, p. 1.

²⁾ A lakások és háztartások Magyarországon 1930-ban. M. Stat. Szemle 1937. évf. 1—6. l.

tartások külön családi egységet alkotó tagjai még így is a családtagok (rokonok) gyűjtötételében sikkadnak el. Ebben a tételben egészen hozzávetőleges becslés szerint¹⁾ kb. 150.000—200.000 férjes asszony foglalhat helyet. Az előbb nyert eredményhez eszerint ennyi házaspárt, illetve teljes családot kell még hozzáadni; sőt számukat a bármily más okból családtag (rokon) címen összefoglalt, de családi tekintetben „egyedülállóknak“, nem a családhoz tartozónak számító egyénekével (becslés szerint minimálisan 50.000) is növelhetjük. *A teljes és töredékcsaládok s az egyedülállók együttes vég-száma ezen az alapon legalább 2·6—2·75 millióra emelkedik.*²⁾

Egyéb családstatisztikai eredmények.

A Szemle mult számában közölt cikk elején említettük, hogy 1930. évi népszámlálásunknak *nemcsak lakástatistikai, hanem egyéb adatanyagában* is akadnak családi vonatkozású feljegyzések. Most röviden ezekre is kitérhetünk.

A *foglalkozási statisztika* az egyik ilyen adatforrás. Az 1930. évi népszámlálás foglalkozási feldolgozása ugyanis nem elégedett meg a keresők és eltartottak számának kutatásával, hanem a háziasszony-kérdésnek is figyelmet szentelt: az eltartottak sorából külön kiemelte *az ú. n. háztartásvezető-háztartásbeli nőket*. Számuk 1930-ban 1,717.942 volt. A másutt kifejtett zavaró körülményekre³⁾ való tekintettel ez a szám a családok minimális létszámánál is alacsonyabb. Felvilágosító értéke a háziasszony-kérdés első számszerű nyomozásán kívül főleg onnan származik, hogy az idevágó adatgyűjtemény bő foglalkozási tagolásban áll rendelkezésre, tehát a legkisebb társadalmi sejtnek, a családnak gazdaságtársadalmi rétegződéséről is elég részletes képet ad.

Lényegesen átfogóbb a családi statisztikai *vonatkozású* (de ismét csak *atomizáló*) ősforrás: *a népesség családi állapot szerinti tagozódásának statisztikája*. Kitérnik ebből, hogy 1930-ban a mai Magyaror-

szágon a házasságban élő férfiak száma 1,860.207, a nőké pedig 1,879.526 volt. Az eltérés nem nagy,¹⁾ úgyhogy azoknak *a családoknak az 1930. évi számát, melyekben a férj és feleség együtt, egy háztartásban élt, nyugodtan a magasabb adattal: 1·88 millióval tehetjük egyenlőnek*. Ezenkívül azonban *igen sok a töredékcsalád*. Az özvegy férfiak száma pl. 125.729, az özvegy nőké 476.361, az elvált férfiaké 18.805 és az elvált nőké 38.261. A fenti adat *ezzel a négy tétellel már 2,538.682-re szökik fel*. Igaz, hogy az utóbb felsoroltak egy része egyedülálló, vagy épenséggel családtag is lehet, a jelzett adat tehát a családoknak és családrészeknek az egyedülállók egy töredékét is felölelő *s valamivel a valóságot meghaladó száma*. Családi közösséghez nem tartozó egyedülálló azonban a nőtlenek, hajadonok sorában is szép számmal akadhatott. Figyelembevétel azt, hogy csupán a 20 évnél idősebb nőtlen és hajadon népesség fejszáma is meghaladta az egymilliót, körükből az egyedülállókét legalább negyedmillióra kell becsülni. *Az egyedülállók, a házaspárok, a teljes és a töredékcsaládok száma ezekkel együtt 2·75—2·80 millióra emelkednék,*²⁾ kb. ugyanannyira, mint amennyi a lakástatistikai számítás fentebb bemutatott végeredménye volt.

Családstatisztikai és családpolitikai jelentősége természetesen elsősorban *a fennálló házasságoknak, a gyermeket (kivált a többgyermekes) családoknak* van. Ez magyarázza a *házasságok termékenységét kutató statisztikák kiemelkedő* családi és biológiai, népességfejlődési *fontosságát*. Mint láttuk, a házaspárok 1930. évi száma csaknem 1·88 milliót tett. A férjes asszonyok házasság termékenységéről számot adó feldolgozás eredményei szerint³⁾ azonban 387.361 asszonynak nem volt élő gyermeke (nagyobb részüknek a népszámlálásig egyáltalában nem is született még gyermeke); vagyis *a legalább egygyermekes családok (házaspárok) száma 1930-ban 1·49 millióra rúgott.*⁴⁾ Ez az adat sem egészen kifogástalan, tekin-

¹⁾ V. ö. Kovács Alajos dr.: Az 1930. évi népszámlálás fontosabb eredményei. M. Stat. Szemle 1932. évf. 818. l.

²⁾ A fiatalabbkorú nőtlen-hajadonokra is figyelemmel s tágabb becsléssel ez a szám könnyen a 3 millióra vagy 3 millió fölé ugrik.

³⁾ L. M. Stat. Szemle 1936. évf. 667—693. l.

⁴⁾ Az állapotrajz szempontjából az *élő* gyermekek számán alapuló ez az adat fontosabb, mint az *összesen született* gyermekek számán nyugvó — a népességfejlődési, dinamikai szempontokból irányadó — számsor, melyet a Szemleben más alkalommal (az 1936. évi 8. számban) ismertettünk.

¹⁾ Ennél a becslésnél a „feleségek“-nek s az albérlők és ágyrajárók feleségeinek és a férjes háztartási alkalmazottaknak pontos, ill. becslés-szerű számát a férjes asszonyok összes számával mértük össze.

²⁾ Kevésbé óvatos becslés szerint ez a szám a 3 milliót is elérheti.

³⁾ L. Az 1930. évi népszámlálás. II. rész. M. Stat. Közlemények, Új sorozat, 86. kötet, 15. * l.

tettel arra, hogy az életben lévő „gyermek-
kek” egy része a népszámláláskor nemcsak
nagykorú volt már, hanem elhagyta a szü-
löi házat s esetleg maga is családot alapí-
tott, az eredeti családi kötelékben tehát nem
egyszer csupán az apa és anya maradt
együtt. (Lehet, hogy a gyermekes házaspá-
rok másfélmillió számát a második gene-
ráció e családalapítási, kiválási mozgalmá-
nak számbavétele 5—10% -kal, sőt még
többel is megapasztaná.) A férjes nőknek
az élő gyermekek száma szerinti tagozódá-
sáról képet rajzoló, az alábbi összeállítás
első oszlopába foglalt adatok ennek elle-
nére családvédelmi szempontból rendkívül
fontosak.¹⁾ Sajnos, a különböző család-
törödékek²⁾ megfelelő adatait a népszám-
lálás nem mutatta ki. Ezt a hiányt csak
egészen hozzávetőleges becsléssel pótolhat-
juk. Kis összeállításunk második szám-
oszlopa a férjes nők (házaspárok) fix ada-
tait a családtörödékekre vonatkozó nyers
becslésekkel *egybefoglalva* közli.

Az életben lévő gyermek száma	A férjes nők (családok) száma az 1930. évi népszámlálás szerint (1)	A férjes nők (csalá- dok) népszámlálási adatának és a csa- ládtörödékekre ²⁾ vo- natkozó becslésnek összege (2)
0	387.361	565.000
1	424.583	580.000
2	394.971	540.000
3—4	431.866	595.000
5 vagy több	240.745	320.000
Összesen . .	1,879.526	2,600.000

*Mindkét számoszlop a családi együttélés
szempontjából maximális adatokat tartal-
maz.* Az élő gyermekek éppen elég tekinté-
lyes hányada ugyanis kirepült már a csa-
ládi fészkekből, sok élőgyermekes férjes asz-
szony — özvegy — elvált (család ill. család-
rész) tehát ebből a nézőpontból tulajdonké-
ppen *gyermeknélkülinek* számít. Ezenkívül
azonban az *egyes gyermekszám-kategóriák-
ban is lényeges eltolódásokkal* kell számol-
nunk, mégpedig az *alsóbb kategóriák felé*,
amennyiben pl. azok a két élőgyermekesek,
akiknek egyik gyermekük már nincs otthon,
az együttélő családközösség nagysága szem-
pontjából a valóságban egygyermekesek és

így tovább (ez a többi kategóriára talán még
fokozottabb mértékben áll). Végeredmény-
ben *azoknak a családoknak és családrészek-
nek az 1930. évi számát, amelyek ilyen tág
értelmezésben gyermeknélküliek voltak, leg-
alább 0·7—0·8 millióra tehetjük, míg az
otthon élő gyermekkel (gyermekkel) bí-
róké ugyanakkor legfeljebb 1·8—1·9 millió
lehetett, a családban maradt gyermekek
száma pedig a 3½ milliót¹⁾ aligha halad-
hatta meg.²⁾ Teljesen eltekintve attól, hogy
az özvegyek és elváltak közül is kb. egy-
kétszázezren családi köteléken kívül, mint
egyedülállók élnek le napjaikat, tehát *egyed-
ül a fenti adatok mérlegelése alapján* (és
a közel 1·9 millió házaspárnál 3·8 millió
házassféllal számolva) a *nem* családi köte-
lékben élő lakosság számát egészen hozzá-
vetőlegesen ½—1 millióra becsülhetjük. Is-
mételten is hangsúlyozzuk azonban, hogy
ezt a számítást még megközelítő értékűnek
is alig szabad tekinteni. Főleg a legutóbb
említett adat látszik rendkívül labilnak,
pontosabb számításra azonban ezidőszert
nincs támpontunk.³⁾*

¹⁾ Hogy az életben maradt gyermekek összes
számát mennyire nem szabad a szorosabban a csa-
ládhoz tartozó együttélőkével azonosnak venni,
arra az is jól rámutat, hogy *egyedül a férjes asz-
szonyok* életben lévő gyermekeinek összes száma
4,145.417 volt s ez a szám az özvegyek stb. életben
lévő gyermekeinek összes számával együtt kb. 5½
millió volna; ez a 8·69 milliós országos lélekszám-
hoz viszonyítva olyan magas szám, mely már egy-
magában is igazolja, hogy csupán egy részüket
lehet az eredeti családi kötelékbe tartozónak te-
kinteni. (Megjegyzendő, hogy a népszámlálás-
kor az összesen született és az életben lévő gyer-
mekek számának megállapításánál nemcsak a
fennálló, hanem a *korábbi* házasságokból szár-
mazó gyermekeket is figyelembe kellett venni.)

²⁾ A család ebben az értelmezésben a háztar-
tásnál általában szűkebb fogalom; ha viszont a
háztartáson kívül élő, ideiglenesen (pl. tanulmányi
okokból) vagy véglegesen elszármazottakat is figye-
lembe vesszük, a családnak olyan (biológiai) fo-
galmához érkeünk, mely az esetek egy részében
a háztartásnál is tágabb lehet.

³⁾ A következő (1930. évi) összefoglalás ha-
sonlóképpen csupán *egészen tájékoztató értékű* le-
het: 1. Az otthon élő gyermek nélküli házaspárok
száma 0·5—0·6 millió, a két házassféllé tehát 1—1·2
millió. 2. Az otthon élő gyermek nélküli család-
törödékek (özvegyek, elváltak stb.) száma 0·2—0·3
millió, lélekszámuk ugyanannyi. 3. Az otthon élő
gyermekkel bíró a) házaspárok száma 1·3—1·4
millió, a házassféllé tehát 2·6—2·8 millió, b) az
ugyanilyen családtörödékeké 0·4—0·5 millió (fej-
számuk ugyanannyi), c) e kétféle kategóriában az
otthon élő gyermekeké kb. 3·5 millió. 4. A nem
családi kötelékben élő egyéb népesség fejszáma
0·5—1·0 millió; ez utóbbi szám csak a c) alatti
gyermekszám rovására módosítható (növelhető). (Az
egész lélekszám 1930-ban 8,688.319 fő volt.)

¹⁾ L. részletesebben Thirring Lajos dr.: A sok-
gyermekes férjes nők száma az 1930. évi népszám-
lálás szerint. Miskolci Jogászélet Könyvtára, Új
sorozat, 17. sz. (Miskolc, 1936).

²⁾ Özvegy és elvált nők, özvegy és elvált fér-
fiak családjai s olyan családok, amelyekben egyik
szülő sem él (vagy nem él törvényes házasságban).

A gyermektelen, valamint a kis (egy- és kétgyermekes) családok erős számbeli túlsúlyát a bemutatott egészen nyers számítás is elég jól kidomborítja. Ugyanerre a nem kedvező túlsúlyra, aránytalanságra vet közvetve fényt az is, hogy száz férjes asszonyra 1930-ban mindössze 221 életben lévő gyermek jutott;¹⁾ családjuk tagjainak átlagos száma tehát velük és férjükkel *együtt* is éppen csak hogy eléri a 4-et (a töredékcsaládoknál az átlagszám még ekkora sem lehet). Összeállításunkban a jövő fejlődés biztosítása, a nagy család ennek megfelelően sajnos hasonlóképpen meglehetősen szerény helyet foglal el.

*

¹⁾ A házas termékenységi mutató: a száz férjes asszonyra jutó *összesen* született gyermekek száma az 1930. évi népszámlálás szerint 327 volt.

A magyar családi statisztika ezidőszereint nagyban-egészben csupán a mult alkalommal és most összehordott adattörmelékekből tevődik össze. Munkaterülete viszont roppant nagy s a nemzeti lét életbevágóan fontos kérdéseinek feltárása a feladata. Jelentőségéhez illő keretekben való kiépítését¹⁾ az 1940. évi népszámlálás legelsőrendűbb programmpontjai közé kell sorozni.

Thirring Lajos dr.

¹⁾ Erre már 1930-ban is történt kísérlet: a házi gyűjtőívnek egyik külön része a családfőkre (és egyedülállókra) vonatkozó főadatokat (foglalkozás, vallás, anyanyelv, családtagok száma) külön sorokban tudakolta. Sajnos, ennek a korszerű szellemben elgondolt, úttörő anyagnak nagyobb költséget igénylő feldolgozására nem került sor.

◎ SZOCIÁLIS STATISZTIKA ◎

Allami gyermekmenhelyek az 1936. évben.

Les asiles d'Etat pour enfants en Hongrie dans l'année 1936.

Résumé. *A la fin de 1936, dans les 9 asiles d'Etat pour enfants, le nombre des assistés dépassait 40.000. En tenant compte des admissions ayant eu lieu au cours de l'année, les asiles ont eu en 1936 53.264 élèves. Parmi ceux-ci, à la fin de l'année, le nombre des enfants naturels représentait 44,4%. Des enfants naturels du pays, les asiles ont admis près de vingt fois plus par rapport aux enfants légitimes. Bien que l'effectif des asiles ait fort augmenté, la mortalité y fut bien inférieure à celle de 1935. Les dépenses faites pour l'entretien des asiles furent également au-dessous de celles de l'année précédente.*

*

1936 végén a gyermekmenhelyek gondozása alatt állók létszáma meghaladta a 40.000-et és az éveleji létszám, valamint az évközi felvételek számaiból kitetszőleg a menhelyek gondoskodása az 1936. év folyamán 53.264 gyermekre terjedt ki. A létszám 1931 óta — amikor még a 30.000-ret el nem érte — fokozatosan és megszakítás nélkül emelkedik. Ezen öt esztendő alatt az emelkedés meghaladja a 11.000 főt is. Az 1926—1928. évek abnormálisan magas létszámát nem tekintve, az 1936. évvégi létszám (40.788) a legmagasabb a háború befeje-

zése óta eltelt időszakban. Mi lehet ennek a létszámnövekedésnek az oka? Kétségtelenül közrejátszik benne a népszaporodás is, mert hiszen a népesség számának növekedésével természetesen bővül az a réteg is, melyből a menhelyek gondozottjai kikerülni szoktak. Igen ám, de a népesség öt esztendő alatt — a népszámlálásról népszámlálásra tapasztalt szaporodási arányok alapján — legfeljebb 4—5%-kal szaporodott, a menhelyi gyermekek létszáma ellenben 5 év alatt majdnem 37%-kal nőtt meg. A létszámnak a népszaporodás számájára írható emelkedése tehát jelentéktelen, alig tesz ki 1500 körüli növekedést. Mondhatni ezért, hogy majdnem az egész létszámemelkedés más okokra vezethető vissza, elsősorban gazdasági okokra, amilyen a kereseti lehetőségek fokozatos rosszabbodása és az ezzel szemben egyre emelkedő drágulási folyamat. Most érezhető teljes egészében ezen intézmények fennállásának áldásos, nemzetmentő működése, mert ezek hiányában azok a gyermekek, kiket évről-évre emelkedő számban gondjaikba vesznek, a legnagyobb nyomornak és korai pusztulásnak lennének kitéve.

A gyermektelen, valamint a kis (egy- és kétgyermekes) családok erős számbeli túlsúlyát a bemutatott egészen nyers számítás is elég jól kidomborítja. Ugyanerre a nem kedvező túlsúlyra, aránytalanságra vet közvetve fényt az is, hogy száz férjes asszonyra 1930-ban mindössze 221 életben lévő gyermek jutott;¹⁾ családjuk tagjainak átlagos száma tehát velük és férjükkel *együtt* is éppen csak hogy eléri a 4-et (a töredékcsaládoknál az átlagszám még ekkora sem lehet). Összeállításunkban a jövő fejlődés biztosítéka, a nagy család ennek megfelelően sajnos hasonlóképen meglehetősen szerény helyet foglal el.

*

¹⁾ A házas termékenységi mutató: a száz férjes asszonyra jutó *összesen* született gyermekek száma az 1930. évi népszámlálás szerint 327 volt.

A magyar családi statisztika ezidőszerint nagyban-egészben csupán a mult alkalommal és most összehordott adattörmelékekből tevődik össze. Munkaterülete viszont roppant nagy s a nemzeti lét életbevágóan fontos kérdéseinek feltárása a feladata. Jelentőségéhez illő keretekben való kiépítését¹⁾ az 1940. évi népszámlálás legelsőrendűbb programmpontjai közé kell sorozni.

Thirring Lajos dr.

¹⁾ Erre már 1930-ban is történt kísérlet: a házi gyűjtőívnek egyik külön része a családfőkre (és egyedülállókra) vonatkozó főadatokat (foglalkozás, vallás, anyanyelv, családtagok száma) külön sorokban tudakolta. Sajnos, ennek a korszerű szellemben elgondolt, úttörő anyagnak nagyobb költséget igénylő feldolgozására nem került sor.

◎ SZOCIÁLIS STATISZTIKA ◎

Allami gyermekmenhelyek az 1936. évben.

Les asiles d'Etat pour enfants en Hongrie dans l'année 1936.

Résumé. *A la fin de 1936, dans les 9 asiles d'Etat pour enfants, le nombre des assistés dépassait 40.000. En tenant compte des admissions ayant eu lieu au cours de l'année, les asiles ont eu en 1936 53.264 élèves. Parmi ceux-ci, à la fin de l'année, le nombre des enfants naturels représentait 44,4%. Des enfants naturels du pays, les asiles ont admis près de vingt fois plus par rapport aux enfants légitimes. Bien que l'effectif des asiles ait fort augmenté, la mortalité y fut bien inférieure à celle de 1935. Les dépenses faites pour l'entretien des asiles furent également au-dessous de celles de l'année précédente.*

*

1936 végén a gyermekmenhelyek gondozása alatt állók létszáma meghaladta a 40.000-et és az éveleji létszám, valamint az évközi felvételek számaiból kitetszőleg a menhelyek gondoskodása az 1936. év folyamán 53.264 gyermekre terjedt ki. A létszám 1931 óta — amikor még a 30.000-ret el nem érte — fokozatosan és megszakítás nélkül emelkedik. Ezen öt esztendő alatt az emelkedés meghaladja a 11.000 főt is. Az 1926—1928. évek abnormálisan magas létszámát nem tekintve, az 1936. évvégi létszám (40.788) a legmagasabb a háború befeje-

zése óta eltelt időszakban. Mi lehet ennek a létszámnövekedésnek az oka? Kétségtelenül közrejátszik benne a népszaporodás is, mert hiszen a népesség számának növekedésével természetesen bővül az a réteg is, melyből a menhelyek gondozottjai kikerülni szoktak. Igen ám, de a népesség öt esztendő alatt — a népszámlálásról népszámlálásra tapasztalt szaporodási arányok alapján — legfeljebb 4—5%-kal szaporodott, a menhelyi gyermekek létszáma ellenben 5 év alatt majdnem 37%-kal nőtt meg. A létszámnak a népszaporodás számájára írható emelkedése tehát jelentéktelen, alig tesz ki 1500 körüli növekedést. Mondhatni ezért, hogy majdnem az egész létszámemelkedés más okokra vezethető vissza, elsősorban gazdasági okokra, amilyen a kereseti lehetőségek fokozatos rosszabbodása és az ezzel szemben egyre emelkedő drágulási folyamat. Most érezhető teljes egészében ezen intézmények fennállásának áldásos, nemzetmentő működése, mert ezek hiányában azok a gyermekek, kiket évről-évre emelkedő számban gondjaikba vesznek, a legnagyobb nyomornak és korai pusztulásnak lennének kitéve.

1. A létszám alakulása az 1936. év folyamán korcsoport szerint.

Variation, par groupes d'âge, du nombre des enfants assistés dans les asiles au cours de l'année 1936.

Korcsoport Groupes d'âge	Létszám az év elején — Nombre, au début de l'année, des enfants assistés	Az év folyamán — Enfants										Létszám az év végén Nombre des enfants assistés à la fin de l'année			
		felvétetett — admis			kivált — sortis			meghalt — décès				összesen total		ebből házasságon kívül született dont nés hors de mariage	
		au cours de l'année													
		összesen — total	ebből házasságon kívül született dont nés hors de mariage		összesen — total	ebből házasságon kívül született dont nés hors de mariage		összesen — total	ebből házasságon kívül született — dont nés hors de mariage		összesen — total	ebből házasságon kívül született dont nés hors de mariage			
szám szerint en nombres	%		szám szerint en nombres	%		szám szerint en nombres	%		szám szerint en nombres	%		szám szerint en nombres	%		
1 éven aluli — Au-dessous de 1 an	1.727	3.851	2.354	61.1	1.648	1.000	60.7	637	414	65.0	1.604	4.0	1.024	63.8	
1—7 éves — ans	17.786	5.757	1.742	30.2	4.387	1.489	33.9	243	129	53.1	18.936	46.4	8.868	46.9	
7 éven felüli — Au-dessus de 7 ans	19.103	5.040	1.077	21.4	5.501	1.529	27.8	60	17	28.3	20.248	49.6	8.202	40.5	
Összesen — Total	38.616	14.648	5.173	35.3	11.536	4.018	34.8	940	560	59.6	40.788	100.0	18.094	44.3	

A menhelyi gyermekek számának felezését erősen megközelítő nagy csoportja a legmostohább körülmények kilátásaival világba lépő gyermekek, a törvénytelen születésű gyermekek soraiból toborzódik. A törvénytelen születésű gyermekek — kevés kivételtől eltekintve — egyedül csak az anya keresetére vannak utalva. A nő kereseti lehetőségek szempontjából pedig egyrészt összehasonlíthatatlanul hátrányosabb helyzetben van, mint a férfi, másrészt ha akad is munkaalkalma, annak jobban csakis úgy tud megfelelni, ha gyermekét idegen gondozásba adja. Természetes tehát, hogy a törvénytelen születésű gyer-

mekek jóval nagyobb hányada (közel húszszorosa — mint azt az előző évi ismertetésünkben bővebben kifejtettük) kerül a menhelyek gondozásába, mint a házasságból született gyermekeké. Mégis 1936-ban a házasságból született gyermekek aránya (55.6%) már magasabb valamivel, mint az előző esztendőben volt (54.7%), ami mellett tanuskodik, hogy a rossz gazdasági viszonyok az utolsó esztendőben a törvényes gyermekek szülőit is fokozottabb mértékben kényszerítették arra, hogy a menhelyek segítő kezét igénybe vegyék.

A törvénytelen születésű gyermekeknek 1936-ban már majdnem a felét (48.4%)

2. A gondozottak évvégi létszáma menhelyek és származás szerint 1936-ban.

Nombre, à la fin de l'année, des enfants assistés, suivant les asiles et l'origine des enfants.

Az intézetek székhelye Siège des asiles	száma összesen au total	A gondozottak — Enfants assistés						
		közül — dont						
		a házasságból — nés de mariage			a házasságon kívül — nés hors de mariage			
		született gyermekek száma						
fiú Garçons	leány Filles	összesen Total	fiú Garçons	leány Filles	összesen — Total			
				szám -nomb.	%			
Budapest	7.694	2.176	1.777	3.953	1.865	1.876	3.741	48.6
Debrecen	5.688	1.899	1.572	3.471	1.143	1.074	2.217	39.0
Gyula	4.697	1.509	1.144	2.653	1.141	903	2.044	43.5
Kecskemét	4.368	1.262	1.094	2.356	1.012	1.000	2.012	46.0
Miskolc	2.645	779	692	1.471	594	580	1.174	44.4
Pécs	3.719	1.089	824	1.913	1.207	599	1.806	48.6
Szeged	3.456	1.077	789	1.866	878	712	1.590	46.0
Szombathely	3.426	1.058	996	2.054	736	636	1.372	40.0
Veszprém	5.095	1.639	1.318	2.957	1.192	946	2.138	42.0
Összesen {szám szerint Total {en nombres % 100.0	40.788	12.488	10.206	22.694	9.768	8.326	18.094	— —
		30.6	25.0	55.6	24.0	20.4	44.4	

3. Az állami gyermekmenhelyek 1936. évi főbb adminisztratív adatai.

Données principales sur les asiles d'Etat pour enfants en 1936.

Az intézetek székhelye <i>Siège des asiles</i>	Az intézetek — <i>Asiles d'Etat pour enfants</i> :																			
	gondozása alatt álló gyermekek száma az év végén <i>Nombre, à la fin de l'année, des enfants assistés</i>	telepeinek — <i>Etablissements extérieurs</i>	telepeire kihelyezett gyermekek — <i>Enfants placés dans les établissements extérieurs.</i>	befogadóképessége — <i>Lits</i>				személyzete — <i>Personnel</i>						fenntartási költségei — <i>Dép. d'entr.</i>						
				<i>pour</i>				orvosok — <i>médecins</i>		ápolók — <i>infirmiers</i>		tisztviselők — <i>employés</i>		díjnokok — <i>commissaires</i>		egyéb alkalmazottak — <i>autres employés</i>		személyi illetmények — <i>Dépenses de personnel</i>	dolgi kiadások — <i>Dépenses de matériel</i>	összesen — <i>Total</i>
				felnőttek — <i>adultes</i>	gyermekek — <i>enfants</i>	excepció — <i>les nourrissons</i>	csecsemők — <i>nourris.</i>	részére szolgáló ágyak												
száma — <i>en nombres</i>													pengőben — <i>en pengős</i>							
Budapest	7.694	49	6.034	123	170	234	16	58	12	4	35	208.747	1,090.522	1,299.269						
Debrecen	5.688	19	4.877	56	41	43	4	8	2	2	7	65.099	545.501	610.600						
Gyula	4.697	35	3.719	30	46	34	2	7	4		5	52.077	462.379	514.456						
Kecskemét	4.368	24	4.140	28	20	40	2	7	3	1	5	35.635	359.437	395.072						
Miskolc	2.645	16	2.350	52	45	40	2	7	2	2	5	42.020	275.900	317.920						
Pécs	3.719	24	3.160	106	12	62	2	7	3	1	5	56.227	358.363	414.590						
Szeged	3.456	17	3.050	26	34	34	3	8	3	1	6	24.050	398.931	422.981						
Szombathely	3.426	18	2.986	60	15	56	2	7	4		5	54.514	362.328	416.842						
Veszprém	5.095	20	4.394	62	21	48	3	7	2		5	33.149	487.415	520.564						
Összesen — Total .	40.788	222	34.710	543	404	591	36	116	35	13	78	571.518	4,340.776	4,912.294						

kitevő hányada származik házicseléd anyától (1935-ben még csak 46,8%-a), míg az a másik társadalmi kategória, mely törvénytelen szülöttek magas arányaival emelkedik ki, a különböző ágbeli napszámosnők, valamivel kisebb százalékban vannak képviselve 1936-ban (15,5%), mint egy évvel előbb (16,3%). A törvényes gyermekek megoszlását szülők foglalkozása szerint vizsgálva pedig éppen a különböző ágbeli napszámosoknál látunk erősebb emelkedést, mert míg egy évvel előbb csak 33,5%-uk, 1936-ban már 36,2%-uk származik eme foglalkozást űző szülőktől.

A gyermekmenhelyek oltalma alá került gyermekeknek csak egy csekély töredékaránya van magukban az intézetekben elhelyezve, legnagyobb részük (87,0%) ne-

velőszülőknél van kihelyezve. A menhelyi gyermekeket magukhoz fogadó nevelőszülők relatív többsége (43,8%) östermelő foglalkozású, de aránylag sok iparral foglalkozó (17,8%) és különböző ágbeli napszámos (15,8%) is akad közöttük.

Annak ellenére, hogy a létszám erősen megnövekedett, 1936-ban mégis jóval kevesebb volt az évközi elhalálozások száma, mint 1935-ben. A létszám emelkedése minden egyes menhelyre kiterjedt, legkisebb mértékben azonban Pécsre, Kecskemétre és Miskolcra. Annak ellenére továbbá, hogy az 1936. év folyamán a menhelyeknek 2.623-mal több gyermekre terjedt ki a gondoskodása, mint 1935-ben, a menhelyek fenntartási költsége 58.355 pengővel kevesebbet tett ki, mint egy évvel előbb.

Mozolovszky Sándor dr.

A munkanélküliség nemzetközi adatai.

Données internationales sur le chômage.

1. A munkanélküliek száma.

Ország	1933		1934		1935		1936	
	VI.	XII.	VI.	XII.	VI.	XII.	VI.	XII.
h ó v é g é n								
Am. Egy. Államok	.	.	.	.	6,713.000	8,954.017	6,666.599 ⁹⁾	6,832.222
Ausztrália ¹⁾	106.652	95.745	86.652	80.097	877.177	59.092	57.001 ¹¹⁾	52.482
Ausztria ²⁾	380.785	422.258	347.670	399.138	319.142	383.785	322.501	381.921
Belgium ³⁾	145.881	194.279	163.216	212.713	146.581	162.166	100.838 ⁹⁾	112.881
Bulgária ⁴⁾	29.138	34.499	33.129	39.059	36.284	50.710	30.045 ⁹⁾	17.586
Cseh-Szlovákia ²⁾	675.933	779.987	582.810	752.328	605.956	794.407	565.799	619.143
Csile ²⁾	66.022	65.269	28.040	18.211	9.935	8.173	7.482 ⁹⁾	5.516
Dánia ²⁾	87.644	137.559	73.639	133.631	62.821	140.037	57.846	141.946
Danzig ²⁾	29.622	28.368	17.774	22.585	16.212	21.039	11.890	14.933
Finnország ²⁾	11.479	17.062	5.946	10.680	3.948	7.427	1.877	4.398
Franciaország ²⁾	281.579	344.899	345.314	454.915	433.354	439.782	419.887	413.450
Ír Szabadállam ²⁾	60.578	79.414	90.408	128.084	130.244	133.319	70.274	105.078
Japán ⁴⁾	428.708	382.315	372.070	365.788	353.553	359.636	337.998 ¹⁰⁾	324.000
Jugoszlávia ²⁾	14.492	17.733	9.186	16.497	10.935	18.685	14.002	22.069
Kanada ²⁾	73.687	90.333	86.175	88.431	79.355	85.095	83.829	93.372
Lengyelország ²⁾	224.566	342.622	306.387	413.703	364.856	402.814	314.014 ⁹⁾	339.395
Lettország ²⁾	3.769	10.605	1.019	7.854	1.812	8.130	1.074	5.549
Magyarország¹⁾	27.270	27.044	23.349	22.031	19.346	19.386	16.426	15.967
Nagy-Britannia ⁵⁾	2,029.185	1,949.477	1,672.644	1,793.047	1,636.037	1,648.256	1,401.665	1,424.451
Németalföld ³⁾	144.105	237.109	146.377	182.170	157.416	192.273	162.198	158.749
Németország ^{2) 7)}	4,856.942	4,059.055	2,480.826	2,604.700	1,876.579	2,507.955	1,314.731	1,478.237
Norvégia ²⁾	30.394	41.663	28.794	40.288	29.757	40.950	26.139	36.260
Olaszország ⁶⁾	883.621	1,132.257	830.856	961.705	638.100	609.094	.	.
Románia ²⁾	24.685	25.765	14.482	16.523	11.332	17.040	9.291 ⁸⁾	8.852
Svédország ¹⁾	89.485	109.778	67.184	115.064	63.795	114.176	53.861 ⁹⁾	67.869
Újzéland ²⁾	56.563	48.334	48.393	36.357	39.330	35.653	39.038 ¹⁰⁾	41.908

¹⁾ Szakszervezetek adatai. — ²⁾ Munkaközvetítő hivatalok adatai. — ³⁾ Önkéntes biztosításra vonatkozó adatok. — ⁴⁾ Becslés. ⁵⁾ Kötelező biztosításra vonatkozó adatok. — ⁶⁾ Testületi minisztérium adatai. — ⁷⁾ 1933. VII. óta a munkatáborokban foglalkoztatottak nélkül. — ⁸⁾ 1935. II. — ⁹⁾ 1936. XI. — ¹⁰⁾ 1936. IX. — ¹¹⁾ 1936. VIII.

A világ munkapiacának helyzetében további, egyes államokban lényeges javulás észlelhető.

Amint a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal és a Népszövetség közlésén alapuló táblázatunkból (1. tábla) kitetszik, a munkanélküliek számának csökkenése éppen azokban az államokban jelentős, amelyekben a munkanélküliek abszolút száma a legnagyobb (Egyesült Államok, Németország). A nagyszámú munkanélkülit kimutató államok közül számottevő a javulás Nagy-Britanniában, Cseh-Szlovákiában, Lengyelországban stb. is. Néhány állam rosszabbodást mutat (pl. Dánia).

A világ kimutatható munkanélkülieinek összes számát a Wirtschaft und Statistik 1936 őszén 18 millióra teszi az 1936. éveleji 22 millióval szemben.

Ugyanezen forrás szerint a munkanélkülieknek a népességhez viszonyított aránya a 2. számú táblázat szerint alakul. Ebben a sorrendben, amely az Egyesült-Államokra nem terjed ki, Németalföld és Ausztria helyzete a legkedvezőtlenebb. A munkanélküliek aránya a kereső népességben ezekben az országokban 13%-on felül van.

Közöljük még a Nemzetközi Munkaügyi Hiva-

2. A munkanélküliség aránya.

Munkanélküliek	Az összes népesség		A kereső népesség	
	százalékában			
	1935	1936	1935	1936
szeptember végén				
Németalföld	5.0	5.3	12.5	13.3
Ausztria	5.9	6.1	12.6	13.1
Kanada	3.3	3.1	9.1	8.7
Cseh-Szlovákia	4.8	4.0	10.0	8.4
Nagy-Britannia	4.2	3.5	8.9	7.4
Újzéland	2.7	2.8	6.5	6.9
Franciaország	3.5	3.0	6.6	5.7
Ír-Szabadállam	3.8	2.3	8.6	5.1
Danzig	3.6	2.0	8.1	4.6
Svájc	1.7	2.0	3.5	4.2
Dánia	1.9	1.7	4.2	3.8
Belgium	1.8	1.4	4.2	3.2
Németország	2.6	1.5	5.2	3.1
Ausztrália	1.6	1.2	3.7	2.8
Lengyelország	1.5	1.3	2.8	2.5
Norvégia	1.1	1.0	2.7	2.4
Magyarország	0.6	0.6	1.4	1.3
Svédország	0.7	0.3	1.4	0.7
Lettország	0.2	0.1	0.3	0.2
Esztország	0.1	0.1	0.1	0.1
Finnország	0.2	0.0	0.3	0.1
Jugoszlávia	0.1	0.1	.	.
Románia	0.0	0.0	.	.

3. A foglalkoztatottság indexeinek alakulása.

1929 = 100

Év, hó	Am. Egyes. Államok	Cseh-Szlovákia	Franciaország	Japán	Kanada	Lenygelország	Lettország	Magyarország	Nagy-Britannia	Olaszország	Svédország
1929	100·0	100·0	.	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	¹⁾ 100·0
1930	87·2	97·5	100·0	90·0	94·5	86·8	105·3	94·3	96·0	97·3	.
1931	73·8	92·4	92·5	81·7	85·3	73·9	97·9	89·2	92·3	88·8	.
1932	62·6	83·2	80·9	82·0	72·5	63·3	83·2	82·0	91·7	78·5	.
1933	68·8	75·4	79·4	89·9	70·6	62·9	88·4	81·1	94·8	79·4	89·1
1934	78·7	75·0	76·9	100·2	80·9	68·0	95·8	86·8	99·3	82·9	97·4
1935	82·0	76·5	73·5	109·6	83·8	71·4	101·1	91·2	101·6	.	103·1
1936	87·6	.	.	.	.	.	.	.	106·7	.	.
1936 I.	82·7	69·2	72·6	110·6	82·6	67·4	101·1	91·0	101·7	.	.
II.	82·8	70·5	72·5	111·3	83·0	68·7	101·1	92·6	103·1	.	.
III.	83·9	73·7	72·9	112·5	81·7	71·4	103·2	96·9	104·7	.	104·5
IV.	85·0	80·2	73·2	116·0	83·5	73·7	104·2	97·1	105·6	.	.
V.	85·6	84·6	73·8	116·6	85·6	76·0	107·4	98·7	106·9	.	.
VI.	85·9	86·9	75·8	116·5	87·8	76·5	108·4	98·1	107·0	.	109·2
VII.	86·9	88·2	75·0	116·5	88·6	77·8	109·5	98·2	107·7	.	.
VIII.	89·2	88·2	75·1	116·6	89·8	79·3	109·5	100·8	108·3	.	.
IX.	91·0	88·8	75·2	117·6	92·4	80·6	109·5	100·7	108·5	.	111·1
X.	92·2	89·2	75·0	118·0	93·1	85·0	111·6	101·9	108·7	.	.
XI.	92·4	88·1	75·4	.	92·4	82·0	113·7	.	108·9	.	.
XII.)	93·3	.	.	.	.	.	.	.	109·0	.	.

1) 1926/30 átlag.

talnak a foglalkoztatottság indexeit tartalmazó kimutatását. A kimutatásban szereplő államok vala-

mennyiében javult a foglalkoztatottság mértéke és pedig több államban erőteljesen.

© MEZŐGAZDASÁG ©

Magyarország területe.

La superficie de la Hongrie.

(A mezőgazdasági összeírás eredményei I. — *Les résultats du recensement agricole. 1.*)

Résumé. Au printemps de 1935, un recensement agricole a été exécuté en Hongrie. Basé sur les déclarations des propriétaires fonciers, il avait pour objet les propriétés rurales comprenant des terres assujetties à l'impôt foncier, c'est-à-dire propres à être cultivées. Les propriétés comprenant uniquement des terres improductives ont été laissées de côté.

Comme le propriétaire foncier qui se met à produire des plantes différentes de celles qu'il cultivait auparavant, n'est pas tenu par la loi d'en avertir le cadastre, la répartition réelle, par branches de culture, de la superficie des propriétés terriennes n'est pas identique à celle qui ressort des registres de cadastre. C'est pourquoi les propriétaires de terres ont été obligés de déclarer, lors du recensement en question, non seulement la superficie de leur propriété et sa répartition par branches de culture, enregistrées par le cadastre,

mais aussi la situation réelle existant à cet égard au moment du recensement (28 février 1935).

Des données recueillies par le recensement, celles concernant la statistique des propriétés ont été publiées récemment. On y voit qu'aux chiffres du cadastre, la superficie des terres labourables, jardins et forêts était supérieure de 54.010 arp. cadastraux, et que celle des prés, prairies, vignes, pâturages et roselières était inférieure de 63.014 arp. cad. aux données du cadastre.

Ces changements ont été dus principalement à l'extension de la production en terres labourées et jardins, aux progrès réalisés ces derniers temps pour les cultures fruitières et maraîchères, et à la diminution des effectifs bovins et ovins. Les modifications amenées par la réforme agraire, la construction d'habitations, due pour une part à l'augmentation de la population, l'assèchement de terres, y ont aussi contribué.

3. A foglalkoztatottság indexeinek alakulása.

1929 = 100

Év, hó	Am. Egyes. Államok	Cseh-Szlovákia	Franciaország	Japán	Kanada	Lenygelország	Lettország	Magyarország	Nagy-Britannia	Olaszország	Svédország
1929	100·0	100·0	.	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	¹⁾ 100·0
1930	87·2	97·5	100·0	90·0	94·5	86·8	105·3	94·3	96·0	97·3	.
1931	73·8	92·4	92·5	81·7	85·3	73·9	97·9	89·2	92·3	88·8	.
1932	62·6	83·2	80·9	82·0	72·5	63·3	83·2	82·0	91·7	78·5	.
1933	68·8	75·4	79·4	89·9	70·6	62·9	88·4	81·1	94·8	79·4	89·1
1934	78·7	75·0	76·9	100·2	80·9	68·0	95·8	86·8	99·3	82·9	97·4
1935	82·0	76·5	73·5	109·6	83·8	71·4	101·1	91·2	101·6	.	103·1
1936	87·6	.	.	.	.	.	.	.	106·7	.	.
1936 I.	82·7	69·2	72·6	110·6	82·6	67·4	101·1	91·0	101·7	.	.
II.	82·8	70·5	72·5	111·3	83·0	68·7	101·1	92·6	103·1	.	.
III.	83·9	73·7	72·9	112·5	81·7	71·4	103·2	96·9	104·7	.	104·5
IV.	85·0	80·2	73·2	116·0	83·5	73·7	104·2	97·1	105·6	.	.
V.	85·6	84·6	73·8	116·6	85·6	76·0	107·4	98·7	106·9	.	.
VI.	85·9	86·9	75·8	116·5	87·8	76·5	108·4	98·1	107·0	.	109·2
VII.	86·9	88·2	75·0	116·5	88·6	77·8	109·5	98·2	107·7	.	.
VIII.	89·2	88·2	75·1	116·6	89·8	79·3	109·5	100·8	108·3	.	.
IX.	91·0	88·8	75·2	117·6	92·4	80·6	109·5	100·7	108·5	.	111·1
X.	92·2	89·2	75·0	118·0	93·1	85·0	111·6	101·9	108·7	.	.
XI.	92·4	88·1	75·4	.	92·4	82·0	113·7	.	108·9	.	.
XII.)	93·3	.	.	.	.	.	.	.	109·0	.	.

1) 1926/30 átlag.

talnak a foglalkoztatottság indexeit tartalmazó kimutatását. A kimutatásban szereplő államok vala-

mennyiében javult a foglalkoztatottság mértéke és pedig több államban erőteljesen.

© MEZŐGAZDASÁG ©

Magyarország területe.

La superficie de la Hongrie.

(A mezőgazdasági összeírás eredményei I. — *Les résultats du recensement agricole. 1.*)

Résumé. Au printemps de 1935, un recensement agricole a été exécuté en Hongrie. Basé sur les déclarations des propriétaires fonciers, il avait pour objet les propriétés rurales comprenant des terres assujetties à l'impôt foncier, c'est-à-dire propres à être cultivées. Les propriétés comprenant uniquement des terres improductives ont été laissées de côté.

Comme le propriétaire foncier qui se met à produire des plantes différentes de celles qu'il cultivait auparavant, n'est pas tenu par la loi d'en avertir le cadastre, la répartition réelle, par branches de culture, de la superficie des propriétés terriennes n'est pas identique à celle qui ressort des registres de cadastre. C'est pourquoi les propriétaires de terres ont été obligés de déclarer, lors du recensement en question, non seulement la superficie de leur propriété et sa répartition par branches de culture, enregistrées par le cadastre,

mais aussi la situation réelle existant à cet égard au moment du recensement (28 février 1935).

Des données recueillies par le recensement, celles concernant la statistique des propriétés ont été publiées récemment. On y voit qu'aux chiffres du cadastre, la superficie des terres labourables, jardins et forêts était supérieure de 54.010 arp. cadastraux, et que celle des prés, prairies, vignes, pâturages et roselières était inférieure de 63.014 arp. cad. aux données du cadastre.

Ces changements ont été dus principalement à l'extension de la production en terres labourées et jardins, aux progrès réalisés ces derniers temps pour les cultures fruitières et maraichères, et à la diminution des effectifs bovins et ovins. Les modifications amenées par la réforme agraire, la construction d'habitations, due pour une part à l'augmentation de la population, l'assèchement de terres, y ont aussi contribué.

Somme toute, il n'y a pas, pour les branches de culture, des différences trop considérables entre la situation indiquée par le cadastre et la situation réelle, constatée par ledit recensement. Les changements mentionnés plus haut ont été faits en général selon les besoins de l'agriculture.

*

Az 1935. év tavaszán végrehajtott általános mezőgazdasági összeírás keretében a Központi Statisztikai Hivatal a közigazgatási hatóságok közreműködésével egyénekenkénti adatszolgáltatás útján mindazokat a földbirtokokat összeíratta, amelyekhez földadó alá eső (művelhető) terület tartozik. Ebből a nagyarányú adatgyűjtésből tehát csak azok a földbirtokok maradtak ki, amelyek kizárólag földadó alá nem eső (terméketlen) területekből állanak. Ilyenek a csak épületből és ahhoz tartozó udvarból álló ingatlanok, továbbá azok a községi, városi, vármegyei utak, út melletti árkok, valamint az agyag-, kavics- és homokbányák, halastavak, vízmedrek, temetők stb., amelyeknek telekkönyvi tulajdonosai egyben valamelyes művelhető terület felett egyáltalában nem rendelkeznek. Az olyan terméketlen területekről ellenben, amelyek bármilyen csekély kiterjedésű földadó alá eső területtel tulajdonjogilag kapcsolatban állottak, tehát ha pl. csak néhány négyzetölnyi kert vagy pedig szőlőterület tartozott hozzájuk, az érdekelt földbirtokos hiánytalanul számotadni tartozott.

A földtulajdonosok az adatok beszolgáltatása alkalmával földbirtokaiknak egész kiterjedését, továbbá művelési ágankinti megoszlását a földadókataszterben nyilvántartott és ezenkívül még az 1935 február hó 28-án fennállott tényleges állapot szerint is bejelentették. A területi adatoknak erre a kettős bevallására azért volt szükség, mert a földtulajdonosok az érvényben levő jogszabályok értelmében földjeiken eszközölt művelési ágváltozásoknak az illetékes hatóság előtti bejelentésére nincsenek kötelezettek. Ezért a kataszteri felmérés — főleg éppen a bejelentések elmulasztása miatt — nem követheti nyomon a már megtörtént művelési ágváltozásokat. Ennek következtében azután művelési ágak megoszlása a valóságban a kataszteri birtokívek adataitól eltér.

A békekötés utáni megváltozott gazdasági helyzetben, majd később pedig a mezőgazdasági válság eredményeképpen a művelési ágváltozások elég gyakoriakká lettek.

Gondoljunk csak az 1920. évi XXXVI. és az 1924. évi VII. t.-c. alapján végrehajtott földbirtok- és házhelyrendezésre, az 1923. évi XIX. t.-c.-kel elrendelt alföldi erdőtelepítésekre és gazdasági fásításokra, továbbá a háború utáni lecsapolásokra, alagsövezésekre stb. Mindezek a munkálatok azokon a területeken, amelyekre kiterjedtek, többnyire a művelési ág megváltozását vonták maguk után.

Az általános mezőgazdasági összeírásnak a közelmúltban¹⁾ közzétett birtokstatisztikai adatai első ízben adnak útbaigazítást arra nézve, hogy a földterületnek művelési ágak szerint való valóságos megoszlása egy adott időpontban milyen mértékben tért el a kataszteri állapottól. Az idevonatkozó adatok szerint (l. az 1. számú kimutatást) a kataszteri földmérés az ország egész területét 1935-ben 16,172.627 kat. holdban állapította meg. Az általános mezőgazdasági összeírásnak a tényleges állapotot feltűntető adatai ennél mintegy 91 ezer kat. holddal, vagyis 0,6%-kal kisebb területről számoltak be. Ez a különbség azonban majdnem kizárólag onnét származott, hogy, amint már említettük, a terméketlen területek összeírása csak részleges volt. Ha csak a művelhető terület adatait hasonlítjuk össze, az ország földadó alá eső területe a valóságos állapot szerint mindössze 9 ezer kat. holddal mutatkozik kisebbnek, mint amennyit a kataszteri birtokívekben nyilvántartanak. De az összeírás idején már ez a terület is minden bizonnyal a terméketlen területek közé tartozott, csak abban az időben még művelési ág változása a kataszteri birtokíveken keresztülvezetve nem volt.

Erre enged következtetni az a körülmény, hogy a földadó alá nem eső terület az idők folyamán a népesség szaporodásával és a kultúra terjeszkedésével különféle okokból (földbirtok- és házhelyrendezés, építkezések, útépitések stb.) állandóan növekszik. A kataszteri adatok szerint ez a terület 1925-től 1935-ig bezárólag összesen 30.511 kat. holddal gyarapodott. Terjeszkedése úgyszólván folyamatos, amennyiben a kataszteri adatok minden évben nagyobb terméketlen területéről adnak számot, mint az előző esztendőben. Ezenkívül azon-

¹⁾ L. Magyarország földbirtokviszonyai az 1935. évben. I. Törvényhatóságok és községek (városok) szerint. Magyar Statisztikai Közlemények, új sorozat, 99. kötet.

1. A földterület művelési ágak szerint.
Superficie de la Hongrie suivant les branches de culture.

Megnevezés Spécification	A földterület művelési ágak szerint — Superficie suivant les branches de culture								
	Összes terület Superficie totale	Szántóföld Terres labou- rables	Kert Jardins	Rét Préséprairies	Szőlő Vignes	Legelő Pâturages	Erdő Forêts	Nádas Roselières	Földadó alá nem eső terü- let — Super- ficie non assu- jettie à l'im- pôt foncier
	k a t. h o l d — e n a r p. c a d.								
	Kataszter szerint — Suivant le cadastre								
Dunántúl — Transdanubie	6,413.845	3,646.922	86.092	517.864	125.053	534.391	1,035.299	21.749	446.475
Alföld — Grande Plaine	7,317.745	4,868.688	70.361	470.033	188.648	891.879	323.291	31.795	473.050
Észak — Nord	2,441.037	1,225.221	41.669	161.326	45.647	282.452	552.962	2.166	129.594
Magyarország összesen Hongrie entière	16,172.627	9,740.831	198.122	1,149.223	359.348	1,708.722	1,911.552	55.710	1,049.119
Ebből — Dont :									
Törvényhatósági jogú vá- rosok — villes autonomes	746.562	409.601	11.706	58.108	31.766	101.069	66.879	3.826	63.607
Megyei városok — villes dites départementales .	1,220.368	793.399	14.685	82.832	37.630	150.020	50.600	3.444	87.758
Városok együtt — Total pour les villes	1,966.930	1,203.000	26.391	140.940	69.396	251.089	117.479	7.270	151.365
Községek — Communes	14,205.697	8,537.831	171.731	1,008.283	289.952	1,457.633	1,794.073	48.440	897.754
	Tényleges állapot szerint — Suivant la situation réelle								
Dunántúl — Transdanubie	6,375.965	3,656.651	88.839	508.325	121.314	529.993	1,038.903	21.232	410.708
Alföld — Grande Plaine	7,278.277	4,879.462	87.314	439.813	186.003	887.919	331.219	26.575	439.972
Észak — Nord	2,427.602	1,226.861	42.930	156.168	47.810	282.720	552.336	2.117	116.660
Magyarország összesen Hongrie entière	16,081.844	9,762.974	219.083	1,104.306	355.127	1,700.632	1,922.458	49.924	967.340
Ebből — Dont :									
Törvényhatósági jogú vá- rosok — villes autonomes	738.580	421.173	13.278	50.833	30.684	86.479	68.684	3.538	63.911
Megyei városok — villes dites départementales .	1,209.404	792.025	17.664	77.628	37.267	152.077	51.956	3.542	77.245
Városok együtt — Total pour les villes	1,947.984	1,213.198	30.942	128.461	67.951	238.556	120.640	7.080	141.156
Községek — Communes	14,133.860	8,549.776	188.141	975.845	287.176	1,462.076	1,801.818	42.844	826.184
	A tényleges állapot a kataszterhez viszonyítva több (+), kevesebb (—) Situation réelle comparée au cadastre: supérieure (+) ou inférieure (—):								
Dunántúl — Transdanubie	— 37.880	+ 9.729	+ 2.747	— 9.539	— 3.739	— 4.398	+ 3.604	— 517	— 35.767
%	— 0.6	+ 0.3	+ 3.2	— 1.8	— 3.0	— 0.8	+ 0.3	— 2.4	— 8.0
Alföld — Grande Plaine	— 39.468	+ 10.774	+ 16.953	— 30.220	— 2.645	— 3.960	+ 7.928	— 5.220	— 33.078
%	— 0.5	+ 0.2	+ 23.6	— 6.4	— 1.4	— 0.4	+ 2.5	— 16.4	— 7.0
Észak — Nord	— 13.435	+ 1.640	+ 1.261	— 5.158	+ 2.163	+ 268	— 626	— 49	— 12.934
%	— 0.6	+ 0.1	+ 3.0	— 3.2	+ 4.7	+ 0.1	— 0.1	— 2.3	— 10.0
Magyarország összesen Hongrie entière	— 90.783	+ 22.143	+ 20.961	— 44.917	— 4.221	— 8.090	+ 10.906	— 5.786	— 81.779
%	— 0.6	+ 0.2	+ 10.6	— 3.9	— 1.2	— 0.5	+ 0.6	— 10.4	— 7.8
Ebből — Dont :									
Törvényhatósági jogú vá- rosok — villes autonomes	— 7.982	+ 11.572	+ 1.572	— 7.275	— 1.082	— 14.590	+ 1.805	— 288	+ 304
%	— 1.1	+ 2.8	+ 13.4	— 12.5	— 3.4	— 14.4	+ 2.7	— 7.5	+ 0.5
Megyei városok — villes dites départementales .	— 10.964	— 1.374	+ 2.979	— 5.204	— 363	+ 2.057	+ 1.356	+ 98	— 10.513
%	— 0.9	— 0.2	+ 20.3	— 6.3	— 1.0	+ 1.4	+ 2.7	+ 2.8	— 12.0
Városok együtt — Total pour les villes	— 18.946	+ 10.198	+ 4.551	— 12.479	— 1.445	— 12.533	+ 3.161	— 190	— 10.209
%	— 1.0	+ 0.8	+ 17.2	— 8.9	— 2.1	— 5.0	+ 2.7	— 2.6	— 6.7
Községek — Communes	— 71.837	+ 11.945	+ 16.410	— 32.438	— 2.776	+ 4.443	+ 7.745	— 5.596	— 71.570
%	— 0.5	+ 0.1	+ 9.6	— 3.2	— 1.0	+ 0.3	+ 0.4	— 11.5	— 8.0

2. A művelési ágak területe a kataszter szerint 1925-ben és 1935-ben.

Superficies suivant le cadastre, en 1925 et 1935.

A művelési ág megnevezése <i>Branches de culture</i>	Terület kat. hold — <i>Superficie en arp. cad.</i>		
	1925	1935	1935 több (+), kevesebb(—) — <i>Augmentation (+) ou diminution (—) en 1935, par rapport à 1925</i>
Szántóföld — <i>Terres labourables</i>	9,714.337	9,740.831	+ 26.494
Kert — <i>Jardins</i>	177.552	198.122	+ 20.570
Rét — <i>Prés et prairies</i>	1,164.994	1,149.223	— 15.771
Szőlő — <i>Vignes</i>	375.235	359.348	— 15.887
Legelő — <i>Pâturages</i>	1,756.195	1,708.722	— 47.473
Erdő — <i>Forêts</i>	1,895.445	1,911.552	+ 16.107
Nádas — <i>Roselières</i>	51.480	55.710	+ 4.230
Földadó alá nem eső terület — <i>Superficie non assujettie à l'impôt foncier</i>	1,018.608	1,049.119	+ 30.511

ban négy városi törvényhatóságnak (Baja, Szeged, Debrecen és Miskolc) terméketlen területe az általános mezőgazdasági összeírás tényleges állapotáról szóló adatai szerint is meghaladta a kataszterben feljegyzett területet. Mindezek alapján indokoltan feltehető, hogy a terméketlen terület még más törvényhatóságokban is gyarapodást ért el és térfoglalását az általános mezőgazdasági összeírás adatai csak azért nem mutathatják ki, mert annakidején éppen a földadó alá nem eső területek számbavétele nem volt teljes.

A földterületnek a tényleges állapot szerinti megoszlását feltáró és a kataszterben szereplő adatok az egyes művelési ágakon belül történt ellentétes irányú, de egymást kiegyenlítő változások terjedelme felől nem adnak tájékoztatást. Ezeknek az adatoknak egybevetéséből azonban mégis megtudjuk, hogy a földadó alá eső területek közül — az összeírás idején — a szántóföld, a kert és az erdő kiterjedése a valóságban nagyobb, viszont a rét, a szőlő, a legelő és a nádas területe kisebb volt, mint a kataszterben. Ezek a kataszteri birtokívekben még át nem vezetett területi eltolódások — a nádas kivételével — tehát ugyanazt az irányt követik, amely irányba a művelési ágváltozások az utolsó 10 évben a kataszter szerint is haladtak (l. a 2. számú kimutatást).

A szántóföld többlete a valóságban a kataszterhez képest összesen 22.143 kat. hold, a Dunántúl és az Alföld között nagyjából egyforma arányban oszlik meg. Érdekes, hogy a megyei városoknál némi hiány, viszont a törvényhatósági jogú városokban majdnem ugyanakkora többlet mutatkozik, mint a kis- és nagyközségekben,

pedig ezeknek kiterjedése együttvéve mintegy tizenkilencszerte nagyobb a t.j. városok összterületénél.

Ebben a várostípusban a piac közelsége és ezzel kapcsolatban a viszonylag könnyebb értékesítési lehetőség miatt a gazdálkodók minél több földet igyekeztek a szántóföldi termelés szolgálatába állítani.

A szántóföld területe 1925-től 1935-ig a kataszter szerint 26.494 kat. holddal növekedett.

A művelési ágak közül a tényleges állapot szerint a kert területe haladta meg legnagyobb arányban (10,6%-kal) a kataszterben nyilvántartott méreteket. A többletnek 80,9%-át az alföldi gazdák számolták el. A térfoglalás legnagyobb arányú (20,3%-os) a megyei városokban volt, de még a t.j. városokban is felülmulta (13,4%-os arányszámával) az országos arányt.

A kert növekedését a gyümölcstermelésnek, továbbá a főzelék- és zöldségfélék termelésének utóbbi években bekövetkezett elég számottevő terjeszkedése és az a körülmény is elősegítette, hogy a földbirtok- és házhelyrendezés során, továbbá a parcellázások alkalmával is az időközi építkezésekkel összefüggően a földtulajdonosok földjeik egy részét kertté alakították át. Ez a folyamat azonban nem új keletű, mert a kert területe — a kataszter szerint is — már az 1925. és 1935. évek között eltelt időben 20.570 kat. holddal gyarapodott.

Az erdő többlete nem jelentős (10.906 kat. hold), a kataszterben szereplő területnek mindössze 0,6%-át teszi és főleg az alföldi erdőtelepítéssel és gazdasági fásítással indokolható. Ennek megfelelően terjeszkedése az Alföldön a legnagyobb méretű.

A területnövekedést elért művelési ágak között is történtek — számszerűleg ki nem mutatható — módosulások (pl. a földreform során kiosztott szántóföld egyrészéből kert lett), de az eddig felsorolt művelési ágak megnagyobbodása mégis leginkább a többi, különösen a takarmánytermő területek rovására ment. Ezek közül a rét 44.917, a legelő pedig 8.090 kat. holddal kisebb a valóságban, mint amekkora területtel a kataszterben szerepel. Természetesen ezek a földek azokon a területeken csökkentek leginkább, ahol a szántó és a kert térnyerése a legnagyobb arányú volt. Az ott elmondottakhoz indokolásul még azt fűzhetjük hozzá, hogy a csak takarmánytermelésre szolgáló területnek csökkentése a szántóföldi és kerti termelés javára általánosan elterjedt és a szarvasmarha- és a juhállomány időközi visszaesésével is összefügg. Ezért van az, hogy 1925. és 1935. évek között nemcsak a rét és legelő területe csökkent — a kataszter szerint — együttevén 63.244 kat. holddal, hanem a szántóföldön termelt mesterséges szalastakarmányok vetésterülete is közel 100 ezer kat. holddal kisebb lett.

A szőlőterületnek 4.221 kat. holdas, (1·2%-os) visszaesése a bortermelési és értékesítési válság következménye.

Érdekes a nádas területének alakulása. Az általános mezőgazdasági összeírásnak a valóságos állapotot feltüntető adatai szerint 1935-ben 5.786 kat. holddal kevesebb ná-

das volt az országban, mint a kataszter szerint. Viszont a kataszter adatai azt mutatják, hogy 1925-től 1935-ig bezárólag terjedelme mintegy 4.230 kat. holddal növekedett, annak ellenére, hogy időközben lecsapolási munkálatok folytak, sőt helyenkint be is fejeződtek. A magyarázat erre az lehet, hogy egyes vizenyős területeknek már megtörtént lecsapolása az összeírás idején a kataszterben még nem volt átvezetve. Emellett a kataszteri adatoknál mutatkozó emelkedés némely határmenti területrészeknél a pontosabb kataszteri felmérés eredménye. De ezenkívül az is lehetséges, hogy a mezőgazdasági összeírás adatszolgáltatónak véleménye a nádas fogalmát illetően a hivatalos állásponttól eltér és ezért egyesek azokat a kevésbé vizenyős, illetőleg csak időlegesen víz alatt álló területeket, amelyeket esetleg időnkint legeltetésre vagy takarmánytermelésre használnak, a kataszterben ellenben nádasként tartják nyilván, az adatok beszolgáltatásakor más művelési ágként (pl. legelőnek vagy rétnak) jelentették be.

Mindezekből az adatokból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a kataszter és a tényleges állapot közötti eltérések — országos viszonylatban — nem nagyon jelentékenyek és általában a mindenkori mezőgazdasági helyzet által meghatározott irányt követik.

Szóllósy Zoltán dr.

© I P A R ©

A világ szén- és vastermelése.

La production mondiale du charbon et du fer.

A világ szén- és vastermelésének az 1932. évi mélypont óta tartó emelkedése 1936-ban is folytatódott. Különösen a nyersvas- és nyersacéltermelés vett erősebb lendületet.

Kőszén. A világ kőszéntermelése 1936-ban 1171 millió tonnát tett az 1935. évi 1072 millió tonnával szemben. Az évi emelkedés 9·2%-nak felel meg. Legjobban az Egyesült-Államok, Németország, Oroszország és Japán fejlesztették termelésüket. Csupán Franciaország termelése esett vissza.

Barnaszén. A világ barnaszéntermelése az 1935. évi 183 millió tonnáról 199 millió tonnára emelkedett, ami 8·9 %-os javulást jelent. Feltűnőbb a termelés fokozódása a főtermelő Németországban. Egyedül Ausztria termelése csökkent.

Nyersvas. A nyersvastermelés igen erős fel-lendülése a mutatkozó általános konjunktúrán kívül bizonyára a hadiszerek erőteljes gyártásának is folyománya. Az évi termelés 71 millió tonnáról 87 millió tonnára emelkedett (22·6%-kal). Leg-

A területnövekedést elért művelési ágak között is történtek — számszerűleg ki nem mutatható — módosulások (pl. a földreform során kiosztott szántóföld egyrészéből kert lett), de az eddig felsorolt művelési ágak megnagyobbodása mégis leginkább a többi, különösen a takarmánytermő területek rovására ment. Ezek közül a rét 44.917, a legelő pedig 8.090 kat. holddal kisebb a valóságban, mint amekkora területtel a kataszterben szerepel. Természetesen ezek a földek azokon a területeken csökkentek leginkább, ahol a szántó és a kert térnyerése a legnagyobb arányú volt. Az ott elmondottakhoz indokolásul még azt fűzhetjük hozzá, hogy a csak takarmánytermelésre szolgáló területnek csökkentése a szántóföldi és kerti termelés javára általánosan elterjedt és a szarvasmarha- és a juhállomány időközi visszaesésével is összefügg. Ezért van az, hogy 1925. és 1935. évek között nemcsak a rét és legelő területe csökkent — a kataszter szerint — együttevőve 63.244 kat. holddal, hanem a szántóföldön termelt mesterséges szalastakarmányok vetésterülete is közel 100 ezer kat. holddal kisebb lett.

A szőlőterületnek 4.221 kat. holdas, (1·2%-os) visszaesése a bortermelési és értékesítési válság következménye.

Érdekes a nádas területének alakulása. Az általános mezőgazdasági összeírásnak a valóságos állapotot feltüntető adatai szerint 1935-ben 5.786 kat. holddal kevesebb ná-

das volt az országban, mint a kataszter szerint. Viszont a kataszter adatai azt mutatják, hogy 1925-től 1935-ig bezárólag terjedelme mintegy 4.230 kat. holddal növekedett, annak ellenére, hogy időközben lecsapolási munkálatok folytak, sőt helyenkint be is fejeződtek. A magyarázat erre az lehet, hogy egyes vizenyős területeknek már megtörtént lecsapolása az összeírás idején a kataszterben még nem volt átvezetve. Emellett a kataszteri adatoknál mutatkozó emelkedés némely határmenti területrészeknél a pontosabb kataszteri felmérés eredménye. De ezenkívül az is lehetséges, hogy a mezőgazdasági összeírás adatszolgáltatónak véleménye a nádas fogalmát illetően a hivatalos állásponttól eltér és ezért egyesek azokat a kevésbé vizenyős, illetőleg csak időlegesen víz alatt álló területeket, amelyeket esetleg időnkint legeltetésre vagy takarmánytermelésre használnak, a kataszterben ellenben nádasként tartják nyilván, az adatok beszolgáltatásakor más művelési ágként (pl. legelőnek vagy rétnak) jelentették be.

Mindezekből az adatokból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a kataszter és a tényleges állapot közötti eltérések — országos viszonylatban — nem nagyon jelentékenyek és általában a mindenkori mezőgazdasági helyzet által meghatározott irányt követik.

Szóllósy Zoltán dr.

© I P A R ©

A világ szén- és vastermelése.

La production mondiale du charbon et du fer.

A világ szén- és vastermelésének az 1932. évi mélypont óta tartó emelkedése 1936-ban is folytatódott. Különösen a nyersvas- és nyersacéltermelés vett erősebb lendületet.

Kőszén. A világ kőszéntermelése 1936-ban 1171 millió tonnát tett az 1935. évi 1072 millió tonnával szemben. Az évi emelkedés 9·2%-nak felel meg. Legjobban az Egyesült-Államok, Németország, Oroszország és Japán fejlesztették termelésüket. Csupán Franciaország termelése esett vissza.

Barnaszén. A világ barnaszéntermelése az 1935. évi 183 millió tonnáról 199 millió tonnára emelkedett, ami 8·9 %-os javulást jelent. Feltűnőbb a termelés fokozódása a főtermelő Németországban. Egyedül Ausztria termelése csökkent.

Nyersvas. A nyersvastermelés igen erős fel-lendülése a mutatkozó általános konjunktúrán kívül bizonyára a hadiszerek erőteljes gyártásának is folyománya. Az évi termelés 71 millió tonnáról 87 millió tonnára emelkedett (22·6%-kal). Leg-

A világ kőszéntermelése.

Havi átlag, hó	Amerikai Egy. Államok	Belgium	Brit-India	Chile	Cseh Szlovákia	Délafrikai Unió	Franciaország	Holland- Kelet-India	Japán	Kanada	Lengyelország	Nagy-Britannia	Németalföld	Németország	Oroszország	Spanyolország	Összesen ¹⁾	
	1.000 t o n n a																havi átlag	évi termelés
1929	46.026	2.245	1.893	126	1.377	1.052	4.482	153	2.855	1.023	3.853	21.837	965	13.620	3.472	592	107.219	1.286.628
1930	40.590	2.255	1.927	120	1.203	991	4.490	156	2.615	864	3.126	20.650	1.018	11.892	3.921	593	98.062	1.176.744
1931	33.395	2.254	1.752	92	1.092	880	4.167	117	2.332	706	3.189	18.582	1.075	9.887	4.462	591	86.002	1.032.024
1932	27.183	1.785	1.581	90	913	805	3.856	81	2.338	625	2.403	17.717	1.063	8.728	5.358	571	76.435	917.220
1933	28.967	2.108	1.526	128	886	872	3.906	80	2.710	645	2.283	17.525	1.048	9.141	6.020	500	79.688	956.244
1934	31.398	2.199	1.703	150	898	992	3.969	79	2.994	801	2.436	18.708	1.028	10.405	7.792	502	87.503	1.047.144
1935	31.576	2.207	1.765	158	914	1.104	3.851	85	2.909	778	2.395	18.877	990	11.918	8.652	585	89.335	1.072.320
1936	36.470	2.323	1.736	(155)	1.029	1.209	3.769	(89)	(3.154)	857	2.479	19.349	(1.067)	13.198	10.075	.	97.620	1.171.440
																	havi termelés	
1936 I.	40.400	2.527	1.907	152	1.000	1.162	4.087	97	2.935	763	2.556	21.905	1.058	13.679	10.270	562		105.667
II.	43.396	2.337	2.136	127	909	1.142	3.855	91	3.148	781	2.260	19.955	960	12.625	10.267	482		105.079
III.	30.811	2.470	1.907	150	916	1.183	3.956	89	3.434	731	2.147	20.303	1.015	12.872	10.613	480		93.720
IV.	31.438	2.435	1.876	133	927	1.210	4.059	84	3.091	708	2.055	18.195	1.020	11.876	10.224	504		90.502
V.	30.044	2.319	1.854	149	859	1.206	3.870	87	3.135	829	2.059	18.994	979	12.156	9.377	395		88.959
VI.	30.162	1.359	1.685	151	890	1.241	3.433	86	3.074	858	2.064	17.136	985	12.299	9.495	355		85.913
VII.	32.405	2.499	1.498	173	918	1.276	3.915	93	3.153	883	2.339	18.478	1.120	13.375	9.509	.		92.233
VIII.	33.088	2.286	1.573	159	921	1.197	3.154	83	2.825	822	2.387	17.330	1.077	12.994	9.907	.		90.383
IX.	37.162	2.159	1.789	158	1.130	1.256	3.484	91	3.068	963	2.692	19.106	1.131	13.348	9.766	.		97.887
X.	43.125	2.518	1.669	176	1.260	1.236	4.165	94	3.329	1.051	3.157	20.341	1.182	14.596	10.736	.		109.290
XI.	41.441	2.447	1.297	168	1.303	1.164	3.436	88	(3.329)	952	3.046	19.519	1.141	13.879	9.849	.		103.766
XII.	44.168	2.519	1.638	(168)	1.320	1.241	3.813	(88)	(3.329)	907	2.984	20.929	(1.141)	14.681	10.884	.		.

¹⁾ Egyéb államokkal együtt. — ²⁾ 1935 márciustól Saarvidékkel együtt.

nagyobbmértékű a vastermelés konjunktúrája az Egyesült Államokban.

Nyersacél. A világ nyersacéltermelése az utolsó év alatt 96 millió tonnáról 118 millió tonnára emelkedett, vagyis 22,8%-kal volt kedvezőbb. A világtermelés eléri a konjunktúra (1929)

színvonalat. A termelés emelésének aránya országoként általában hasonló a vastermeléséhez. Amerika hatalmasan fokozta acéltermelését, de több európai állam is. Sem a nyersvas, sem a nyersacéltermelés tekintetében depressziót mutató országgal nem találkozunk.

A világ barnaszéntermelése.

Havi átlag, hó	Ausztria	Bulgária	Cseh- Szlovákia	Jugoszlá- via	Kanada	Magyar- ország	Német- ország	Románia	Összesen ¹⁾	
	1000 t o n n a								havi átlag	évi termelés
1929	294	138	1.880	437	300	587	14.538	223	18.497	221.964
1930	255	133	1.599	409	261	515	12.168	173	15.609	187.308
1931	249	127	1.494	378	220	509	11.109	136	14.309	171.708
1932	259	147	1.322	348	261	494	10.221	122	13.258	159.084
1933	251	131	1.260	314	255	492	10.566	109	13.469	161.580
1934	238	130	1.272	326	242	517	11.440	135	14.385	172.608
1935	248	137	1.269	332	270	560	12.282	137	15.310	183.000
1936	(241)	140	1.339	(336)	287	592	13.457	(139)	16.604	199.248
									havi termelés	
1936 I.	290	102	1.373	377	499	662	13.303	170		16.861
II.	246	126	1.275	343	573	572	12.429	140		15.778
III.	224	94	1.320	318	204	523	12.387	113		15.259
IV.	208	84	1.250	260	141	473	12.013	110		14.615
V.	199	106	1.091	254	75	452	12.589	95		14.912
VI.	197	129	1.137	274	69	412	12.832	91		15.219
VII.	225	148	1.184	295	69	484	13.302	134		15.899
VIII.	223	150	1.250	293	118	515	12.884	141		15.630
IX.	250	158	1.452	336	293	614	14.008	147		17.371
X.	285	183	1.540	424	547	811	15.556	158		19.605
XI.	274	204	1.589	431	376	776	14.717	(158)		18.638
XII.	(274)	198	1.610	(431)	431	750	15.458	(158)		.

¹⁾ Egyéb államokkal együtt.

A világ nyersvas- és nyersacéltermelése.

Havi átlag, hó	Am. Egy. Államok	Belgium	Cseh- Szlovákia	Francia- ország	Japán	Kanada	Lengyel- ország	Luxem- burg	Nagy- Britannia	Német- ország	Olasz- ország	Orosz- ország	Svéd- ország	Spanyol- ország	Összesen ¹⁾	
															havi átlag	évi termelés
1 0 0 0 t o n n a																
N y e r s v a s																
1929	3.580	337	137	864	103	91	59	242	643	1.103	57	362	41	62	7.974	95.688
1930	2.659	280	120	836	109	63	40	206	524	808	45	417	38	50	6.454	77.448
1931	1.547	266	97	683	89	36	29	171	318	505	42	405	32	40	4.480	53.760
1932	735	229	38	461	98	12	17	163	303	328	38	513	22	24	3.170	38.088
1933	1.119	229	42	527	133	19	26	157	350	439	43	597	27	28	3.959	47.508
1934	1.348	242	50	513	161	35	32	163	506	728	43	867	44	29	5.026	60.312
1935	1.779	255	68	482	176	51	33	156	544	³⁾ 1.045	53	1.042	47	29	5.883	70.800
1936	2.591	267	95	520	(188)	57	49	166	651	1.275	.	1.193	49	.	7.231	86.772
havi termelés																
1936 I.	2.058	273	92	509	181	62	35	156	605	1.279	.	1.140	47	31	6.610	
II.	1.853	268	81	500	168	57	33	151	594	1.173	.	1.109	45	28	6.190	
III.	2.073	282	90	543	183	55	40	151	644	1.251	.	1.252	47	26	6.774	
IV.	2.442	271	89	524	177	55	46	153	640	1.211	.	1.215	52	26	7.029	
V.	2.691	271	92	554	186	60	52	161	672	1.228	.	1.247	50	20	7.421	
VI.	2.628	174	89	470	179	57	55	153	654	1.241	.	1.167	42	.	7.058	
VII.	2.636	252	89	519	184	36	55	159	676	1.312	.	1.198	47	.	7.291	
VIII.	2.755	286	97	465	181	39	52	170	646	1.362	.	1.111	48	.	7.347	
IX.	2.774	268	93	492	174	53	51	182	661	1.352	.	1.199	51	.	7.477	
X.	3.040	286	104	551	188	71	54	186	681	1.379	.	1.224	51	.	7.944	
XI.	2.995	280	111	552	225	76	54	178	653	1.257	.	1.184	48	.	7.734	
XII.	3.145	295	111	558	(225)	70	55	187	682	1.258	.	1.271	57	.	8.044	
N y e r s a c é l																
1929	²⁾ 4.599	342	183	808	²⁾ 191	117	115	225	816	1.354	179	407	61	84	9.714	116.568
1930	3.326	280	151	787	191	86	103	189	620	962	148	483	53	72	7.660	91.920
1931	2.133	259	126	652	157	57	86	170	438	691	121	451	46	50	5.615	67.380
1932	1.128	232	56	470	200	29	47	163	445	481	116	490	45	41	4.113	49.356
1933	1.913	229	62	544	267	35	69	154	595	632	149	571	53	39	5.510	65.964
1934	2.139	246	79	514	325	64	71	161	750	990	154	800	73	42	6.638	79.476
1935	2.830	252	100	523	375	79	79	153	835	1.342	177	1.034	77	48	7.977	95.820
1936	3.973	265	130	559	(418)	94	95	165	990	1.596	.	1.362	85	.	9.805	117.660
havi termelés																
1936 I.	3.095	274	109	561	388	102	59	154	926	1.584	.	1.261	77	50	8.731	
II.	3.012	271	106	538	405	95	68	151	954	1.490	.	1.231	76	44	8.519	
III.	3.396	279	121	575	424	103	85	149	996	1.558	.	1.378	81	51	9.270	
IV.	4.006	269	126	571	409	109	95	153	1.000	1.467	.	1.371	87	48	9.777	
V.	4.111	256	119	609	408	96	112	161	978	1.569	.	1.338	82	46	9.954	
VI.	4.049	152	119	503	413	84	98	152	981	1.631	.	1.281	64	39	9.633	
VII.	3.986	250	124	542	428	70	114	162	990	1.722	.	1.302	81	.	9.837	
VIII.	4.262	272	139	460	401	81	102	164	887	1.725	.	1.353	81	.	10.001	
IX.	4.228	275	140	545	401	87	106	185	1.043	1.723	.	1.367	94	.	10.272	
X.	4.618	298	143	627	422	100	109	188	1.078	1.705	.	1.519	97	.	10.982	
XI.	4.407	283	152	579	458	100	100	176	1.017	1.507	.	1.442	91	.	10.384	
XII.	4.503	296	162	593	(458)	106	95	186	1.036	1.470	.	1.496	93	.	10.571	

¹⁾ Egyéb államokkal együtt.

²⁾ Öntvények nélkül.

³⁾ 1935 márciustól Saarvidékkel együtt.

● KERESKEDELEM ÉS KÖZLEKEDÉS ●

Külkereskedelmi forgalmunk az 1936. évben.

Le commerce extérieur de la Hongrie en 1936.

Résumé. La reprise économique s'est accentuée en Hongrie en 1936; cela a été dû principalement à l'amélioration de la situation agricole intérieure. La récolte et les prix agricoles étant supérieurs à ceux de l'année précédente, la capacité d'achat des cultivateurs, complètement diminuée par la longue crise, a augmenté sensiblement. Grâce à cela, la consommation intérieure a grandi, surtout après la rentrée des principaux produits agricoles, et les fabriques ont eu plus de travail. L'industrie nationale a continué à évoluer, car l'isolement économique où le pays a dû vivre à plusieurs égards, offrait une occasion favorable pour la création de fabriques et pour l'agrandissement d'établissements industriels.

Les faits que nous venons d'indiquer ont fortement influencé le commerce extérieur de la Hongrie. Par rapport à l'année précédente, les importations ont fort progressé, en raison des besoins croissants en matières premières. Et les exportations ont largement dépassé celles de 1935, la capacité d'exporter de l'agriculture ayant augmenté. Comparativement à 1935, la valeur des importations, représentant 433 millions de pengős, a monté de 30.7 millions, soit de 7.6%; celle des exportations (506.6 millions), de 55.1 millions (+12.2%). La balance commerciale s'est soldée par un excédent de 73.6 millions de pengős, supérieur de 50% (24.4 millions) à celui de 1935.

A l'importation, l'augmentation a été due surtout aux achats de matières premières nécessaires à l'industrie, qui ont dépassé considérablement (+36.7 millions de pengős) ceux de l'année précédente. Ont le plus augmenté, en quantité, par rapport à 1935, les importations de terres de phosphates brutes (73%); de matières dites artificielles (77%), consistant principalement en „fiocco“ et „vistra“, succédanés du coton; de pâtes à papier (59%); de caoutchouc brut (52%); d'huile minérale brute (42%); de minerais de fer (34%); de bois bruts et ouvrés (21%); de coton brut (19%); de fonte et ferraille (18%); de soie artificielle (17%). Parmi les importations de matières industrielles importantes, on ne voit par rapport à 1935 une régression notable que pour les quantités de laine brute (29%) et de laine peignée (6%), tenant à l'utilisation de laines intérieures.

Le bon résultat de l'exportation a été dû principalement aux ventes de produits agri-

coles, représentant, avec les exportations de l'industrie agricole, 344.5 millions de pengős, soit un accroissement de 39 millions par rapport à l'année précédente (305.5 millions). De l'augmentation des exportations (55.1 millions de pengős), il revint 70% aux exportations agricoles. La part, dans l'ensemble des exportations, de celles de produits agricoles (68%) a été pareille à celle de 1935 (67.7%).

Parmi les marchandises exportées, le froment occupait la première place, avec une valeur de 80.6 millions de pengős ($\frac{1}{6}$ de la valeur des exportations totales), supérieure de 27.8 millions à celle de 1935. Les ventes d'animaux de boucherie et de trait ont augmenté de 6.2 millions de pengős, en raison surtout du progrès de l'exportation de bêtes à cornes. On a vu bien diminuer les exportations de saindoux et de lard (-7.8 millions de pengős), qui ont accusé, en quantité, une régression essentielle tant vers l'Angleterre que vers l'Allemagne, à cause de la hausse des prix intérieurs. Pour la même cause, celles de volaille ont baissé de 4.4 millions de p.; cette diminution portait presque entièrement sur les exportations d'oies et canards tués. Parmi les marchandises industrielles exportées, on voit une progression notable pour certains produits d'industrie lourde (voitures pour chemins de fer, machines et appareils) et pour les tissus de soie et de soie artificielle, les vêtements de dessus pour femmes et jeunes filles, les pelleteries apprêtées.

En 1936, comme dans l'année précédente, c'est avec l'Allemagne que le commerce de la Hongrie a été le plus considérable: l'Allemagne y a figuré pour 24.3% (contre 23.4% en 1935). Envers l'Autriche, on constate une régression, l'importation ayant diminué et l'exportation n'ayant pas varié; de ces faits-là, la part de l'Autriche dans le commerce extérieur de la Hongrie a baissé, de 19% en 1935, à 17%. Avec l'Italie, il a augmenté tant pour l'importation que pour l'exportation; la participation totale de l'Italie y a légèrement diminué (10.4%, contre 10.7% en 1935). Dans le commerce de la Hongrie, ces trois pays ont figuré ensemble pour une proportion supérieure à la moitié (51.7%, contre 53.1% en 1935). A l'égard de l'ensemble de ces trois pays, la balance commerciale hongroise s'est soldée en 1936 par un excédent de 52.8 millions de pengős, représentant près des trois quarts

(72%) de l'actif total de cette balance. Cette somme de 52.8 millions de pengős a été réglée avec des devises non transférables.

En ce qui concerne la Roumanie, la Tchéco-Slovaquie et la Yougoslavie, la part de l'ensemble de ces trois pays dans le commerce de la Hongrie a été de 16.6%, contre 17.9% en 1935.

A l'égard de la Grande-Bretagne, la balance commerciale hongroise a continué à accuser un actif. Il en a été de même à l'égard de la Suisse, en raison des froments et fruits frais hongrois importés par elle. Dans le commerce extérieur de la Hongrie, la part de la Grande-Bretagne a été de 7% (en 1935, 6.9%); celle de la Suisse, de 4.3% (en 1935, 3.7%). Pour ces deux pays, la balance commerciale s'est soldée, au profit de la Hongrie, par un actif représentant au total 42.1 millions de pengős. Avec la France, le commerce extérieur de la Hongrie n'a pas évolué. La part des Etats-Unis a monté, de 3.4% en 1935, à 3.8% (c'est en raison surtout des besoins en coton que les rapports commerciaux avec ce pays ont une grande importance pour la Hongrie). En 1936, envers les Etats-Unis, le commerce extérieur hongrois a augmenté pour l'exportation plus encore que pour l'importation.

*

A világgazdaság helyzetében 1935-ben beállott javulás az 1936. évben is folytatódott, s különösen az év vége felé konjunkturális lendületet vett. Az ipari termelés fokozódása a nyersanyagok iránti keresletet növelte, ami viszont áremelkedést idézett elő. A termelés fokozódása más irányban is hatott: egyrészt mind több és több munkást szólított a munkapad mellé azok közül, akik eddig munka nélkül tengődtek, másrészt a nyersanyagkészleteket csökkentette. A munkanélküliséget egyes országokban s egyes iparágakban (különösen a nehéziparban) már a szakmunkásokban való hiány váltotta fel, aminek megszüntetését a válság éveitől hozott, s a bevándorlást tiltó rendelkezések gátolják. A munkanélküliség szünése a belső vásárlóképességet növelte, ami nagyobb fogyasztással járván, ugyancsak kedvezően hatott a termelés alakulására. A készleteknek a normális szintre való leszállítása megszüntette azt a nyomást, amit ezek eddig az árszínvonalra gyakoroltak s így az áremelkedésnek ez az akadálya is elhárult. A világgazdaságban tehát nagy erővel indult meg a konjunktúra kifejlődését jellemző folyamat, aminek sajátossága, hogy az összes gazdasági jelenségek az imént vázolt módon, egymás hatását kedvező irányban fokozva működnek közre a gazdasági helyzet kialakításában.

Az említett jelenségek velejárója, hogy a világ külkereskedelmi forgalmát feltüntetős (Olasz- és Spanyolország nélkül) 73 országra kiterjedő eredmények a forgalom megélénküléséről számolhatnak be. A Népszövetség egyik kiadványa¹⁾ szerint az 1935. és 1936. évben a forgalom havi átlagát aranydollárban kifejező számok így alakultak:

	Millió aranydollár 1935	1936
Bevitel . . .	932	1.012
Kivitel . . .	899	972

Az egész évi forgalom értéke ezek szerint így fejezhető ki pengőben:

	Érték millió P-ben 1935	1936
Bevitel	63.972	69.464
Kivitel	61.707	66.718

Az 1936. évi beviteli aranyérték tehát 8.58%-os, a kiviteli 8.12%-os emelkedést mutat az előző évvel szemben.²⁾ Az aranyérték emelkedése, amint az említett kiadványban közölt index-számok segítségével megállapítható, részint az árak emelkedésének, részint a volumen növekedésének tulajdonítható. Az aranyérték, az árak és a volumen index-sorai ugyanis így alakultak:

Időszak	Aranyérték-		Ár		Volumen-	
	index (1929=100)					
	1935	1936	1935	1936	1935	1936
I. negyedév .	33.2	36.0	42.0	43.0	79.1	83.7
II. " .	33.5	36.2	41.5	43.5	80.6	83.2
III. " .	34.0	37.6	42.0	44.5	80.6	84.5
IV. " .	38.5	41.1	43.5	45.5	88.7	90.3
Évi átlag .	34.8	37.7	42.0	44.0	82.3	85.4

Megállapítható egyszersmind e sorok segítségével, hogy az 1936. évi kedvező alakulás mellett is a forgalom aranyértéke

¹⁾ Bulletin Mensuel de Statistique 1937. évi februári (2.) szám.

²⁾ Mint ahogy a világbeviteli és -kiviteli érték között mindig a bevitelnél mutatkozó többletérték főként arra vezethető vissza, hogy az országhatárok között felmerülő szállítási és egyéb költségek a bevitelben beszámíthatnak, míg a kiviteli értékben nem szerepelnek, úgy a két %-os emelkedést jelző két arányszám közötti eltérés is arra enged következtetni, hogy a szállítási költségek (tengeri fuvardíjak) 1936-ban magasabbak voltak, mint 1935-ben.

csak 37·7%-a, nem egészen $\frac{2}{5}$ -e az 1929. évének. Ebben az áresésnek van döntő szerepe, mert az árnívó az 1936. évi állandó emelkedés ellenére is csak 44%-a az 1929. évének, míg a forgalom volumene, vagyis az az elképzelt forgalom, amely az 1936. évi mennyiséggel, de az 1929. évi árakon jött volna létre, már 85·4%-ot ért el.

*

Hazánkban a gazdasági viszonyok folytatódó javulására legnagyobb befolyással a mezőgazdaság hozadékának emelkedése volt. A jobb terméseredmények, s a jobb terményárak a mezőgazdaságnak a hosszú krízis alatt teljesen leromlott vásárlóképeségét már valamelyest emelni tudták, minek folytán — főleg az év második felében a főtermények betakarítása után — a belső fogyasztás emelkedett. A jobb termés-eredmények egyúttal lehetővé tették, hogy a gazdatársadalom — további eladósodás helyett— eddigi kölcsönterhein könnyítsen. Az ipar szempontjából már a belső fogyasztásnak a mezőgazdasági népesség részéről kiinduló emelkedése is több munkaalkalmat szolgáltatott, amellet a kényserű gazdasági elzárkózás révén önként kínálkozó alkalmat ezévbén is megragadta arra, hogy helyzetét új gyárak alapításával, a meglevő üzemek kibővítésével tovább szilárdítsa, s a belföldi szükségletek kielégítésében, ha nem is kizárólagosan, de legalább is az előző éveknél nagyobb mértékben részesedhessék. A textilipar további erősödése mellett különösen a papirosgyártás kifejlesztése említendő fel, ami ezt az iparágunkat egyes papirosfajtákban a belföld teljes ellátására képessé teszi.

Mindezek az adottságok erős nyomokat hagytak külkereskedelmünk alakulásán. A behozatalunk értékét a nagyobb nyersanyagszükséglet megduzzasztotta, viszont a mezőgazdaság fokozott export-képessége könnyűszerrel emelte a kiviteli oldalt a múlt évi fölé. A 433 millió pengős behozatali összérték így 7·6%-kal, 30·7 millióval volt több az 1935. évinél, míg a kivitel 506·6 millió pengős értéke 12·2%-kal, 55·1 millió pengővel növekedett. A mérleg aktív egyenlege 73·6 milliót tett, ami kereken 50%-kal, 24·4 millió pengővel haladja meg az 1935. évi forgalom kiviteli többletét.

A forgalom illetően alakulása lehetővé tette, hogy az ország devizagazdálkodása, ami egyik legfontosabb problémája a ma-

gyar közgazdaságnak, az 1936. év I. felének átmeneti nehézségei után simán lebonnyolítottassék. Nagyban hozzájárultak ennek lehetővé tételéhez a Magyar Nemzeti Banknak még az 1935. év decemberében megtett, de teljes hatásukat csak az 1936. év folyamán kifejtő devizapolitikai intézkedé-

1. A külkereskedelmi forgalom hónapok szerint. *Commerce extérieur de la Hongrie, par mois.*

Hónap Mois	A behozatal alakulása az <i>Variation des importations</i>					
	1931	1932	1933	1934	1935	1936
	évben, millió pengő — millions de pengős					
I.	43·2	27·3	22·3	23·1	27·5	40·6
II.	41·9	25·5	21·6	22·0	27·7	30·2
III.	54·4	30·5	26·0	29·5	29·8	35·0
IV.	55·7	25·7	22·7	29·6	32·2	40·3
V.	55·7	27·6	25·4	28·5	31·5	38·8
VI.	49·3	29·2	25·7	30·7	26·7	34·7
VII.	46·5	23·2	25·2	23·2	31·5	36·8
VIII.	36·1	24·6	26·5	27·6	30·4	31·9
IX.	40·6	25·9	26·3	27·9	33·4	33·5
X.	40·4	26·5	32·4	33·1	39·4	36·4
XI.	34·6	29·7	31·8	33·8	43·7	35·8
XII.	41·0	32·8	26·7	30·9	48·5	39·0
I—XII.	539·4	328·5	312·6	314·9	402·3	433·0
	A kivitel alakulása az <i>Variation des exportations</i>					
	1931	1932	1933	1934	1935	1936
	évben, millió pengő — millions de pengős					
I.	39·9	24·1	23·2	28·6	29·4	34·9
II.	41·1	23·6	25·7	28·8	28·8	41·2
III.	50·2	25·4	29·2	38·6	40·3	38·0
IV.	40·3	26·9	23·1	30·9	30·6	32·9
V.	44·6	26·0	28·1	26·5	31·3	31·8
VI.	42·3	27·5	29·3	29·4	29·4	37·3
VII.	40·4	23·2	29·9	28·0	31·9	40·7
VIII.	47·0	25·9	34·5	32·4	31·5	49·4
IX.	55·5	33·3	44·0	35·2	41·8	53·9
X.	62·4	31·7	41·3	37·0	52·1	45·8
XI.	63·3	30·9	43·3	42·2	53·0	49·5
XII.	43·4	36·0	39·7	46·6	51·4	51·2
I—XII.	570·4	334·5	391·3	404·2	451·5	506·6
	A külkereskedelmi mérleg alakulása az <i>Variat. de la balance du commerce extérieur</i>					
	1931	1932	1933	1934	1935	1936
	évben, millió pengő — millions de pengős					
I.	- 3·3	- 3·2	+ 0·9	+ 5·5	+ 1·9	- 5·7
II.	- 0·8	- 1·9	+ 4·1	+ 6·8	+ 1·1	+ 11·0
III.	- 4·2	- 5·1	+ 3·2	+ 9·1	+ 10·5	+ 3·0
IV.	- 15·4	+ 1·2	+ 0·4	+ 1·3	- 1·6	- 7·4
V.	- 11·1	- 1·6	+ 2·7	- 2·0	- 0·2	- 7·0
VI.	- 7·0	- 1·7	+ 3·6	- 1·3	+ 2·7	+ 2·6
VII.	- 6·1	—	+ 4·7	- 0·2	+ 0·4	+ 3·9
VIII.	+ 10·9	+ 1·3	+ 8·0	+ 4·8	+ 1·1	+ 17·5
IX.	+ 14·9	+ 7·4	+ 17·7	+ 7·3	+ 8·4	+ 20·4
X.	+ 22·0	+ 5·2	+ 8·9	+ 3·9	+ 12·7	+ 9·4
XI.	+ 28·7	+ 1·2	+ 11·5	+ 8·4	+ 9·3	+ 13·7
XII.	+ 2·4	+ 3·2	+ 13·0	+ 15·7	+ 2·9	+ 12·2
I—XII.	+ 31·0	+ 6·0	+ 78·7	+ 59·3	+ 49·2	+ 73·6

sei, amelyek a lineáris felárrendszert vezették be. Ez az új rendszer megszüntette a deviza-zugforgalmat, ami azzal az eredménnyel járt, hogy a beszolgáltatandó devizák tényleg a Nemzeti Bank rendelkezése alá kerültek, s az importőrök deviza-igényei így kielégíthetők voltak. Előnyös ez a rendszer abból az általános külkereskedelmi szempontból is, hogy az árkalkulációnak szilárd alapot teremt. A nyújtott devizafelárak segítségével pedig exportcikkeink versenyképességét fokozza a külföldi piacokon.

A januári Tyler-jelentés egyébként a közvetlenül a Nemzeti Bankhoz befolyt, exportból származó devizákról a következő összeállítást adja:

Devizabevétel	1935	1936	1936. évi többlet
	millió pengő		
Kliring útján és zárolt számlán	239·66	278·05	38·39
Szabad számlán	49·71	80·10	30·39
Összesen	289·37	358·15	68·78

Mint előbb láttuk, a kereskedelmi mérleg aktív oldala 55·1 millió pengővel haladta meg az 1935. évit, a devizabevétel pedig 68·8 millió pengővel nőtt. Joggal mutat rá a Tyler-jelentés a két összeg közötti kü-

lönbségre, mint annak mértékére, hogy mennyire hasznos volt devizapolitikai szempontból a lineáris felárrendszer bevezetése. Még az a kedvező tény is kitűnik ezekből az adatokból, hogy a szabad számlára befolyt, tehát átváltható (transzferálható) devizamennyiség aránylag igen jelentékeny mértékben emelkedett.

*

Hogy a forgalom havonként hogyan alakult, erre vonatkozóan az 1. sz. kimutatás szolgál felvilágosítással. Kiderül az itt közölt eredményekből, hogy az 1936. évi első félév mérlege még 3·5 millió pengővel passzív volt, s a második félévben keletkezett — az agrárexport nekilendülése folytán — a 73 millió pengőt meghaladó igen kedvező kiviteli többlet.

Az 1. sz. tábla 1935. és 1936. évi adatainak összehasonlíthatóságát, amint erre már a *Szemle* 1936. évi 11. (novemberi) számában az első kilenc hónap külkereskedelmi forgalmának ismertetése is figyelmeztet, erős mértékben zavarja az 1935. és 1936. évi takarmányhiány leküzdésére behozott tengeri és korpa értéke. Az ott közölt havi import-adatok kiegészítésére szolgál a következő összeállítás:

Időszak	A tengeri-		A korpa-		A tengeri-		A korpa-	
	behozatal mennyisége q-ban				behozatal értéke 1000 P-ben			
	1935-ben	1936-ban	1935-ben	1936-ban	1935-ben	1936-ban	1935-ben	1936-ban
I. negyedév	1.152	859.764	110.812	13.726	13	11.074	952	138
II. "	227.957	985.312	81.118	5.171	2.508	9.383	770	48
III. "	815.319	277.063	59.213	2.250	9.334	2.771	611	22
X. hónap	318.940	34.575	26.906	1.350	3.666	332	292	12
XI. "	438.896	4.200	16.898	—	5.425	38	195	—
XII. "	716.495	150	12.941	—	9.361	1	134	—
I—XII. hónap	2,518.759	2,161.064	307.888	22.497	30.307	23.599	2.954	220

A takarmányhiány 1935-ben 33·3 millió, 1936-ban 23·8 millió pengő értékű tengeri- és korpabehozatalra tett szükségessé. Az 1935. évben az utolsó negyedévre esett az ezévi importnak több mint fele, míg az 1936. év megfelelő szakában a bő tengeri termés folytán már alig volt behozatal. Ha az 1935. évi kedvezőtlen termésviszonyoknak a behozatalra gyakorolt hatását kiküszöböljük adatsorainkból, vagyis az importált tengeri és korpa értékét a behozatali összértékből levonjuk, úgy behozatalunk alakulásáról a következő képet nyerjük:

Időszak	Behozatali érték a tengeri és a korpa értéke nélkül millió pengőben	
	1935-ben	1936-ban
I. negyedév	84·0	94·6
II. "	87·1	104·4
III. "	85·4	99·4
X. hónap	35·4	36·0
XI. "	38·1	35·8
XII. "	39·0	39·0
I.—XII. hónap	369·0	409·2

Az így megtisztított adatok azt mutatják, hogy behozatalunk az első három ne-

gyedévben jóval meghaladta az 1935. évi importot, az év utolsó negyedében pedig az előző év színvonalára esett vissza. Kivételünk alakulásában ugyanez a jelenség mutatkozik: az utolsó negyedév — főként a németországi hasított sertésexport csökkenése folytán — nem érte el az 1935. évi értékeket, míg az év többi részében jelentékenyen felülmúlta azokat.

A behozatalunk részletes alakulásáról, a fontosabb cikkek mennyiségéről és értékéről a 2/A. sz. tábla ad tájékoztatást. Ezek szerint az eredmények szerint az előző évvel szemben mutatkozó 30·7 millió pengős behozatali értékelmelkedés főként onnan származott, hogy a nagyobb mennyiségben beszerzett fontos ipari alapanyagainkért jelentékenyen többet fizettünk ki a külföldnek. A mennyiség emelkedését %-ban, az értéknövekedést pedig 1.000 P-ben a következő táblázat tünteti fel:

Árumegevezés	Az 1936. évi behozatal	
	mennyisége	értéke
	az 1935. évinél több	
	%-kal	1.000 P-vel
Nyers és megmunkált fa	21	10.822
Nyers ásványolaj	42	4.157
Nyers pamut	19	3.368
Nyers bőr	3	3.278
Papírosanyag	59	3.218
Koksz	54	2.634
Nyers fémek	5	2.433
Vasérc	34	1.777
Műanyagok	77	1.309
Kikészített prémbőr	25	1.166
Nyers kaucsuk	52	945
Műselyem	17	641
Nyers és ócskavas	18	524
Nyers foszfát föld	73	463
Együtt:	—	36.735

A *nyers- és megmunkált fánál* a 21%-os összemelkedés oly módon jött létre, hogy míg tűzifából csak 2%-kal nőtt a behozatal, addig bárdolt és fűrészelt fából 28%-kal, nyers épület- és szerfából 25%-kal fokoztuk a behozatalt. Az import az év utolsó hónapjaiban szokatlanul erős volt, bizonyára az 1937. évben bekövetkezendő ár-emelésről érkező hírek hatása alatt. Az 1936. évben beszerzett *nyers ásványolaj* mennyisége a háború utáni évek maximumát jelzi. Az előző évvel szemben mutatkozó jelentékeny, 42%-os emelkedés onnan ered, hogy 1935. évi behozatalunk alacsony volt, csak mintegy 1·7 millió q-t tett, mert

az 1934. évi 2·3 millió q-s behozatalból jelentékeny készletek hozták át. — A *pamutipar* kedvező foglalkoztatottságát nemcsak a nyerspamut importjának emelkedése jelzi, hanem a „műanyagok“-nál mutatkozó nagymérvű növekedés is innen származik. E tétel alatt szerepelnek ugyanis azok a műrost-anyagok (fiocco, vistra), amelyeknek a pamuthoz való keverése az év vége felé kötelezőleg elrendeltetett. A keverés elrendelése devizagazdasági előnyökért történt: a műrostok klíringen keresztül szerezhetők be, a pamut csak átváltható devizákért. — A *nyersbőröknél*, e fontos hadfelszerelési nyersanyagnál a beszerzés kb. a múlt évi szinten történt, a világpiaci nagy áremelkedés azonban azt eredményezte, hogy a 3%-kal nagyobb mennyiségért 18%-kal többet kellett kifizetni. A fejlődő *papírosgyártó ipar*, a jól foglalkoztatott *műselyem- és gumiipar* szintén növelte külföldi nyersanyag-, illetve félgyártmánybeszerzéseit. A *nehézipar* jobb foglalkoztatottsága a vasérc-, a nyers- és ócskavas-, valamint a kokszbehozatal emelkedésében nyilvánul meg. Sajnos, az év utolsó hónapjaiban úgy vasércből, mint nyers- és ócskavásból jelentékenyen kevesebbet tudtunk beszerezni — ami a világpiacon fellépett áruhiánnyal indokolható — s így féltő, hogy abban a nehézipari konjunktúrában, ami a nyugati államokban a fegyverkezés következtében beállott, s ami az illető országok termelését annyira igénybeveszi, hogy külföldi piacaik teljes ellátásáról nem tudnak gondoskodni, iparunk kellő nyersanyagmennyiség híján esetleg nem vehet részt. A nyersfémek beszerzésénél mutatkozó csekély mennyiségi emelkedést erős értékbeli növekvés kísérte részint a világpiaci árak emelkedése folytán, részint mert a vásárlások a drágább réznél és ónnál fokozódtak. — A *kikészített prémbőrnél* mutatkozó emelkedés a fogyasztóképeség növekedésére mutat, mint ahogy a *nyers foszfát föld*-import alakulása is (472.683 q, 1·4 millió P értékben az 1935. évi 274.007 q 0·9 millió P-s értékével szemben) azt jelzi, hogy műtrágyaiparunk a mezőgazdaság vásárlóképeségének emelkedésére számít.

Fontos ipari alapanyagaink közül csupán a gyapjúipariaknál állott elő jelentős visszaesés, amennyiben a behozott nyersgyapjú mennyisége 29%-kal, a fésült gyapjúé 6%-kal, végül a gyapjúfonalé 30%-kal volt kevesebb, mint 1935-ben. A nyers- és

2. Magyarország külkereskedelmi forgalma az 1935. és 1936. évben.
Commerce extérieur de la Hongrie en 1935 et 1936.

A) Behozatal — A) Importations.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises et des groupes de marchandises</i>	Egység <i>Unités</i>	Mennyiség q-ban, db-ban vagy párokban <i>Quantité en q, en pièces ou en paires</i>		Érték ezer P-ben <i>Valeur en milliers de p.</i>		Az összérték %-ában <i>En % de la valeur totale</i>	
		1935	1936	1935	1936	1935	1936
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois bruts et ouvrés</i>	q	7,893.238	9,573.058	36.720	47.542	9.13	10.98
Ebből — <i>Dont</i> : Tüzifa — <i>Bois à brûler</i>	"	1,635.300	1,663.337	2.862	2.845	0.71	0.66
Ebből — <i>Dont</i> : Nyers épület. és szerfa — <i>Bois bruts de construction et d'oeuvre</i>	"	2,896.851	3,606.903	9.521	12.810	2.37	2.96
Ebből — <i>Dont</i> : Bárdolt és fűrészelt fa — <i>Bois équarris et sciés</i>	"	3,361.087	4,302.818	24.337	31.887	6.05	7.36
Nyers pamut — <i>Coton brut</i>	"	242.708	287.832	26.329	29.697	6.54	6.86
Papiros és papirosárak — <i>Papier et articles en papier</i>	"	655.414	833.879	20.283	24.176	5.04	5.58
Ebből — <i>Dont</i> : Papirosanyag — <i>Pâte à papier</i>	"	262.637	418.714	5.398	8.616	1.34	1.99
Ebből — <i>Dont</i> : Papiroslemez — <i>Cartons</i>	"	50.350	53.081	2.001	1.924	0.50	0.44
Ebből — <i>Dont</i> : Papiros — <i>Papier</i>	"	340.349	358.793	12.122	12.818	3.01	2.96
Ebből — <i>Dont</i> : Papirosárak — <i>Articles en papier</i>	"	2.078	3.291	762	818	0.19	0.19
Tengeri — <i>Maïs</i>	"	2,518.759	2,161.064	30.307	23.599	7.53	5.45
Nyers bőr — <i>Peaux brutes</i>	"	133.098	137.206	18.256	21.534	4.54	4.97
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	"	50.573	70.789	11.958	17.500	2.97	4.04
Nyers fémek — <i>Métaux bruts</i>	"	204.117	215.020	12.987	15.420	3.23	3.56
Ásványolaj — <i>Huile minérale</i>	"	1,739.726	2,579.153	10.505	15.017	2.61	3.47
Ebből — <i>Dont</i> : Nyers ásványolaj — <i>Huile minérale brute</i>	"	1,674.870	2,382.769	9.044	13.201	2.25	3.05
Szén — <i>Charbon</i>	"	3,666.420	4,652.297	11.076	13.777	2.75	3.18
Ebből — <i>Dont</i> : Kőszén — <i>Houille</i>	"	1,885.309	1,914.591	5.630	5.706	1.40	1.32
Ebből — <i>Dont</i> : Kóksz — <i>Coke</i>	"	1,773.794	2,733.421	5.428	8.062	1.35	1.86
Selyem és selyemfonál — <i>Soie et fils de soie</i>	"	30.317	35.935	11.610	12.693	2.88	2.93
Ebből — <i>Dont</i> : Műselyem — <i>Soie artificielle</i>	"	30.034	35.229	11.242	11.883	2.79	2.74
Kátrányfestőanyagok — <i>Teintures dériv. du goudron</i>	"	14.843	14.056	10.451	10.037	2.60	2.32
Nyers- és ócskavas — <i>Fonte et ferraille</i>	"	1,198.951	1,414.569	9.130	9.654	2.27	2.23
Személyszállító automobil — <i>Automobiles pour le transport des personnes</i>	"	1) 16.374	2) 25.044	5.199	7.337	1.29	1.69
Déligyümölcs — <i>Fruits du Midi</i>	"	227.660	237.873	6.670	6.737	1.66	1.56
Prémbőr, kikészített — <i>Pelletteries apprêtées</i>	"	971	1.214	5.371	6.537	1.33	1.51
Vasérc — <i>Minerais de fer</i>	"	2,666.788	3,563.243	4.240	6.017	1.05	1.39
Villamosgépek és készülékek — <i>Machines et appa- reils électriques</i>	db - pièces	6.128	11.338	4.351	5.312	1.08	1.23
Gyapjuszövet — <i>Tissus de laine</i>	q	12.584	23.921	6.048	5.181	1.50	1.20
Vasárak — <i>Ouvrages en fer</i>	"	3.587	3.640	3.690	4.970	0.92	1.15
Pamutzövet — <i>Tissus de coton</i>	"	22.384	53.578	4.953	4.717	1.23	1.09
Pamutfonál és -cérna — <i>Fils de coton; fils à coudre, de coton</i>	"	6.438	7.353	4.733	4.710	1.18	1.09
Gyapjúfonál — <i>Fils de laine</i>	"	17.369	16.759	6.659	4.277	1.65	0.99
Nyers és előmunkált rizs — <i>Riz brut ou à demi décortiqué</i>	"	10.039	7.005	5.270	4.187	1.31	0.97
Nyers dohány — <i>Tabac brut</i>	"	192.458	158.250	3.085	4.047	0.77	0.93
Celluloid és más műanyagok — <i>Celluloïde et autres matières artificielles</i>	"	11.034	11.713	2.718	4.027	0.68	0.93
Fésült gyapjú — <i>Laine cardée</i>	"	10.770	19.105	5.228	3.900	1.30	0.90
Nyers juta — <i>Jute brut</i>	"	10.160	9.551	3.649	3.622	0.91	0.84
Rongy — <i>Chiffons</i>	"	114.970	114.124	3.609	3.609	0.90	0.83
Vasfélgártmányok — <i>Demi-produits en fer</i>	"	59.268	58.459	2.244	3.245	0.56	0.75
Üveg és üvegarak — <i>Verre et verreries</i>	"	31.173	38.529	2.551	2.974	0.63	0.69
Üveg és üvegarak — <i>Verre et verreries</i>	"	25.356	28.554				
Összesen — <i>Total</i>	db - pièces	6.128	11.338	289.904	326.052	72.04	75.31
	q	21,787.547	26,352.773				
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db - pièces	417.533	473.830	112.441	106.940	27.96	24.69
	pár - paires	14.184	11.543				
	q	6,098.172	6,205.202				
Behozatal összesen — <i>Importations totales</i>	db - pièces	423.661	485.168	402.315	432.992	100.00	100.00
	pár - paires	14.184	11.543				
	q	27,885.719	32,557.975				

1) 1.364, — 2) 2.638 darab — pièces.

B) Kivitel. — B) Exportations.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises et des groupes de marchandises</i>	Egység <i>Unités</i>	Mennyiség q-ban, db-ban vagy párokban <i>Quantité en q, en pièces ou en paires</i>		Érték ezer P-ben <i>Valeur en milliers de p.</i>		Az összérték %ában <i>En % de la valeur totale</i>	
		1935	1936	1935	1936	1935	1936
		Búza — <i>Froment</i>	q	3,307.750	5,711.617	52.721	80.556
Vágó- és igásállatok — <i>Animaux de boucherie et de trait</i>	db <i>têtes</i>	307.357	307.616	53.313	59.496	11.81	11.74
Ebből — <i>Dont</i> : Szarvasmarha — <i>Bêtes à cornes</i>	"	69.617	77.748	19.634	24.292	4.35	4.79
Sertés — <i>Porcs</i>	"	183.147	175.429	25.204	25.005	5.58	4.94
Ló — <i>Chevaux</i>	"	18.927	19.052	7.639	9.479	1.69	1.87
Juh — <i>Moutons</i>	"	35.594	35.615	811	694	0.18	0.14
Villamosgépek és készülékek — <i>Machines et appareils électriques</i>	db-pièces	1,767.131	2,271.806	26.997	27.295	5.98	5.39
Baromfi — <i>Volailles</i>	q	1) 253.445	2) 205.767	26.689	22.256	5.91	4.39
Ebből — <i>Dont</i> : Élő baromfi — <i>Volaille vivante</i>	"	3) 27.671	4) 26.047	2.593	2.637	0.57	0.52
Leölt baromfi — <i>Volaille tuée</i>	"	5) 225.774	6) 179.720	24.096	19.619	5.34	3.87
Disznósir, szalonna — <i>Saindoux et lard</i>	"	241.887	192.938	27.795	18.538	6.16	3.66
Friss és elkészített hús — <i>Viandes, fraîches ou préparées</i>	"	151.252	143.099	18.297	17.545	4.05	3.46
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	"	70.879	63.400	13.777	15.822	3.05	3.12
Friss gyümölcs — <i>Fruits frais</i>	"	184.578	584.556	5.256	14.569	1.17	2.88
Vasárak — <i>Ouvrages en fer</i>	"	331.013	357.992	11.828	12.511	2.62	2.47
Vasfélégyártmányok — <i>Demi-produits en fer</i>	"	1,119.531	1,040.788	13.017	12.388	2.88	2.45
Lóhere- és lucernamag — <i>Graines de trèfle et de luzerne</i>	"	85.031	142.958	7.453	11.230	1.65	2.22
Toll — <i>Plumes</i>	"	25.984	28.112	10.459	10.356	2.32	2.04
Liszt — <i>Farine</i>	"	527.908	542.020	10.933	10.040	2.42	1.98
Kikészített bőr — <i>Peaux ouvrées</i>	"	10.311	11.503	10.975	9.479	2.43	1.87
Prémbőr, kikészített — <i>Pelleteries apprêtées</i>	"	3.607	4.646	3.968	7.581	0.88	1.50
Vaj, friss — <i>Beurre frais</i>	"	25.026	47.185	3.890	7.517	0.86	1.48
Maláta — <i>Malt</i>	"	344.433	339.842	7.639	6.688	1.69	1.32
Tojás — <i>Oeufs</i>	"	82.556	69.331	7.768	6.057	1.72	1.20
Friss főzelék — <i>Légumes frais</i>	"	205.323	446.321	3.501	5.716	0.78	1.13
Bor — <i>Vin</i>	"	195.580	252.690	5.328	5.674	1.18	1.12
Rozs — <i>Seigle</i>	"	207.648	417.532	2.665	5.283	0.59	1.04
Vasuti kocsik — <i>Voitures pour chemins de fer</i>	"	7) 6.629	8) 24.291	1.727	5.261	0.38	1.04
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	"	13.629	17.196	4.571	5.215	1.02	1.03
Selyem-, félselyem- és műselyemszövet — <i>Tissus de soie, de mi-soie et de soie artificielle</i>	"	3.337	6.089	2.770	4.611	0.61	0.91
Női- és leányfelsőruházat — <i>Vêtements de des- sus pour dames et jeunes filles</i>	"	1.126	2.008	3.110	4.309	0.69	0.85
Bauxit — <i>Bauxite</i>	"	2,275.782	3,416.497	3.391	4.248	0.75	0.84
Olajos magvak — <i>Graines oléagineuses</i>	"	208.976	156.015	5.155	3.710	1.14	0.73
Burgonya — <i>Pommes de terre</i>	"	563.466	601.314	3.747	3.580	0.83	0.71
Szén — <i>Charbon</i>	"	2,144.044	2,066.803	3.467	3.251	0.77	0.64
Leölt vad — <i>Gibier mort</i>	"	33.848	35.910	2.918	3.146	0.65	0.62
Borsó, száraz, hántolatlan — <i>Pois secs, non décortiqués</i>	"	70.033	133.369	2.046	3.114	0.45	0.61
Nyers dohány — <i>Tabac brut</i>	"	95.468	79.857	3.931	3.104	0.87	0.61
Trágyasók — <i>Sels pour engrais</i>	"	363.525	350.490	3.489	3.003	0.77	0.59
Könyv, folyóirat — <i>Livres et périodiques</i>	"	11.808	12.600	2.656	2.989	0.59	0.59
Len-, kender- és jutafonál — <i>Fils de lin, de chanvre et de jute</i>	"	16.177	13.959	3.181	2.720	0.70	0.54
Paradicsomlé — <i>Jus de tomate</i>	"	48.182	55.657	2.243	2.519	0.50	0.50
Összesen — <i>Total</i>	db-pièces	2,074.488	2,579.422	372.671	421.377	82.55	83.17
	q	13,251.057	17,599.732				
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db-pièces	685.828	1,295.072	78.845	85.272	17.45	16.83
	pár-paires	97.633	475.040				
	q	3,133.114	3,171.367				
Kivitel összesen — <i>Exportations totales</i>	db-pièces	2,760.316	3,874.494	451.516	506.649	100.00	100.00
	pár-paires	97.633	475.040				
	q	16,384.171	20,771.099				

1) 15,585.104, 2) 13,340.468, 3) 2,572.532, 4) 2,315.466, 5) 13,012.572, 6) 11,025.002 darab — pièces. —
7) 23, 8) 391 darab — pièces (unités).

fésült gyapjúnál az 1935. évi nagyobb mennyiséget az első 5 hónapnak az ismert okoknál fogva nagyobb külföldi beszerzései okozták. Az 1935., valamint az 1936. évi belföldi nyírás azonban megfelelő kormányintézkedések következtében már elsősorban a hazai gyárak szükségletének fedezésére szolgál s külföldi gyapjú csak a már tényleg megvásárolt belföldi gyapjú mennyisége után megállapított kulcs szerint hozható be. A gyapjúfonál importjának erős csökkenését elsősorban a belföldi fonók termelése tette lehetővé. E három cikknél az érték visszaesés együttvéve 4·9 millió pengő volt.

Azok közül a nyersanyagok közül, amelyeknek importalakulása a kereskedelmi mérlegre nagyobb befolyással volt, megemlítendő a tengeri és a korpa. A behozatal ezeknél a cikkeknel a fentiek szerint 9·4 millió pengővel esett vissza.

A gyártmányok behozatalában jelentős emelkedést csak a nehézipari termékek között találunk. Legnagyobb volt ez a gépek és készülékek tételénél, ahol mennyiség szerint 40%-kal, 5·6 millió pengővel fokoztuk a külföldi vásárlásokat. Az import főként a fémmegmunkáló és a papirosgyártó gépeknél növekedett. A személyszállító autómobiloknál mutatkozó 53%-os mennyiségi emelkedés (+ 2·1 millió P) a belföld vásárlóképeségének javulására enged következtetni.

Kivitelünk kedvező alakulását túlnyomórészt az agrárcikkek nagyobb mennyiségű exportja tette lehetővé. A kivitelre került agrárcikkek összértéke, ideszámítva a mezőgazdaságon alapuló ipar termékeit is,¹⁾ 1936-ban 344·5 millió pengőt tett az 1935. évi 305·5 millióval szemben, ami 39 milliós emelkedésnek felel meg. Abból az 55·1 millió pengős összegből tehát, amennyivel 1936. évi kivitelünk az előző évit felülmultra, 70% a mezőgazdasági cikkek kedvezőbb exportja révén állott elő. Az agrárcikkeknek az összexportban való részesedési aránya e két évben kb. egyforma volt: 1935-ben 67·7%-ot, 1936-ban 68%-ot tett.

Agrárexportunk természetesen más összetételű volt 1936-ban, mint az előző évben. Az 1935. évi fagykárak, szárazság, jégverés a szántóföldi s kertgazdasági termésünket csökkentették úgy, hogy a kivitel

súlypontja az állattenyésztésre helyeződött át. Az 1935. évi kivitel egyik fontos agrárcikkünknek, a sertésnek az értékesítése szempontjából a biztonsági szelep szerepét töltötte be. A takarmányhiány folytán, illetőleg a magas takarmányozási költségek következtében a leromlott vásárlóerejű mezőgazdaság arra kényszerült, hogy sertésállományát piacra hozza, ami a tartós és nagymennyiségű árukínálat következtében az árakat egyre mélyebbre szorította volna. A nagy németországi kivitel azonban, amely jelentős mennyiségben vette fel a vágott sertést, megakadályozta, hogy a belső árak a kivitelben elérhető árak színvonalára alá kerüljenek. A németországi export tehát megakadályozta, hogy a belső piac túltelítessék áruval, ami helyrehozhatatlan rombolást idézett volna elő. Megjegyzendő, hogy éppen a németországi kivittel kapcsolatban gondoskodás történt arra vonatkozóan is, hogy elsősorban a kisgazdaságok ú. n. szedett sertései találjanak elhelyezési lehetőséget, aminek következtében a kiviteli politika már a szociális politika terére is átlépett, mindkét munkaterületen egyformán kedvező hatásokkal, a termelőket megnyugtató eredményekkel. A takarmányhiány, s a kényszerű állatértékesítés ezek szerint az ország sertésállományán erős változást okozott, mint erre a tavaszi állatösszeírás alábbi eredményei mutatnak:

	Állatállomány	
	1935-ben	1936-ban
	d a r a b	
Szarvasmarha . .	1,755.524	1,741.637
Ló	806.560	794.279
Sertés	3,175.822	2,554.323
Juh	1,227.542	1,350.442

A szarvasmarha- és lóállomány csupán 0·8, illetve 1·5%-os visszaesése arra mutat, hogy a tavaszi összeírás alkalmával számbavett állatlétszám a takarmányhiányt — mennyiségben — alig sínylette meg, a juh-tenyésztés pedig — bizonyára a belföldi gyapjú védelmére hozott intézkedések hatása alatt — egyenesen fejlődött, 10%-kal növelve állatállományát. A sertéseknél azonban nagyfokú, 20%-os a csökkenés. Tekintettel mégis arra, hogy állattenyésztésünknek ez az ága a legkönnyebben regenerálódik, a visszaesés mértéke nem volt aggasztó.

Az 1936. évben változott a helyzet. A gabonaneműek termése az előző évi színvonalon maradt ugyan, de tengeriből, burgó-

¹⁾ A vámtarifa I—X. és XII. osztályaiba tartozó áruk összértéke.

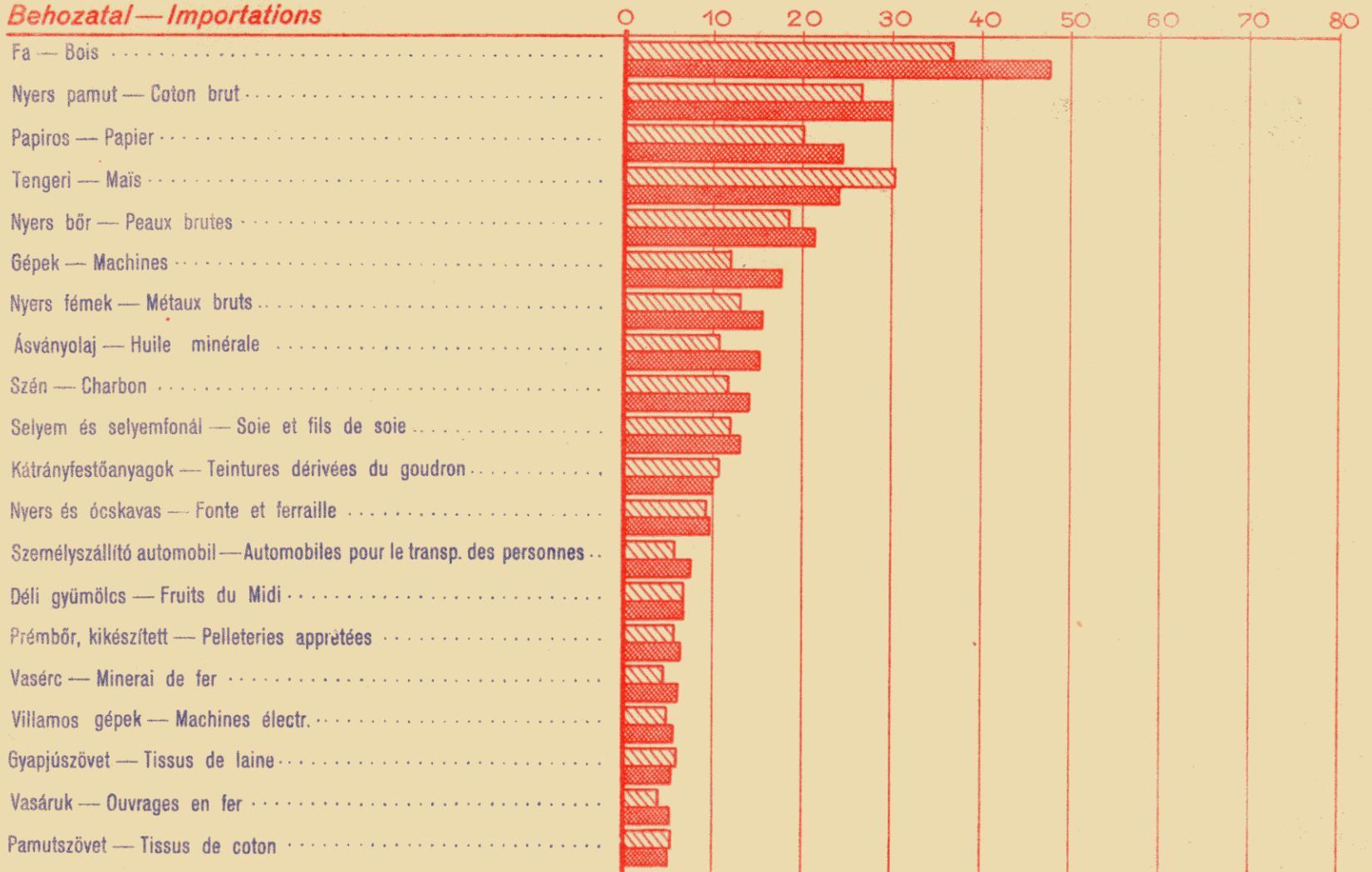

A FONTOSABB ÁRÚK FORGALMÁNAK ALAKULÁSA.

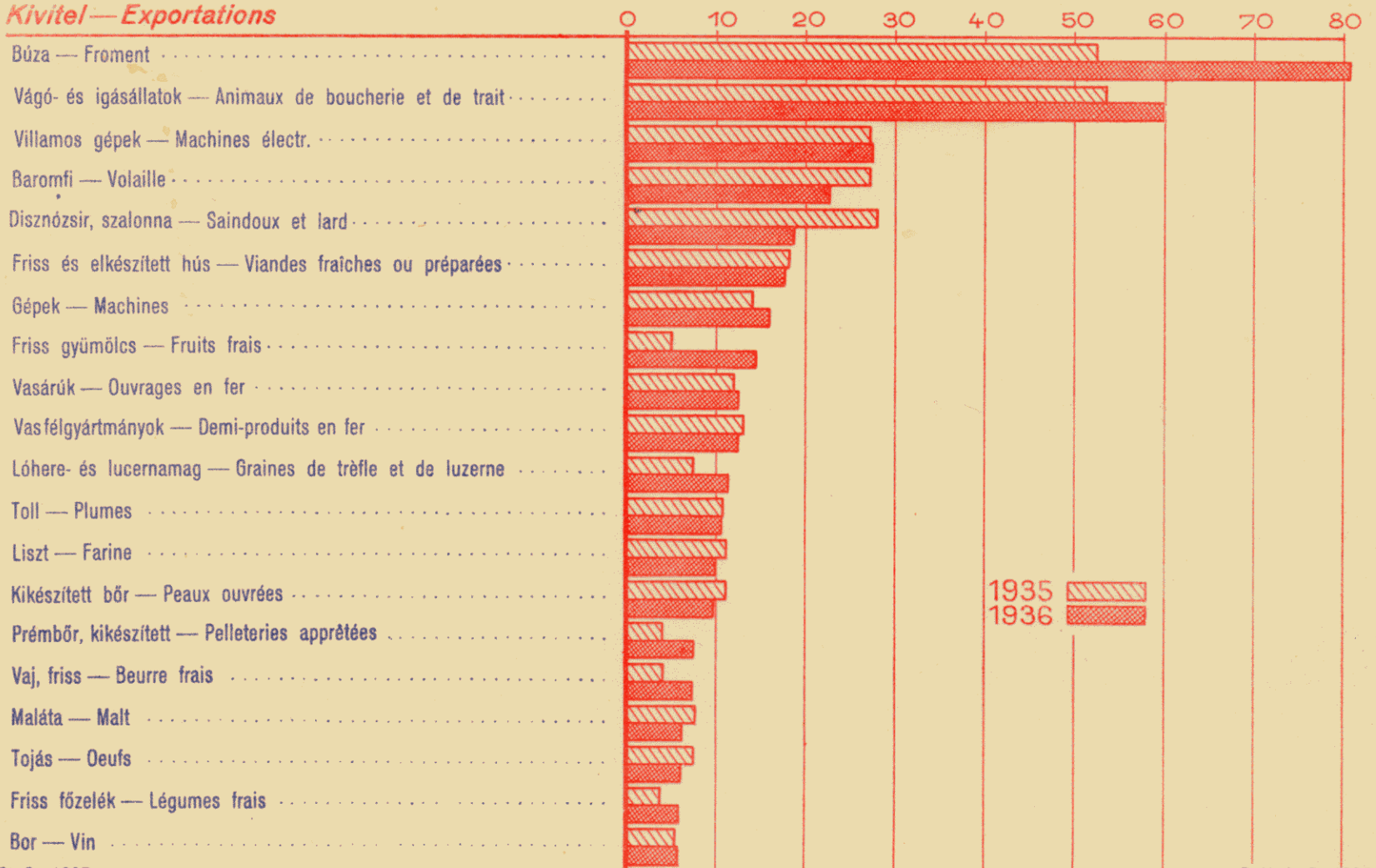
VARIATIONS DU COMMERCE EXTÉRIEUR DES MARCHANDISES IMPORTANTES.

1935 I-XII. és 1936 I-XII.
Millió pengőben — En millions de pengős

Behozatal — Importations

Kivitel — Exportations

nyából, azonfelül gyümölcsökből, s főzelék-félékből jóval több termett. Jelentékenyen jobb volt a szálastakarmány-termés is. A jobb termés a termelők vásárlóképességét növelte, az állattartás üzemi költségeit viszont csökkentette, így a termelőknek az év második felében az új termés betakarítása után lehetővé vált, hogy ne kényszerűségből, hanem kedvezőbb árakat biztosító időpontban eszközöljék eladásukat. A kínálat így csökkent, a belföldi árak emelkedtek, s a kivitelre fékezően hatottak. A földművelés bő feleslegeinek külföldi elhelyezést viszont kellő időben megkötött kereskedelmi megállapodások biztosították, úgy, hogy kivitelünk — ami különösen a gyorsan romló nyári idénycikkeknel életbevágó fontosságú — zökkenő és zavar nélkül bonyolódhatott le.

Kivitelünkben az első helyre ezek után a búza került, messze túlhaladva a vágó- és igásállatexport értékét. A külföldön elhelyezett 5·7 millió q 80·6 millió pengős értéke a múlt évvel szemben 27·8 milliós többletet mutat¹⁾ és csaknem egyhatoda az egész kivitel értékének. A búza belföldi árát tudvalevően az 1934/5. gazdasági évtől kezdve irányár-rendszer alakította ki, amely a búza minimális árát a világpiaci ár felett állapította meg oly módon, hogy államközi szerződések útján előre megrögzített áron biztosította fontos exportpiacainkon a búzafelések elhelyezési lehetőségét. E rendszer fő célja annak elérése, hogy a magyar mezőgazdaság — és mint éppen az 1936. évi export eredmények is mutatják, a magyar közgazdaság — legfontosabb termékének olyan belföldi ára legyen, amely legalább a termelési költségeket fedezze. E rendszer mellett természetesen a magyar búza árban nem volt versenyképes az exkliringpiacokon. Az 1936. év e tekintetben is változást hozott. Az egymásután következő rossz világtermések folytán²⁾ a búzakészletek erősen megcsappantak, a kereslet fokozódott s az év második felében a világpiaci ár már magasabb volt az előre megállapított magyar búzaárnál.

¹⁾ Ez a többlet a behozatalunkban az előző évvel szemben előállott 30·7 millió pengős növekedést csaknem teljes egészében fedezi.

²⁾ A római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet „Bulletin Mensuel de Statistique Agricole et Commerciale“ c. kiadványának 1937 januári száma szerint a világ búzatermése az 1930/34. évek átlagában 988·5 millió q volt, az 1935. évben már csak 922·1, 1936-ban pedig csak 896·7 millió q.

A földművelés termékei közül a rozs, az árpa, a zab és a bükköny együttvéve 6 millió pengős, a friss gyümölcs 9·3 millió, a friss főzelék 2·2 millió, a lóhere- és lucernamag 3·8 millió, a száraz, hántolatlan borsó 1·1 millió pengős emelkedést mutat. Bor-kivitelünk inkább az év végén indult fejlődésnek, amit Franciaország és Algír kedvezőtlen szüreti eredménye és a spanyolországi verseny elmaradása tett lehetővé. Az idetartozó cikkek közül a szárazbarnál előállott 2·4 millió pengős, s az olajosmagvaknál mutatkozó 1·4 millió pengős visszaesés érdemel említést. Az állattenyésztés köréből származó cikkek közül a vágó- és igásállatoknál együttvéve 6·2 millió pengős az emelkedés. Ez főként a szarvasmarha-export kedvező alakulására vezethető vissza, amit viszont a Svájc felé megnyílt kiviteli lehetőség mellett elsősorban az a megértő támogatás idézett elő, amit az e tekintetben legfontosabb olasz piac, illetőleg az olasz kormány részünkre nyújtott. A líra leértékelését követően ugyanis az olasz árpolitikai intézkedések a belföldi árak emelkedését megakadályozták, aminek az lett az eredménye, hogy szarvasmarha-szállítmányaink a piacról kiszorultak. A megindult tárgyalások eredményeképpen az olasz intézkedések lehetővé tették, hogy az elsőrendű magyar áruk ára a hatósági maximális árnál magasabb s így versenyképes lehessen. Szarvasmarha-, valamint lóexportunk kedvezőbb alakulását a kedvezőbb takarmányozási viszonyok tették lehetővé, mint ahogy ezzel függ össze a tejtermelés növekedése, illetőleg a vajkivitel 3·6 millió pengős emelkedése is. Nagy volt ellenben a visszaesés: 9·3 millió pengő a disznósír és szalonna tételénél, mert a belföldi áralakulás folytán, úgy az angol, mint a német viszonylatban lényegesen kevesebb mennyiséget tudtunk kivinni. A baromfi tételénél ugyanez az ok idézte elő a 4·4 millió pengős csökkenést, ami csaknem teljes egészében a németországi leölt lúd- és kacsá-exportunkat érintette. A tojásnál szintén az áralakulásra vezethető vissza az 1·7 millió pengős kiesés. Új kiviteli lehetőség nyílt meg azonban az Egyesült Államokba irányuló sonka-export révén, ami a húskonzerv-tételt 1·1 millió pengővel emelte.

A mezőgazdasági iparnál általában nem volt kedvező a külföldi elhelyezés: malátából csaknem 1 millió pengővel, lisztből 900 ezer pengővel vittünk ki kevesebbet. A nehézipar a vasúti kocsik (+3·5 millió pengő) és a

3. Magyarország külkereskedelmi forgalma gazdasági ágak és rendeltetés szerint az 1935. és 1936. évben.

Commerce extérieur de la Hongrie, suivant les branches économiques et la destination, en 1935 et 1936.

A nyersanyagok, félgyártmányok és gyártmányok megnevezése <i>Matières premières, demi-produits et objets fabriqués</i>	Behozatal — <i>Importations</i>				Kivitel — <i>Exportations</i>			
	1935		1936		1935		1936	
	É r t é k — V a l e u r							
	1.000 P	%	1.000 P	%	1.000 P	%	1.000 P	%
I. Élelmezési és élvezeti cikkek — <i>Articles aliment., y compris l'aliment. de luxe et les boissons</i>	29.643	7.37	27.487	6.35	210.224	46.56	238.330	47.04
II. Élő állatok — <i>Animaux sur pied</i>	301	0.07	362	0.08	56.500	12.51	62.702	12.37
III. A mezőgazdaság és ipar segédanyagai — <i>Matières nécessaires à l'agriculture et à l'industrie</i>	55.598	13.82	47.613	11.00	18.318	4.06	23.089	4.56
IV. Ipar — <i>Industrie</i>	316.803	78.74	357.530	82.57	166.474	36.87	182.528	36.03
Összes áruforgalom — Total	402.345	100.00	432.992	100.00	451.516	100.00	506.649	100.00
Ebből — <i>Dont</i> :								
Nyersanyagok — <i>Mat. premières</i>	191.831	47.66	195.761	45.21	274.771	60.84	311.193	61.42
Félgyártmányok — <i>Demi-produits</i>	110.180	27.39	126.195	29.14	50.895	11.27	51.283	10.13
Gyártmányok — <i>Objets fabriqués</i>	100.334	24.95	111.036	25.65	125.850	27.89	144.173	28.45

gépek, készülékek tételénél (+2 millió pengő) fokozta a kivitelt. A textiliparban a selyem-, műselyemszövet kivitele (+1.8 millió pengő), valamint a női- és leányfelsőruházati export alakulása (+1.2 millió pengő) volt kedvezőbb, mint az 1935. évben. Örvendetes jelenség, hogy prémbőrnemesítő iparunk újból egyre nagyobb tért tud hódítani a külföldön, amennyiben kivitelét 3.6 millió pengő értékkel emelte, mintegy kárpótlásul azért az 1.5 milliós visszaesésért, ami bőriparunkat a kikészített bőr kivitelénél érte.

*

A 3. számú tábla szerint a gyártmányok értéke — valamelyes emelkedéssel — összbehozatalunknak valamivel több, mint negyedrészt teszi, míg 29%-a a félgyártmányok és 45%-a a nyersanyagok importjára esik. Megjegyzendő, hogy a félgyártmányok között is túlnyomóan olyan áruk szerepelnek, amelyek a belföldön vagy egyáltalán nem, vagy nem elegendő mennyiségben termeltetnek. Kivitelünkben a nyersanyagoké a vezetőszerep, 61%-os részesedéssel. A félgyártmányok aránya — eléggé erős eséssel — mintegy 10%-ra csökkent, így a fennmaradó több, mint 28 % jut a gyártmányokra, ami valamivel meghaladja az előző évi arányt.

*

Külkereskedelmi forgalmunknak az egyes országokkal szemben való alakulását a 4. sz. táblázat tünteti fel. Eszerint kereskedelmi kapcsolataink 1936-ban is Német-

országgal voltak a legerősebbek. Ez az ország összforgalmunkban 24.3%-kal részesedett az előző évi 23.4% helyett. A részesedés emelkedésében mind a behozatal, mind pedig a kivitel növekedése közreműködött. *Ausztriával* összforgalmunk már valamelyest visszafejlődött, mert a változatlan kiviteli érték mellett a behozatalunk csökkent s így részesedése az 1935. évi 19%-ról 17%-ra esett vissza. Az import-export arányszáma: 100 : 120 az említett oknál fogva valamelyest javul (1935-ben 100 : 114 volt az arány). E viszonylatban kedvező momentum, hogy a forgalom az év vége felé, javuló arányszám mellett, megélnékült. *Olaszországgal* szemben forgalmunknak mindkét oldala emelkedő volt, a részesedési arány némi (10.7%-ról 10.4%-ra való) csökkenése mellett. Összforgalmunknak több, mint fele, 51.7%-a esett e három országra, míg az 1935. évi részesedés 53.1%-os volt. Mérlegünk mindhárom országgal szemben aktív volt, az aktív egyenleg összege 52.8 millió pengőt tett. Ez az át nem váltható devizákban előállott összeg egész kiviteli többletünknek 72%-a, csaknem háromnegyed része.

A kisantant államai közül a tengeri import révén *Romániával* bonyolítottuk le a legnagyobb forgalmat oly módon, hogy a csaknem változatlan kivitel mellett behozatalunk erősbödött. *Cseh-szlovákiai* forgalmunknak — kisebb méretekben — ugyanez a jellemzője, míg *Jugoszláviával* szemben a kivitelünket növelni tudtuk, behozatalunk

4. Magyarország külkereskedelmi forgalmának megoszlása országok szerint az 1935. és 1936. évben.
Répartition, par pays, du commerce extérieur de la Hongrie, en 1935 et 1936.

Származási, illetőleg rendeltetési országok <i>Pays de provenance et de destination</i>	Behozatal — <i>Importations</i>				Kivitel — <i>Exportations</i>				Behozatali (—), ill. kiviteli (+) többlet <i>Excédent d'importations (—) ou d'export. (+)</i>	
	1935		1936		1935		1936		1935	1936
	1.000 P	%	1.000 P	%	1.000 P	%	1.000 P	%	1.000 P	
Ausztria — <i>Autriche</i>	75.510	18.77	72.473	16.74	86.334	19.12	86.818	17.14	+10.824	+14.345
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco-Slov.</i>	19.456	4.84	22.054	5.09	20.655	4.58	20.333	4.01	+ 1.199	— 1.721
Románia — <i>Roumanie</i>	53.876	13.39	58.185	13.44	24.012	5.32	24.555	4.85	—29.864	—33.630
Jugoszlávia — <i>Yougoslavie</i>	24.674	6.13	19.177	4.43	10.328	2.29	11.540	2.28	—14.346	— 7.637
Németország — <i>Allemagne</i>	91.295	22.69	111.796	25.82	108.098	23.94	116.786	23.05	+16.803	+ 4.990
Svájc — <i>Suisse</i>	12.687	3.16	10.325	2.39	18.479	4.09	30.295	5.98	+ 5.792	+19.970
Olaszország — <i>Italie</i>	30.261	7.52	32.284	7.46	60.752	13.46	65.757	12.98	+30.491	+33.473
Franciaország — <i>France</i>	4.547	1.13	4.365	1.01	10.057	2.23	10.076	1.99	+ 5.510	+ 5.711
Belgium — <i>Belgique</i>	2.583	0.64	2.603	0.60	2.758	0.61	9.085	1.79	+ 175	+ 6.482
Németalföld — <i>Pays-Bas</i>	9.267	2.30	12.615	2.91	5.070	1.12	7.085	1.40	— 4.197	— 5.530
Nagy-Britannia — <i>Grande-Bretagne</i>	21.398	5.32	21.612	4.99	37.884	8.39	43.714	8.63	+16.486	+22.102
Svédország — <i>Suède</i>	1.465	0.37	1.802	0.42	4.658	1.03	6.443	1.27	+ 3.193	+ 4.641
Lengyelország — <i>Pologne</i>	3.664	0.91	4.600	1.06	3.421	0.76	3.985	0.79	— 243	— 615
Bulgária — <i>Bulgarie</i>	3.142	0.78	2.814	0.65	2.367	0.52	1.958	0.39	— 775	— 856
Görögország — <i>Grèce</i>	1.076	0.27	1.790	0.41	1.918	0.43	8.288	1.64	+ 842	+ 6.498
Törökország — <i>Turquie</i>	1.469	0.37	1.991	0.46	2.559	0.57	1.855	0.37	+ 1.090	— 136
Amerikai Egyesült Államok — <i>États-Unis d'Amérique</i>	20.666	5.14	22.891	5.29	8.727	1.93	13.133	2.59	—11.939	— 9.758
Egyéb országok — <i>Autres pays</i>	25.309	6.27	29.615	6.83	43.439	9.61	44.943	8.85	+18.130	+15.328
Összesen — Total	402.345	100.00	432.992	100.00	451.516	100.00	506.649	100.00	+49.171	+73.657

azonban visszaesett. E három ország össz-forgalmunkban 8.8, ill. 4.5 és 3.3%-kal, együttvéve tehát 16.6%-kal részesedett az előző évi 9.1, 4.7 és 4.1, együttvéve tehát 17.9%-kal szemben. A mérleg mindhárom országgal szemben passzív. A behozatali többlet együttvéve eléri a 43 millió pengőt.

Ez évben is kedvező volt a forgalmunk Nagy-Britanniával, és a búza- és friss gyümölcskivitel hatása alatt kedvezően alakult Svájccal szemben is. Az előbbi ország 7%-kal (1935: 6.9%), az utóbbi 4.3 (3.7) %-kal részesedett az összforgalomban. Az aktív egyenleg együttvéve 42.1 millió pengőt tett. Franciaországgal szemben forgalmunk stagnált, Hollandiával viszont valamelyest emelkedett. Az Amerikai Egyesült Államok-

kal szemben végül, amely viszonylat különösen a pamut-importunk miatt nagyfontosságú, kereskedelmi kapcsolatainkat mind a behozatal, mind pedig különösen a kivitel oldalán fokozni tudtuk, úgy, hogy az összforgalomban való részesedése 3.4%-ról 3.8%-ra emelkedett. A lóhere- és lucernamag, maláta és húskonzervek jobb elhelyezési lehetősége folytán a mérleg passzív egyenlege 11.9 millió pengőről 9.8 millióra csökkent.

Nem érdektelen e helyen röviden megemlékezni arról, hogy az 5 fontosabb leértékelő országgal szemben a depreciálás után, tehát az év utolsó negyedében hogyan alakult a külkereskedelmi forgalmunk. Az eredmények a következők:

Ország	A behozatal		A kivitel		A behozatali (—), illetve kiviteli (+) többlet		Az 1936 utolsó negyedévi kivitel változása az 1935. évihez képest %-ban
	értéke 1.000 pengőben						
	1935	1936	1935	1936	1935	1936	
u t o l s ó n e g y e d é v é b e n							
Olaszország	9.769	7.345	21.527	13.858	+ 11.758	+ 6.513	— 35.6
Svájc	4.899	3.127	5.259	9.403	+ 360	+ 6.276	+ 78.8
Cseh-Szlovákia	6.123	6.215	7.055	6.366	+ 932	+ 151	— 9.8
Franciaország	7.5	951	2.693	3.110	+ 1.958	+ 2.159	+ 15.5
Németalföld	2.948	3.881	2.092	1.907	— 856	— 1.974	— 8.8
Együtt	24.474	21.519	38.626	34.644	+ 14.152	+ 13.125	— 10.3

A kivitelünk együttevén több mint 10%-kal visszaesett, mert Olaszországban az 1935. évi értéknek nem egészen $\frac{2}{3}$ -át tudtuk elhelyezni. Az olasz forgalom visszaesése az abesszin hadjárat befejezése után várható volt, mert bizonyosra volt vehető, hogy az önellátási politika a külföldi áruk beengedését a minimumra fogja csökkenteni. Tagadhatatlan azonban, hogy az olasz árpolitika, amely a leértékelés nyújtotta előnyt kihasználva, az áruk értékét természetesen a leértékelés előtti szinten iparkodik tartani, mint szarvasmarha-exportunk ismertetésénél erre már hivatkoztunk is, prohibítív jellegű minden olyan árunál, amelynek nincs a világpiacon kialakult ára. Az is kétségtelen, hogy amennyiben az olasz belső árak nem alkalmazkodnak a leértékelés mértékéhez, úgy azok az 1937. évben harmadik államok piacain jelentősen emelni fogják pl. a gyümölcs és nyári idénycikkek versenyképességét a mi áruinkkal szemben. — Az olaszországi export visszafejlődését Svájc fokozódó vásár-

lásai enyhítették. A 4·1 millió pengős emelkedésből azonban 2·6 millió pengő annak folytán állott elő, hogy az 1936. évben ennek az időszaknak a búzaszállításai — amelyeknél egyébként éppen a leértékelés folytán károsodás érte a magyar exportőröket — nagyobbak voltak, mint 1935-ben. Svájci forgalmunk adatai tehát nem adnak okot aggodalomra, bár abból a tényből, hogy Svájc a leértékelés után egész behozatalát csökkentette, kivitelét pedig emelte, az következik, hogy a leértékelés előnyét biztosítani tudta, ami egyes iparcikkeknel versenyt támaszthat a magyar termékeknek.

A többi három országgal szemben az egyébként is gyenge forgalom változása nem volt lényeges. Adataink szerint a leértékelésnek e három viszonylatban eddig nem volt káros befolyása a közvetlen forgalomra. Ez esetben is hangsúlyozni kell azonban, hogy pl. a cseh iparnak más országgal való forgalmunkra gyakorolt hatását a közvetlen forgalomnak fentebb közölt adatai nem mérhetik le.

vitéz Pap László dr.

A kikészített prémbőrök Magyarország külkereskedelmi forgalmában.

La part des pelleteries apprêtées dans le commerce extérieur de la Hongrie.

Résumé. Dans le commerce extérieur de la Hongrie, les importations et exportations de pelleteries apprêtées ont un rôle considérable. Pour ces marchandises, pendant la période indiquée dans notre tableau 1, les achats de la Hongrie ont représenté 87 millions de pengős et ses ventes à l'étranger, 84 millions, de sorte que la valeur des importations a été compensée presque tout à fait par les exportations. En 1936, sous ce rapport, la valeur des importations a été de 6·5 millions de pengős; celle des exportations, de 7·6 millions. Ces dernières années, les importations et exportations de pelleteries apprêtées ont fort augmenté en Hongrie. Il ressort du tableau 1, qui offre des renseignements détaillés sur le commerce des pelleteries apprêtées (ordinaires, fines, spécialités), que la Hongrie importait ces derniers temps surtout des pelleteries fines, l'industrie intérieure ayant réussi à fournir une bonne partie des pelleteries ordinaires nécessaires, pour lesquelles autrefois on était obligé à recourir à l'étranger, et qu'on y a fort augmenté l'importation des pelleteries à bon marché (demi-persanes, par exemple) et faites de déchets de peaux. Quant aux pelleteries hongroises exportées, elles étaient presque toutes de peaux d'agneaux. D'après le tableau 2, qui indique par pays le commerce extérieur de la Hongrie pour

les pelleteries apprêtées pendant les 5 dernières années, c'est l'Allemagne qui y tient, aujourd'hui encore — bien que ses marchés aux pelleteries aient ces derniers temps perdu de leur importance internationale — tant à l'importation qu'à l'exportation la première place. Pour ces produits, quant à l'importation en Hongrie, le rôle de la France a diminué, et celui de la Grande-Bretagne, également important pour l'exportation hongroise, a grandi. Pour les pelleteries apprêtées, la Hongrie avait pour clients, ces dernières années, 27 pays, dont plusieurs situés bien loin.

*

Az 1936. évben a kikészített prémbőrnek úgy a behozatala, mint a kivitele ismét számottevően megnövekedett, s az összes forgalomban a közelmúlt évekhez képest jóval nagyobb aránnyal részesedett. Ebben az évben külföldről 1.214 m.-mázsa kikészített prémbőrt hoztunk be, amelynek értéke felülmúlta a 6·5 millió pengőt. (L. 1. sz. táblát.) Ezzel a tétellel együtt az 1923. óta rendelkezésre álló adatok szerint az azóta eltelt időszak (tehát 14 év) alatt összesen több mint 14 ezer m.-mázsa kikészített prémbőr jött be Magyarországra, amelynek ellenértékéül

A kivitelünk együttevén több mint 10%-kal visszaesett, mert Olaszországban az 1935. évi értéknek nem egészen $\frac{2}{3}$ -át tudtuk elhelyezni. Az olasz forgalom visszaesése az abesszin hadjárat befejezése után várható volt, mert bizonyosra volt vehető, hogy az önellátási politika a külföldi áruk beengedését a minimumra fogja csökkenteni. Tagadhatatlan azonban, hogy az olasz árpolitika, amely a leértékelés nyújtotta előnyt kihasználva, az áruk értékét természetesen a leértékelés előtti szinten iparkodik tartani, mint szarvasmarha-exportunk ismertetésénél erre már hivatkoztunk is, prohibítív jellegű minden olyan árunál, amelynek nincs a világpiacon kialakult ára. Az is kétségtelen, hogy amennyiben az olasz belső árak nem alkalmazkodnak a leértékelés mértékéhez, úgy azok az 1937. évben harmadik államok piacain jelentősen emelni fogják pl. a gyümölcs és nyári idénycikkek versenyképességét a mi áruinkkal szemben. — Az olaszországi export visszafejlődését Svájc fokozódó vásár-

lásai enyhítették. A 4·1 millió pengős emelkedésből azonban 2·6 millió pengő annak folytán állott elő, hogy az 1936. évben ennek az időszaknak a búzaszállításai — amelyeknél egyébként éppen a leértékelés folytán károsodás érte a magyar exportőröket — nagyobbak voltak, mint 1935-ben. Svájci forgalmunk adatai tehát nem adnak okot aggodalomra, bár abból a tényből, hogy Svájc a leértékelés után egész behozatalát csökkentette, kivitelét pedig emelte, az következik, hogy a leértékelés előnyét biztosítani tudta, ami egyes iparcikkeknel versenyt támaszthat a magyar termékeknek.

A többi három országgal szemben az egyébként is gyenge forgalom változása nem volt lényeges. Adataink szerint a leértékelésnek e három viszonylatban eddig nem volt káros befolyása a közvetlen forgalomra. Ez esetben is hangsúlyozni kell azonban, hogy pl. a cseh iparnak más országgal való forgalmunkra gyakorolt hatását a közvetlen forgalomnak fentebb közölt adatai nem mérhetik le.

vitéz Pap László dr.

A kikészített prémbőrök Magyarország külkereskedelmi forgalmában.

La part des pelleteries apprêtées dans le commerce extérieur de la Hongrie.

Résumé. Dans le commerce extérieur de la Hongrie, les importations et exportations de pelleteries apprêtées ont un rôle considérable. Pour ces marchandises, pendant la période indiquée dans notre tableau 1, les achats de la Hongrie ont représenté 87 millions de pengős et ses ventes à l'étranger, 84 millions, de sorte que la valeur des importations a été compensée presque tout à fait par les exportations. En 1936, sous ce rapport, la valeur des importations a été de 6·5 millions de pengős; celle des exportations, de 7·6 millions. Ces dernières années, les importations et exportations de pelleteries apprêtées ont fort augmenté en Hongrie. Il ressort du tableau 1, qui offre des renseignements détaillés sur le commerce des pelleteries apprêtées (ordinaires, fines, spécialités), que la Hongrie importait ces derniers temps surtout des pelleteries fines, l'industrie intérieure ayant réussi à fournir une bonne partie des pelleteries ordinaires nécessaires, pour lesquelles autrefois on était obligé à recourir à l'étranger, et qu'on y a fort augmenté l'importation des pelleteries à bon marché (demi-persanes, par exemple) et faites de déchets de peaux. Quant aux pelleteries hongroises exportées, elles étaient presque toutes de peaux d'agneaux. D'après le tableau 2, qui indique par pays le commerce extérieur de la Hongrie pour

les pelleteries apprêtées pendant les 5 dernières années, c'est l'Allemagne qui y tient, aujourd'hui encore — bien que ses marchés aux pelleteries aient ces derniers temps perdu de leur importance internationale — tant à l'importation qu'à l'exportation la première place. Pour ces produits, quant à l'importation en Hongrie, le rôle de la France a diminué, et celui de la Grande-Bretagne, également important pour l'exportation hongroise, a grandi. Pour les pelleteries apprêtées, la Hongrie avait pour clients, ces dernières années, 27 pays, dont plusieurs situés bien loin.

*

Az 1936. évben a kikészített prémbőrnek úgy a behozatala, mint a kivitele ismét számottevően megnövekedett, s az összes forgalomban a közelmúlt évekhez képest jóval nagyobb aránnyal részesedett. Ebben az évben külföldről 1.214 m.-mázsa kikészített prémbőrt hoztunk be, amelynek értéke felülmúlta a 6·5 millió pengőt. (L. 1. sz. táblát.) Ezzel a tétellel együtt az 1923. óta rendelkezésre álló adatok szerint az azóta eltelt időszak (tehát 14 év) alatt összesen több mint 14 ezer m.-mázsa kikészített prémbőr jött be Magyarországra, amelynek ellenértékéül

viszont kerekén 87 millió pengő került ki az országból. Ennek a kétségtelenül hatalmas összegnek terhét azonban erősen ellensúlyozta, sőt kevés híján kiegyenlítette az ugyanezen tarifátétel alá tartozó árucikkeknek kivitele, amennyiben a fenti időszak alatt a magyarországi ipar majdnem 39 ezer m.-mázsa kikészített prémbőrt helyezett el külföldi piacokon, több mint 84 millió pengő értékben. Ebből az 1936. évi kivitel mennyisége 4.646 m.-mázsa, értéke pedig 7.6 millió pengő volt. Ha tehát felállítjuk a kikészített prémbőr forgalmának mérlegét, akkor megállapíthatjuk, hogy a táblán feltüntetett 14 éves időszak alatt a hazai piac külföldi kikészített prémbőrszükségletét mintegy 3 millió pengő híján ugyanilyen cikknek a kivitelével tudta fedezni. A hiány különösen az 1928. évet megelőző időszakban keletkezett, később azonban lényegesen csökkent, amennyiben 1929-ben a kivitel már felülmúlta a behozatalt, 1930-ban annak már majdnem négyszerese volt, 1931-ben pedig még mindig több mint háromszorosa. A következő években a behozatal váltakozva kisebb vagy nagyobb volt, mint a kivitel, de az eltérések már nem voltak olyan nagyarányúak, mint az előző években. 1936-ban a kivitel értéke ismét felülmúlta (kerekén 1 millió pengővel) a behozatalt.

A behozatal értéke 1927-ben volt a legmagasabb (12.1 millió pengő), s az 1923. évben a legalacsonyabb (1.6 millió pengő), egyébként az 1927—1929. évek magas behozatali értékét nem számítva, átlagosan 4.9 millió pengő volt, ha pedig az 1923. év alacsony értékét is figyelmen kívül hagyjuk: 5.2 millió pengő. Az utolsó évek behozatali értékének emelkedése nemcsak a fokozódó importra vezethető vissza, hanem a prémbőrök általános drágulására is, amelyeket a világpiacokon elsősorban amerikai és angol vásárlások folytán bekövetkezett kereslet idézett elő. A mennyiség változása—tekintve, hogy a különböző prémfajták között rendkívül nagy minőségbeli eltérés van — ez esetben nem tükrözi elég híven vissza a forgalom alakulását. Legnagyobb mennyiséget 1927-ben, legkisebbet 1933-ban importáltunk.

A kivitel értéke 1930-ban volt a legmagasabb (22.5 millió pengő) és 1926-ban a legalacsonyabb (169 ezer pengő). A forgalom 1927-ben élenkült meg s a következő években ugrásszerűen növekedett először 3.1, majd 11.7 és a már említett 22.5 millió pen-

gőre. 1931-ben a kivitel már lanyhább volt s az esés a következő években is folytatódott, viszont az utolsó három évben a forgalom ismét erőteljesen fejlődik. A behozatal mennyiségi adatai, minthogy a kivitelben nem voltak lényeges minőségbeli eltérések, majdnem párhuzamosak az értékadatokkal.

Az 1. sz. tábla a kikészített prémbőr külkereskedelmi forgalmát, úgy mint a vámtarifa, négy csoport szerint részletezi, az 1923. és 1924. évek kivételével, amelyekben a vámtarifa részletezése a maitól eltért, tehát az akkori adatok nem alkalmasak a részletek összehasonlítására.

Ezek között az első rovatban a legkevesbé értékes prémbőrök (vámtarifa 641. a/1.: közönséges prémbőr, mint: nyúl-, házi-nyúl-, hörcsög-, vakond-, stb. bőr kikészítve és festve) adatai szerepelnek. A tárgyalt időszakban ezek közül került ki a behozatalnak több mint egyharmada. Ebben a csoportban a behozott mennyiség 171 és 924 m.-mázsa között hullámzott, a feltüntetett években pedig átlagosan 417 m.-mázst tett. E tételen belül főleg nyúlprémet importáltunk (1936. évben 320 m.-mázst) azonkívül főleg amerikai opposzum- és vakondprémet, úgyszintén házi-nyúl-, mókus- stb. prémeket, amelyeknek behozatali értéke összesen 428 ezer pengő és 5.5 millió pengő között ingadozott az évek során. A kivitelben ennek a csoportnak kisebb jelentősége van, a kivitt mennyiség 2 és 51 m.-mázsa között váltakozott és 1928 óta fokozatosan csökkent. Éppen úgy változott a kivitel értéke is, amely a legnagyobb összeget (214 ezer pengőt) az 1928. évben érte el.

A második csoportban (vámtarifa 641. a/2.: közönséges prémbőr, másféle, mint: bárány-, borz-, csikó-, farkas-, stb. bőr, kikészítve és festve) a behozatal 176 és 548 m.-mázsa között váltakozott, de már valamennyire elmaradt az első csoport arányától s az évi átlag is csak 347 m.-mázsa volt. A behozatal értéke 552 ezer és kevés híján 3 millió pengő között mozgott. Az importált áru túlnyomó része az 1936. évben bárány-, macska- és mormota-prém volt, azonkívül csikó-, foka-, róka-, pézma-, nutria- stb. prémekek szerepeltek számottevőbb mennyiségekkel. A két első csoport forgalmának visszaesése a hazai ipar tökéletesedésére vezethető vissza, amennyiben ez idő alatt a hazai kikészített prémbőrök az eddig külföldről importált olcsó minőségű, közönséges prém-

1. A kikészített prémőr behozatala és kivitele az 1923—1936 években mennyiség és érték szerint.
Importation et exportation de pelleteries apprêtées en Hongrie, de 1923 à 1936, suivant le volume et la valeur.

Év Années	Kikészített prémőr összesen Ensemble des pelletries apprêtées	E b b ő l — D o n t				Év Années	Kikészített prémőr összesen Ensemble des pelletries apprêtées	E b b ő l — D o n t			
		közönséges prémőr ordinaires		finom prémőrök ³⁾ fines ³⁾	különleges prémőrök ⁴⁾ - spécialitás ⁴⁾			közönséges prémőr ordinaires		finom prémőrök ³⁾ fines ³⁾	különleges prémőrök ⁴⁾ - spécialitás ⁴⁾
		1)	2)					1)	2)		
a) Behozatal — Importations						b) Kivitel — Exportations					
Mennyiség métermázsában — Volume, en q						mennyiség métermázsában — Volume, en q					
1923	721	2)	5)	5)	5)	1923	97	5)	5)	5)	5)
1924	1.229	5)	5)	5)	5)	1924	97	5)	5)	5)	5)
1925	1.434	849	457	127	1	1925	110	24	83	3	—
1926	1.145	711	276	158	—	1926	59	9	50	—	—
1927	1.603	924	441	236	2	1927	260	26	234	—	—
1928	1.109	552	359	198	—	1928	610	51	554	5	—
1929	998	378	423	196	1	1929	2.165	30	2.134	1	—
1930	817	260	420	137	—	1930	6.250	14	6.236	—	—
1931	946	216	548	180	2	1931	9.490	4	9.482	4	—
1932	642	173	308	156	5	1932	5.606	5	5.592	9	—
1933	641	179	208	249	5	1933	2.470	2	2.468	—	—
1934	704	171	176	353	4	1934	3.273	2	3.271	—	—
1935	971	238	222	507	4	1935	3.607	—	3.607	—	—
1936	1.214	354	330	514	16	1936	4.646	4	4.640	2	—
Érték pengőben — Valeur, en pengős						Érték pengőben — Valeur, en pengős					
1923	1.578.760	5)	5)	5)	5)	1923	220.400	5)	5)	5)	5)
1924	3.615.720	5)	5)	5)	5)	1924	233.044	5)	5)	5)	5)
1925	6.598.830	3.446.940	900.290	2.209.800	41.800	1925	332.730	76.320	221.610	34.800	—
1926	6.540.200	2.986.200	552.000	3.002.000	—	1926	168.800	28.800	140.000	—	—
1927	12.097.000	5.544.000	2.205.000	4.248.000	100.000	1927	785.200	83.200	702.000	—	—
1928	10.751.500	3.864.000	2.333.500	4.554.000	—	1928	3.099.200	214.200	2.770.000	115.000	—
1929	10.289.600	2.532.600	2.953.000	4.704.000	100.000	1929	11.663.600	120.000	11.523.600	20.000	—
1930	5.912.500	1.300.000	2.352.000	2.260.500	—	1930	22.494.400	44.800	22.449.600	—	—
1931	5.480.000	648.000	2.192.000	2.520.000	120.000	1931	18.365.860	9.600	18.300.260	56.000	—
1932	3.917.320	432.500	1.232.000	2.002.820	240.000	1932	7.603.610	11.500	7.549.200	42.910	—
1933	4.079.562	465.400	770.701	2.646.461	197.000	1933	3.248.492	4.200	3.244.292	—	—
1934	4.155.935	427.500	588.572	2.959.863	180.000	1934	4.341.368	4.100	4.337.268	—	—
1935	5.370.650	684.030	749.900	3.782.220	154.500	1935	3.967.700	—	3.967.700	—	—
1936	6.537.389	1.184.474	959.951	3.590.164	802.800	1936	7.580.661	6.978	7.559.483	14.200	—

1) Közönséges prémőrök: nyúl-, tazi nyúl-, amerikai oposzum-, hörcsög- stb. bőr. — *Pelleteries ordinaires: de lièvre, de lapin, d'opossum américain, de hamster, etc.* — 2) Másféle közöns. prémőrök: bárány-, macska-, csikó-, pizma- stb. bőr. — *Autres pelleteries ordinaires: d'agneau, de chat, de poulain, de musc, etc.* — 3) Finom prémőrök: asztrakán-, skunks- stb. bőr. — *Pelleteries fines: astracan, sconse, etc.* — 4) Különleges prémőrök: róka (ezüst, fekete, és kék)-, chinchilla- stb. bőr. — *Spécialités de pelleteries: renard (argenté, noir, bleu), chinchilla, etc.* — 5) Az 1923. és 1924. évi külk. forgalomban a régi vámtarifa a prémőröket a mai beosztástól eltérően csoportosítja, s így a szembeállítás a részletekre nézve nem lehetséges. *Pour 1923 et 1924, on ne peut pas fournir des données détaillées, le tarif douanier alors en vigueur ayant classé les pelleteries selon un système différent de celui qui a été mis en vigueur depuis.*

bőröket egyre jobban ki tudják szorítani. Ugyanitt nagyon tekintélyes volt a kivitel is, s ez a csoport jelentette a magyar kikészített prémőr-kivitel túlnyomó részét, mellette a többi csoportnak csekély, vagy semmilyen szerepe sem volt. A kivitel 1929 óta erőteljesen fejlődött és az akkori (2.134 m.-mázsás) mennyiséget a következő évek exportja — egy év kivételével — állandóan tekintélyes mennyiséggel múlta felül. Hasonlóan alakult a kivitel értéke is, amely a csúcspontot az 1930. évi 22,5 millió

pengős összeggel érte el. A következő években az egész kivitel majdnem kizárólag erre a csoportra korlátozódott. A forgalom zömét a kikészített és festett báránybőr képviselte, amelyhez csak kisebb mennyiségben és értékben járult a csikóprém kivitele, úgyhogy a fentiek szerint a magyar kikészített prémőr-kivitel úgyszólván egyértelmű a báránybőr-kivittel. Meg kell azonban jegyezni, hogy a kivitelre kerülő kikészített báránybőr túlnyomóan külföldről importált nyersbőrrel készült, s így

teljes képet csak az annak az adataival való összehasonlítás adhatna, amelyre azonban, helyszűke miatt, nem térünk ki.

A harmadik csoportba a finom prém-bőrök (vám-tarifa 641. b): finom prém-bőr mint: asztrakán, bocharai-, perzsa-, görény-, menyét-, vidra- stb. bőr kikészítve és festve) tartoznak, amelyeknek a legnagyobb a szerepe a behozatalban, bár súly szerint az egész kikészített prém-bőr-behozatalnak csak mintegy negyedrészt jelentették. Az évi mennyiség itt is erősen hullámzott s legkisebb 1925-ben volt (127 m.-mázsa), legnagyobb pedig az elmúlt évben (514 m.-mázsa). Természetesen a behozatali érték túlnyomó része is erre a csoportra esett, amennyiben 1925 óta az ú. n. finom kikészített prém-bőrökért 38,5 millió pengőt fizetünk a külföldnek. A behozatal értéke — mint az előző csoportoknál is — különösen az 1927—29. években volt magas, a válság idején csökkent, 1933 óta viszont úgy a mennyiség, mint az érték tartósan emelkedik, míg a közönséges prém-bőrök behozatala az előbbieket szerint messze maradt a régebbi évek forgalmától. Ezek szerint a kikészített bőr importjának az utóbbi években bekövetkezett tartós emelkedése a finom prém-bőrök fokozódó importjára vezethető vissza, bár tulajdonképpen e tételen belül is inkább az olcsóbb minőségű (félperzsa stb.) és a hulladékprémek importja nőtt meg. Ezek a prémek a változott konfekciós igényeket igen jól elégítették ki. Másrészt azonban a vásárlóközönség a finomabb prém-bőröket is egyre jobban keresi. Ezek között a legutolsó évben legnagyobb mennyiségben félperzsaprém (126 m.-mázsa), skunks-prém (72 m.-mázsa), perzsaprém (61 m.-mázsa), shirasz-prém (50 m.-mázsa), ausztráliai opposzum-prém (26 m.-mázsa), shirasz-hulladékprém (22 m.-mázsa) és treibel-prém (19 m.-mázsa) hoztunk be, a forgalom többi részében pedig indiai bárány-, asztrakán-, félperzsahulladék-, perzsaláb-, buenobárány-, perzsahulladék-, nerz- és hermelinprémek szerepeltek. A megelőző években, bár ez a sorrend természetesen nem volt állandó, a fajták szerinti összetétel többé-kevésbé ugyanolyan volt, a legtekintélyesebb tételeket pedig azelőtt is a félperzsa- és perzsaprémek jelentették. Kivitelünkben ilyen finom bőrök csak elszórtan és egészen kis mennyiségekkel mint tranzit-árak fordulnak elő.

A negyedik csoportba tartozó áruk (vám-

tarifa 641. c) különleges prém-bőr, mint: chinchilla-, coboly-, róka- (ezüst-, kék-), sealskin- stb. bőr kikészítve és festve) behozatala a táblán feltüntetett időszakban mindössze 40 m.-mázsa, viszont majdnem 2 millió pengő értékű volt, tekintve, hogy ebben a tételben szerepelnek a legdrágább prém-bőrök. Így pl. 1936-ban az egész 16 m.-mázsa behozatal ezüstróka- és kékróka-prém volt 803 ezer, tehát m.-mázsaenként (ab határ) átlag kerekén 50 ezer pengős értékben. Magától értetődik, hogy ebben a csoportban magyar kivitel nem volt.

A 2. sz. tábla a behozatal és kivitel adatait sorolja fel az elmúlt 5 évről, a származási és rendeltetési országok feltüntetésével. Ezen a táblán a fentebb tárgyalt csoportok részletezése nem található, az a kikészített prém-bőrök egész forgalmára vonatkozik.

A behozatalnak túlnyomó része mindig Németországból származott, hiszen az ottani kikészítő ipar és az ottani prémpiacok nemzetközi jelentősége közismert, bár a legutóbbi időkben a nyersanyagellátás nehézségei s részben más okok következtében a németországi piacok jelentősége csökkent, magyar viszonylatban azonban ez még nem volt érezhető. Az onnan származó importban a legkülönbözőbb, tehát úgy a közönséges, mint a finom és különleges prém-bőrök szerepeltek. Érték szempontjából Franciaország volt a második legfontosabb eladó ország, bár jelentősége behozatalunkban a legutolsó években a különböző fizetési, tehát devizapolitikai nehézségek folytán jelentékenyen csökkent. Innen főleg finomprém-bőröket, 1936-ban különösen perzsa-, félperzsa- és félperzsahulladék-prém importáltunk. Az Ausztriából származó behozatal értéke változó, 1936-ban pedig a franciaországi import csökkenése folytán második helyre került. A többi ország közül állandó, nagyobb jelentősége behozatalunkban Nagy-Britanniának volt. Újabban a német (lipcsei) piac szerepét részben Nagy-Britannia készül átvenni.

A kivitel az elmúlt öt évben 27 ország felé bonyolódott le, amelyek között voltak alkalmi piacok is, vagy amelyeket csak a közvetlenül elmúlt években kerestünk fel, a legtöbbnek azonban állandó jellege volt. E téren különösen Németországnak és Nagy-Britanniának volt nagy fontossága. Németországba az elmúlt évben vittük ki az eddig elért legnagyobb mennyiséget,

2. A kikészített prémbőr behozatala és kivitele az 1932-36. években a származási, illetve rendeltetési országok részletezésével, mennyiség és érték szerint.

Importation et exportation de pelleteries apprêtées en Hongrie, de 1932 à 1936, suivant le volume, la valeur, les pays d'origine et de destination.

Származási ill. rendeltetési ország <i>Pays d'origine ou de destination</i>	Mennyiség métermázsában <i>Volume, en q</i>					Érték pengőben — <i>Valeur, en pengős</i>				
	1932	1933	1934	1935	1936	1932	1933	1934	1935	1936
a) Behozatal — Importation										
Ausztria — <i>Autriche</i>	44	41	102	120	73	248.300	348.674	604.886	429.560	347.759
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco-Slov.</i>	2	2	3	—	4	19.000	9.750	6.500	—	5.389
Románia — <i>Roumanie</i>	3	3	2	17	1	24.120	11.630	20.000	118.900	777
Németország — <i>Allemagne</i>	370	426	492	801	1.080	2,359.680	2,617.400	3,006.778	4,682.830	5,995.335
Svájc — <i>Suisse</i>	1	—	—	—	—	44.000	—	—	—	—
Olaszország — <i>Italie</i>	—	—	8	—	—	—	—	36.200	—	—
Franciaország — <i>France</i>	179	104	70	12	37	1,043.480	880.450	365.990	76.640	126.809
Belgium — <i>Belgique</i>	15	26	—	—	—	43.300	65.600	—	—	—
Németalföld — <i>Pays-Bas</i>	—	—	1	—	5	—	—	2.500	—	12.090
Nagy-Britannia — <i>Grande-Bretagne</i>	23	24	24	10	10	90.040	78.792	108.081	57.220	45.780
Dánia — <i>Danemark</i>	3	—	—	—	—	12.000	—	—	—	—
Svédország — <i>Suède</i>	2	1	—	1	2	33.400	5.400	—	5.500	1.745
Lengyelország — <i>Pologne</i>	—	8	1	—	—	—	33.120	3.000	—	—
Am. Egy. Áll. — <i>Etats-Unis</i>	—	6	1	—	2	—	28.746	2.000	—	1.705
Összesen — Total	642	641	704	971	1.214	3,917.320	4,079.562	4,155.935	5,370.650	6,537.389
b) Kivitel — Exportation										
Ausztria — <i>Autriche</i>	135	226	352	451	432	183.200	268.940	491.392	496.100	604.543
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco-Slovaquie</i>	459	477	316	274	297	619.650	590.526	409.536	301.400	302.410
Románia — <i>Roumanie</i>	57	81	67	59	102	76.950	104.409	90.550	64.900	241.810
Jugoszlávia — <i>Yougoslavie</i>	56	11	12	29	35	88.840	16.700	15.696	31.900	64.060
Németország — <i>Allemagne</i>	457	495	935	671	1.226	630.050	631.125	1,251.965	738.100	2,623.489
Svájc — <i>Suisse</i>	15	8	27	58	126	20.250	11.704	34.344	63.800	210.835
Olaszország — <i>Italie</i>	5	4	7	—	—	6.750	4.852	8.904	—	—
Franciaország — <i>France</i>	35	69	29	111	117	47.250	90.160	39.005	122.100	182.197
Spanyolország — <i>Espagne</i>	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1.500
Belgium — <i>Belgique</i>	89	33	27	7	16	120.150	57.453	35.532	7.700	24.050
Németalföld — <i>Pays-Bas</i>	66	57	269	342	334	89.100	64.467	358.308	376.200	397.579
Nagy-Britannia — <i>Grande-Bret.</i>	4.177	937	953	694	981	5,638.950	1,308.989	1,248.430	763.400	1,472.373
Dánia — <i>Danemark</i>	6	20	78	109	104	8.100	31.000	110.292	119.900	178.780
Norvégia — <i>Norvège</i>	14	7	21	83	112	18.900	11.025	27.426	91.300	193.690
Svédország — <i>Suède</i>	9	18	78	387	441	20.370	28.692	104.208	425.700	716.450
Lengyelország — <i>Pologne</i>	3	—	—	—	200	4.050	—	—	—	216.000
Finnország — <i>Finlande</i>	—	1	4	18	22	—	1.370	11.280	19.800	43.207
Ciprusz — <i>Chypre</i>	—	—	—	1	1	—	—	—	1.100	1.530
Kína — <i>Chine</i>	—	3	61	126	1	—	3.090	67.100	138.600	1.725
Mandzsúria — <i>Mandchourie</i>	—	—	35	160	55	—	—	35.000	176.000	41.128
Egyiptom — <i>Egypte</i>	—	—	—	2	1	—	—	—	2.200	1.200
Afrikai br. birtok — <i>Possessions britanniques en Afrique</i>	—	—	1	4	—	—	—	1.400	4.400	—
Délafrikai Unió — <i>Union Sud-Africaine</i>	—	—	—	—	3	—	—	—	—	5.055
Brit. Észak Amerika — <i>Amérique du Nord britannique</i>	—	—	—	9	2	—	—	—	9.900	4.920
Am. Egy. Áll. — <i>Etats-Unis</i>	—	19	1	1	37	—	19.190	1.000	1.100	52.130
Argentína — <i>Argentine</i>	1	—	—	—	—	1.350	—	—	—	—
Ausztrália — <i>Australie</i>	22	4	—	11	—	29.700	4.800	—	12.100	—
Összesen — Total	5.606	2.470	3.273	3.607	4.646	7,603.610	3,248.492	4,341.368	3,967.700	7,580.661

Nagy-Britanniába pedig különösen az 1932. évben volt rendkívül nagy kivitelünk. Ezen kívül Ausztria, Cseh-Szlovákia, Románia, Németalföld és különösen az utóbbi években Svédország voltak a magyar kivitel fontos piacai, míg Lengyelországba 1936-ban sikerült első ízben nagyobb

mennyiséget eladni. Ugyanakkor azonban a távolabbi európai országokon kívül kisebb mennyiségben Kínába, Mandzsúriába épp úgy szállítottunk kikészített prémbőrt, mint amerikai, afrikai és ausztráliai piacokra.

Donáth György dr.

A gépjárművek állománya Magyarországon az 1936. évben.

Les véhicules à moteur en circulation dans l'année 1936 en Hongrie.

Résumé. En Hongrie, le nombre des véhicules à moteur en circulation a monté en 1936 à 28.087 (+3.000), accusant une augmentation légèrement supérieure à celle de l'année précédente.

L'effectif des automobiles destinées au transport des personnes a monté à 13.987 (+18.5% par rapport à 1935); celui des camions automobiles, s'accroissant bien moins (+6.9%), s'est élevé à 3.276; celui des autres voitures automobiles (auto-pompes, balayeuses, arroseuses, ambulances, etc.), à 1.312 (+8.3%). C'est le nombre des motocyclettes qui a monté le moins; s'élevant à 9.512, il a progressé seulement de 5.6%; il en a été de même l'année précédente. Parmi les automobiles pour le transport des personnes, on a vu fort grandir le nombre des petites voitures d'une contenance d'essence de 1.5 litre et au-dessous, dont la proportion s'est élevée, de 40.2% en 1935, à 45.9%. De ce fait-là, les véhicules américains, qui tenaient auparavant parmi ces voitures la première place n'ont occupé en 1936 que la troisième place, et le premier rang a été pris par les voitures italiennes (22.4%) et celles d'origine allemande (également 22.4%). Les automobiles couvertes se généralisant de plus en plus en Hongrie comme à l'étranger, la proportion de ces voitures s'est élevée en Hongrie, de 58.0% en 1935, à 65.7% en 1936.

6.374 véhicules étaient retirés de la circulation (3.102 automobiles pour le transport des personnes, 949 camions automobiles, 153 autres voitures à moteur, 2.170 motocyclettes). Ainsi donc, le parc d'automobiles avait 34.461 véhicules à moteur.

Nos tableaux offrent des renseignements détaillés.

*

Az elmúlt év eredményeinek vázolásánál legelőször is gépjárműveink állományának további fejlődéséről számolhatunk be. Az év végén forgalomban levő és ideiglenesen leállított gépeket tekintve az emelkedés 3.996 darabot tett, úgy, hogy az állomány az 1936. év december hó 31-én 28.087 üzemben tartott és 6.374 forgalomból kivont, vagyis összesen 34.461 gépjárműből állott. A növekedés mértéke az 1934. évinél árnyalatilag kedvezőbbnek mondható, mert a tárgyalt év gyarapodása 606 darabbal haladta meg az előző évben elért szaporulatot.

Valami kicsivel jobb viszonyokat találunk az év végén rendszeresen bekövetkező forgalomból való kivonások tekintetében is. A forgalomban levő járműveknek ugyanis az 1935 év maximális hónapja s az év végi létszáma között 1.658 volt a különbség. Az 1936. év folyamán viszont az állomány az idényszerű behatásokkal szemben némileg nagyobb ellenálló képességet tanúsított s így az év végén a legnagyobb havi létszámnál 289-cel kisebb, összesen 1.369 darabot kitevő különbség jelentkezik.

Az állománynövekedés szempontjából továbbra is a kisebb 3—4 személyes gépkocsik állanak előtérben. Megállapítható azonban, hogy a tárgyalt évben a közönség már nagyobb érdeklődéssel fordult az egészen kis típusok, az 1—2 személyes kocsik felé is. Az előző esztendőben feltűnő módon elhanyagolt motorkerékpárok némileg szintén nagyobb szaporulatot értek ugyan el, a növekedés mértéke azonban még mindig azt mutatja, hogy az új vevők választása inkább a gépkocsikra esik.

Az általános kép teljességéhez tartozik még annak a megemlítése, hogy a létszám növekedésével kapcsolatban az állomány megújítása is állandóan folyamatban van, amit mind közforgalmi, mind pedig gazdasági szempontból nyereségnek könyvelhetünk el. A régi, idejétmúlt automobilonok és motorkerékpárok kicserélődése évről-évre erősebb mértékben észlelhető. Megállapítható ugyanis, hogy míg 1934-ben 1.332 új gépjármű került forgalomba, addig az 1935. év folyamán 2.277, 1936-ban pedig már 3.356 autó és motorkerékpár vitt új életet gépjárműközlekedésünkbe.

Az adatok ismertetésénél az eddigi rendszert követve elsősorban az év végén forgalomban állott gépeket fogjuk ismertetni. A második részben röviden meg fogunk emlíkezni azokról a gépkocsikról és motorkerékpárokról is, melyek a feldolgozás idejében forgalmon kívül voltak helyezve.

Nagy-Britanniába pedig különösen az 1932. évben volt rendkívül nagy kivitelünk. Ezen kívül Ausztria, Cseh-Szlovákia, Románia, Németalföld és különösen az utóbbi években Svédország voltak a magyar kivitel fontos piacai, míg Lengyelországba 1936-ban sikerült első ízben nagyobb

mennyiséget eladni. Ugyanakkor azonban a távolabbi európai országokon kívül kisebb mennyiségben Kínába, Mandzsúriába épp úgy szállítottunk kikészített prémbőrt, mint amerikai, afrikai és ausztráliai piacokra.

Donáth György dr.

A gépjárművek állománya Magyarországon az 1936. évben.

Les véhicules à moteur en circulation dans l'année 1936 en Hongrie.

Résumé. En Hongrie, le nombre des véhicules à moteur en circulation a monté en 1936 à 28.087 (+3.000), accusant une augmentation légèrement supérieure à celle de l'année précédente.

L'effectif des automobiles destinées au transport des personnes a monté à 13.987 (+18.5% par rapport à 1935); celui des camions automobiles, s'accroissant bien moins (+6.9%), s'est élevé à 3.276; celui des autres voitures automobiles (auto-pompes, balayeuses, arroseuses, ambulances, etc.), à 1.312 (+8.3%). C'est le nombre des motocyclettes qui a monté le moins; s'élevant à 9.512, il a progressé seulement de 5.6%; il en a été de même l'année précédente. Parmi les automobiles pour le transport des personnes, on a vu fort grandir le nombre des petites voitures d'une contenance d'essence de 1.5 litre et au-dessous, dont la proportion s'est élevée, de 40.2% en 1935, à 45.9%. De ce fait-là, les véhicules américains, qui tenaient auparavant parmi ces voitures la première place n'ont occupé en 1936 que la troisième place, et le premier rang a été pris par les voitures italiennes (22.4%) et celles d'origine allemande (également 22.4%). Les automobiles couvertes se généralisant de plus en plus en Hongrie comme à l'étranger, la proportion de ces voitures s'est élevée en Hongrie, de 58.0% en 1935, à 65.7% en 1936.

6.374 véhicules étaient retirés de la circulation (3.102 automobiles pour le transport des personnes, 949 camions automobiles, 153 autres voitures à moteur, 2.170 motocyclettes). Ainsi donc, le parc d'automobiles avait 34.461 véhicules à moteur.

Nos tableaux offrent des renseignements détaillés.

*

Az elmúlt év eredményeinek vázolásánál legelőször is gépjárműveink állományának további fejlődéséről számolhatunk be. Az év végén forgalomban levő és ideiglenesen leállított gépeket tekintve az emelkedés 3.996 darabot tett, úgy, hogy az állomány az 1936. év december hó 31-én 28.087 üzemben tartott és 6.374 forgalomból kivont, vagyis összesen 34.461 gépjárműből állott. A növekedés mértéke az 1934. évinél árnyalatilag kedvezőbbnek mondható, mert a tárgyalt év gyarapodása 606 darabbal haladta meg az előző évben elért szaporulatot.

Valami kicsivel jobb viszonyokat találunk az év végén rendszeresen bekövetkező forgalomból való kivonások tekintetében is. A forgalomban levő járműveknek ugyanis az 1935 év maximális hónapja s az év végi létszáma között 1.658 volt a különbség. Az 1936. év folyamán viszont az állomány az idényszerű behatásokkal szemben némileg nagyobb ellenálló képességet tanúsított s így az év végén a legnagyobb havi létszámnál 289-cel kisebb, összesen 1.369 darabot kitevő különbség jelentkezik.

Az állománynövekedés szempontjából továbbra is a kisebb 3—4 személyes gépkocsik állanak előtérben. Megállapítható azonban, hogy a tárgyalt évben a közönség már nagyobb érdeklődéssel fordult az egészen kis típusok, az 1—2 személyes kocsik felé is. Az előző esztendőben feltűnő módon elhanyagolt motorkerékpárok némileg szintén nagyobb szaporulatot értek ugyan el, a növekedés mértéke azonban még mindig azt mutatja, hogy az új vevők választása inkább a gépkocsikra esik.

Az általános kép teljességéhez tartozik még annak a megemlítése, hogy a létszám növekedésével kapcsolatban az állomány megújítása is állandóan folyamatban van, amit mind közforgalmi, mind pedig gazdasági szempontból nyereségnek könyvelhetünk el. A régi, idejétmúlt automobilonok és motorkerékpárok kicserélődése évről-évre erősebb mértékben észlelhető. Megállapítható ugyanis, hogy míg 1934-ben 1.332 új gépjármű került forgalomba, addig az 1935. év folyamán 2.277, 1936-ban pedig már 3.356 autó és motorkerékpár vitt új életet gépjárműközlekedésünkbe.

Az adatok ismertetésénél az eddigi rendszert követve elsősorban az év végén forgalomban állott gépeket fogjuk ismertetni. A második részben röviden meg fogunk emlíkezni azokról a gépkocsikról és motorkerékpárokról is, melyek a feldolgozás idejében forgalmon kívül voltak helyezve.

1. A gépjárművek száma az 1910—1936. évek végén.

Nombre des véhicules à moteur à la fin des années 1910—1936.

Év, hó Années et mois	Személy — Autom. pour le transport des personnes	Teher — Camions	Egyéb — Autres automobiles	Gépkocsik összes Automobiles au total	Motorkerékpárok Motocyclistes	Gépjárművek mindössze Ensemble des véhicules à moteur
	kocsik					
	s z á m a — n o m b r e					
1910	937	110		1.047	—	1.047
1911	1.460	151		1.611	—	1.611
1912	1.926	252		2.178	—	2.178
1913	2.612	264		2.876	—	2.876
1914	2.877	316		3.193	—	3.193
1915	2.748	293		3.041	—	3.041
1916	2.478	386		2.864	—	2.864
1917	2.829	345		3.174	—	3.174
1918	Nincs adat — Il n'y a pas de données					
1919	Nincs adat — Il n'y a pas de données					
1920	1.413	259		1.672	—	1.672
1921	2.184	380		2.564	161	2.725
1922	2.342	531		2.873	430	3.303
1923	3.078	721		3.799	650	4.449
1924	4.027	968		4.995	970	5.965
1925	4.943	1.472		6.415	1.462	7.877
1926	6.712	1.950	629	9.291	2.941	12.232
1927	9.259	2.886	856	13.001	4.905	17.906
1928	11.480	3.609	1.113	16.202	8.048	24.250
1929	13.293	4.401	1.358	19.052	10.365	29.417
1930	13.394	4.493	1.377	19.264	11.041	30.305
1931	11.716	4.304	1.323	17.343	11.166	28.509
1932	10.889	3.996	1.272	16.157	10.795	26.952
1933	8.472	2.552	1.157	12.181	8.206	20.387
1934	10.325	2.834	1.190	14.349	8.885	23.234
1935	11.807	3.064	1.211	16.082	9.005	25.087
1936	I. 11.571	2.960	1.201	15.732	8.843	24.575
	II. 11.704	2.973	1.204	15.881	8.902	24.783
	III. 12.160	2.995	1.213	16.368	9.141	25.509
	IV. 12.804	3.021	1.254	17.079	9.652	26.731
	V. 13.290	3.066	1.276	17.632	9.949	27.581
	VI. 13.754	3.113	1.296	18.163	10.148	28.311
	VII. 14.004	3.128	1.302	18.434	10.263	28.697
	VIII. 14.444	3.222	1.322	18.988	10.468	29.456
	IX. 14.418	3.248	1.311	18.977	10.181	29.158
	X. 14.246	3.287	1.316	18.849	9.842	28.691
	XI. 14.101	3.299	1.308	18.708	9.658	28.366
	XII. 13.987	3.276	1.312	18.575	9.512	28.087

¹⁾ Az „egyéb kocsik“ részben a személy-, részben a teherkocsik között szerepelnek. — Les „autres automobiles“ figurent en partie parmi les automobiles destinées au transport des personnes, en partie parmi les camions.

I. A forgalomban lévő járművek.

1. A gépjárművek neme.

Az év végével forgalomban tartott gépjárművek állománya pontosan 3.000-rel haladta meg az előző évit. A szaporodás mértéke tehát 12·0%-ot tett, vagyis nagyobb

volt, mint az elmúlt esztendőben, amikor az arány 8·0% volt. A gyarapodásból ismét a gépkocsik vették ki erősebben részüket, melyek létszáma az 1935. évi 12·1%-os emelkedést, valamint a tárgyalt év gépjármű állományának átlagos gyarapodását meghaladva 15·5%-os növekedést ért el. A motorbiciklik a múlt évi hihetetlenül alacsony, mindössze 1·4%-ot kitevő emelkedésével szemben aránylag jóval nagyobb szaporodást mutatnak ugyan fel, ennek a mértéke azonban az 5·6%-os viszonyszámot tekintve a gépjárműállomány általános gyarapodásához képest alacsonynak mondható. Az év folyamán bekövetkezett változások hatása gyanánt a gépkocsik erősebb szaporodásuk révén az ország gépjárműállományában még jelentősebb szerephez jutottak, amennyiben eddigi 64·1%-ot kitevő arányuk 66·1%-ra nőtt, míg a motorbicikliké 35·9%-ról 33·9%-ra csökkent.

A részletes adatok azt mutatják, hogy az állomány növekedése általános volt s az a gépkocsik és motorkerékpárok mindegyik nemére kiterjedt. A gépkocsik között ismét a személyautomobilok gyarapodása volt a legjelentősebb, ahol 22·4%-os emelkedés állapítható meg. Közforgalmi szempontból öröndetesnek mondható, hogy a bérautók egyik faja, a telephelyről fuvarozóké, szintén igen jelentős mértékű, 16·6%-ot kitevő szaporulatot mutat. A bérkocsiknak a közönség által könnyebben elérhető csoportja, a közterületen álló autótaxik már jóval kisebb, mindössze 3·2%-os növekedéssel szerepelnek. A gépkocsik másik fajtája, az áruszállítás céljaira szolgáló teherautomobilok közül magánhasználatú (üzemi) kocsik 8·7%-kal nagyobb létszámmal vannak képviselve; míg a közönség rendelkezésére álló, telephelyről fuvarozó tehergépkocsik létszáma csaknem változatlan maradt. A többi, legkülönbözőbb célt szolgáló automobilok — mint azt már elől is említettük — az év végével több-kevesebb gyarapodást értek el s egyetlen csoport sem található, ahol valamelyes létszámnövekedés ne következett volna be. Ezek, az egyéb rendeltetésű gépkocsik cím alatt összefoglalt járművek, együttes gyarapodása az előző évi állapothoz viszonyítva 8·3%-ot tett. A gépjárművek másik nagy csoportját, a motorkerékpárokat nézve, létszámuk emelkedése 5·6%-nak felel meg. Az oldalkocsival felszerelt gépek, melyek állománya az elmúlt évben

némileg visszaesett, a tárgyalt év folyamán is jóval az átlag alatt maradván, mindössze 2·5%-os növekedést értek el. A kisebb, mellékülés nélküli típusokat viszont, az előző évhez hasonlóan, a közönség inkább kereste s így létszámuk gyarapodásának aránya jóval nagyobb, 7·2% volt.

2. Területi megoszlás.

A gépjárművek műszaki és rendészeti ellenőrzés szempontjából 18 kerületbe vannak beosztva. A kerületek székhelyét és nagyságát a következőkben ismertetjük:

a) Budapest székesfőváros területe (Székhelye: Budapest).

b) A budapesti gépjárműkerület területe: Komárom és Esztergom k. e. e. vármegye esztergomvármegyei része, Nógrád és Hont k. e. e. vármegye, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéből az abonyi, alsódabasi, aszódi, biai, gödöllői, gyömrői, központi, monori, nagykátai, pomázi, ráckevei és váci járások, továbbá Budafok, Cegléd, Kispest, Nagykőrös, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákos-

palota, Szentendre, Újpest és Vác megyei városok (Székhelye: Budapest).

c) A debreceni gépjárműkerület területe: Bihar, Hajdu vármegye és Debrecen tj. város (Székhelye: Debrecen).

d) Az egri gépjárműkerület területe: Heves vármegye (Székhelye: Eger).

e) A győri gépjárműkerület területe: Győr, Moson és Pozsony k. e. e. vármegye győrvármegyei része és Győr tj. város (Székhelye: Győr).

f) A gyulai gépjárműkerület területe: Békés vármegye, továbbá Csanád, Arad és Torontál k. e. e. vármegye eleki járásának területe (Székhelye: Gyula).

g) A jászberényi gépjárműkerület területe: Jász-Nagykun-Szolnok vármegyének jászszági alsó- és felső járása, továbbá Jászberény megyei város (Székhelye: Jászberény).

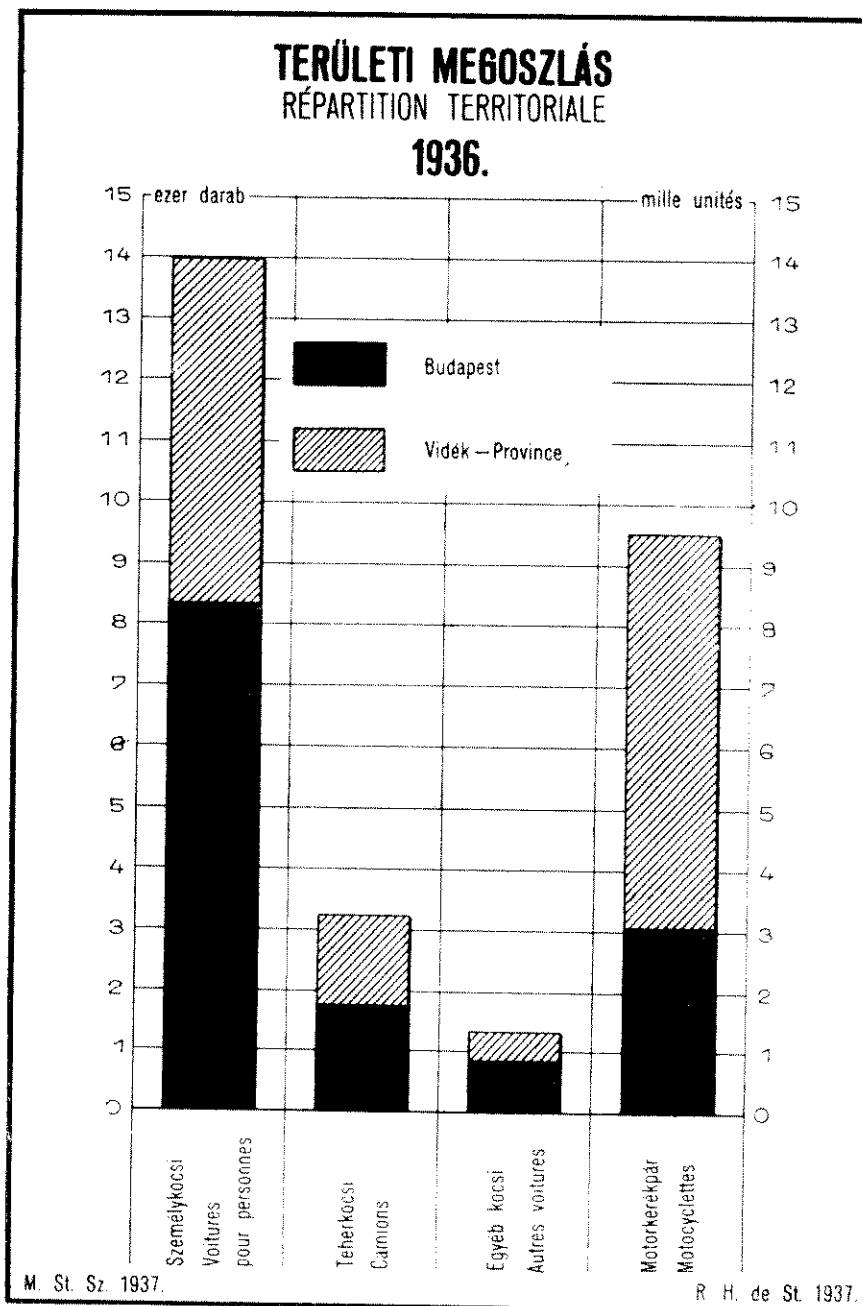
h) A kaposvári gépjárműkerület területe: Somogy vármegye (Székhelye: Kaposvár).

i) A kecskeméti gépjárműkerület területe: Bács-Bodrog vármegye, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéből a dunavecsei, kunszentmiklósi, kiskunfélegyházai, kiskőrösi és kalocsai járások, továbbá

2. Gépjárműállomány megoszlása kerületek szerint.

Répartition, par districts, des véhicules à moteur.

Gépjárműkerület megnevezése <i>Districts de véhicules à moteur</i>	N o m b r e d e s															Gépjárművek mindössze <i>Total des véhicules à moteur</i>
	Személykocsik — automob. pour le transp. des personnes	Közterületről		Autóbuszok	Teherkocsik	Telephelyről fuvarozó teherkocsik — camions à la disposit. du public dans les garages	Betegszállító autom. d'ambulance	Közisztatási balayages et arroseuses	Tartány autom.-citernes	Tűzoltó — auto-pompes, aut. p. pompiers	Vontató — remorqueuses	Egyéb rendeltetésű — autom. d'autres sortes	Gépkocsik összes automobiles au total	motocyclettes		
		sur la place publ.	dans les garages											Melléküléses avec side-car	Mellékülés nélküli sans side-car	
		k o c s i k													motorkerékpárok	
s z á m a																
Budapest	6.452	1.522	337	375	1.503	273	119	51	11	53	39	208	10.943	1.443	1.631	14.017
Budapest vidék <i>Région budapestoise</i>	647	110	54	29	299	113	8	23	2	24	5	4	1.318	368	1.251	2.937
Debrecen	260	43	32	8	35	24	5	1	—	3	—	3	414	81	220	715
Eger	180	41	26	7	50	10	2	1	1	4	—	1	323	81	153	557
Győr	164	17	10	23	21	7	1	2	1	6	—	1	253	43	106	402
Gyula	224	39	8	4	87	17	—	2	—	8	2	—	391	39	240	670
Jászberény	52	9	6	9	9	14	—	—	—	1	—	—	100	22	54	176
Kaposvár	242	34	33	3	38	9	—	2	1	2	—	—	364	88	161	613
Kecskemét	165	20	29	2	67	31	—	3	—	4	—	1	322	58	228	608
Miskolc	329	46	43	12	61	21	3	2	2	6	—	—	525	88	297	910
Nagykanizsa	199	68	4	2	25	17	2	3	—	3	—	2	325	79	148	552
Nyíregyháza	231	24	22	4	14	10	—	—	—	1	1	1	308	49	105	462
Pécs	420	58	88	39	91	23	1	9	—	7	1	1	738	272	439	1.449
Sopron	263	25	39	9	45	8	1	3	—	8	—	—	401	95	218	714
Szeged	276	63	10	21	89	27	—	4	—	12	—	1	503	91	315	909
Székesfehérvár	447	67	43	22	97	21	4	6	—	10	3	4	724	167	444	1.335
Szolnok	151	42	13	14	80	16	1	—	—	1	—	3	321	47	162	530
Szombathely	208	40	12	4	21	3	3	5	—	5	—	1	302	47	182	531
Mindössze (1936)	10.910	2.268	809	587	2.632	644	150	117	18	158	51	231	18.575	3.158	6.354	28.087
Total général (1935)	8.915	2.198	694	536	2.422	642	147	112	14	144	44	214	16.082	3.080	5.925	25.087

Kalocsa, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas megyei városok, végül Kecskemét tj. város (Székhelye: Kecskemét).

j) A miskolci gépjárműkerület területe: Abaúj-Torna vármegye, Borsod, Gömör és Kishont k. e. e. vármegye, Zemplén vármegye és Miskolc tj. város (Székhelye: Miskolc).

k) A nagykanizsai gépjárműkerület területe: Zala vármegye (Székhelye: Nagykanizsa).

l) A nyíregyházai gépjárműkerület területe: Szabolcs és Ung k. e. e. és Szatmár, Ugocsa és Bereg k. e. e. vármegye (Székhelye: Nyíregyháza).

m) A pécsi gépjárműkerület területe: Baranya és Tolna vármegye, továbbá Baja és Pécs tj. városok (Székhelye: Pécs).

n) A soproni gépjárműkerület területe: Győr, Moson és Pozsony k. e. e. vármegye Moson és pozsonyvármegyei része, továbbá Sopron vármegye és Sopron tj. város (Székhelye: Sopron).

o) A szegedi gépjárműkerület területe: Csongrád vármegye, továbbá Csanád, Arad és Torontál k. e. e. vármegye az eleki járás kivételével, végül Hódmezővásárhely és Szeged tj. városok (Székhelye: Szeged).

p) A székesfehérvári gépjárműkerület területe: Fejér, Veszprém vármegye, továbbá Komárom

és Esztergom k. e. e. vármegye komáromvármegyei része, végül Székesfehérvár tj. város (Székhelye: Székesfehérvár).

r) A szolnoki gépjárműkerület területe: Jász-Nagykun-Szolnok vármegyének központi, tiszai alsó, felső és közép járása, továbbá Karcag, Kisújszállás, Mezőtúr, Szolnok és Túrkeve megyei városok (Székhelye: Szolnok).

s) A szombathelyi gépjárműkerület területe: Vas vármegye (Székhelye: Szombathely).

A kerületek között a budapestinek mindenkor kiemelkedő szerepe volt, mert nagyjában véve már évek óta az a helyzet, hogy a főváros területén egymagában annyi gépjármű állott forgalomban, mint a többi kerületekben összevéve. A helyzet a tárgyalt év folyamán sem változott s az előző évi viszonyokkal megegyezően az ország állományának 49.9%-át Budapest tartotta szolgálatában. Csak a gépkocsikat tekintve a főváros aránya 58.9%-ra emelkedik, mely viszonyzámnak kialakulásában főképpen Budapesten a vidéki kerületeknél jóval nagyobb számmal szereplő bérautók játszanak közre. A motorkerékpárok területi megoszlása a gépkocsikénál már sokkal természetesebbnek mondható, mert a gépeknek kb. kétharmada — 67.7%-a — a fővároson kívüli kerületek lakosságának használatában állott. Még kedvezőbb a viszonyítás, ha csak a szőlőmotorkerékpárokat vesszük, mert akkor a budapesti kerületre az állománynak mindössze egynegyede, pontosan 25.7%-a esik.

A területi megoszlásnak legjobb mérőeszköze, a népesség számához való viszonyítás azt eredményezi, hogy Magyarországon az egy-egy járműre eső lakosok száma az előző évi 356-tal szemben 320 volt. Ettől az átlagtól azután igen nagyok az eltérések. Budapesten ugyanis minden 75-ik (1935-ben 83), a többi kerületben pedig — adataikat összevéve — átlag minden 564-ik (629) személynek volt egy gépjárműve. Még nagyobb különbséget látunk, ha kizárólag a személykocsikat vesszük, mert akkor a viszonyítás a fővárosban 126-ot (148), az ország egyéb részein pedig 1.398-at (1.668) eredményez.

3. Gépjárművek gyártmányok szerint.

Az ország gépjárműállományának gyártmányok szerinti összetételét tekintve meglehetősen tarka kép bontakozik ki előttünk. A személykocsik között ugyanis nem kevesebb, mint 176 féle, a tehergépeknél 126

3. A gépjárművek gyártmányok szerint.
Véhicules à moteur en Hongrie, suivant les marques.

Származási ország és a gyártmányok megnevezése <i>Pays de provenance et marque des véhicules</i>	A gépjárművek darabszáma <i>Nombre des véhicules à moteur</i>		Származási ország és a gyártmányok megnevezése <i>Pays de provenance et marque des véhicules</i>	A gépjárművek darabszáma <i>Nombre des véhicules à moteur</i>		Származási ország és a gyártmányok megnevezése <i>Pays de provenance et marque des véhicules</i>	A gépjárművek darabszáma <i>Nombre des véhicules à moteur</i>					
	összesen <i>total</i>	Buda- pest		összesen <i>total</i>	Buda- pest		összesen <i>total</i>	Buda- pest				
	1935	1936		1935	1936		1935	1936				
	XII. 31.			XII. 31.			XII. 31.					
I. Személykocsik — Automobiles pour le transport des personnes			Magyarország — Hongrie			Belgium — Belgique						
Olaszország — Italie			Mág 1.420 1.382 1.212			Minerva 142 135 76						
Fiat	1.881	2.531	1.270	Marta	103	102	102	F. N.	5	3	—	
Lancia	211	306	234	Weiss Manfréd	106	89	85	Métallurgique	3	2	—	
Bianchi	44	81	60	Egyéb — <i>Autres</i>	16	20	10	Összesen — <i>Total</i>	150	140	76	
Alfa-Romeo	44	63	51	Összesen — <i>Total</i>	1.645	1.593	1.409	Spanyolország — Espagne				
O. M.	56	51	15	Ausztria — Autriche			Hispano-Suisa 13 18 16					
Ansaldo	30	28	7	Steyr	856	965	541	Svájc — Suisse				
Diatto	22	23	1	Austro-Daimler	167	168	85	Martini . . . . . 1 — —				
Itala	24	22	14	Graef-Stift	32	32	14	Személykocsik mindössze — Autom. p. le transp. des personnes, au total 11.807 13.987 8.311				
Egyéb — <i>Autres</i>	19	22	9	Perl	11	11	5	II. Teherkocsik — Camions				
Összesen — <i>Total</i>	2.331	3.127	1.661	Egyéb — <i>Autres</i>	9	8	2	Amerikai Egyes. Államok — Etats-Unis				
Németország — Allemagne			Összesen — <i>Total</i> 1.075 1.184 647			Ford 599 609 288						
Opel	412	801	414	Franciaország — France			Chevrolet 605 596 200					
Benz-Mercedes	428	548	388	Citroën	398	388	205	International 90 92 48				
Adler	271	497	370	Renault	249	239	156	Overland-Whippet 45 44 34				
D. K. W.	169	350	177	Peugeot	132	131	48	Durant-Rugby 19 17 7				
B. M. W.	119	217	145	Mathis	48	49	17	G. M. C. 16 15 3				
Hanomag	129	211	160	Talbot	41	44	15	Egyéb — <i>Autres</i> 84 89 49				
Wanderer	104	196	145	Amilcar	34	33	18	Összesen — <i>Total</i> 1.458 1.462 629				
Hansa-Lloyd	30	78	64	Donnet-Zedel	27	30	13	Magyarország — Hongrie				
Stoewer-Detra	10	59	45	Bugatti	25	23	13	Rába	221	334	162	
Horch	42	58	50	Salmson	19	19	10	Mávag	237	295	140	
Egyéb — <i>Autres</i>	103	107	45	Delage	18	17	13	Méray	124	117	113	
Összesen — <i>Total</i>	1.817	3.122	2.003	Ballot	13	15	4	Weiss Manfréd	41	45	39	
Amerikai Egyes. Államok — Etats-Unis			Összesen — <i>Total</i> 1.148 1.129 581			Mág			41	39	30	
Ford	726	796	336	Nagy-Britannia — Grande-Bretagne			Ganz (Fiat stb.)			27	28	20
Buick	418	376	243	Morris	88	116	74	Magyar Fiat	30	26	25	
Chevrolet	337	330	94	Austin	43	83	62	Egyéb — <i>Autres</i>	43	39	27	
Chrysler	299	298	142	Standard	18	19	14	Összesen — <i>Total</i>	764	923	556	
Hudson-Essex	249	226	122	Rover	18	16	6	Németország — Allemagne				
Nash	221	216	125	Triumph	18	16	10	Benz-Mercedes	85	81	46	
Overland-Whippet	134	128	53	B. S. A.	13	14	8	Opel	53	78	57	
Studebaker	121	122	63	Morgan	14	13	4	D. K. W.	3	9	8	
Peerless	68	66	29	Singer	15	13	8	Egyéb — <i>Autres</i>	46	52	38	
Packard	58	65	58	Egyéb — <i>Autres</i>	33	43	24	Összesen — <i>Total</i>	187	220	149	
Graham Paige	42	38	23	Összesen — <i>Total</i>	260	333	210	Magyarország — Hongrie				
Cadillac	26	37	34	Cseh-Szlovákia — Tchéco-Slovaquie			Rába			221	334	162
Hupmobile	39	35	16	Tatra	265	276	193	Mávag	237	295	140	
Auburn	39	32	14	Praga	32	32	14	Méray	124	117	113	
Oldsmobile	35	32	18	Laurin-Klement	14	11	2	Weiss Manfréd	41	45	39	
Egyéb — <i>Autres</i>	234	214	122	Egyéb — <i>Autres</i>	10	11	7	Mág	41	39	30	
Összesen — <i>Total</i>	3.046	3.011	1.492	Összesen — <i>Total</i>	321	330	216	Ganz (Fiat stb.)	27	28	20	

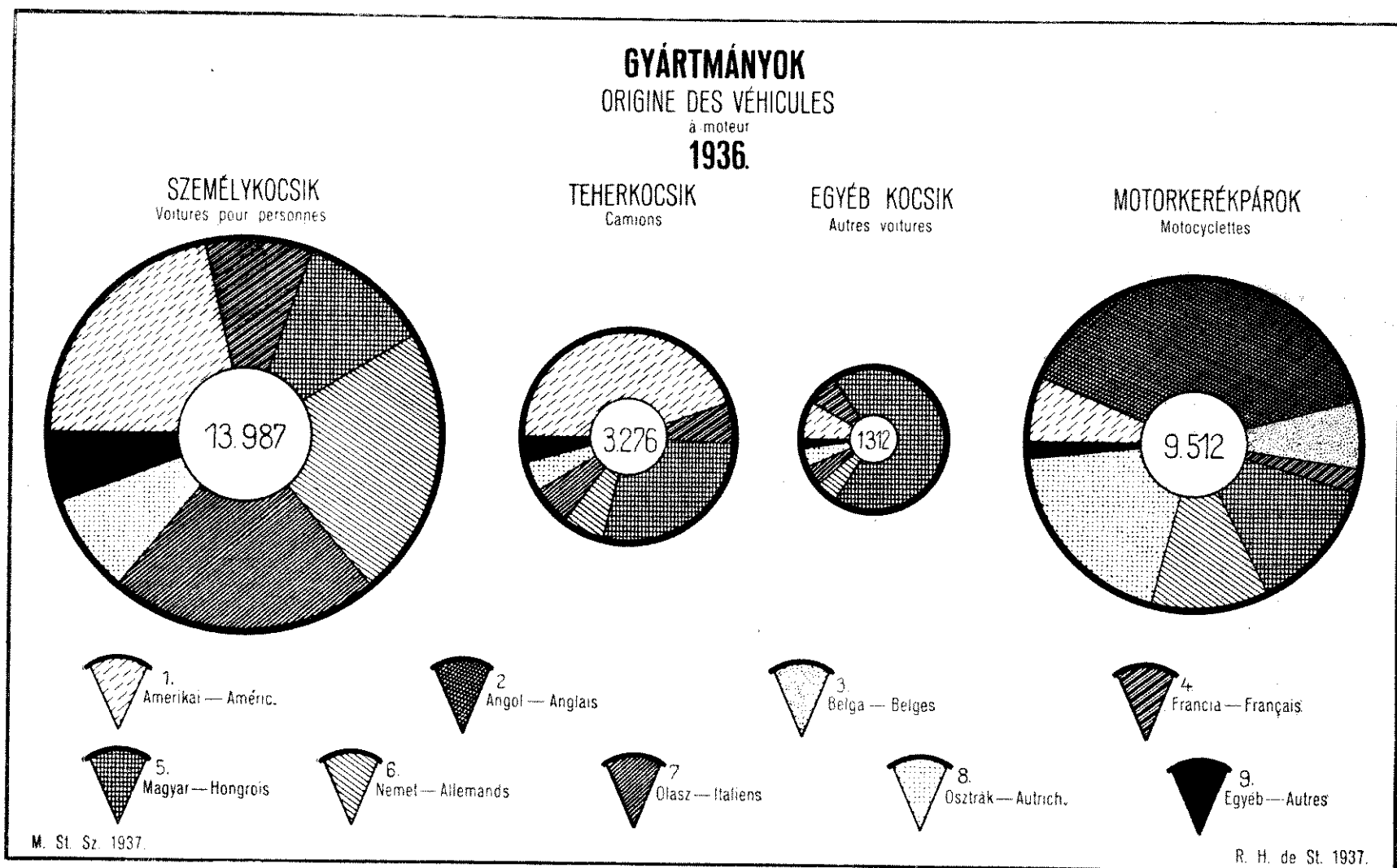

Szarmazási ország és a gyártmányok megnevezése <i>Pays de provenance et marque des véhicules</i>	A gépjárművek darabszáma <i>Nombre des véhicules à moteur</i>			Szarmazási ország és a gyártmányok megnevezése <i>Pays de provenance et marque des véhicules</i>	A gépjárművek darabszáma <i>Nombre des véhicules à moteur</i>			Szarmazási ország és a gyártmányok megnevezése <i>Pays de provenance et marque des véhicules</i>	A gépjárművek darabszáma <i>Nombre des véhicules à moteur</i>		
	összesen <i>total</i>	Buda- pest			összesen <i>total</i>	Buda- pest			összesen <i>total</i>	Buda- pest	
		1935	1936			1935	1936			1935	1936
	XII. 31.				XII. 31.				XII. 31.		
Rudge	225	232	82	Németország			Franciaország — France				
Matchless	204	206	67	<i>Allemagne</i>			Monet-Goyon	58	60	20	
James	189	199	47	N. S. U. -D. Rad	235	263	93	Peugeot	38	40	10
Sunbeam	133	145	83	D. K. W.	239	256	49	Terrot-Jap	22	23	8
Velocette	116	122	40	B. M. W.	137	184	74	Automoto	22	21	13
Enfield	100	109	38	Zündapp	53	129	57	La Panthère	14	14	7
Douglas	105	101	38	Opel	44	41	6	Gnome-Rhône	16	13	2
New-Hudson	75	79	35	Ardie	24	34	11	Egyéb — <i>Autres</i>	64	61	21
A. K. D.	67	78	19	Standard	25	33	19	Összesen — <i>Total</i>	234	232	81
Calthorpe	79	75	41	Wanderer	29	29	5	Svájc — Suisse			
Raleigh	75	75	24	Egyéb — <i>Autres</i>	100	114	49	Motosacoche	88	88	33
Radco	71	73	30	Összesen — <i>Total</i>	886	1.083	363	Egyéb — <i>Autres</i>	2	5	4
Egyéb — <i>Autres</i>	733	748	278	Belgium — Belgique			Összesen — <i>Total</i>	90	93	37	
Összesen — <i>Total</i>	3.660	3.751	1.292	F. N.	292	296	68	Olaszország — Italie			
Ausztria				Sarolea	195	197	51	Frera	18	18	7
<i>Autriche</i>				Gillette	139	149	48	Moto-Guzzi	18	18	11
Puch	1.687	1.834	517	Geco-Herstal	3	3	—	Egyéb — <i>Autres</i>	3	4	—
Austro-Motorette	4	4	2	Összesen — <i>Total</i>	629	645	167	Összesen — <i>Total</i>	39	40	18
L. A. G.	3	3	1	Amerikai Egyesült Államok			Cseh-Szlovákia				
Egyéb — <i>Autres</i>	5	6	2	<i>Etats-Unis</i>			<i>Tchéco-Slovaquie</i>				
Összesen — <i>Total</i>	1.699	1.847	522	Harley-Davidson	271	281	99	Laurin-Klement	3	3	—
Magyarország — Hongrie				Indian	232	250	60	Motorkerékpárok			
Méray	1.094	1.103	357	Super „X“	32	34	13	mindössze —			
Nova	42	49	14	Egyéb — <i>Autres</i>	20	16	11	<i>Motocycl. au total</i>	9.005	9.512	3.074
Dormán	18	20	10	Összesen — <i>Total</i>	555	581	183				
Egyéb — <i>Autres</i>	56	65	30								
Összesen — <i>Total</i>	1.210	1.237	411								

féle, míg a különféle célokra rendelt kocsiknál 73 különböző gyártmánnyal találkozunk. A motorkerékpárok közül is meglehetősen sok fajta és pedig 176 márka van nálunk használatban.

A járművek előállításának országa alapján való csoportosítás azt mutatja, hogy a személyautomobiloknál az olasz és német gépek örvendtek a legnagyobb keresletnek. E két államból származó kocsik ugyanis az év folyamán olyan nagy számmal kerültek forgalomba, hogy az állandóan élen szereplő amerikai eredetű gépeket 25·8%-ról 21·5%-ra csökkent arányukkal a harmadik helyre szorították vissza. A tárgyalt évben tehát a két első helyen Olaszország és Németország osztozik a 19·7%-ról, illetőleg 15·4%-ról teljesen egyformán 22·4%-ra meg-

növekedett létszámukkal. Hazánkban személygépkocsigyártás jelenleg nincsen, ezért a magyar gépek állománya állandóan csökkenőben van. A tárgyalt évben bekövetkezett újabb veszteség ellenére azonban a magyar kocsik változatlanul a negyedik helyet foglalták el (11·4%, 1935-ben 13·9%). A *teherkocsikat* nézve az élen álló országoknál megmaradt a sorrend. Az amerikai gépek állománya néhány darabbal csökkent, de a 47·6%-ról 44·6%-ra visszaesett viszonyszám is biztosította számára az elsőséget. A legnagyobb szaporulatot felmutató hazai gyártmányú kocsik 24·9%-ról 28·2%-ra emelkedett arányukkal az eddiginél is biztosabban tartják a következő helyet; míg utánuk — az eddigi helyzettől eltérően — a német gépek állanak (6·1%, ill. 6·7%).

Az „egyéb“ név alatt összevont s *különféle célokra szolgáló gépkocsik* zöme az utóbbi időben mindenkor hazai gyárakból került ki. A tárgyalt év folyamán újonnan forgalomba helyezett gépek között is a magyar ipar termékei voltak a legnagyobb számmal képviselve úgy, hogy az állományban eddig elfoglalt és az elsőséget biztosító arányuk 67·3%-ról 68·6%-ra nőtt. Mellettük továbbra is 8·5%-os (8·7%) arányukkal az amerikai és 7·1%-os (7·5%) részesedésükkel a francia kocsik állanak.

A *motorkerékpárok* sorrendje a gyártás helye szempontjából teljesen változatlan maradt. A motorkerékpár igazi hazájából, Nagy-Britanniából származó gépek örvendtek nálunk mindenkor a legnagyobb keresletnek, melyek az állománynak a tárgyalt év folyamán is 39·4%-át (40·6%) tették. A második helyen álló osztrák gépek (19·4%-kal (18·9%)) voltak képviselve, míg az utánuk következő magyar gyártmányok aránya gyenge szaporodásuk folytán 13·4%-ról 13·0%-ra csökkent.

4. Részletes adatok.

A gépjárművek fontosabb adatai alapján készített feldolgozás eredményeit az előző évekkel egybevetve azokat a változásokat észlelhetjük, melyek a forgalomban

levő gépek állomány kicserélődésének természetes következményei. Ez észlelhető mindjárt a járművek *kocsiszekevény* neme szerint való csoportosításánál, ahol az újabban forgalomba kerülő személyautók legnagyobb részt csukott karosszériával bírtak úgy, hogy az újabb jelentős növekedés folytán ezek létszáma az eddigi 58·0%-ról 65·7%-ra nőtt. A teherszállító gépeknél annak ellenére, hogy az új kocsik között a zárt karosszériájúak domináltak, továbbra is a nyitottak maradtak számottevő túlsúlyban, melyeknek aránya 83·1%-ról 81·1%-ra való csökkenés mellett is kiemelkedő. Az egyéb célokra rendelt automobilonnál már viszont — szintén változatlanul — a nyitott kocsiszekevényrel szemben a csukott karosszéria volt a legjobban elterjedve, ahol a 75·6%-ról 76·7%-ra felemelkedett viszonyszám kialakulásában az ebbe a csoportba sorozott személyszállító autóbuszok játszottak közre.

Teherbírás szempontjából a személykocsik között a tárgyalt év folyamán is a legnagyobb szaporulatot a leginkább kedvelt 3—4 személyesek érték el, melyek ezzel az állományban 73·4%-os (1935-ben 71·5%) képviselőhöz jutottak. Az előző évben meglehetősen elhanyagolt egészen kis típusoknak nagyobb volt a kelendősege úgy, hogy arányuk 4·2%-ról 5·4%-ra

4. A gépjárművek részletes leíró adatai.
Données détaillées des véhicules à moteur en Hongrie.

A járművek megoszlása <i>Répartition des véhicules</i>	1935			1936			A járművek megoszlása <i>Répartition des véhicules</i>	1935			1936		
	XII. 31.							XII. 31.					
	Összesen <i>Total</i>			Buda- pest				Összesen <i>Total</i>			Buda- pest		
I. Személykocsik. <i>I. Automobiles pour le transport des personnes</i>							2. Teherbírás szerint: <i>Suivant la capacité de charge:</i>						
1. A kocsiszekrény neme szerint: <i>Suivant la carrosserie:</i>							500 kg és annál kisebb teherbírással — 500 kilos et moins	376	427	363			
Nyitott — <i>Ouverte</i>	3.924	3.711	1.472				501—750	62	66	48			
Csukott — <i>Couverte</i>	6.846	9.194	5.981				751—1.000	417	442	256			
Kombinált — <i>Combinée</i>	1.037	1.082	858				1.001—1.500	968	948	459			
							1.501—2.000	566	538	214			
							2.001—2.500	113	242	90			
2. Teherbírás szerint: <i>Suivant la capacité de charge:</i>							2.501—3.000	244	243	132			
1—2 } személy számára	501	759	449				3.001—4.000	174	212	122			
3—4 } <i>personnes</i>	8.442	10.262	6.203				4.001—5.000	126	137	80			
5—6 } <i>personnes</i>	2.774	2.882	1.611				5.000 kg-on felüli teherbírással — plus de 5.000 kilos . . .	18	21	12			
6-nál több személy számára — plus de 6 personnes	90	84	48										
3. Az erőforrás neme szerint: <i>Suivant l'énergie employée:</i>							3. Az erőforrás neme szerint: <i>Suivant l'énergie employée:</i>						
Benzin — <i>Essence (benzine)</i>	11.806	13.985	8.309				Benzin — <i>Essence (benzine)</i>	3.045	3.250	1.758			
Villamosság — <i>Électricité</i>	1	1	1				Villamosság — <i>Électricité</i>	5	5	5			
Nyersolaj — <i>Huile brute</i>	—	1	1				Egyéb — <i>Autres</i>	14	21	13			
4. Lóerő szerint: <i>Suivant le nombre des CV:</i>							4. Lóerő szerint: <i>Suivant les CV:</i>						
6'0 és azon aluli lóerővel — 6'0 CV et moins	870	1.280	671				6'0 és azon aluli lóerővel — 6'0 CV et moins	190	199	185			
6'1—10'0 } lóerővel — CV	4.570	5.986	3.943				6'1—10'0 } lóerővel — CV	194	199	160			
10'1—20'0 } lóerővel — CV	5.782	6.144	3.221				10'1—20'0 } lóerővel — CV	2.291	2.460	1.184			
20'1—30'0 } lóerővel — CV	565	555	457				20'1—30'0 } lóerővel — CV	360	379	220			
30'1-en felüli lóerővel — plus de 30'1 CV	20	22	19				30'1-en felüli lóerővel — plus de 30'1 CV	29	39	27			
5. A motor hengereinek száma szerint: ¹⁾ <i>Suivant le nombre des cylindres du moteur:¹⁾</i>							5. A motor hengereinek száma szerint: ²⁾ <i>Suivant le nombre des cylindres du moteur:²⁾</i>						
1—2 } hengerrel — <i>cylindres</i>	457	633	358				4 és annál kevesebb hengerrel 4 <i>cylindres et moins</i>	2.277	2.396	1.370			
4 } hengerrel — <i>cylindres</i>	6.548	7.825	4.580				6 és annál több hengerrel — 6 <i>cylindres et plus</i>	782	875	401			
6 } hengerrel — <i>cylindres</i>	4.375	5.041	2.954										
8 és annál több hengerrel — 8 <i>cylindres et plus</i>	426	487	418										
II. Teherkocsik. <i>II. Camions.</i>							6. Az abroncsolás neme szerint <i>Suivant le bandage:</i>						
1. A kocsiszekrény neme szerint: <i>Suivant la carrosserie:</i>							Pneumatik — <i>Pneumatique</i>	2.874	3.113	1.658			
Nyitott — <i>Ouverte</i>	2.545	2.658	1.329				Tömörgumi- <i>Caoutchouc massif</i>	190	163	118			
Csukott — <i>Couverte</i>	509	613	444										
Kombinált — <i>Combinée</i>	10	5	3										

¹⁾ Ezenkívül 1936-ban 1 db (1935-ben 1 db) villamossággal hajtott jármű — *En outre, en 1936, 1 véhicule à m. électr. (en 1935, 1).* — ²⁾ Ezenkívül 1936-ban 5 db (1935-ben 5 db) villamossággal hajtott jármű. — *En outre, en 1936, 5 véhicules à m. électrique (en 1935, 5).*

A járművek megoszlása <i>Répartition des véhicules</i>	1935	1936		A járművek megoszlása <i>Répartition des véhicules</i>	1935	1936	
	XII. 31.				XII. 31.		
	összesen <i>Total</i>		Buda- pest		összesen <i>Total</i>		Buda- pest
III. Egyéb kocsik. <i>III. Autres voitures.</i>							
1. A kocsiszekrény neme szerint: <i>Suivant la carrosserie:</i>				5. A motor hengerei- nek száma szerint: ¹⁾ <i>Suivant le nombre des cyl. du moteur: 1)</i>			
Nyitott — <i>Ouverte</i>	279	289	173	1—2 } hengerrel — <i>cylindres</i>	20	20	15
Csukott — <i>Couverte</i>	915	1.006	671	4 } hengerrel — <i>cylindres</i>	654	655	323
Kombinált — <i>Combinée</i>	17	17	12	6 és annál több hengerrel — <i>6 c. et plus</i>	501	597	479
2. Teherbírás szerint: <i>Suivant la capacité de charge:</i>				6. Az abroncsolás neme szerint: <i>Suivant le bandage:</i>			
2 } személy számára	17	7	5	Pneumatik — <i>Pneumatique</i>	1.091	1.204	795
3—4 } személy számára	56	68	49	Tömörgumi — <i>Caoutchouc</i>			
5—6 } személy számára	114	122	81	<i>massif</i>	120	108	61
7—10 } személy számára	73	74	45				
11—16 } személy számára	71	68	23	IV. Motorkerékpárok. <i>IV. Motocyclettes.</i>			
16-nál több személy számára <i>plus de 16 personnes</i>	471	523	361	1. Teherbírás szerint: ²⁾ <i>Suivant la capacité de charge: 2)</i>			
150 kg és annál kisebb teher- bírással — <i>150 kilos et</i> <i>moins</i>	7	7	7	1 személy számára — <i>1 personne</i>	4.959	5.171	1.426
151—500 } kg teherbírással	59	67	50	2 és annál több személy szá- mára — <i>2 personnes et plus</i>	3.918	4.206	1.531
501—750 } kg teherbírással	11	12	7				
751—1.000 } kg teherbírással	30	31	17	2. Lóerő szerint: <i>Suivant les CV.</i>			
1.001—1.500 } kg teherbírással	71	74	53	1·0 és azon aluli lóerővel — <i>1·0</i> <i>CV et moins</i>	22	31	10
1.501—2.000 } kg teherbírással	18	22	6	1·1—1·5 } lóerővel — <i>CV</i>	283	312	79
2.001—3.000 } kg teherbírással	91	104	71	1·6—2·0 } lóerővel — <i>CV</i>	2.432	2.663	692
3.001—4.000 } kg teherbírással	50	54	26	2·1—2·5 } lóerővel — <i>CV</i>	1.894	1.968	561
4.001—5.000 } kg teherbírással	34	39	21	2·6—3·0 } lóerővel — <i>CV</i>	830	892	358
5.000 kg-nál nagyobb teher- bírással — <i>plus de 5.000</i> <i>kilos</i>	38	40	34	3·1—3·5 } lóerővel — <i>CV</i>	2.329	2.352	826
3. Az erőforrás neme szerint: <i>Suivant l'énergie employée:</i>				3·6—4·0 } lóerővel — <i>CV</i>	318	338	145
Benzin — <i>Essence (benzine)</i>	1.071	1.113	661	4·1 és azon felüli lóerővel — <i>4·1 CV et plus</i>	897	956	403
Villamosság — <i>Electricité</i>	36	40	39				
Nyersolaj — <i>Huile brute</i>	104	159	156	3. A motor hengerei- nek száma szerint: <i>Suivant le nombre des cylin- dres du moteur:</i>			
4. Lóerő szerint: <i>Suivant le nombre des CV.</i>				1 } hengerrel — <i>cylindres</i>	6.341	6.613	2.114
6·0 és azon aluli lóerővel — <i>6·0 CV et moins</i>	21	20	16	2 } hengerrel — <i>cylindres</i>	2.517	2.746	883
6·1—10·0 } lóerővel — <i>CV</i>	52	45	32	4 } hengerrel — <i>cylindres</i>	147	153	77
10·1—20·0 } lóerővel — <i>CV</i>	815	869	518				
20·1—30·0 } lóerővel — <i>CV</i>	282	285	213				
30·1-en felüli lóerővel — <i>plus</i> <i>de 30·1 CV</i>	41	93	77				

¹⁾ Ezenkívül 1936-ban Magyarországon 40 drb (1935-ben 36 drb), Budapesten 39 db villamossággal hajtott jármű. — *En outre, en 1936: en Hongrie, 40 véhicules à m. électrique (en 1935, 36); à Budapest, 39.*

²⁾ Ezenkívül 1936-ban Magyarországon 135 db (1935-ben 128 db), Budapesten 117 drb háromkerektű árukihordó motorkerékpár. — *En outre, en 1936: en Hongrie, 135 triporteurs (en 1935, 128); à Budapest, 117.*

emelkedett. A tehergépkocsik között aránylag a 2.001—2.500 kg. teherbírásúak sokasodtak meg a legjobban (3·7%-ról 7·4%-ra), azonban némi kis térvesztés (31·6%-ról 28·9%-ra) ellenére még mindig az 1.001—1.500 kg. súlycsoportba tartozó gépek létszáma a legnépesebb. A különféle célokra szolgáló kocsiknál a személyek száma szerinti osztályozást véve, változatlanul a 16-

nál több utast befogadó gépek tették az állomány legnagyobb — 39·9%-os (38·9%) — hányadát. Az egyéb célokra rendelt gépek másik részénél, mely teherbírás szerint csoportosítható, az állomány az egyes kategóriák között igen felaprózódik. A legtöbb gép, mégpedig az ilyenű automobilon 7·9%-a (7·5%) egyébként a 2.001—3.000 kg. közötti súlycsoportba tartozott.

5. A gépjárművek megoszlása a hengerűrtartalom szerint.

Répartition des véhicules à moteur suivant la contenance de cylindre.

A) Személykocsik — Automobiles pour le transport des personnes.

É v Années	1·0 és azon aluli 1·0 litre et au-dessous	1·1—1·5	1·6—2·0	2·1—2·5	2·6—3·0	3·1—3·5	3·6—4·0	4·1—6·0	6·0-en felüli — plus de 6·0 litres	Elektromos gépek A moteur électr.	Személykocsik összesen Total des automo- biles pour le transport des personnes
	liter hengerűrtartalommal — contenance de cylindre, en litres										
1935	1.630	3.115	1.963	1.663	1.302	1.171	465	472	25	1	11.807
1936	2.444	3.971	2.398	1.816	1.256	1.144	499	433	25	1	13.987

B) Teherkocsik — Camions.

É v Années	2 és azon aluli 2 litre. et au-dessous	2·1—3·0	3·1—4·0	4·1—5·0	5·1—6·0	6·1—8·0	8·0-en felüli plus de 8·0 litr.	Elektromos gépek A moteur électrique	Teherkocsik összesen Total des camions
	liter hengerűrtartalommal — contenance de cylindre, en litres								
1935	430	960	1.229	147	58	187	48	5	3.064
1936	473	952	1.349	179	54	209	55	5	3.276

C) Egyéb kocsik — Autres voitures à moteur.

É v Années	1·0 és azon aluli 1·0 litre et au-dessous	1·1—1·5	1·6—2·0	2·1—2·5	2·6—3·0	3·1—3·5	3·6—4·0	4·1—5·0	5·1—6·0	6·1—8·0	8·0-en felüli plus de 8·0 litre.	Elektromos gépek A moteur électr.	Egyéb kocsik összesen Total des autres voit. à moteur
	liter hengerűrtartalommal — contenance de cylindre, en litres												
1935	26	35	29	175	200	86	277	46	37	222	42	36	1.211
1936	24	35	27	182	203	100	293	58	37	275	38	40	1.312

D) Mótorkerékpárok — Motocyclettes.

É v Années	125 és azon aluli 125 cm ³ et au-dessous	126—250	251—350	351—500	501—600	601—700	701—1000	1000-en felüli plus de 1000 cm ³	Mótorkerékpárok összesen Total des moto- cyclettes
	cm ³ hengerűrtartalommal — contenance de cylindre, en cm ³								
1935	56	2.595	2.189	2.904	597	70	490	104	9.005
1936	68	2.838	2.302	3.016	600	66	525	97	9.512

6. A forgalomból kivont járművek állománya 1936 december 31-én.

Megnevezés	A gépjárművek összes száma Nombre tot. des véhicules à moteur	A kocsiszekrény neme Genre de la carrosserie		Teherbírás — Capacité de charge suivant					Erőforrás Energie employée		L ó e r ő CV		
		nyitott ouverte	csukott és kombinált couverte et combinée	személy les personnes		súly — le poids			benzin és nyersolaj — és- sence (benzine) et huile brute	villamosság électricité	6 és azon alul 6 CV et au-dessous	6-1-20-0 — CV	20-1 és azon felül 20-1 CV et plus
				s z e r i n t									
		1-2 personnes	3-4 personnes	5 és ennél több 5 personnes et plus	2.000 kg és azon alul 2.000 kilos et moins	2.000 kg-on felül plus de 2.000 kilos							
Személykocsik	3.102	1.701	1.401	102	1.910	1.090	—	—	3.102	—	69	2.669	364
Teherkocsik	949	724	225	—	—	—	768	181	945	4	28	789	132
Egyéb kocsik	153	33	120	—	1	91	19	42	146	7	1	109	43
Gépkocsik együtt	4.204	2.458	1.746	102	1.911	1.181	787	223	4.193	11	98	3.567	539
Motorkerékpárok	2.170	—	—	1.936	185	—	49	—	2.170	—	1.950	220	—
Gépjárművek összesen	6.374	2.458	1.746	2.038	2.096	1.181	836	223	6.363	11	2.048	3.787	539

A *hajtóerő* szerinti megkülönböztetés a személykocsiknál — mindössze két esettől eltekintve — már az egész vonalon a benzin és motorkó egyeduralmát mutatja. Érdekesség gyanánt megemlékezhetünk még arról is, hogy a gépjárműveknek ebben a csoportjában a tárgyalt év folyamán tűnik fel a nyersolajhajtásra berendezett kocsik. A teherautomobilok között természetesen szintén a benzin és motorkó volt leginkább használatban s az állományban az előző évi 0·5%-kal szemben 0·6%-kal szereplő, „egyéb“ gyűjtőnév alá foglalt s egy kivételével nyersolajhajtásúaknak jelentősége még nincsen. A fővárosi autóbusszközlekedés révén a nyersolajnak aránylag a különféle rendeltetésű gépek között van eddig a legszervehetőbb szerepe, amennyiben arányuk az év folyamán bekövetkezett újabb emelkedés után az eddigi 8·6%-ról 12·1%-ra nőtt. A gépkocsiknak ebben a csoportjában található még a legtöbb villamossal hajtott gép is, melyek aránya 3·0% (3·0%) volt.

A *lóerőszámot* tekintve a személykocsiknál a 6·1—10·0 lóerő közötti kategória érte el a legnagyobb szaporulatot úgy, hogy ezzel az előző évi 38·7%-kal szemben 42·8%-ot tevő képviselőhöz jutott. Mellettük még a legkisebb típus 6·0 és azon aluli csoport könyvelhet el 7·4%-ról 9·2%-ra növekedő nyereséget, míg a legkiemelkedőbb 10·1—20·0 lóerős gépek aránya gyengébb szaporodásuk miatt 49·0%-ról 43·9%-ra csökkent. A teherszállító automobilon

között az előző években is legnagyobb létszámú — 10·1—20·0 lóerőjű gépek csoportja — növekedett a legjobban s így eddigi 74·8%-os arányuk 75·1%-ra emelkedett. Az egyéb célokra rendelt automobilon sorában a legerősebb — 30·1-en felüli lóerővel bíró — gépek állománya több mint kétszeresére szaporodott. A 7·1%-ot jelentő arányszámuk azonban természetesen messze elmarad a gyengébb gyarapodást elért, de az eddigiekben élen álló 10·1—20·0 lóerős gépek 66·2%-ot (67·3%) tevő viszonyzáma mellett.

A gépkocsik *hengereinek számát* nézve a személyautomobiloknál továbbra is a 4 hengereké állanak előtérben s a folyó évi szaporodásukkal 55·9%-os (55·5%) képviselőre tettek szert. Mellettük még a kis gépkocsnál alkalmazott 1—2 hengeres kocsik aránya emelkedett a legerősebben, mely az előző évi 3·9%-kal szemben 4·5% volt. A teherkocsiknál a 6 és annál több hengerek aránya növekedett 25·6%-ról 26·8%-ra, a 4 és annál kevesebb hengerű gépek számbelileg emelkedtek ugyan, de arányszámuk 74·4%-ról 73·2%-ra esett vissza. A különleges kocsik csoportjában, sok gépnél az egyenletesen járást biztosító nagyobb hengerek szám szükségessége miatt, az eddigiekhez hasonlóan a 6 és annál több hengerrel bíró gépek voltak a leghasználatosabbak. Ez a kategória tett a tárgyalt év folyamán is a legnagyobb nyereségre szert s így az állományban elfoglalt arányuk 42·6%-ról 46·9%-ra nőtt.

Véhicules retirés de la circulation, situation au 31 décembre 1936.

A motor hengereinek száma Nombre des cylindres du moteur		Származási ország — Pays de provenance											Désignation
4 és azon alul 4 et moins	4-en felül plus de 4	Amerikai Egyesült Államok Etats-Unis	Ausztria — Autriche	Belgium — Belgique	Cseh-Szlovákia Tchéco-Slovaquie	Franciaország — France	Magyarország — Hongrie	Nagy-Britannia Grande-Bretagne	Németország — Allemagne	Olaszország — Italie	Spanyolország — Espagne	Svájc — Suisse	
1.434	1.668	1.456	275	65	41	376	198	51	265	369	5	1	Automobiles pour le transport des personnes
804	141	483	47	4	21	82	130	8	104	69	—	1	Camions
127	19	25	9	—	5	18	69	1	19	6	—	1	Autres automobiles
2.365	1.828	1.964	331	69	67	476	397	60	388	444	5	3	Automobiles au total
2.170	—	291	143	165	2	44	305	981	207	10	—	22	Motocyclettes
4.535	1.828	2.255	474	234	69	520	702	1.041	595	454	5	25	Véhicules à moteur au total

A hengerűrtartalom szerinti csoportosítás a személyszállító kocsiknál továbbra is a kis típusok iránti élénk keresletet mutatja, ahol az 1·5 literes és azon aluli kategória érte el a legerősebb gyarapodást, s ezzel az állományban az eddigi 40·2%-kal szemben 45·9%-kal szerepelt. A teherszállító gépeket tekintve az érdeklődés változatlanul a 3·1—4·0 literes kocsik felé fordult s ezért arányuk 40·2%-ról 41·2%-ra nőtt. Miután a különleges célra szolgáló kocsiknál a takarékosagra való törekvés szigorúan nem vihető keresztül, itt az eddig is meglehetősen nagy hányadot — 18·9%-ot — képviselő 6·1—8·0 literes gépek gyarapodása volt a kiemelkedőbb, melyek így a létszám 21·6%-át jelentették. Legközelebb áll hozzájuk a gyengébben szaporodó 3·6—4·0 literes kocsik csoportja (23·0%).

A motorkerékpárállomány fejlődésének iránya némileg eltér az előző évitől. Az 1935. évben ugyanis a gépek létszámemelkedése csaknem teljes egészében az egyszemélyes biciklikre esett, ezzel szemben a tárgyalt év folyamán a legnagyobb szaporulatot a két és annál több személy szállítására szolgáló gépek érték el. Ezek a változások azonban az állomány teherbírás szerinti megoszlását csak annyiban érintették, hogy az egy személyes kerékpárok aránya a nagyobb típusok javára 55·1%-ról 54·4%-ra csökkent. A lóerő alapján való csoportosítás az eddig is leghasználatosabb 1·6—2·0 lóerős gépek kelendőségét mutatja, melyek az állományban 28·0%-át (27·0%) tették.

Mellettük még a 3·1—3·5 lóerővel bíró kerékpárok 24·7%-os (25·9%) aránya a kiemelkedőbb. A motorok hengereinek számát tekintve, a létszámot gyarapító motorbiciklik nagyjában egyenlő számmal az 1 és 2 hengeres gépek sorába tartoztak s az állományban 69·5% (70·4%), illetőleg 28·9%-át (28·0%) jelentették. Ami pedig a hengerűrtartalom iránti megállapíthatjuk, hogy az eddig legelterjedtebb, s 32·2%-ról 31·7%-ra csökkenő aránnyal szereplő 351—500 cm³-es típust első helyéről hovatovább a kisebb, 126—250 cm³-es kategória fogja kiszorítani, mely legerősebb gyarapodása révén az eddigi 28·8%-kal szemben 29·8%-kal volt képviselve.

II. A forgalomból kivont járóművek.

Az 1936. év december hó végével ideiglenesen leállított gépkocsikra és motorkerékpárokra vonatkozó fontosabb adatokat egy kimutatásba összefoglalva mutatjuk be.

Az összeállításból kitűnik, hogy a téli hónapokban aránylag a legtöbb teherkocsi, még pedig az állományban 22·5%-a volt üzemben kívül helyezve. A személyszállító autók és a motorkerékpárok nagyjában egyenlő — 18·2%-os, illetőleg 18·6%-os — aránnyal szerepelnek. A különleges célokra rendelt gépeknél a kocsik üzemben tartására az idényszerű változásoknak legkisebb a befolyása, mert ide vannak besorozva azok a közforgalomra rendelt autó-

buszok, illetőleg a közhatóságok tulajdonában levő tűzoltó, köztisztasági stb. kocsik, melyeknek forgalomban tartása az időszakok hatásától teljesen független. Ezekután

érthető tehát, hogy az év végén az ebbe a kategóriába tartozó gépek között a forgalomból kivontak mindössze 10·4%-ra rúgtak.

Várszeghy János dr.

• ÁRSTATISZTIKA ÉS PÉNZÜGY •

Magyarország passzív idegenforgalma az 1935 május 20-tól 1936 május 19-ig terjedő egy évi időszak folyamán.

Le mouvement touristique dit passif de Hongrie pendant la période de douze mois allant du 20 mai 1935 au 19 mai 1936.

Résumé. Le tourisme se développant d'une façon surprenante depuis la guerre, les dépenses faites à l'étranger par les voyageurs influencent notablement les balances des paiements. En Hongrie, l'observation de l'importance économique du tourisme s'impose d'autant plus que, le pays ayant perdu du fait du traité de Trianon une bonne partie de ses richesses naturelles, nombre de citoyens sont obligés d'aller dans les stations balnéaires et climatiques étrangères. Le goût des voyages, malgré les difficultés tenant à la limitation de la circulation des devises, s'y développe de plus en plus. Toutefois, les dépenses des touristes n'y jouent pas encore un rôle décisif dans la balance des paiements.

Pour se rendre compte des sommes dépensées par les ressortissants hongrois voyageant à l'étranger, le gouvernement hongrois a prescrit aux services compétents, en mai 1935, par un décret portant le numéro 4.490—1935, de joindre à chaque passeport possédé par un ressortissant hongrois, une fiche de contrôle comprenant les points suivants: nom, prénoms et profession du voyageur, sa résidence habituelle, but de son voyage, lieu de séjour à l'étranger, sommes dépensées à l'étranger, avec l'indication des devises utilisées et de la façon dont elles ont été obtenues. Ces fiches, qui doivent être remises à la frontière en revenant en Hongrie aux agents contrôleurs qui les transmettent à la Banque Nationale, sont propres à servir de base à des statistiques sur lesdites dépenses. L'Office central hongrois de statistique en a dépouillé celles relatives à une période de douze mois, allant du 20 mai 1935 au 19 mai 1936.

Lors du dépouillement des fiches, les voyageurs furent classés suivant le but de leur voyage (exercice d'une profession, visite à des parents, d'autres buts). D'après les données concernant la profession ou le but du voyage, les hôtels et pensions ont été répartis en 3 catégories (hôtels et pensions de Ire, IIe et IIIe classe). On a établi, par évaluation, selon ces catégories et les devises des

pays étrangers entrant en ligne de compte, les frais de logement et de nourriture en moyenne par jour, et ces moyennes journalières ont été multipliées par le nombre des jours passés à l'étranger. Les frais de chemin de fer furent évalués en prenant comme base, seulement pour les rapides, les prix des billets de IIe (ou de IIIe) classe, depuis la frontière hongroise à un lieu central des pays en question. Pour les personnes ayant dû passer par plusieurs Etats, ces frais ont été répartis proportionnellement, suivant ces Etats. Pour les individus qui se rendirent à l'étranger afin d'aller voir des parents, on n'a tenu compte que des prix d'unité, établis par évaluation, pour les hôtels et pensions de IIIe classe (à l'exception des voyages en Tchéco-Slovaquie, Roumanie et Yougoslavie, pour lesquels la statistique a laissé de côté les frais d'hôtel et de pension). Pour ceux qui sont allés à l'étranger pour y exercer une profession, on n'a tenu compte que des frais de chemin de fer.

D'après les données élaborées, on a noté, pour la période considérée, 210.013 personnes qui, étant allées à l'étranger, en sont revenues (dont 8.132 se rendirent à l'étranger pour y exercer une profession). Ces 210.013 personnes ont passé au total 3.062.555 jours à l'étranger (dont il revient 91.918 jours à celles voulant exercer une profession à l'étranger). Des voyageurs, 79.073 (37·7%) allèrent en Autriche; 70.607 (33·6%) en Tchéco-Slovaquie. Quant à la Roumanie, l'Italie, la Yougoslavie, on a noté, pour chacune, 10 mille à 20 mille voyageurs, nombre relativement considérable: pour l'Allemagne, il y eut 6.103 voyageurs. Quant à la France, l'Angleterre et la Suisse, on a enregistré, pour chacune d'elles, plus de mille voyageurs, mais dont le nombre n'a pas dépassé deux mille.

En ce qui concerne ceux qui se rendirent à l'étranger pour aller voir des parents, les voyageurs de cette sorte ont représenté pour la Tchéco-Slovaquie 75·0% des ressortissants hongrois qui y ont voyagé pendant la période en question. Cette

buszok, illetőleg a közhatóságok tulajdonában levő tűzoltó, köztisztasági stb. kocsik, melyeknek forgalomban tartása az időszakok hatásától teljesen független. Ezekután

érthető tehát, hogy az év végén az ebbe a kategóriába tartozó gépek között a forgalomból kivontak mindössze 10·4%-ra rúgtak.

Várszeghy János dr.

• ÁRSTATISZTIKA ÉS PÉNZÜGY •

Magyarország passzív idegenforgalma az 1935 május 20-tól 1936 május 19-ig terjedő egy évi időszak folyamán.

Le mouvement touristique dit passif de Hongrie pendant la période de douze mois allant du 20 mai 1935 au 19 mai 1936.

Résumé. Le tourisme se développant d'une façon surprenante depuis la guerre, les dépenses faites à l'étranger par les voyageurs influencent notablement les balances des paiements. En Hongrie, l'observation de l'importance économique du tourisme s'impose d'autant plus que, le pays ayant perdu du fait du traité de Trianon une bonne partie de ses richesses naturelles, nombre de citoyens sont obligés d'aller dans les stations balnéaires et climatiques étrangères. Le goût des voyages, malgré les difficultés tenant à la limitation de la circulation des devises, s'y développe de plus en plus. Toutefois, les dépenses des touristes n'y jouent pas encore un rôle décisif dans la balance des paiements.

Pour se rendre compte des sommes dépensées par les ressortissants hongrois voyageant à l'étranger, le gouvernement hongrois a prescrit aux services compétents, en mai 1935, par un décret portant le numéro 4.490—1935, de joindre à chaque passeport possédé par un ressortissant hongrois, une fiche de contrôle comprenant les points suivants: nom, prénoms et profession du voyageur, sa résidence habituelle, but de son voyage, lieu de séjour à l'étranger, sommes dépensées à l'étranger, avec l'indication des devises utilisées et de la façon dont elles ont été obtenues. Ces fiches, qui doivent être remises à la frontière en revenant en Hongrie aux agents contrôleurs qui les transmettent à la Banque Nationale, sont propres à servir de base à des statistiques sur lesdites dépenses. L'Office central hongrois de statistique en a dépouillé celles relatives à une période de douze mois, allant du 20 mai 1935 au 19 mai 1936.

Lors du dépouillement des fiches, les voyageurs furent classés suivant le but de leur voyage (exercice d'une profession, visite à des parents, d'autres buts). D'après les données concernant la profession ou le but du voyage, les hôtels et pensions ont été répartis en 3 catégories (hôtels et pensions de Ire, IIe et IIIe classe). On a établi, par évaluation, selon ces catégories et les devises des

pays étrangers entrant en ligne de compte, les frais de logement et de nourriture en moyenne par jour, et ces moyennes journalières ont été multipliées par le nombre des jours passés à l'étranger. Les frais de chemin de fer furent évalués en prenant comme base, seulement pour les rapides, les prix des billets de IIe (ou de IIIe) classe, depuis la frontière hongroise à un lieu central des pays en question. Pour les personnes ayant dû passer par plusieurs Etats, ces frais ont été répartis proportionnellement, suivant ces Etats. Pour les individus qui se rendirent à l'étranger afin d'aller voir des parents, on n'a tenu compte que des prix d'unité, établis par évaluation, pour les hôtels et pensions de IIIe classe (à l'exception des voyages en Tchéco-Slovaquie, Roumanie et Yougoslavie, pour lesquels la statistique a laissé de côté les frais d'hôtel et de pension). Pour ceux qui sont allés à l'étranger pour y exercer une profession, on n'a tenu compte que des frais de chemin de fer.

D'après les données élaborées, on a noté, pour la période considérée, 210.013 personnes qui, étant allées à l'étranger, en sont revenues (dont 8.132 se rendirent à l'étranger pour y exercer une profession). Ces 210.013 personnes ont passé au total 3.062.555 jours à l'étranger (dont il revient 91.918 jours à celles voulant exercer une profession à l'étranger). Des voyageurs, 79.073 (37·7%) allèrent en Autriche; 70.607 (33·6%) en Tchéco-Slovaquie. Quant à la Roumanie, l'Italie, la Yougoslavie, on a noté, pour chacune, 10 mille à 20 mille voyageurs, nombre relativement considérable: pour l'Allemagne, il y eut 6.103 voyageurs. Quant à la France, l'Angleterre et la Suisse, on a enregistré, pour chacune d'elles, plus de mille voyageurs, mais dont le nombre n'a pas dépassé deux mille.

En ce qui concerne ceux qui se rendirent à l'étranger pour aller voir des parents, les voyageurs de cette sorte ont représenté pour la Tchéco-Slovaquie 75·0% des ressortissants hongrois qui y ont voyagé pendant la période en question. Cette

proportion a été de 71·4% pour la Yougoslavie, et de 83·6% pour la Roumanie. En général, il y eut, sur les 210 mille voyageurs, environ 75 mille ou 80 mille ayant pour but d'aller voir des parents.

Le total des sommes dépensées à l'étranger par les voyageurs en question a été de 27·2 millions de pengős-or (dont 6·5 millions pour frais de chemin de fer). Une grande partie de ce total (37·1%) revient aux voyages en Autriche (10·1 millions de pengős-or); les sommes dépensées par les voyageurs en Tchéco-Slovaquie n'ont représenté que 3·9 millions de p. Après l'Autriche et la Tchéco-Slovaquie, viennent, dans le classement des dépenses y faites, l'Italie (3·7 millions de p.), l'Allemagne (2·5 millions), la Roumanie (1·6 million), la Yougoslavie (1·1 million), la Suisse (également 1·1 million).

*

A szórakozás, üdülés, turisztika, tanulmányok végzése céljából és a hasonló egyéb célokból történő utazások tekintetében a világháború vége óta eltelt idő alatt rendkívül erős fejlődés tapasztalható. Az ilyen utazások számos vonatkozásban kétségtelesenül komoly jelentőséggel bírnak; újabban egyre inkább kidomborodik ezek gazdasági, illetve pénzügyi jelentősége. Különös figyelmet érdemelnek az efféle utazások sorában azok, amelyek az országhatárokon túlmenően bonyolódnak le; ez utóbbiak némely viszonylatban olyan gyakoriak, hogy az ezeknek kapcsán felmerülő bevételek és kiadások lényegesen befolyásolják az egyes országok fizetési mérlegeinek az alakulását is. Köztudomású, hogy Franciaország, Olaszország, Svájc és Ausztria nemzetközi fizetési mérlegében igen tekintélyes bevételi tételt jelent a turisztikai, tanulmányi és hasonló természetű utazásokból származó jövedelem, viszont más országoknak, így például az Amerikai Egyesült Államoknak vagy Angliának a fizetési mérlegében figyelemreméltó tehertételként jönnek számba azok az összegek, amelyeket ezeknek az államoknak a lakosai a külföldön tett utazások alkalmával elköltenek.

Magyarország nemzetközi fizetési mérlegének alakulását nem befolyásolják ugyan döntőleg a fentemlített természetű bevételek és kiadások, de az eddig rendelkezésre álló adatok szerint ezek úgy az aktív, mint a passzív viszonylatban elég nagyok ahhoz, hogy a fizetési mérleg érdemleges javulása vagy romlása szempontjából mérlegelés tárgyává tétessenek. Különös figyelmet érdemel ebből a szempontból a

devizagazdálkodásnak a normálisnál 1931 óta súlyosabbnak mondható helyzetében a passzív idegenforgalom alakulása.

A trianoni békeszerződéssel Magyarország elveszítette azoknak a természeti kincseknek a jórészét, amelyek az üdülés természetes vágyának a kielégítésére eléggé alkalmasak. A határok nagy összeszűkülésével jelentékenyen gyarapodtak az országhatáron túlterjedő rokoni és baráti kapcsolatok, egyszersmind erősen megszűkült az a látókör, amely a különféle irányú tanulmányok céljaira bent az országban kínálkozik; emellett Magyarországon éppen úgy, mint általában az egész művelt világon, a népességben a világháború az utazási hajlam fokozottabb megnyilvánulásait váltotta ki. Így azután az ország lakosainak a külföldön tett utazásaiból származó és a fizetési mérleget terhelő kiadások természetszerűleg elég nagyok és még a korlátolt devizaforgalom kényszerhelyzetében is nagyon nehéz azokat jelentéktelen tételekké zsugorítani.

A passzív idegenforgalomnak, tehát valamely ország lakosai által a külföldön tett utazásoknak a közvetlen statisztikai megfigyelésére akkor kínálkozik megfelelő mód, ha a megfigyelés bekapcsolódik abba az ellenőrző tevékenységbe, melynek az országhatárokon túlmenő utazások a határátlépések alkalmával különféle rendészeti szempontokból általában alá vannak vetve. Hogy az utazások tartamáról elég megbízható adatokat lehessen szerezni, kívánatos, hogy minden egyes utazásnál úgy a határon át a külföldre történő kilépés, valamint a határon keresztül a visszautazás alkalmával a külföldről az országba való belépés időpontja azoknak a hatósági közegeknek a részéről megállapíttassék, akiknek a különféle rendészeti okokból feladatuk, hogy az összes határátlépő utasokat ellenőrzés alá vegyék. A statisztikai megrögzítés csak akkor vezethet helyes eredményre, ha minden egyes külföldi utazásnál a határon való kilépés és belépés mozzanatát személyenként összekapcsoló felvétel történik, ami úgy érhető el, ha az országból kiutazó és a határon kilépő minden egyes belföldi lakosról külön lap állíttatik ki, amelyen az ellenőrző közegek a határon való kilépés időpontját megjelölik és amelyet azután ezektől a közegektől az utasok, illetőleg a külföldre utazó belföldi lakosok azzal a kötelezettséggel vesznek át, hogy azokat a

visszautazásnál a határon való belépés alkalmával a hatósági ellenőrző közegeknek leadni tartoznak, amikor is ezek az ellenőrző közegek feljegyzik a felvételi lapokra a határon való belépés időpontját. Ilyen módon alapos tájékozódást lehet szerezni arról, hogy bizonyos meghatározott időszakokon belül az országnak hány lakosa járt külföldön és azok mennyi időt töltöttek ott. Természetesen fontossággal bír egyéb körülményeknek a megfigyelése is. Így például, hogy az országnak külföldön járt lakosai mely államokban voltak és a külföldi államokban külön-külön mennyi időt töltöttek el. Mindezekből az adatokból már rendelkezésre állnak bizonyos támpontok annak a kérdésnek a felderítésére, hogy mekkora volt a külföldi utazások alkalmával elköltött összeg, amit a szóbanlévő utazások gazdasági jelentőségének a lemérése céljából nagyon kívánatos tudni. Ilyen kérdés közvetlen feltevése és az idevonatkozó válaszok bekövetelése azonban aligha vezetne a passzív idegenforgalom gazdasági jelentőségének megállapítása szempontjából megfelelő eredményre. Helyesebbnek látszik néhány olyan közvetítő kérdőpontnak a felvétele, amelynek alapján a külföldön tett utazással járó költségek nagyságára nézve bizonyos következtetések vonhatók le. Így például az utas foglalkozásának, a külföldi utazás céljának a megkérdezése, valamint a külföldi tartózkodás helyének a közelebbi megjelöltetése.

A magyarországi lakosok által a külföldön tett utazások eddig nem állottak közvetlen statisztikai megfigyelés alatt. Ennek az utazási forgalomnak és az ilyen forgalom kapcsán felmerülő kiadásoknak az alakulásáról eddig csak a külföldi államok idegenforgalmi statisztikái alapján és csak abban a keretben lehetett tájékozódást szerezni, amelyben az említett külföldi statisztikai munkálatok az illető országokban megfordult magyarok számát, az ezek által ott eltöltött időt és az utazásokkal összefüggő egyéb tényeket kimutatták, esetleg tehát az utazások alkalmával elköltött összegekre nézve bármilyen számítási eredményt, vagy alapot szolgáltatottak. Azok közül az államok közül, ahol magyarok nagyobb számmal megfordulnak, elsősorban Ausztria és Cseh-Szlovákia állít össze reánk nézve elég kimerítőleg tájékoztató idegenforgalmi statisztikákat, amelyek alapján a magyar utasok által ezekben az államok-

ban elköltött összeg felbecsülése céljából is eléggé használható támpontok állnak rendelkezésre. Hasonló célú hozzávetőleges becslésre még valamennyire alkalmas támpontok találhatók Németország és Olaszország idegenforgalmi statisztikájában is. Magyarország nemzetközi fizetési mérlegének évenkénti összeállításánál a passzív idegenforgalom tételének megállapítása főként ezekre az adatokra támaszkodó számítással történt, az említett tételnél figyelembe veendő egyéb értékelemek azonban csak egészen nyers, odavetett becslés alapján voltak számbavehetők.

A m. kir. minisztériumnak 1935. évi 4.490. M. E. számú rendelete a külfölddel való fizetési forgalom ellenőrzése és szabályozása körül olyan intézkedéseket léptetett életbe, amelynek alapján a passzív idegenforgalom közvetlen statisztikai áttekintése és az említett forgalom kapcsán felmerült kiadásoknak elég megbízható becslése lehetővé vált. E rendelet 2. §-ának (1) bekezdése ugyanis kimondja, hogy aki a magyar hatóság által kiállított útlevéllel külföldre utazik és a külföldi tartózkodásról visszatérve, az ország határát átlépi, az útlevél ellenőrzést végző közegnek köteles a kiutazás alkalmával kapott ellenőrző lapot, megfelelően kitöltve, a külfölddel való fizetési forgalom ellenőrzésével megbízott Magyar Nemzeti Bankhoz való továbbítás céljából átadni. Az ellenőrző lapon a következő adatokat kell szolgáltatni: az utas nevét, foglalkozását, állandó lakóhelyét külföldi tartózkodásának helyét, a külföldi tartózkodás célját, a külföldi tartózkodás alatt felhasznált fizetési eszközök összegét valuták szerint részletezve, a felhasznált fizetési eszközök megszerzésének módját. A Magyar Nemzeti Bank ezekkel az ellenőrző lapokkal nemcsak a külfölddel való fizetési forgalomnak az ellenőrzése, hanem az egész passzív idegenforgalom statisztikai megfigyelése szempontjából is igen becses anyagnak jutott a birtokába. Kézenfekvő volt tehát a gondolat, hogy ezeknek az ellenőrző lapoknak az adatai a passzív idegenforgalom alakulásának statisztikai megvilágítására felhasználtassanak. A Magyar Nemzeti Bank elnöke ebből a célból az 1935 május 20-tól 1936 május 19-ig eltelt egyévi időszak alatt begyűjtött lapokat a Központi Statisztikai Hivatalnak rendelkezésére bocsátotta. A Központi Statisztikai Hivatal azután e lapok megfelelő feldolgozásával

Magyarország passzív idegenforgalma az 1935. évi május hó 20-tól 1936. évi május hó 19-ig terjedő 1 évi időszak folyamán.

Le mouvement touristique dit passif de Hongrie pendant l'année allant du 20 mai 1935 au 19 mai 1936.

A külföldi tartózkodás helye (állam) ¹⁾ <i>Lieux (ou pays) où des ressortissants de Hongrie ont séjourné ¹⁾</i>	Nombre des voyageurs qui, étant allés à l'étranger, en sont revenus			Az utazások kapcsán külföldön töltött napok száma <i>Jours passés à l'étranger par lesdits voyageurs</i>			Az utazások alkalmával külföldön becslésszerűleg felmerült — <i>Dépenses des voyageurs, indiquées par évaluation :</i>		
	Külföldi kereső foglalkozás be- töltése céljából — <i>Personnes parties pour l'étranger pour y exercer un métier</i>	Egyéb célból — <i>Personnes voyageant pour d'autres raisons</i>	Összesen — <i>Au total</i>	kereső foglalkozás céljából történt utazásoknál — <i>par les personnes allant à l'étranger pour y exer- cer un métier</i>	egyéb célból történt utazásoknál <i>par les personnes voyageant pour d'autres raisons</i>	összesen — <i>Au total</i>	távolsági közlekedési ²⁾ — <i>Dé- penses de transport à dis- tance ²⁾</i>	szállodai, étkezési, helyi köz- lekedési, bevásárlási stb. — <i>Frais d'hôtel, de nourriture, de voitures locales, achats, etc.</i>	összesen — <i>Au total</i>
	külföldre távozott és onnan visszatért utazók száma			kereső foglalkozás céljából történt utazásoknál — <i>par les personnes allant à l'étranger pour y exer- cer un métier</i>			költségek összege arany pengő <i>en pengős-or</i>		
Ausztria — <i>Autriche</i>	3.499	75.574	79.073	27.417	821.548	848.965	2,894.992	7,193.095	10,088.087
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco-Slovaquie</i>	2.169	³⁾ 68.438	70.607	21.659	⁶⁾ 914.569	936.228	1,258.878	2,607.751	3,866.629
Románia — <i>Roumanie</i>	163	⁴⁾ 17.963	18.126	4.757	⁷⁾ 427.678	432.435	333.285	1,283.741	1,617.026
Olaszország — <i>Italie</i>	1.054	13.891	14.945	14.917	228.127	243.044	229.202	3,478.241	3,707.443
Jugoszlávia — <i>Yougoslavie</i>	278	⁵⁾ 11.681	11.959	3.249	⁸⁾ 212.939	216.188	478.144	624.143	1,102.287
Németország — <i>Allemagne</i>	339	5.764	6.103	3.685	117.663	121.348	387.990	2,086.011	2,474.001
Franciaország — <i>France</i>	65	1.710	1.775	2.821	49.027	51.848	130.566	705.968	836.534
Nagybritánia és Írország — <i>Grande- Bretagne et Irlande</i>	40	1.554	1.594	1.467	44.647	46.114	105.160	823.577	928.737
Svájc — <i>Suisse</i>	79	1.348	1.427	1.623	49.492	51.115	171.857	887.029	1,058.886
Lengyelország — <i>Pologne</i>	39	867	906	537	20.174	20.711	37.317	135.441	172.758
Bulgária — <i>Bulgarie</i>	12	555	567	677	12.458	13.135	9.473	90.144	99.617
Belgium — <i>Belgique</i>	14	436	450	1.042	9.937	10.979	30.619	85.142	115.761
Németalföld — <i>Pays-Bas</i>	17	313	330	1.168	10.893	12.061	6.521	189.143	195.664
Svédország — <i>Suède</i>	8	208	216	494	5.891	6.385	19.619	62.601	82.220
Törökország — <i>Turquie</i>	1	195	196	6	5.986	5.992	6.548	130.401	136.949
Görögország — <i>Grèce</i>	18	88	106	366	2.061	2.427	5.417	12.896	18.313
Finnország — <i>Finlande</i>	1	104	105	69	1.766	1.835	874	10.168	11.042
Spanyolország — <i>Espagne</i>	2	94	96	49	1.982	2.031	9.961	26.987	36.948
Norvégia — <i>Norvège</i>	9	83	92	1.048	1.384	2.432	1.638	15.027	16.665
Dánia — <i>Danemark</i>	3	84	87	182	1.111	1.293	2.380	11.286	13.666
Litvánia — <i>Lituanie</i>	7	30	37	351	362	713	737	2.202	2.939
Oroszország — <i>Russie</i>	1	32	33	8	753	761	2.414	19.148	21.562
Lettország — <i>Lettonie</i>	2	29	31	60	355	415	1.006	1.794	2.800
Portugália — <i>Portugal</i>	1	19	20	161	77	238	427	1.078	1.505
Esztország — <i>Estonie</i>	3	13	16	94	903	997	1.233	5.002	6.235
Ázsia — <i>Asie</i>	10	104	114	500	4.907	5.407	54.720	—	54.720
Afrika — <i>Afrique</i>	3	93	96	157	3.653	3.810	30.534	49.570	80.104
Amerika — <i>Amérique</i>	2	85	87	250	8.530	8.780	95.344	201.402	296.746
Ausztrália — <i>Australie</i>	—	1	1	—	86	86	5.010	935	5.945
Földközi tengeri utak — <i>Voyages dans la Méditerranée</i>	—	203	203	—	4.077	4.077	95.004	—	95.004
Északi tengeri utak — <i>Voyages sur la mer du Nord</i>	—	230	230	—	5.142	5.142	82.800	—	82.800
Atlanti óceáni utak — <i>Voyages sur l'Atlantique</i>	—	32	32	—	1.109	1.109	21.120	—	21.120
Dunai hajóutak — <i>Voyages sur le Danube</i>	293	60	353	3.104	1.350	4.454	11.649	—	11.649
Összesen — Total	8.132	201.881	210.013	91.918	2,970.637	3,062.555	6,522.439	20,739.923	27,262.362

¹⁾ Azoknál az utazásoknál, amelyek több állam területét érintették és a róluk kitöltött ellenőrzőlapokon az egyes államokban töltött idő nincs külön-külön megjelölve, az utazás végpontja szerinti állam vételet tekintetbe. — *Quant à ceux des voyageurs ayant passé par plusieurs pays étrangers pour lesquels les feuilles de contrôle ne font pas état du temps passé dans chacun des pays, nous indiquons le pays qui était le terme du voyage.* — ²⁾ A távolsági közlekedési (vasúti) költségek azoknál az utazásoknál, amelyek a magyar határon túl több országot érintettek, megosztottak az egyes érintett országok között aszerint, ahogy a számításba vett rendeltetési állomásig a magyar határtól a bevallott legtávolabbi külföldi tartózkodási helyig váltott jegy ára az útbasó állomások közlekedési intézményeinek egymásközi elszámolásánál valószínűleg megoszlik. — *Quant à ceux des voyageurs qui ont passé par plusieurs pays étrangers, les dépenses de transport à distance (ferroviaire) sont indiquées selon les pays en question, en prenant pour base la répartition probable, entre ces pays, du coût du billet de voyage utilisé de la frontière hongroise au lieu de séjour le plus éloigné déclaré par le voyageur.* ³⁾ — ⁴⁾ Notes ³⁾, ⁴⁾ et ⁵⁾: personnes ayant déclaré aller voir des parents: Ebből ³⁾ — ⁴⁾ not. ³⁾ 52.926 személy — personnes; ⁴⁾ 15.163 személy — personnes; ⁵⁾ 8.541 személy — personnes; ³⁾ — ⁵⁾, bevallása szerint rokonlátogatás céljából utazott külföldre. ⁶⁾ — ⁷⁾ et ⁸⁾: Jours passés par des voyageurs étant allés voir des parents: Ebből ⁶⁾ — ⁷⁾ not. ⁶⁾: 715.295 nap — jours; ⁷⁾ 366.650 nap — jours; ⁸⁾ 169.961 nap — jours; ⁶⁾ — ⁸⁾ a rokonlátogatás céljával történt külföldi utazásokra esik.

megállapította a passzív idegenforgalom alakulásának ezúttal közlésre kerülő eredményeit.

Amint ezekből az eredményekből látható, az ellenőrző lapokon a külföldi tar-

tózkodás alatt felhasznált fizetési eszközök összegére, valamint azok megszerzésének módjára vonatkozólag kitöltött adatok nem kerültek feldolgozásra, mert a magyarországi lakosok által külföldi utazások alkal-

mával elköltött összegek megállapítására a lapok egyéb adatai alapján eszközölt becslésszerű számítás megfelelőbbnek látszott. Főképpen az említett összegeknek minél ki-
elégítőbb becslésszerű kiszámíthatása cél-
jából megkülönböztetés végett a külföldi
utazásokról szóló lapok között aszerint,
hogy az utas utazásának céljaul rokonlato-
gatást, külföldön való kereső foglalkozás
betöltését, avagy egyéb körülményt val-
lott-e be, továbbá abból a szempontból,
hogy az utazásnál felmerült költségek bec-
slésénél a szállodáknak és penzióknak há-
rom kategória szerint figyelembe venni kí-
vánt napi átlagárai közül esetenként a be-
vallott foglalkozás, vagy utazási cél alapján
mely kategória szerinti átlagáraknak a
számbavétele lesz a legmegfelelőbb. Ez a
megkülönböztetés nem volt alkalmazható az
Ausztriába és Olaszországba történt utazá-
soknál kiállított lapok egy részénél, miután
az ausztriai és olaszországi utasok az 1935
május 20-tól 1936 május 19-éig terjedő idő-
szak egy részében már nem ellenőrző, ha-
nem ú. n. mentesítő lapot tartoztak leadni,
amelyen a foglalkozás és az utazás célja
nem volt feltüntetve. Ezeknek az utóbbi la-
poknak az alapján a külföldön tartózkodott
személyek számára és az ezek által a kül-
földön eltöltött napokra vonatkozólag meg-
állapított adatok a szálloda- és penzióárak
három csoportjára abban az arányban osz-
tattak el, amilyen arány a többi lapok ada-
tainál alakult ki erre a három csoportra
nézve. Miután az ellenőrző lapoknak annál
a rovatánál, amely a külföldi tartózkodás
helyét tudakolja, azok az utasok, akik több
helyen tartózkodtak, rendszerint nem jelöl-
ték meg, hogy az egyes helyeken külön-
külön mennyi ideig voltak, a több ország-
ban való tartózkodás eseteiben az egyes or-
szágokban eltöltött idő gyakran nem volt
külön megállapítható; ilyenkor az utazás
végpontja szerinti országban való tartózkodás
gyanánt vétetett számba az egész kül-
földön töltött idő.

A külföldi utazásoknál elköltött össze-
gek olyképpen számítottak ki, hogy fel-
kért szakértők véleménye alapján megállá-
pított minden egyes, a feldolgozás ered-
ménye szerint magyarországi lakosok által
látogatott külföldi országra, ezen belül az
ottani szállodák és penziók három kategó-
riájára nézve az illető ország valutájában
az az átlagos napi költség, amely lakásért
és az étkezésekért fizetendő, felbecsültetett

továbbá az egyes szálloda- és penziókate-
góriákat igénybevevő utasok részéről kategó-
riánként feltételezhető egyéb kiadás átlagos
napi összege. Ezek az egységértékek azután
beszoroztattak azoknak a napoknak a szá-
mával, amelyet a feldolgozás eredménye
szerint az egyes szálloda- vagy penziókate-
góriába tartozó utasok az illető külföldi or-
szágokban eltöltöttek. Ezenkívül számí-
tásba vétetett a vasúti utazás költsége és
pedig az egyes külföldi országokban meg-
fordult személyek számához képest a ma-
gyar határtól az illető ország egy közép-
ponti helyéig fizetendő harmadik osztályú,
illetve az elsőrendű szálloda- vagy penzió-
kategóriába sorozott személyekre nézve
másodosztályú gyorsvonati jegy árának az
eredeti valutaösszegben való alapulvételé-
vel. Ezek a költségek olyan esetekben, ami-
dön az a külföldi állam, amelyben való tar-
tózkodás ki volt mutatva, csak más államo-
kon keresztül való utazással érhető el, min-
dig megosztattak az ilyen szempontból
figyelembeveendő államok között. Azokra
a személyekre nézve, akik cseh-szlovákiai,
jugoszláviai, vagy romániai utazás céljaul
rokonlátogatást vallottak be, szállodai és
étkezési kiadás nem vétetett számításba,
miután feltételezhetőnek látszott, hogy
ezeknek túlnyomó része valóban díjmentes
lakást és étkezést nyújtó vendéglátást élvez-
tett. A más országokban járt és az utazás
céljaul rokonlátogatást bevalló utasok ki-
adásai a III. szálloda- vagy penziókate-
góriára nézve megállapított átlagos egység-
árakkal számítottak. Azoknak a szemé-
lyeknek a kiadásai, akiknek bevallása sze-
rint a külföldi utazás célja kereső foglalko-
zás betöltése volt, csupán a vasúti költség
összegével vétettek figyelembe. A mondot-
tak értelmében különféle külföldi valuták-
ban megállapított összegek aranyalapon
pengőösszegekre számítottak át.

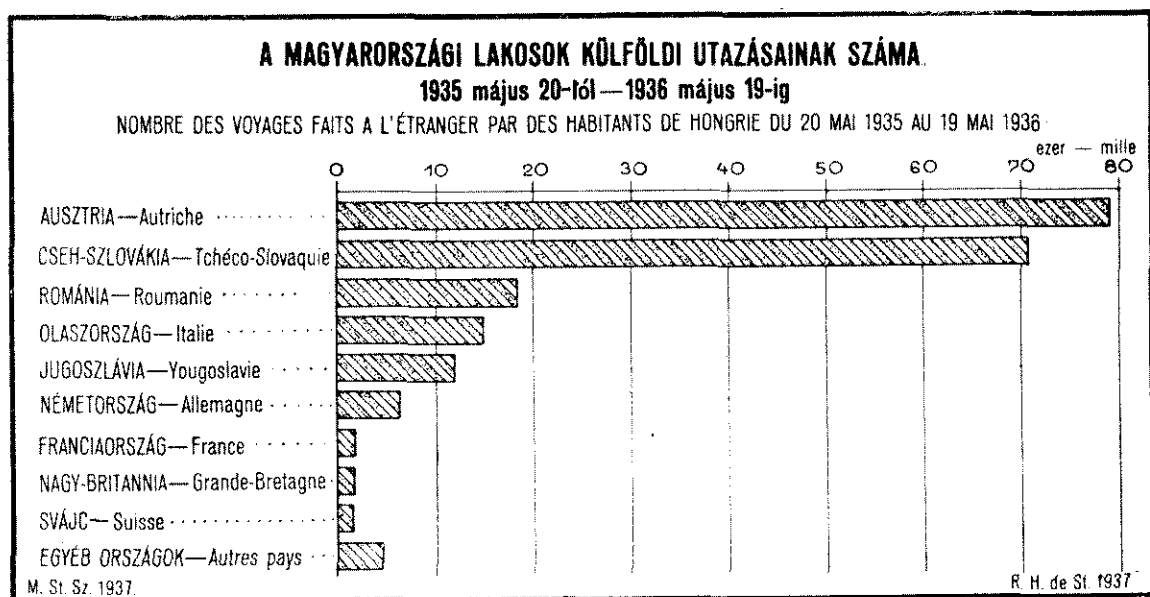
A fentiek értelmében végrehajtott fel-
dolgozás eredménye szerint az 1935. évi
május hó 20-tól 1936. évi május hó 19-éig
terjedő egyévi időszak folyamán összesen
210.013 olyan utas lépte át külföldi utazá-
sáról visszatérve a magyar határt, akinek
magyar útlevele volt. Ezek között 8.132 volt
azoknak az utasoknak a száma, akik be-
vallásuk szerint azért voltak külföldön,
hogy ott kereső foglalkozást folytassanak.
Az említett összes utasok a külföldön
együttvéve 3,062.555 napot töltöttek el;
ebből a kereső foglalkozás folytatásának

célzatával utazókra 91.918 nap esik. Hogy ezeknek az adatoknak a jelentőségét kissé alaposabban mérlegelhessek, kívánatos, hogy mindenekelőtt az egyes látogatott külföldi államok szerinti részletezésüket is megvizsgáljuk.

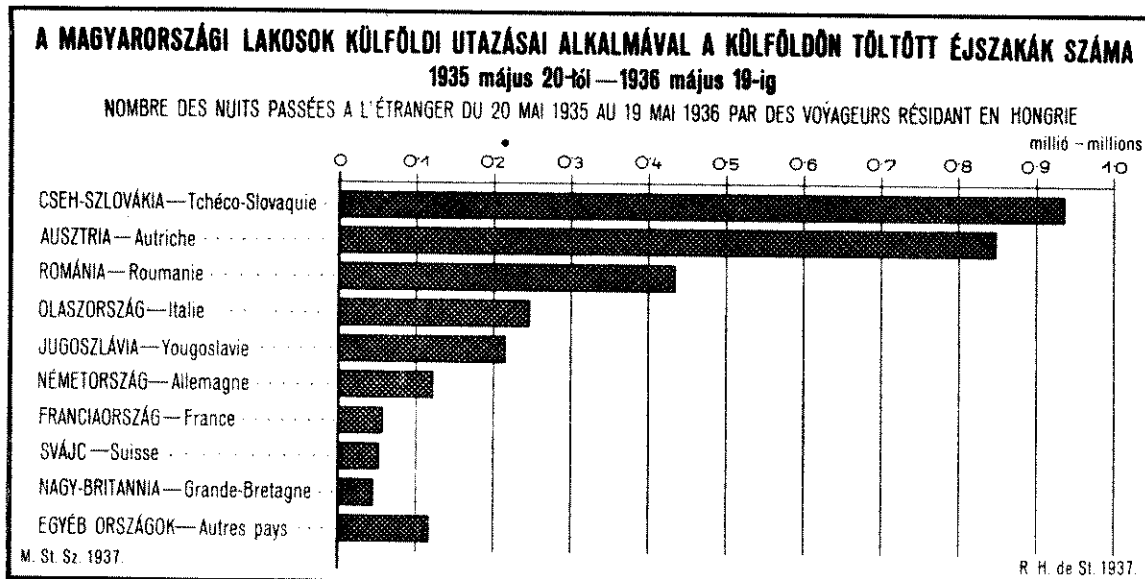
A 210.013 összes külföldön járt utas közül 79.073, tehát 37,7% Ausztriában tartózkodott, míg Cseh-Szlovákiában 70.607 utas, vagyis az összes előbb említett utasoknak 33,6%-a volt. Passzív idegenforgalmunknak az utasok számában való megnyilvánulása tekintetében tehát az előbb említett két ország domináló szerepet tölt be. Ezek mellett még számottevőnek mondható Románia, Olaszország, Jugoszlávia és Németország szerepe, bár ezeké egyenként jóval kisebb, mint akár Ausztriáé, akár Cseh-Szlovákiáé; Romániában ugyanis 18.126, Olaszországban 14.945, Jugoszláviában 11.959, Németországban pedig 6.103 utas tartózkodott. Ezek után még három olyan ország van, amelyek mindegyikében a szóbanlevő egyévi időszak folyamán 1.000-nél több, de 2.000-nél kevesebb magyarországi útlevelel utazó személy fordult meg; ez a három ország Franciaország, Anglia és Svájc. A többi országokban megfordult magyarországi utasok száma együttesen csak 4.404, ebből egy országra sem jut, amint említettük, külön-külön 1.000 utas. A közül a 8.132 utas közül, akik bevallásuk szerint kereső foglalkozás folytatása céljából jártak külföldön, viszonylag a legtöbb Ausztriára esik és pedig 3.499 utas, azután Cseh-Szlovákiára, ahol ilyen célzattal 2.169-en voltak. Az összes utasok számából az ilyen célzattal utazók száma aránylag kimagaslik az olaszországi és németországi viszonylatban, Olaszországból ugyanis 1.054 ilyen utas tért vissza, az összes olaszországi utasoknak 7,1%-a, Németországból 339, az összes németországi utasoknak 5,6%-a, míg az átlagos arányszám 3,9%, az ausztriai 4,4, a cseh-szlovákiai 3,1%.

Az előbb vázolt általános adatok kellő mérlegelhetése céljából meg kell még jegeznünk, hogy a Cseh-Szlovákiában tartózkodott 70.607 utas közül 52.926 utas az

utazás céljából rokonlátogatást vallott be. Ezt a célt vallotta be a Romániában tartózkodott 18.126 utas közül 15.163, a Jugoszláviában megfordult 11.959 utasból 8.541. Bár általában valószínűtlennek látszik, hogy rokonlátogatás célzatával annyian utaztak volna, mint amennyien ezt bevallották, mégis a cseh-szlovákiai, romániai és jugoszláviai viszonylatban feltételezhető, hogy az efféle bevallások túlnyomórésze fedi a valóságot. Ha tehát ezeket a bevallásokat nagyjából elfogadhatóknak ismerjük el, máris megállapíthatjuk, hogy a magyarországi útlevelel külföldön járt utasok számából hatalmas részt, az egyévi időszakra kimutatott 210.013-ból legalább mintegy 75—80 ezret le kell ütni akkor, ha az egészen külön megítélés alá tartozó, más országban általában sokkal szórványosabb rokonlátogatási utazásokat nem kívánjuk figyelembe venni. Ezeket az utóbbi utazásokat mindenesetre egészen különleges elbírálásban kell részesítenünk, elsősorban a passzív idegenforgalomnak pénzügyi eredménye szempontjából, de annak több más kihatása szempontjából is.

A magyarországi útlevelel külföldön utazók által külföldön eltöltött időnek az egyes külföldi államok közötti megoszlása szempontjából Cseh-Szlovákia áll az első helyen, ahol a szóbanlevő egy év alatt a magyar utasok 936.228 napot töltöttek el, míg a most említett szempontból második helyen álló Ausztriában 848.965 napot. A külföldön eltöltött összes napokból 30,6% esik a Cseh-Szlovákiában, 27,7% pedig az Ausztriában eltöltött napokra, tehát az eltöltött időt illetően Cseh-Szlovákia és különösen Ausztria jelentősége még sem annyira túlnyomóan nagy, mint a személyek

száma tekintetében. Elég jelentékenynek mondható a Romániában, továbbá az Olaszországban, Jugoszláviában és Németországban töltött napok száma, valamenynyire számottevő még Franciaország, Anglia, Svájc és Lengyelország szerepe ebben a vonatkozásban, sőt Bulgária, Belgium, Németalföld is említést érdemel. Talán nem lesz érdektelen, ha kimutatjuk, hogy mekkora az egyes főbb országokban az egy-egy utas által átlagosan eltöltött idő. Erről az alábbi összeállítás nyújt tájékoztatást.

Ország	Egy utasra eső napok száma
Ausztria	10.7
Cseh-Szlovákia	13.3
Románia	23.8
Olaszország	16.3
Jugoszlávia	18.1
Németország	19.9
Franciaország	29.2
Nagy-Britannia	28.9
Svájc	35.8
Lengyelország	22.9
Bulgária	23.2
Belgium	24.4
Németalföld	36.6
Svédország	29.6
Törökország	30.6
Amerika	100.9
Egyéb tengerentúli államok	44.1
Tengeri utak	22.2
Dunai hajóutak	12.6

A fenti adatokból láthatóan átlagban aránylag rövid időtartamúak főleg az ausztriai, azután a cseh-szlovákiai utazások. Ausztriát a magyarországi üdülők ugyan elég nagy számban keresik fel és az ilyen üdülési célú utazások átlagos időtartama valószínűleg jelentékenyebb, de tudvalevőleg tekintélyes számban utaznak magyarok egészen rövid

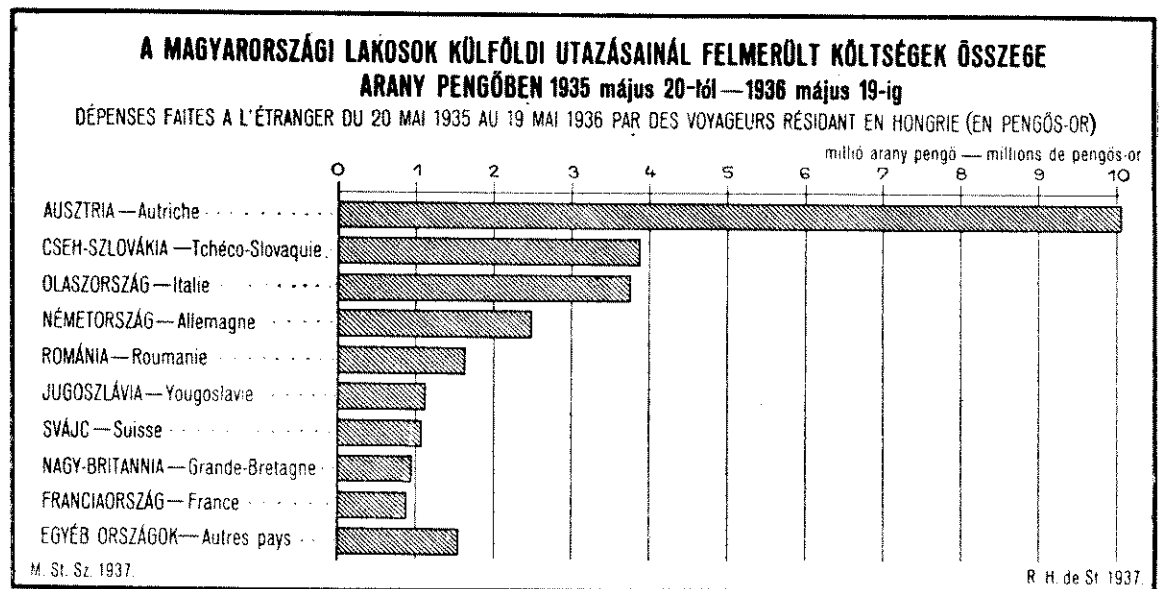
tartózkodásra Bécsbe. A Cseh-Szlovákiába utazó magyarországi lakosok közül nyilvánvalóan sokan járnak hozzátartozóikhoz látogatóba a magyar határhoz közel eső magyarlakta területekre. Azok, akik Romániába utaznak hozzátartozóik meglátogatása végett, valószínűleg rendszerint nagyobb költséggel és fáradtsággal járó utazásokat tesznek meg, ezért a legtöbb esetben

nyilvánvalóan csak akkor kelnek útra, ha ott hosszabb ideig tartózkodhatnak. Általában a távoleső országokba utazók átlagos kinntartózkodási ideje nagyobb. A távolság figyelembevételével elég alacsonynak látszik ez az átlagos kinntartózkodási idő azoknál, akik Olaszországban jártak, ami valószínűleg főképpen azzal magyarázható, hogy bizonyos idegenforgalmi akciók újabban meglehetősen alátámasztották a viszonylag rövidebb időtartamú adriai tenger-melléki utazások lehetőségét.

Már megemlékeztünk arról, hogy a rendelkezésre álló és alapul vehetőnek látszó adatok alapján az itt tárgyalt utazásoknál felmerült költségek összegének becslészerű megállapítása miképpen történt. Nézzük már most az idevonatkozó számítások főbb eredményeit. Ezek szerint az ezúttal szóbanlévő egyévi idő alatt a magyarországi útlevelemmel külföldre utazott és onnan visszatért személyek által elköltött egész összeg 27.2 millió aranypengő; ebből 6.5 millió aranypengő esik a távolsági (vasúti stb.) szállítáért teljesített fizetésekre, 20.7 millió aranypengő pedig az egyéb költségekre.

A 27.2 millió aranypengő összes kiadásból 10.1 millió aranypengő, tehát az összes külföldi utazásokra fordított kiadásoknak 37.0%-a az ausztriai utazások költsége. A szóbanlévő költségek nagysága szempontjából ezután következő állam, Cseh-Szlovákia, már csak 3.9 millió aranypengőt vett be a Magyarországból odautazottaktól egy év alatt. Amint említettük, ez alatt az idő alatt a magyarországi utasok Cseh-Szlovákiában több napot töltöttek, mint Ausztriában, de miként mondtuk, a Cseh-Szlovákiát látogatóknak egy hatalmas részénél, azoknál, akik az utazás céljául rokonlátogatást valloztak be, étkezési és lakásköltségek nem

vétettek számításba. Ez az eljárás a legtöbb esetben minden valószínűség szerint indokolt volt, de természetesen lehetséges, hogyha a tényleges helyzet biztosan megállapítható lett volna, akkor a cseh-szlovákiai utazásokra nézve kiszámított költségösszeg magasabban alakult volna annál az összegnél, amely ezúttal megállapított. A 3·9 millió aranypengő cseh-szlovákiai kiadásból 1·3 millió aranypengő esik a vasúti jegyekért fizetett összegekre és 2·6 millió aranypengő az egyéb költségekre. A vasúti költség aránya itt kissé magasnak látszik, nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy ennek a kiadásnak a megállapításánál számításba vétettek a Cseh-Szlovákián átmenő, de más államokba történt utazásoknál a vasúti jegyekért fizetett összegekből kisebb-nagyobb részben a cseh-szlovákiai vasútnak jutott összegek is. Csaknem ugyanolyan összeggel állapított meg a külföldi utazásoknál Olaszország javára felmerült költség, mint amilyen összegre a Cseh-Szlovákiára eső utazási költségek becsültettek. Az olaszországi költségek címén nyert végösszeg ugyanis 3·7 millió aranypengő, amiből, tekintettel az olasz közlekedési intézmények által nyújtott kedvezményekre, még inkább arra a körülményre, hogy az Olaszországba utazó magyarországi lakosok leginkább az olasz határhoz közel eső tengermelléket keresik fel, a távolsági közlekedésnek Olaszországot illető költségeire aránylag szerény hányad jut. A külföldi utazásoknak Németország javára számított összköltsége 2·5 millió aranypengő; a vasúti költség itt is aránylag csekély, miután itt is jelentékeny kedvezmények voltak tekintetbe veendőek és a magyar határon túli vasúti költségeknek jó része más országok javára esik. A költségek nagyságrendjében Németország után Románia következik 1·6 millió, majd Jugo-

szlavia 1·1 millió, azután Svájc 1·1 millió aranypengővel. A jugoszláviai 1·1 millió aranypengőből 0·5 millió aranypengő a vasúti jegyekért számított összeg, amely azért ilyen nagy, mert Jugoszláviának az Olaszországba utazó magyaroktól jelentékeny ilyen természetű bevétele van. Az 1 millió pengőnél már kisebb, de attól nem nagyon távol álló összeg számított a magyarországi utasoktól származó bevétel címen Nagy-Britannia és Franciaország javára és pedig az előbbi javára 0·9, az utóbbi javára 0·8 millió aranypengő. Ezek az összegek azt mutatják, hogy e két nagy kultúrállammal a magyar intelligencia elég erős kapcsolatot tart fenn. A többi ország javára becslésszerűleg számított összeg együttvéve csak 1·5 millió aranypengő esik az amerikai utazásokra. A fent ismertetett értékekből kiviláglik, hogy a passzív idegenforgalom alakulására vonatkozólag az ország fizetési mérlegének időnkinti összeállítása alkalmával végzett számítások eredményei nem jeleznek élesebb ellentétet a most sokkal megfelelőbb támpontok alapján nyert adatokkal szemben. Ezek az újabb számítások azonban az eddigieknél kétségtelenül sokkal biztosabb alapokra helyezik passzív idegenforgalmunk pénzügyi jelentőségének elbírálását. Emellett kielégítő megbízhatósággal sok olyan részletről tárnak képet elénk, amelyeknek tekintetében eddig úgyszólván a sötétben tapogatódtunk.

Szigeti Gyula dr.

Könyvismertetések. — *Chronique de livres.*

Helmut Haufe: Die Bevölkerung Europas. Stadt und Land im 19. und 20. Jahrhundert.

Neue Deutsche Forschungen. Herausgegeben von Hans R. G. Günther und Erich Rothacker. Band 65. Verlag Junker und Dünhaupt. Berlin, 1936. 244. l. — p.

Szerző Európa népességének mennyiségi alakulását ismerteti a bécsi kongresszustól 1929-ig és ugyanezen időszak városodását. Kétségtelen, hogy a 19. század egyik legnagyobb jelentőségű folyamata népesedéspolitikai szempontból az iparosodás volt: a fölös agrárnép városbatódulása és a nagy ipari centrumok és ipari vidékek kialakulása. Számos és bő számanyagot tartalmazó táblán járásokig (kerületekig) hatoló részletességgel szemlélteti a munka e processzust. A vizsgált időszak első részét, az 1815—1870. éveket a mezőgazdaságilag művelhető terület benépesülése jel-

lemzi; különösen erős volt a steppe-öv (Dél-országtól az Alföldig) népszaporulata. Az iparosodás 1870-től vált döntő tényezővé: a nem iparosodó területek népessége stagnált, az iparvidékeké rendkívül erőteljesen fejlődött. Ma a látszat szerint európai viszonylatban az átrétegződés e processzusa lezárult, ugyanúgy, mintahogy, legalább is ami a németiséget illeti, a népességfejlődés is elérte valószínű csúcspontját. Utal szerző Ouetetet ama tételére, amely szerint változatlan társadalmi viszonyok mellett a népesség az egyensúlyi helyzetet keresi. Érdekesebb megállapításai közül kiemelhetjük, hogy az egész Európában szétszórtan élő zsidóság a tárgyalt időszak alatt megtizenhét-szereződött. Legalacsonyabb a franciák lélekszámmelkedése; csupán 48%. A magyarság ez idő alatt bőségesen megháromszorozta fejszámát.

B. Gy.

A M. kir. Központi Statisztikai Hivatal könyvtárába érkezett munkák.

Ouvrages arrivés à la bibliothèque de l'Office central royal hongrois de statistique.

Nemzetközi vonatkozású művek és elméleti munkák. (*Publications d'intérêt international et de théorie générale.*) — *Bulletin du Bureau international de statistique commerciale*, 1934. Bureau international de statistique commerciale. Bruxelles.

Conférence internationale du travail. XX. Session. Genève, 1936. *Compte rendu des travaux.* Bureau international du travail. XXXIII+812 l. Genève.

L'amélioration du standard alimentaire et l'action coopérative. La définition contrôlée des denrées. L'éducation des producteurs et des consommateurs. Bureau international du travail. 69 l. Genève, 1937. (Études et documents. B/24.)

Recensement agricole mondial, 1940. Projet de questionnaire-type. Institut international d'agriculture. Roma.

Répertoire statistique maritime. Salaires du personnel de la marine marchande. — Effectifs du personnel de la marine marchande. — Classification des navires de mer marchands. Bureau international du travail. VIII+229 l. Genève, 1936. (Études et documents. N/21.)

Borchard, Edwin: *Sanctions versus neutrality.* 17 l. Budapest, 1936.

Butler, Nicholas Murray: *The United States of Europe.* 7 l. Budapest, 1936.

Domány Gyula dr.: *Világgazdasági szemle az 1936. évről.* 30 l. Pécs, 1936.

Heller Farkas dr.: *Korunk gazdasági bajai és a közgazdasági tudomány.* 19 l. Budapest, 1937. (Értekezések a nemzetgazdaságtan és statisztika köréből. Új sorozat I/3.)

Kovács Gyula dr.: *A világgazdaság újabb jelenségei.* XVII. füzet. 80 l. Pécs, 1936.

Kresz Károly dr.: *Az aranyvaluták leértékelése.* 20 l. Pécs, 1937. (Klly. a Külügyi szemle 1937 januári számából.)

Magyarország. (Hongrie.) — *Les conditions de la propriété foncière en Hongrie, 1935. I. rész. Suivant les comitats et villes autonomes, ainsi que*

par communes (villes). Office central royal hongrois de statistique. Budapest. (Publications statistiques hongroises. Nouvelle série 99.)

A kereskedelempolitikai helyzet 1936-ban. A Magyar vámpolitikai központ jelentése. Budapest.

Hevesvármegyei ismertető és adattár. Szerk.: Ladányi Miksa dr. 665 l. Budapest, 1935. (Magyar városok és vármegyék monográfiája. XX.)

Alsó-Benisch-Mártonffy: A tanyai közigazgatás rendezése. 125 l. + 14 táblázat. Budapest, 1937. (A korszerű közszolgálat útja. 3.)

Hunyady Ferenc: *A kismarjai választókerület.* 167 l. Budapest, 1936.

Iványi Béla dr.: *A városi polgárjog keletkezése és fejlődése figyelemmel Buda és Pest városokra.* Kiadja Budapest székesfőváros statisztikai hivatala. 198 l. Budapest, 1936. (Statisztikai közlemények. 84/I.)

Kerék Mihály: *A magyar paraszt választójoga.* 47 l. Budapest. (Klly. a Válasz 1936. évi nov.-dec.-i számából.)

Merétey Sándor dr.: *Minőségben pusztuló magyarság.* 11 l. Kecskemét. (Klly. a Kecskeméti Katona József-társaság 1936. évi évkönyvéből.)

Nizsalovszky Endre dr.: *A földbirtokpolitika eredményeinek biztosítása.* 21 l. Budapest, 1936. (Az Országos nemzeti club kiadványa. 9.)

Ruisz Rezső: *A Budapesttel szomszédos községek út- és közlekedési viszonyai.* Kiadja Budapest székesfőváros statisztikai hivatala. 71 l. Budapest, 1936. (Statisztikai közlemények. 71/I.)

Szabados Mihály dr.: *Földmunkáskérdés, munkástelepítés, munkaalkalmak.* 248 l. Budapest, 1936. (Földmunkásszövetkezetek könyvtára. 10.)

Szentmiklósy Lajos: *A magyar agrárkérdéshez.* 42 l. Budapest, 1936. (Gondolat-könyvtár. 2.)

Szohor Pál: *Nyíregyháza m. város „borkorbérleti” gazdaságának ismertetése.* 16 l. Nyíregyháza, 1937. (Nyíregyháza megyei város közleményei. 1.)

Amerikai Egyesült Államok. (États-Unis.) —

pensionsstyrelse. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet, 1935. K. socialstyrelse. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Det civila veterinärväsendet, 1935. Kungl. medicinalstyrelse. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Domänverket, 1935. Kungl. domänstyrelse. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Dödlighets- och livslängdstabeller, 1921/1930. Statistiska centralbyrå. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Fångvården, 1935. Kungl. fängvårdsstyrelse. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Folkräkningen, 1930. IV. köt. Utrikes födda. Utländska undersåtar. Lyten. Arbetsoförmåga. Statistiska centralbyrå. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Handel, 1935. Kommerskollegium. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Jordbruk och boskapsskötsel, 1934. Statistiska centralbyrå. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Kooperativ verksamhet i Sverige, 1934. K. socialstyrelse. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Lönenstatistik årsbok för Sverige, 1935. K. socialstyrelse. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Riksförsäkringsanstalten, 1935. K. socialstyrelse. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Skattetaxeringarna, 1936. Statistiska centralbyrå. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Statistisk årsbok för Stockholms stad, 1936. Stockholms stads statistiska kontor. Stockholm.

Törökország. (Turquie.) — Statistique annuelle du commerce extérieur, 1935. I. rész. Importations et exportations par nature de marchandises et par pays. Office central de statistique. Ankara.

Folyóiratszemele. — Revues.

Buletinul Statistic al României (1-4. sz., Bukarest 1936, rom.). — Teodorescu I.: A nagyipar helyzete 1934-ben. — Vișoianu C. V.: A tüzesetek 1934-ben.

Magyar Gazdák Szemléje (42. évf. 1. sz., Budapest 1937, m.). — Moskovits I.: Csehszlovákia húsellátása. — Nizsalovszky E.: Újabb agrárjogi intézkedések. — Fodor F.: A tanya-rendszer kialakulása a Jászságban.

Magyar Kisebbség (15. évf. 20. sz., Lugos 1936, m.). — Oberding J.: A bánsági magyarság falusi gazdasági szervezetei. — (21-22. sz.). — Mikó I.: Az erdélyi kérdés az európai közvélemény előtt. — (23. sz.). — Duka Zólyomi N.: A csehszlovák „modus vivendi“ és a magyar kisebbség. — A magyar könyvtárügy Szlovénzskón. — Mikó I.: Az erdélyi kérdés az európai közvélemény előtt. — (24. sz.). — Jakabffy E.: Újabb adatok a jugoszláviai magyarság helyzetváltozásához. — (16. évf. 1. sz., 1937.). — Cseresnyés I.: Német írások, magyar elgondolások.

Mitteilungen des Hamburgischen Welt-Wirtschafts-Archivs. (2. évf. 22. sz., Hamburg 1936, ném.). — Az elbai hajózás kérdései. — (23. sz.). — A német be-, ki- és átviteli tilalmak és korlátozások. I. — (24. sz.). — A német be-, ki- és átviteli tilalmak és korlátozások. II.

Munkaügyi Szemle (10. évf. 10. sz., Budapest 1936, m.). — Kovrig B.: A társadalombiztosítási üzemek mechanizálásáról. I. — (11. sz.). — Kovrig B.: A társadalombiztosítási üzemek mechanizálásáról. II. — (11. évf. 1. sz., 1937.). — Perneczky B.: A gazdatisztek öregségi, rokkantsági és baleseti kötelező biztosítása. — (2. sz.). — Szöts J.: Deficit.

Népegészségügy (18. évf. 3. sz., Budapest 1937, m.). — Páll G.: Tapasztalatok 400 bábának ismétlő tanfolyama kapcsán. — Berényi A.: Az ókécskei elemi iskolák tanulóinak táplálkozási adatai. — Bogdándy Gy.: A magyar egyke.

Országút (2. évf. 10. sz., Budapest 1936, m.). — Pongrácz K.: A nemzetiségi kérdés fejlődése. — Lipták L.: A szociális emelkedés útja a mezőgazdaságban.

Revue Internationale du Travail (34. köt. 4. sz., Genf 1936, fr.). — Lemer A. P.:

A Keynes-féle elmélet a foglalkoztatottság, a kamat és a pénz közötti összefüggésről. — *Sottilaro R.:* A szakoktatás Olaszországban. — *Legouis J.:* A fehérek telepítésének kérdése Belga-Kongóban. — (5. sz.). — *Guye R.:* Kísérlet a lakbérek nemzetközi összehasonlítására. — *Hichs U. K.:* A pénzügyi politika hatása a háború óta a jövedelem megoszlására Nagy-Britanniában. — *Ogishima T.:* A japán kivándorlás. — (6. sz.). — *Kitaoka J.:* Új japán törvény a kiöregedett és munkanélkülivé vált munkások segélyezésére. — *Riches E. J.:* A kötelező választott bíróság intézményének visszaállítása Új-Zélandban. — *Vernon H. M.:* Az ember szerepe a munkabalesetek megelőzésében. — *Niemyska-Hessenowa M.:* Ankét a Lengyelországba visszavándoroltokról.

Városok Lapja (31. évf. 20. sz., Budapest 1936, m.). — Nagy L.: Emelkedik-e a községi pótdadó? — (32. évf. 2. sz., 1937.). — Nagy L.: Az új tűzrendészeti törvény és a városok. — (32. évf. 3. sz.). — Nyíregyháza 1935/36. évi ínség-akciója.

Vierteljahrshefte zur Statistik des Deutschen Reichs (45. évf. 4. sz., Berlin 1936, ném.). — A szén-, vas- és kohóipar 1935-ben. — A gőzkazánok 1936 január 1-én. — A kistelepítés 1935-ben. — A német részvénytársaságok alapítási év és területi megoszlás szerint 1935 december 1-én. — A német részvénytársaságok részvényeinek tulajdonosai. — A közsegélyezés a válság és az új fellendülés alatt. — Agrárválság és agrárpolitika az Amerikai Egyesült Államokban.

Weltwirtschaftliches Archiv (45. köt. 1. sz., Kiel-Jena 1937, ném.). — Marchal J. és Hugon P.: A tőkepiac és az ipargazdaság közötti kapcsolatok Franciaországban. — *Navratil Á.:* A föld jövedelmezősége. — *Carell E.:* Az irányított gazdaság és a szabadkereskedelelem. — *Mack F.:* A piacsabályozás a dán gabona- és takarmánygazdaságban. — *Passow L.:* A búza-kínálat nemzetközi szabályozása a világpiacon.

Wirtschaft und Statistik (17. évf. 2. sz., Berlin 1937, ném.). — A mezőgazdasági üzemi anyagok és a termények árai. Az agrárrolló kérdése. — A csávázott vetőmag használatának elterjedtsége 1935/36-ban. — Az építkezési tevékenység 1936-ban. — A vastermelő iparok világterme-

lése 1936-ban. — Az üzletmenet a legfontosabb kézműipari ágakban. — A német tartományok adósságai 1936 szept. 30-án. — A vállalkozások számának alakulása. — Az értékpapírpiacok 1936-ban. — Az aranypiac 1937-ben. — (3. sz.). — A gépjárműipar 1936-ban. — Az állatállomány 1936 december elején. — A cukortermelés és -eladás az

1935/36. gazdasági évben. — A német külkereskedelem fejlődése áruk szerint 1936-ban. — A behajózás forgalmi teljesítményei 1935-ben. — A létfenntartási költségek a világon 1936 végén. — Csődök és egyezségi eljárások 1936-ban. — A nagyvárosok népmozgalma 1936-ban. — A házassági kölcsönök 1936-ban. — A betegpénztárak 1936-ban.

● K Ü L Ö N F É L E ●

Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság.

Commission Hongroise pour la Fixation des Valeurs de Statistique Commerciale.

Szakosztályülések. — Séances de sections.

A Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság 1937. évi szakosztályülésein a Bizottság az 1936. évi külkereskedelmi forgalom végleges egységértékeit állapította meg. A XIII., XV. és XI. szakosztály ülésein a Bizottság elnökségét *Farkas János* dr. miniszteri tanácsos, h. elnök képviselte az előadó *Petrichevich-Horváth Miklós* br. dr. miniszteri fogalmazó volt.

A XIII. szakosztály március 1-én ülésezett *Szurday Róbert* elnöklete alatt. Jelen voltak: *Aczél Ottó*, *Ausch Gyula*, *Borbás Lajos*, *Dániel Ervin*, *Freudiger Dávid*, *Kunz Román*, *Mössmer József*, kereskedelmi tanácsosok, *Vér Tibor* dr. meghívott tag, valamint *Kozma Gyula* dr., *Nádasdi Mátyás* és *Rosenzweig Emil* szakértők.

A pamutipar 1936. évi általános helyzetéről az elnök számolt be: Elmondotta, hogy az elmúlt esztendő gazdaságilag tulajdonképpen nem vált úgy be, mint ahogy várták. Ennek két oka van, egy általános és egy speciális, a textiliparra vonatkozó. Az általános ok az volt, hogy az aratás nem volt olyan jó nagy általánosságban, mint ahogy azt várták. Azokon a vidékeken, ahol az előző esztendőben igen rossz volt a termés, az idén jó volt az aratás, de a Duna-Tisza közt és a Dunántúl bizony korán sem felelt meg a várakozásnak. A speciális ok az volt, hogy a textiliparban tulajdonképpen nem is akkor jó az üzlet, amikor nagyok az aratások, hanem csak akkor, amikor közepesek, mert nagy aratások alkalmával a kásgazda annyit keres, hogy földjét kikerekítve, földet vásárol, vagy ha annyi pénze nincs, legalább is állatállományát egészíti ki. Ha az aratás csak közepes és ilyesmihez elegendő keresete nincs, akkor textiliákba és más szükségleti cikkekbe fekteti be keresetét. Minthogy az idén vidékenként vagy nagyon jó, vagy egyáltalában nem volt jó az aratás, így mindkét helyütt nem jutott túl sok a textilbevásárlásokra. Ennek ellenére az elmúlt esztendő 10%-os fogyasztása emelkedést mutat, de az értékesítés jövedelmező árak mellett történt.

A textilipar fejlődése tovább fokozódott és ma már ott tartunk, hogy minden cikkben majdnem 100%-osan ki tudjuk elégíteni a belföldi szükség-

letet, sőt sokhelyütt már túlprodukción is van, mint pl. a kötszövőiparban, a nyomóiparban, sőt már a szövőiparban is, úgy, hogy ott csak állandó exporttal lehet időnkénti kríziseknek elejét venni.

A 48 órás munkaidő és a minimális bérek bevezetésével a magyar textilipar egy új korszakba lép, amelyben a szociális kérdések tüzetesebb rendezése fontosabbá válik, mint a tőkevagyon jobb kamatozásának kérdése. Ez az irány hivatott az emberiséget egy magasabb életszinten fenntartani, a gazdasági jövedelmezőséget pedig olyan határon belül lehetővé tenni, amely szükséges, hogy a magángazdálkodásnak még értelme legyen és így az emberi javakat a tömegeknek feltárni.

Ezután *Ausch Gyula* kereskedelmi tanácsos olvasta fel jelentését a pamutszövetek termelési forgalmi és árviszonyairól:

Pamutszövőgyáraink az elmúlt évben nagyobb részt teljes kapacitással dolgoztak, részben a megnövekedett exportüzletekre való tekintettel, részben pedig az üzemek racionális kihasználása folytán. A gyárak tudatában az előkészítés alatt álló kormányrendeletnek, mely a textilgyárakban a 48 órás munkahét bevezetését célozza, már eleve áttértek a kétszer 8 órás, illetve háromszor 8 órás munkabeosztásra. Ezzel kettős célt óhajtottak elérni a textilgyárak, a meglévő gyári berendezés alaposabb kihasználása által a gyártási költségeket olcsóbbá tették, ezenkívül fontos szociális érdekeket is szolgáltak intézkedésükkel, mivel lényegesen nagyobb munkáslétszámot tudtak ily módon foglalkoztatni. A termelésnek ily módon való fokozása azon a számításon alapult, hogy a teljes belföldi szükséglet fedezése mellett jelentős mennyiségű pamutkészárukat fognak a szövő- és nyomógyárak exportálni és a termelési feleslegeket így levezetni, ami tényleg be is következett.

A magyar pamutszövő- és nyomógyárak költséget és fáradságot nem kímélve igyekeztek tért hódítani ma már kiváló gyártmányaiknak a távolkeleti és tengerentúli országokban, de nem találták meg számításukat, pedig az 1936. év eleje óta működő exportkassza a textilgyárakat kiviteli törekvésekben hathatósan támogatta. Ezek az

lése 1936-ban. — Az üzletmenet a legfontosabb kézműipari ágakban. — A német tartományok adósságai 1936 szept. 30-án. — A vállalkozások számának alakulása. — Az értékpapírpiacok 1936-ban. — Az aranypiac 1937-ben. — (3. sz.). — A gépjárműipar 1936-ban. — Az állatállomány 1936 december elején. — A cukortermelés és -eladás az

1935/36. gazdasági évben. — A német külkereskedelem fejlődése áruk szerint 1936-ban. — A behajózás forgalmi teljesítményei 1935-ben. — A létfenntartási költségek a világon 1936 végén. — Csődök és egyezségi eljárások 1936-ban. — A nagyvárosok népmozgalma 1936-ban. — A házassági kölcsönök 1936-ban. — A betegpénztárak 1936-ban.

K Ü L Ö N F É L E

Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság.

Commission Hongroise pour la Fixation des Valeurs de Statistique Commerciale.

Szakosztályülések. — Séances de sections.

A Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság 1937. évi szakosztályülésein a Bizottság az 1936. évi külkereskedelmi forgalom végleges egységértékeit állapította meg. A XIII., XV. és XI. szakosztály ülésein a Bizottság elnökségét *Farkas János* dr. miniszteri tanácsos, h. elnök képviselte az előadó *Petrichevich-Horváth Miklós* br. dr. miniszteri fogalmazó volt.

A XIII. szakosztály március 1-én ülésezett *Szurday Róbert* elnöklete alatt. Jelen voltak: *Aczél Ottó*, *Ausch Gyula*, *Borbás Lajos*, *Dániel Ervin*, *Freudiger Dávid*, *Kunz Román*, *Mössmer József*, kereskedelmi tanácsosok, *Vér Tibor* dr. meghívott tag, valamint *Kozma Gyula* dr., *Nádasdi Mátyás* és *Rosenzweig Emil* szakértők.

A pamutipar 1936. évi általános helyzetéről az elnök számolt be: Elmondotta, hogy az elmúlt esztendő gazdaságilag tulajdonképpen nem vált úgy be, mint ahogy várták. Ennek két oka van, egy általános és egy speciális, a textiliparra vonatkozó. Az általános ok az volt, hogy az aratás nem volt olyan jó nagy általánosságban, mint ahogy azt várták. Azokon a vidékeken, ahol az előző esztendőben igen rossz volt a termés, az idén jó volt az aratás, de a Duna-Tisza közt és a Dunántúl bizony korán sem felelt meg a várakozásnak. A speciális ok az volt, hogy a textiliparban tulajdonképpen nem is akkor jó az üzlet, amikor nagyok az aratások, hanem csak akkor, amikor közepesek, mert nagy aratások alkalmával a kásgazda annyit keres, hogy földjét kikerekítve, földet vásárol, vagy ha annyi pénze nincs, legalább is állatállományát egészíti ki. Ha az aratás csak közepes és ilyesmihez elegendő keresete nincs, akkor textiliákba és más szükségleti cikkekbe fekteti be keresetét. Minthogy az idén vidékenként vagy nagyon jó, vagy egyáltalában nem volt jó az aratás, így mindkét helyütt nem jutott túl sok a textilbevásárlásokra. Ennek ellenére az elmúlt esztendő 10%-os fogyasztása emelkedést mutat, de az értékesítés jövedelmező árak mellett történt.

A textilipar fejlődése tovább fokozódott és ma már ott tartunk, hogy minden cikkben majdnem 100%-osan ki tudjuk elégíteni a belföldi szükség-

letet, sőt sokhelyütt már túlprodukciónak is van, mint pl. a kötszövőiparban, a nyomóiparban, sőt már a szövőiparban is, úgy, hogy ott csak állandó exporttal lehet időnkénti kríziseknek elejét venni.

A 48 órás munkaidő és a minimális bérek bevezetésével a magyar textilipar egy új korszakba lép, amelyben a szociális kérdések tüzetesebb rendezése fontosabbá válik, mint a tőkevagyon jobb kamatozásának kérdése. Ez az irány hivatott az emberiséget egy magasabb életszinten fenntartani, a gazdasági jövedelmezőséget pedig olyan határon belül lehetővé tenni, amely szükséges, hogy a magángazdálkodásnak még értelme legyen és így az emberi javakat a tömegeknek feltárni.

Ezután *Ausch Gyula* kereskedelmi tanácsos olvasta fel jelentését a pamutszövetek termelési forgalmi és árviszonyairól:

Pamutszövőgyáraink az elmúlt évben nagyobb részt teljes kapacitással dolgoztak, részben a megnövekedett exportüzletekre való tekintettel, részben pedig az üzemek racionális kihasználása folytán. A gyárak tudatában az előkészítés alatt álló kormányrendeletnek, mely a textilgyárakban a 48 órás munkahét bevezetését célozza, már eleve áttértek a kétszer 8 órás, illetve háromszor 8 órás munkabeosztásra. Ezzel kettős célt óhajtottak elérni a textilgyárak, a meglévő gyári berendezés alaposabb kihasználása által a gyártási költségeket olcsóbbá tették, ezenkívül fontos szociális érdekeket is szolgáltak intézkedésükkel, mivel lényegesen nagyobb munkáslétszámot tudtak ily módon foglalkoztatni. A termelésnek ily módon való fokozása azon a számításon alapult, hogy a teljes belföldi szükséglet fedezése mellett jelentős mennyiségű pamutkészárukat fognak a szövő- és nyomógyárak exportálni és a termelési feleslegeket így levezetni, ami tényleg be is következett.

A magyar pamutszövő- és nyomógyárak költséget és fáradságot nem kímélve igyekeztek tért hódítani ma már kiváló gyártmányaiknak a távolkeleti és tengerentúli országokban, de nem találták meg számításukat, pedig az 1936. év eleje óta működő exportkassza a textilgyárakat kiviteli törekvésekben hathatósan támogatta. Ezek az

exotikus piacokon ugyanis oly határtalan éles nemzetközi versennyel kell megküzdeniök, hogy az exportüzletek egyrésze rendszerint veszteséggel zárul.

Új feladat elé állította exportkereskedelmünket, hogy az év szeptember és október havában bekövetkezett egyes külföldi devizák leértékelése, nevezetesen a svájci frank, a francia frank, a holland forint, olasz lira és cseh korona értékesökkenése, amiáltal exportáló gyáraink egyrésze, amelyek ezen valutákban érdekelve voltak, érzékeny veszteséget szenvedtek. A kormánynak sikerült ugyan ezen értékesökkenés okozta káros hatást újabb kereskedelmi megállapodások útján, részben pedig a Magyar Nemzeti Bank megfelelő devizapolitikai intézkedéseivel ellensúlyozni, de nem tudta megakadályozni, hogy a pamutszövőgyárak exporttevékenysége a devizák leértékelését követő időszakban el ne lanyhuljon. Ennek a körülménynek volt tulajdonítható, hogy egyes szövőgyárak kénytelenek voltak üzemüket az év második felében bizonyos mértékig korlátozni.

Sokkal kedvezőbb kép tárul elénk a pamut- és műselyemszövetek belföldi forgalmáról, mert a bőséges gabona- és gyümölcstermés, valamint a mezőgazdasági cikkek világpiaci árának állandó emelkedése következtében lényegesen erősödött az ország lakosságának vásárlóereje, amiáltal úgy a textilgyárak, mint a textilkereskedelem emelkedő belföldi forgalmat értek el.

Áralakulás szempontjából említésreméltó a mezőgazdasági illeték és a nyersanyagbeszerzési hozzájárulás felemelése 1%-ról 1-2%-ra, amiáltal a textilipar adóterhei szaporodtak. Devizatakarékosági okokból a magyar pamutfonó és szövőgyárak arra köteleztettek, hogy 1936 november 1-től kezdődőleg csak 10% műrosttal kevert pamutfonalakat, illetve az ezekből készült pamutszöveteket hozhatnak forgalomba; a műrost drágább voltánál fogva pamutiparunknak egy újabb kalkulációs tehertétellel kell számolnia. Bár a nyersgyapot árindexe az elmúlt év folyamán kb. 25%-kal emelkedett, a pamutszövetek áralakulása nem tudott lépést tartani a nyersanyag drágulásával, mivel ezen drágulás csak részben volt áthárítható a fogyasztóra, ennek tulajdonítható, hogy a pamutfonalak 15%-os áremelkedésével szemben a nyers pamutszövetek csak kb. 10%-kal drágultak, míg a pamutkészárúk mindössze 5%-ot tudtak behozni.

Ezekután a Bizottság áttért a nyerspamut, pamutfonalak és pamutszövetek értékelésére.

A XV. szakosztály március 2-án tartotta ülését Dischka Győző dr. m. kir. kereskedelmi főtanácsos elnöklete alatt. Jelen voltak: Aczél Ottó, Heltai Sándor, Holzer Sándor, Lajtha Rezső, Lipcsei Vilmos, Magyar Bertalan, Müller Antal, Pártos Zsigmond, Stern Alfréd kereskedelmi tanácsosok

és Willerstorfer József m. kir. kereskedelmi főtanácsos, valamint Aczél László szakértő.

A gyapjúárak 1936. évi forgalmi, termelési és árviszonyairól az elnök számolt be. Előadta, hogy az 1936. esztendő az állandó izgalom, feszültség és bizonytalanság jegyében folyt le. A nemzetközi feszültség az olasz-abesszin hadjárat idejében kulminált, azután kissé csökkent, hogy később újra kiélezze a spanyol polgárháború. Gazdasági téren a francia, svájci, olasz, holland és cseh devizaleértékelések okoztak átmeneti eltolódásokat és nehézségeket az országok közötti árucserforgalomban. Nem annyira e valutáris műveleteknek, mint inkább az általános fegyverkezési láznak tudható be a legfontosabb ipari nyersanyagok nagymérvű áremelkedése és az általános ipari konjunktúra, mely sok iparágak jobb foglalkoztatottságát és ezzel a munkanélküliség általános csökkenését vonta maga után.

Ezeknek az általános nemzetközi politikai és gazdasági viszonyoknak a hatása alatt állott a magyar gazdasági élet is. A nyersanyagok áremelkedése és az ország nagyobb részén mutatkozó jó termés kedvezően befolyásolta az agrárlakosság anyagi helyzetét. Ez a körülmény, valamint az egész éven át tartó és fokozatosan emelkedő ár-irányzat a készárúpiacon ösztönzőleg hatott a kereskedelem és a fogyasztóközönség vásárlókedvére.

Az elmúlt év elején létesített textilexportkassza, amely önszegélyezés alapján, kizárólag az ipar hozzájárulásával támogatta a textilexportot, exportunk emelkedését eredményezte. A belföldi készárúpiacon is emelkedett a forgalom, de csak pár százalékkal. A textilipar helyesen inkább a forgalom emelése és az üzemek racionálisabb kihasználásával igyekezett rentabilitását biztosítani. A szövetárak emelése csak nagyobb késéssel követte a gyapjú áremelkedését és ez utóbbival szemben igen szerény keretek között maradt. Elég, ha példaképpen rámutatunk arra, hogy míg a nyersgyapjú árindexe 1933 májusában 56.5 és 1936 decemberében 120, vagyis az emelkedés 112%-os, addig a gyapjúszövetek árindexe ugyanazon idő alatt 127-ről 153-ra emelkedett, vagyis az emelkedés csak 20% volt.

A textilipar nyersanyagainak, főleg a gyapjúnak áremelkedése még tovább tart, úgy, hogy az ipar kénytelen lesz a szövetárakat tovább emelni, annál is inkább, mert a 48 órás munkahéttel egyidejűleg életbeléptetendő minimális munkabérek a textilgyárak termelését előreláthatóan az egész vonalon meg fogják drágítani.

Az 1936. évben a kormány ismét rendeletileg szabályozta a magyar gyapjútermés értékesítését és pedig oly alapon, hogy a külföldi nyersanyag és félgyártmány behozatalát a hazai nyersanyag és félgyártmány vásárlásától tette függővé. Ezen sza-

bályozás következtében a hazai gyapjufeldolgozóipar 6,200.000 kg. magyar zsírosgyapjú felvételére kényszerült. Ennek következtében erősen csökkent a külföldi gyapjú- és gyapjúfonálbehozatalunk, amelyre vonatkoznak az alanti adatok. A Bizottság értékelése alá tartozó cikkek külkereskedelmi forgalma az 1936. évben a következőképpen alakult:

Behozatal

	Mennyiség q	Az 1935. év- vel szembeni változás %	Érték P	Az 1935. évi- vel szemben változás %
Gyapjú	12.012	— 29.2	2.831	— 24
Fésült gyapjú	9.551	— 5.5	3.900	— 11
Gyapjúfonál	6.530	— 34.7	4.152	— 36.3
Gyapjúsövet	3.632	+ 1.1	5.174	0

Kivitel

Gyapjú	7.868	+ 55.8	1.080	+ 22.5
Fésült gyapjú	150	—	103	—
Gyapjúfonál	334	— 69.1	153	— 62
Gyapjúsövet	1.640	+ 54.5	1.273	+ 38.2

Ezután Aczél Ottó kereskedelmi tanácsos olvasta fel jelentését: Megállapítja, hogy az elmúlt esztendő ipari és kereskedelmi szempontból az általános fellendülés jegyében folyt le. A fellendülés különösen a nehéz- és építési ipar területén volt feltűnő, a textilipar a többi ipari ág mögött némileg elmaradt. A gyapjú, pamut és selyemtermelést jelző indexek egybevetése átlagosan 10%-os termelésnövekedést mutat az előző évhez képest. A rentabilitási viszonyok az év folyamán nem változtak, a beruházások az elmúlt évhez képest csökkentek.

A konfekciósipar a hazai piacon tovább fejlődött és terjeszkedett. Újabb eredményei közé iktatható, hogy a jó polgári középosztályt, amely eddig a készruha vásárlása előtt némileg elzárkózott, gyártmányai számára mind jobban és jobban meghódítja. A külföldi piacon, — dacára az elismerésnek, mellyel a külföld a magyar konfekciónak adózik, — növekedő nehézségekkel kellett az elmúlt évben megküzdeni. A legtöbb állam növelte védvámjait és ehhez még egyes külföldi valuták devalvációja is járult. A németalföldi és dániai kivittől ebben az évben a magyar konfekciósipar elesett, ahelyett azonban Palesztinában, Délafrikában, Egyiptomban sikerült gyártmányai számára új piacokat teremteni. Az olasz, német exportot is nagy valutáris és gazdaságpolitikai okok gátolták.

Az ipari fellendüléssel kapcsolatban javultak az év folyamán a kereskedelmi tevékenységet jelző indexszámok is. A kereskedelmi fellendülés elmaradt az ipari viszonyok javulása mögött, ennek magyarázata abban rejlik, hogy a legnagyobb fejlődést mutató iparágaknál (nehéz- és építési-ipar) a kereskedelem csak kis szerephez jut. Hátráltatta

a kereskedelem fejlődését a szövetkezetek terjeszkedése és az elmúlt évben fokozottan fellépő monopolisztikus törekvések. A vásárlóképeségnek a nyersanyagárak emelkedésével kapcsolatos növekedése sem tükröződik a fokozott kereskedelmi forgalomban, mert a megnövekedett jövedelmet — főleg vidéken — jelentékeny részben adósságtörlesztésre, földvásárlásra fordították. A fogyasztási szövetkezetek kivételes helyzete az év folyamán úgy a belföldi, mint a külföldi kereskedelemben mindjobban megerősödött. A tárgyalt évre esett az áruhárendelet kibocsátása, e rendelet a kiskereskedelem óhajait részben honorálta, amennyiben az új áruházak alapítását és a meglévőket terjeszkedését egy külön koncessziótól tette függővé, az áruházakat a piacokon is árusítható élelmiszerek tartásától eltiltva. Ugyanebben az évben bocsátották ki az ipari novellát is, amelyben eltiltják kereskedő és iparos társulását és a készruha-, cipő- és szőrmeárkereskedők működési területét oly módon szabályozzák, hogy azokat a rendelések felvételétől eltiltja, de megengedi, hogy iparigazolvánnyal bíró iparosok a vásárolt készárun a kívánt átalakításokat elvégezzék. Egyik fontos cikkelye kimondja, hogy politikai, erkölcsi, sőt ipari megbízhatatlanság esetén az iparigazolvány megtagadható és visszavonható.

A textilkereskedelem mozgalmá továbbra is arra irányult, hogy a gyárak közvetlen eladásait — és ezáltal a kereskedelemnek a forgalomból való kirekesztését — megszüntessék. E törekvéseket a textilkereskedelem legtöbb ágában, de főleg a selyemgyárak honorálták is. A devizaviszonyok nehézségei főleg a nyersanyagbeszerzés terén éreztették kedvezőtlen hatásukat. Az árviszonyok az októberi áremelkedésig úgy az árak, mint a forgalom és haszon szempontjából az előző évi keretek között mozogtak. A nyersanyagárak őszi ug-rásszerű emelkedése a kiskereskedelem számára bizonyos nyomást jelentett, amelyet csak fokozatosan tudott vevőire áthárítani.

A kereskedelem helyzetének szerény, de kétségtelenül megállapítható javulása az egyes cégek megszilárdulásában nyilvánult. A kényszerregyészégek és csődök statisztikájának áttekintése azt bizonyítja, hogy fizetési nehézségekkel nem a régi és tőkeerős cégek, hanem a trianoni viszonyok miatt hajléktalanná vált, vagy a konjunktúráról vérszemet kapott alkalmi kereskedők vállalatai küzdöttek.

Ezután a Bizottság megkezdte a gyapjú, gyapjúfonalak és gyapjúárak, valamint a textilanyagokból konfekcionált cikkek értékelését.

A **XI. szakosztály** március hó 4-én ülésezett Tranger József m. kir. kereskedelmi főtanácsos elnöklete alatt. Jelen voltak Bauer Lajos, Darvas István dr., Durand Félix, Járity Nándor kereske-

delmi tanácsosok, valamint Aschner Pál, Balog Imre, Berger János és Milkó Elemér szakértők.

A papiros- és sokszorosítóipar helyzetéről Durand Félix számolt be. Előadta, hogy az 1936. évi jó mezőgazdasági termés, valamint a növekedő fegyverkezés következtében bekövetkezett világkonjunktúra kedvező gazdasági helyzetet teremtett Magyarországon, úgy, hogy az a javulási folyamat, mely 1933. évben nálunk megindult, nemcsak változatlanul tovább tartott, de 1935. évhez képest még erőteljesebb lendületet vett.

Egy ország általános gazdasági helyzete egy bizonyos időpontban, számokkal, tehát statisztikai adatokkal fejezhető ki. Ezek a számoszlopok a konjunktúra fokmérői, tehát érdemes a helyzetkép megvilágítására néhány jellegzetes adatot ismertetni.

Magyarország ipari össztermelése 1936. évben az 1935. évvel szemben 15%-kal emelkedett. Az 1934. évhez viszonyítva az emelkedés összesen 27,3%-ot tesz.

Az ország általános gazdasági helyzetének javulása folytán emelkedett az országban a papírfogyasztás is, amit az alábbi számok igazolnak:

	1934. évben	1935. évben	1936. évben
A belföldi gyárak termelése	3.675 vagón	4.103 vagón	5.096 vagón
Behozatal	3.842 „	3.969 „	4.198 „
Összesen	7.517 vagón	8.072 vagón	9.294 vagón
Kivitel	130 „	151 „	158 „
Fogyasztásra maradt:	7.387 vagón	7.921 vagón	9.136 vagón

A termelésre és fogyasztásra vonatkozó adatokból kitűnik, hogy míg az utolsó 3 év alatt a termelés 3.675 vagónról 5.096 vagónra, vagyis 39%-kal emelkedett, addig a fogyasztás viszont ugyanezen idő alatt a 7.387 vagónról 9.166 vagónra emelkedett, tehát csak 24%-kal növekedett.

Ezek a számadatok azt igazolják, hogy a belföldi termelés nagyobb mértékben emelkedett, mint az ország fogyasztása. Az 1936. évben a fogyasztás 55%-át már a belföldi ipar fedezte, míg 1934-ben még csak 49%-át.

Az ország összes papirosfogyasztása 8.936 vagónt tesz, mivel a lakosság 9 millió körül van, ebből következik, hogy a magyarországi papírfogyasztás lélekszámra átszámítva kb. évi 10 kg-ot tesz. Az 1931. évben a papírfogyasztás fejadagja kb. 7 kg. volt, tehát az utolsó öt évben a fogyasztás közel 30%-kal növekedett. Ez azonban a többi országokhoz viszonyítva még mindig elég alacsony, ha meggondoljuk, hogy a szomszédos Cseh-Szlovákia 13,3 kg-ot, Ausztria 20,1 kg-ot, Németország 38,2 kg-ot és az Amerikai Egyesült

Államok pedig 56,7 kg. papirost fogyaszt fejenkint és évenként.

Az üzemben levő magyarországi papír- és lemezgyárak száma ezidőszerint 11, mely gyárakban a múlt év végén összesen 14 papírgép és 16 lemezgép dolgozott. Az elmúlt év folyamán 2 új papírgyár és 1 lemezgyár került üzembe, úgymint a Szolnoki papírgyár r.-t., az Agrocell papírgyár k. f. t. (ez azonban üzemét már beszüntette) és a Nagybátony-Ujlaki lemezgyár (Csillaghegyen). Üzembe került továbbá a Hazai papírgyár r.-t. fűzfői gyártelepén egy második papírgép is, évi 750 vagónos kapacitással.

A magyarországi papírgyárak kapacitása az 1936. év végén kereken 6.700 vagónra becsülhető, ez a szám azonban a folyó évben körülbelül 1.800 vagónnal emelkedni fog, mert 2 új papírgyár és pedig a Szentendrei papírgyár r.-t. és az Atlasz k. f. t. papírgyárai előreláthatólag üzembe kerülnek. Üzembe került ezenkívül a csepeli papírgyárban egy ötödik és pedig 4 méter széles papírgép is, mely utóbbi gépnek kapacitása évi 1.200 vagónt tesz.

Ezek szerint az 1937. év végén a magyar gyárak kapacitása el fogja érni a 8.500 vagónt, mely szám csak 400 vagónnal alacsonyabb, mint a jelenlegi papiros összfogyasztás. Ez azt mutatja, hogy a most meglévő és az üzembe kerülő gyárak a belföldi szükségletet majdnem teljes egészében fedezni képesek volnának és a belföldi piac néhány speciál papirostól eltekintve, importra nem is szorulna. A helyzet azonban az, hogy fontos közgazdasági érdek fűződik ahhoz, hogy elsősorban Ausztriából, továbbra is papirost vásároljunk, mert ennek ellenében mezőgazdasági terményeket tudunk exportálni. A papirosimport, mely 1936-ban 4.100 vagón volt, tehát meg nem szüntethető és ennek folytán a papirosgyártó iparban egy lényeges túlprodukciónal állunk szemben már most is, úgy, hogy ha csak a fogyasztás igen nagy mértékben tovább emelkedni nem fog, a gyárak üzemüket korlátozni lesznek kénytelenek.

A papírgyártás legfontosabb nyersanyaga, a cellulose belföldön ezidőszerint nem készül, tehát a magyarországi gyárak egész szükségletüket külföldről kénytelenek beszerezni. Az 1935. évben a behozatal 2.339 vagón, az 1936. évben a behozatal 3.745 vagón volt, ebből 2.242 vagón, illetve 60% jött be Ausztriából, 1.661 vagón, azaz 31%-ot Németországból importáltunk, a fennmaradó 342 vagónt, vagyis 9%-át Románia, Cseh-Szlovákia és részben az északi államokból vásároltuk. A magyarországi papírgyárak tehát ezidőszerint még a külföldre vannak utalva és így örömmel üdvözölhetjük Neményi Testvérek papírgyárának azon elhatározását, hogy kb. 2.000 vagón évi kapacitású sulfid cellulosegyárat létesít, mely gyár építkezései már

meg is indultak, úgy, hogy előreláthatólag az év végén az ország első cellulosegyára üzembe kerül.

Neményi Testvérek papírgyára a cellulosest elsősorban fenyő- és kisebb részben bükk- és nyárfából fogja előállítani, de a famennyiség igen tekintélyes százalékát kénytelen lesz külföldről behozni. Ez a cellulosegyár tehát az önellátás szempontjából még csak félmegoldás, mert hús a fa-beszerzés továbbra is az ország határain kívül esik, ezért is közgazdasági szempontból nagy fontossággal bírna oly belföldi cellulosegyárnak létesítése, mely belföldi nyersanyagot, így elsősorban szalmát, lenkórót és esetleg kukoricaszárat dolgozna fel. Minthogy ezen nyersanyagoknak cellulosevá való feldolgozása technikailag régen megoldott probléma, nem kételkedünk, hogy a hazai tőke vállalkozó szelleme mihamarább meg fogja teremteni a hazai nyersanyagokat feldolgozó cellulosegyárat is.

Az 1936. évben a papír- és papíráruban az összehozatal 4.198 vagonra rúgott. Ebből a mennyiségből

531 vagon lemez volt az egész behozatal 12·7 %-a,
3.588 „ papír „ „ „ „ 85·4 %-a és
79 „ különféle papíraru „ 1·9 %-a.

A lemezek 92·8%-a, a papírnak 72·8%-a jött be Ausztriából, vagyis a magyarországi papír- és lemezbehozatalban Ausztriának domináló szerepe továbbra is megmaradt. Ausztrián kívül számottevő mennyiséget fenti 2 iparcsoportból már csak Németországból hoztunk be, egyéb országokból a behozatal csak néhány specialitásra szorítkozik és jelentéktelennek mondható.

Az ország papíripara ma, csekély kivétellel mindennemű papírlemezt és papírost gyárt. Nem készül az országban a barna és fehér falemez, egész finom minőségű erőlemez, továbbá fényesítő papírlemez, az úgynevezett Presspan.

Különféle papírminőségek közül a belföldi ipar egyáltalán nem gyártja ezidőszerint a valódi pergament papírost, a szivarkapapírt, a selyempapírt, az itatós- és szűrőpapírt, a papírtapétát. Az osztrák iparközi megállapodásból kifolyólag pedig csak jelentéktelen mennyiségben gyártja a különféle nátroncsomagoló papírokat, valamint a cementgyárak által használt cementzsákpapírt is, noha a berendezés ezek gyártására meg volna.

A 491—534. vámt. tételszám alá tartozó árucsoportokból kivitelünk továbbra is egész jelentéktelen maradt, összesen csak 159 vagon tét, az 1935. évi 150 vagonnal szemben. Ebből a mennyiségből 126 vagon esik az 533 vámt. tét. sz. alá

tartozó könyvek és folyóiratok exportjára. Sajnos ezek exportja is az 1936. évben stagnált, mert az utódállamok minden emberi jogba ütköző eljárása folytán nagyon megnehezítették a magyar könyvek bevitelét és így a megszállott területen levő magyarság csak igen nagy nehézségek, úgyszólván kockázatok árán juthat csak magyar könyvhöz és folyóirathoz.

A belföldi papírnagykereskedelem helyzete az 1936. évben általában nem volt kedvező, sőt a csomagoló-papírkereskedelem az igen éles verseny folytán meglehetősen nehézségekkel küzdött. Aránylag kedvezőbb volt a helyzete az író-nyomópapíros kereskedelemnek az úgynevezett finomszakmának, miután a még 1935. évben létesült finompapírkereskedelmi egyezmény 1936. évben is fenntartható volt, miáltal sikerült oly eladási árakat elérni, amelyek legalább minimális hasznot biztosítottak ezen szakmának.

A sokszorosítóipar súlyos helyzete az elmúlt esztendőben sem javult. A Grafikai Főnökegyesület alá tartozó, úgynevezett egyezményhű, valamint az úgynevezett blokált nyomdák között dúló verseny már oda fajult, hogy az egész szakma létérdekét veszélyeztette. Ezért is a kereskedelmi minisztérium az elmúlt év nyarán rendeletet bocsájtott ki ezen ipar érdekében, amellyel szabályozta a maximális munkaidőt (kis nyomdáknak 12—14 órát is dolgoztatták a munkásokat), legutóbb pedig rendeletileg kötelező minimális munkabéreket léptetett életbe. A magyarországi nyomdaipar ettől a két rendeletről joggal nagy eredményeket vár és hiszem, hogy várakozásaiban csalódnai nem fog, noha kétségtelen, hogy a végrehajtáson múlik minden, mert ha a rendelet előírásainak betartását a hatóság megfelelően ellenőrizni nem fogja, akkor ez a két rendelet is csak papíron marad meg és a szakmában dúló áldatlan árharc megszűnni nem fog.

A belföldi papirosarak az 1936. évben néhány idehaza nem gyártott minőségtől eltekintve, változatlanok voltak. Azonban ez az állapot az 1937. évben gyökeresen meg fog változni, illetve máris megváltozott, — mert az elmúlt év utolsó hónapjaiban a gyanta, fa és cellulose ára a világpiacra szinte ugrásszerűen emelkedett és a nyersanyagok ára jelenleg is állandóan emelkedik, úgy, hogy a papírgyárak kalkulációs bázisa teljesen felborult és ennek folytán a papír- és papiroslemezáraknak igen számottevő emelkedése sajnos elkerülhetlenné válik.

Ezután a Bizottság a papiros- és sokszorosítóipar termékeinek értékelésével foglalkozott.

Magyar Statisztikai Társaság.

Société Hongroise de Statistique.

Előadóülések. — Séances d'études.

Résumé. Dans la séance d'études du 9 février 1937, présidée par M. Alojse Kovács, président de la Société, M. Ervine Hacker, membre ordinaire, prononça son discours de réception, intitulé: *La criminalité en Hongrie en 1925—1934.* Ensuite, M. Béla Szabó, membre ordinaire, et le Président ont exposé leurs remarques. — Dans la séance d'études du 23 février 1937, présidée par M. Alojse Kovács, président de la Société, M. Charles Goldziher, membre ordinaire, a fait une conférence intitulée: *Analyse comparative de la mortalité des deux sexes d'après la statistique de la population et celle des assurances.* Puis, M. Norbert Kovács, membre ordinaire, et le Président, ont exposé leurs observations relatives au sujet traité par le conférencier. — Dans la séance d'études du 2 mars 1937, tenue sous la présidence de M. Alojse Kovács, président de la Société, M. Gustave Thirring, membre honoraire, a fait une conférence ayant pour titre *La situation matérielle et les propriétés des habitants de Sopron sous Joseph II.*

*

A Társaság 1937 február 9-én Kovács Alajos elnöklése alatt lefolyt előadóülésén Hacker Ervin r. tag tartotta meg székfoglaló előadást „Magyarország kriminalitása az 1925—1934. években“ címen, amelyet folyóiratunk alkalmissal közölni fog.

Szabó Béla r. tag elismeréssel szól az értékes előadásról. A hivatalos bűnügyi statisztika 1918-ban és 1919-ben a forradalmak, 1920-ban papírhiány (1) miatt szünetelt, adatai 1921-től már rendelkezésre állanak. Az 1921-ig visszatekintő s a feljelentések adataira is kiterjedő vizsgálat a bűnözés irányát még továbbmenően világíthatja meg. Felszólaló az előadó által használt évi adatok helyett ötéves átlagok alapján több érdekes példán mutatja be a kriminalitás alakulását. Kiemeli különösen az emberi élet elleni bűncselekmények kétszeresre emelkedését, amit kapcsolatba hoz a bolsevista világnézet terjesztésére irányuló aknamunkával. A kriminalitás újabb adatai is igazolják Quetelet régi tanát: a bűnözés adóját le kell rónia a társadalomnak; a bűnözés legfeljebb bizonyos fokig szorítható korlátok közé.

Előadó a felszólalásra reflektálva megemlíti, hogy célkitűzéséhez képest perjogi adatokra szándékosan nem tért ki. A hivatalos statisztika lélekszamarányszámításokkal volna kimélyíthető. Felhívja még a figyelmet a bűnözés elleni küzdelem egy gyakorlati problémájára. Adatokat kellene gyűjteni

arról, hogy a büntetés felfüggesztésére mint reagálnak a különböző bűnöző, demográfiai stb. csoportok. Ha a büntetés felfüggesztését, a próbára bocsátást ily individualizálással alkalmazzák, a visszaesés korlátozható volna. Amerika kísérletezett e módszerrel, Európában eddig csak Svájcban van ilyféle adatgyűjtése.

Szabó Béla r. tag szerint a foglalkozási adatok a rossz bevallás miatt e célra alig alkalmasak. Rámutat még a nemzetközi bűnügyi statisztika fogyatékoságára. A hivatalos statisztika az adatok nemzetközi összehasonlíthatóságának előmozdítására is tervez lépéseket; egyelőre módszertani ismertetéssel szándékozik kísérni a bűnügyi adatközléseket.

Kovács Alajos elnök: Az alapos és tartalmas előadásért annál is inkább köszönet illeti előadót, mert bűnügyi tárgyú előadás alig szerepelt a Társaság ülésprogramjában. Bár a bűnügyi statisztikai adatszolgáltatás nem tökéletes, mégis az eredmények meglepő következetesen mutatják a törvényszerűségeket. A foglalkozási statisztika szerint — mely a leggyengébb — feltűnő a napszámosok erős kriminalitása. Ez a felületes adatszolgáltatásra vezethető vissza. A visszaesők növekedő aránya szomorú tünet, mert azt mutatja, hogy a büntetés javító hatása kevés. De lehet a visszaesők szaporodásából öröndetes jelenséget is kiolvasni, ha az általános kriminalitás nem növekszik, mert ez az új bűnözők számának visszaesését jelenti. Üdvözlö az előadót, aki székfoglalója megtartásával a teljes jogú tagok sorába lépett.

A Társaság folyó évi február hó 23-án Kovács Alajos elnöklésével lefolyt előadóülésén Goldziher Károly r. tag tartott előadást „A két nem halálozásának összehasonlító vizsgálata a népességi és biztosítási statisztikában“ címen.

Az előadás bevezető része foglalkozott a hosszútartamokra alkalmazandó biztosítási-statisztika műveleteinek sajátosságával és különös jelentőségével a tőkekamatozás szerves csökkenésének korában, rámutatva arra, hogy a biztosítástechnikailag megkívánt külön tartalékképződések racionális s valószínű irányításában az egyes kockázatoságokra vonatkozó újabb *dinamikai-statisztikai* (időben széttagoló) vizsgálatokra van szükség. Fejtegette azután a speciális biztosítási statisztika viszonyát az általános népességi statisztikához; majd vázlatosan ismertette a két nem halálozásának összehasonlító dinamikai vizsgálatánál használható módszereket és az eddigi ide tartozó kutatásokat (a néphalandóság irányában különösen Knibbs és Burkhardt, a biztosítási ha-

landóság tekintetében Karup régebbi, Mattsson s Vajda újabb vizsgálatait emelve ki.)

Rátérve az előadás tárgyára, előadó bemutatta széleskörű újabb adatgyűjtését, melyet a férfiak és a nők elhalálozási mértékszámainak viszonyáról s annak szekuláris eltolódásairól a népességi statisztika, a biztosítási gyakorlat egyes ágazatainak és a tisztviselői nyugdíjbiztosítás körében, országok szerint, végzett.

A két nem életkorok szerinti halandósági mértékszámainak viszonya, az ú. n. „*halálozási túlarány*“ (Übersterblichkeit) s annak időbeli megváltozása a pénzügyi khatások ellentétes irányzatát követve, külön-külön tárgyalandó a járadék-, illetőleg a tőkebiztosítások területén. Az újabb tapasztalatok szerint a női-biztosítások kockázatosságának technikai megítélése és viszonyítása a férfi-biztosítások kockázatosságához a „gyengébb“ nemről vallott régebbi felfogásoktól sok tekintetben eltérő alapokra helyezendő; továbbá olyan esetekben, melyekben még nem rendelkezünk a nőbiztosítottakra vonatkozó önálló statisztikai anyagokkal (pl. a nyugdíjszámításoknál), az ilyenek megteremtése fontos számvetési kívánalom. A dinamikus színezetű újabb vizsgálatoktól várható, hogy az önállóan kereső nők biztosításának szélesebb terjesztéséhez szükséges biztosítástechnikai háttér az ediginél szilárdabb alapokon bontakozzék ki.

A biztosítási viszonylatok összevetése az egyes országok szerint különböző néphalandósági túlarányszámokkal arra használható, hogy a biztosítottak részéről a két nemnél eltérően érvényesülő, továbbá ágazatok szerint különböző s időbelileg egyénileg fejlődő önkiválasztások tartós hatásai pontosabban megfigyelhetők legyenek. Az ilyen összehasonlító elemzések további alkalmazása lehet, hogy a fogyatékosabb (különösen női) anyagokból szerkesztett biztosítástechnikai táblázatoknál avagy, a nőkre tartozó önálló statisztikai anyagok hiányában, a tapasztalatszerű „pótlékolásoknál“ a *statisztikai valóság* is érvényesülhessen.

Az előadás főrészében grafikonok alapján összefoglaltattak azok az *általános* statisztikai mozzanatok, amelyek a férfiak elhalálozási túlarányának szekuláris emelkedésében az egyes korcsoportokban — országok szerint — tapasztalhatók. A legújabb néphalandósági táblázatok legtöbbször esetében a régebbi sajátos női elhalálozási túlarányszámok eltűntek és szűkültek a sajátos hullámvölgyek.

A néphalandósági túlarányszámok menetének és szekuláris fejlődésének pontosabb tanulmányozásával a halandósági görbék elméletében is szá-

mos újabb megállapításhoz juthatunk el; így különösen a jellegzetes szélső pontokhoz tartozó korévek időbeli eltolódásait illetően, továbbá a halandósági görbék egyes ágainak részletesebb dinamikai elhatárolásában, szemben a régebbi nem eléggé tagolt statikus elhatárolásokkal.

Az előadó külön ismertette a fiúgyermek halálozási túlarányának időbeli fejlődését és ennek várható hatásait a társadalmi- és a népbiztosítási számvetésekre. A gyermekhalandósági görbeágnak az a statisztikai érdekessége, hogy a férfiak halálozási túlarányának időbeli viszonylagos emelkedése azon éri el *legnagyobb* értékét, mégpedig abban a környezetben, melyhez az elhalálozási túlarányszámok görbéjének mélypontja tartozik.

Kovács Norbert r. tag hozzászólása szerint előadó fejtegetései nemcsak biztosítási, de általában demográfiai, szociális stb. vonatkozásban is érdekesek voltak. Felmerül a kérdés, hogy a biztosítástudomány érdekében nem volna-e kívánatos, hogy a statisztikai, főleg demográfiai adatok gyűjtése és feldolgozása újabb szempontokra is kiterjedjen. Rámutat arra a hiányosságra, hogy sok jelenség nincs kielemezve matematikai módszerekkel. Érdemesnek tartja az előadó által nyert görbékől átlagok vonását.

Goldziher Károly előadó úgy véli, hogy a biztosítástudomány sokféle kívánalmi aligha elégíthető ki az általános statisztikai felvételekkel. A biztosítási statisztikusnak magának kell a népszámlálási s egyéb statisztikai anyagot saját különleges szempontjai szerint feldolgoznia.

Kovács Alajos elnök megköszöni az értékes előadást. A statisztikus első pillanatra meglepődik azon, hogy a biztosítási szakemberek sötétben tapogatódnak a nők biztosítási díjtételeit illetően, holott a halandósági táblák a nők adatait külön is kimutatják. Belátja azonban, hogy a biztosításoknál kiválasztott tömegekről van szó, amelynek halandósága nem halad párhuzamosan a néphalandósággal. Sőt, úgy látszik, hogy ellentétes vonalmenet is lehetséges. Hiszen a házasság tudvalevően kedvezően befolyásolja a halandóságot s mégis azt hallottuk, hogy a férjes nők elbírálása a biztosításnál kedvezőtlenebb, mint az özvegyeké és hajadonoké. Példát hoz fel arra, hogy az első korévben a fihalandóság mennyivel nagyobb a nőinél. Azt hiszi, hogy a biztosítástudománynak nagyon hasznos, hogy a statisztika újabban a halálalásokat korévek szerint minden évben kimutatja s így a halálozási tábla évenként készíthető.

A *Társaság* folyó évi március hó 2-án Kovács Alajos elnöklésével lefolyt ülésén Thirring Gusztáv tiszteletbeli tag tartott előadást „A soproni

polgárság vagyoni és birtokviszonyai II. József korában“ címen. Az előadást alkalmilag közöljük.

Előadó Henyei Vilmos r. tag kérdéseire a soproni adóviszonyokról és a soproni részházakról további tájékoztatást nyújtott.

Kovács Alajos elnök köszönetet mondott a rendkívül lebilincselő előadásért, amelynek háromnegyedórás tartama mögött hónapok fáradsá-

gos munkája van. A történetstatisztika hatalmas kibányászatlan területének előadó egyik legszorgalmasabb munkása. Érdekes volna kutatni azt is, hogy az egyes foglalkozási ágakban a háztulajdonosoknak és házrészeseeknek száma mennyi volt s ezt összehasonlítani a mai állapottal. Úgy véli, hogy a rendelkezésre álló adatok módot nyújtanának jövedelmezőségi számításokra is.

Nemzetközi Statisztikai Intézet.

Institut International de Statistique.

Az Intézet bizottságai.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet munkamene-
tében fontos szerep jut a kétévenkénti ülészakokat
részben előkészítő s az egyes ülészakok közti időt
kitöltő, tehát *a munka állandóságáról, folyamatos-
ságáról is gondoskodó bizottságoknak*. A „Revue
de l'Institut International de Statistique“ 1936. évi
4. számából kitűnőleg ezidőszerint az Intézetnek
27 bizottsága van, ú. m. 5 úgynevezett „Vegyes“
(más nemzetközi szervvel együttműködő) és 22
csupán intézeti hatáskörű bizottság. E bizottságok
címének felsorolása nemcsak az Intézet munka- és
érdeklődési körére vet fényt, hanem elég jól rá-
mutat arra is, hogy a nemzetközi statisztikai élet-
ben mely kérdések vannak pillanatnyilag vagy ál-
landóan napirenden.

Vegyes bizottságok.

Nagyvárosi vegyes bizottság.

Vegyes bizottság a halálteki nomenklatúra 1939.
évi revíziójára.

A szállítások (statisztikájának) vegyes bizott-
sága.

Bűnügyi statisztikai vegyes bizottság.

Vegyes bizottság az erdészeti statisztika tanul-
mányozására.

Bizottságok.

Tanácsadó bizottság az Intézet kiadványaira.

A statisztikai módszerek alkalmazása a Távol-
Kelet államaiban.

Latin-Amerika statisztikáinak egyesítésére.

Nagyvárosok statisztikája.

A statisztikai szolgálat szervezete.

A statisztikai táblák egységesítése.

Grafikai ábrázolások.

Halandósági táblázatok és a halvaszületések
statisztikája.

Rákstatisztika.

A házassági termékenység mérése.

A születések csökkenése.

A vándorlások statisztikája.

Gazdasági hullámzások.

Az élelmiszerkészletek és -fogyasztás statisztika-
tikája.

A trösztök statisztikája.

Szállítási statisztika.

Készárúk árstatisztikája.

Az áruelosztás statisztikája.

A nemzeti vagyon és jövedelem statisztikája.

A közületi pénzügyek statisztikája.

A motorikus erők statisztikája.

A családi (háztartási) költségvetések tanulmá-
nyozásának módszerei.

E bizottságok nagyobb része több év óta foly-
tatja már működését (a nem állandó bizottságok
ugyanis mindaddig fennállanak, amíg tárgyukban
valamelyik ülészak végleges határozatot nem hoz).
— *Magyarország* ezidőszerint egy vegyes bizott-
ságban, ú. m. a nagyvárosiban, melynek egyik tagja
Thirring Gusztáv dr. és a következő három rendes
bizottságban van érdekelve: nagyvárosok statisztika-
kája (a bizottság előadója *Illyefalvi I. Lajos* dr.),
a nemzeti vagyon és jövedelem statisztikája (a bi-
zottság egyik tagja *Fellner Frigyes* dr.), motoros
erők statisztikája (a bizottság egyik tagja *Kenéz*
Béla dr.).

A Nemzetek Szövetsége pénzügyi és gazdaságkutató szakosztályának működése.

Travaux de la Section financière et du Service d'études économiques de la Société des Nations.

Az ennek a statisztikai munkálatai és közleményei révén a nemzetközi statisztikai életben fontos szerepet játszó szakosztálynak¹⁾ keretében az 1928 december 14-i nemzetközi gazdaságstatisztikai egyezmény értelmében életrehívott *Statisztikai Szakértőbizottság* ötödik ülészakát 1936 október 12—17-én rendezte meg Genfben. Tárgyalások folytak a következő kérdésekről:

Foglalkozási statisztika.
Az ipari termelés indexei.
Bányászati és kohászati statisztikák.

¹⁾ L. M. Stat. Szemle, 1936. évf. 165—166. l.

Fa-statisztika.

A külkereskedelmi forgalmi statisztika minimális árulistája.

Kiegészítő külkereskedelmi forgalmi statisztikák.

A nemzetközi idegenforgalom statisztikája.

Pénzügyi statisztikák.

Ezenkívül az ülészakot követőleg az árstatisztikai albizottság is ülésezett. — Teljesség kedvéért említhető, hogy a közúti forgalmi baleseti statisztikák egységesítése tárgyában különböző nemzetközi szervek bevonásával összehívott *külön bizottság* az idevágó kérdéseket 1937 szeptember 7—10-i ülésén vitatta meg. (Ez a bizottság nem a pénzügyi és gazdaságkutató szakosztály keretében működik.)

Külföldi statisztikai társaságok.

Sociétés de statistique de l'étranger.

Holland Közgazdasági és Statisztikai Társaság. *Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek.*

A 658 tagot számláló Társaság évi ülését (közgyűlését) 1936 október 24-én Amszterdamban 144 tag jelenlétében tartotta meg. Napirenden a szokásos egyesületi tárgypontokon kívül csak egy nagy téma szerepelt:

Vajjon nemcsak túltermelés következtében, hanem az ország kiviteli helyzetének megjavítása nélkül is nem állhat-e be javulás a belföldi konjunktúrában? Más országok tapasztalataiból milyen tanulságokat lehet levonni e kérdés megvilágításánál?

Ezt az átfogó témát négy előadó dolgozta ki; az ülés az előzetesen (egy 188 oldalas füzetben) szétküldött jelentések alapján 13 igen beható és hosszú hozzászólásban s a 4 előadó válaszában vitatta meg a kérdést (az ülési beszámoló 120 lapot tölt meg). — Említést érdemel még, hogy az egyesület tagjainak tagilletményként a holland központi statisztikai hivatal és konjunktúrakutató intézet egy kiadványát is megküldte, melyben a gazdasági élet legfontosabb jelzőszámai foglaltak össze. Az 1934—1936. évi elnök, Stenberg G. J. örökét a következő ciklusra Lighthart Th. vette át.

Észak statisztikusainak második kongresszusa.

Deuxième Congrès des statisticiens du Nord.

Dánia, Izland, Finnország, Norvégia és Svédország statisztikai hivatalainak vezetői már hosszabb ideje rendszeres összejöveteleken tárgyalják meg közös problémáikat. A Koppenhágában 1936 május 25—26-án tartott 16. konferenciájukhoz most (a következő két napon: 27—28-án) — 9 évi időköz után — az északi statisztikusok második kongresszusa kapcsolódott, amelyen az illető országok statisztikai társaságának tagjai közül 41 dán,

1 izlandi, 12 finn, 15 norvég és 36 svéd statisztikus vett részt. A kongresszuson a következő kérdések tárgyalattak:

A statisztikusok kiképzése.

Az általános népszámlálások módszerei az északi országokban.

A lakásszükséglet emelkedése az északi államok fővárosaiban.

Statisztikai tanulmány az északi államok mezőgazdaságának helyzetéről.

Az építkezési mozgalom fejlődése Izlandon.

Az életbiztosítási díjak megváltásának statisztikája.

A Balti Statisztikai Konferencia XI. ülészaka. *XIe Session de la Conférence Statistique Baltique.*

A három balti állam: Esztország, Lettország és Litvánia hivatalos statisztikusainak uniója (konferenciája) XI. ülészakát 1936 október 16—21-én Kaunas-ban a következő tárgyrenddel hirdette és tartotta meg:

Halandósági táblázatok.

Bűnügyi statisztikák.

A külkereskedelmi forgalmi statisztika minimális árulajstroma.

Módosítások a külkereskedelmi forgalmi cikkek névjegyzékében.

Nemzeti jövedelem.

A közüzemek pénzügyeinek statisztikája.

A közüzemek tisztviselőinek statisztikája.

Társadalombiztosítási statisztika.

Az építkezések statisztikája.

Vegyes kérdések.

A három állam statisztikai hivatala által végzendő munkának és módszereinek egységesítése céljából e tárgyalások eredményei határozatokban is összefoglaltattak.

Személyi hírek. — Nouvelles.

A francia hivatalos statisztikai szolgálat (Statistique Générale de la France) új vezetője, a nyugalmabavonult *Huber M.* utóda *Fourgeaud A.* lett.

A svéd központi statisztikai hivatalt *Sandler*

R. J. újabb külügyminisztersége alatt ismét *Höijer p. i.* igazgató vezeti.

Ausztrália népszámlálási és statisztikai hivatalának igazgatói székében *Mc. Phee E. T.*-t *Wilson R.* váltotta fel.

Összefoglaló helyzetjelentés.

Résumé de la situation en Hongrie.

I. Az 1936. év adatai. — Chiffres de 1936.

Népmozgalom. — Munkapiac. — Mezőgazdaság. — Ipar és bányászat. — Fogyasztás. — Kereskedelem és közlekedés. — Áralakulás. — Pénz és hitel.
Évi gazdasági jelzőtábla.
Rajzok az évi gazdasági jelzőtáblához.
Mouvement de la population. — Marché du travail. — Agriculture. — Industrie et mines. — Consommation. — Commerce et transports. — Mouvement des prix. — Monnaie et crédit.
Tableau économique annuel.
Graphiques au tableau économique annuel.

Résumé. Nous présentons les données relatives à l'année 1936:

Le mouvement de la population a peu varié par rapport à 1935. Le nombre des nouveaux mariages a été de 76.285, accusant une augmentation (8.5 pour 1000). Le nombre des enfants nés vivants a décliné par rapport à 1935. D'après les chiffres provisoires, il a été 179.354 (en 1935, 189.479 d'après les données définitives; 185.418 d'après les chiffres provisoires). Ainsi donc, la natalité a représenté seulement 20.0 pour 1000. Le nombre des décès (126.961) a été bien inférieur à celui de l'année précédente (136.923); la mortalité a été de 14.2 pour 1000. Les décès des nourrissons, et la mortalité par tuberculose, ont aussi diminué. L'accroissement naturel de la population (52.393, soit 5.8 pour 1000) a été pareil à celui de l'année précédente.

Le chômage, qui diminuait depuis 1932, a continué à décroître en 1936, l'industrie ayant embauché un grand nombre d'ouvriers. A la fin de décembre dernier, les syndicats ouvriers avaient 15.967 chômeurs. Au cours de l'année, le nombre des sans-travail, qui diminua de 12% dans l'année précédente, a baissé de 17.6%. Pour certains salaires, on constate des augmentations.

Les prix agricoles, après avoir baissé dans la première moitié de l'année, ont fort monté, ce qui a compensé en partie la baisse; cependant, ils ont été bien inférieurs à ceux des années de prospérité. Pendant la campagne 1935—36, les superficiesensemencées n'ont pas augmenté ni diminué essentiellement. On ne voit de fortes diminutions que pour la superficie de terres de froment (—55 mille hectares) et pour celle de maïs (—33 mille hectares). La production agricole a été excellente pour certains produits. Pour le froment, elle a été de 24 millions de q, dépassant de 0.7 million celle

de 1935; pour le maïs, 26 millions de quintaux (+14.2 millions de q). Pendant les dix dernières années, c'est en 1936 que le maïs a donné le plus. Pour la production de pommes de terre, on constate un progrès encore plus considérable, dû en partie à l'augmentation de la superficie y affectée (+7 mille hectares). La production de pommes de terre s'éleva à 26.6 millions de q; elle a été près du double de celle de l'année précédente. Par hectare, le rendement moyen a été de 90.6 q pour les pommes de terre; 22.7 q pour le maïs; 222.4 q pour la betterave à sucre; 14.2 q pour le froment. Le cheptel a diminué; l'effectif des porcs a baissé à 2.5 millions (—600 mille).

L'année 1936 a été très favorable à la production industrielle, qui pour certains produits a dépassé même le record de 1929. Il est à remarquer cependant que, dans certaines industries, vers la fin de 1936, la production a baissé en quelque sorte. Pour la houille elle a été de 8.3 millions de q; pour le lignite de 71 millions. La production du charbon a légèrement dépassé celle de 1929. Quant à la production de minerai de fer, on constate une augmentation essentielle: +45.3% par rapport à l'année précédente; +7% par rapport à 1929. La production de la fonte à affiner a grandi de 65%; celle de l'acier, de 24%; celle de l'électricité, de 9.7%. On a vu également monter la production d'alcool (+22%) et de sucre (+23%). La consommation intérieure a augmenté, indiquant une certaine amélioration de la situation économique. Elle a monté de 4 millions de q (+6.2%) pour les charbons intérieurs et étrangers; de 3 millions de q (+10.2%) pour le charbon intérieur employé par l'industrie; par rapport à 1932 où la crise économique a été la plus forte, cette dernière a augmenté de 9 millions de q (+40.4%). La consommation de sucre a baissé.

Személyi hírek. — Nouvelles.

A francia hivatalos statisztikai szolgálat (Statistique Générale de la France) új vezetője, a nyugalmabavonult *Huber M.* utóda *Fourgeaud A.* lett.

A svéd központi statisztikai hivatalt *Sandler*

R. J. újabb külügyminisztersége alatt ismét *Höijer p. i.* igazgató vezeti.

Ausztrália népszámlálási és statisztikai hivatalának igazgatói székében *Mc. Phee E. T.*-t *Wilson R.* váltotta fel.

Összefoglaló helyzetjelentés.

Résumé de la situation en Hongrie.

I. Az 1936. év adatai. — Chiffres de 1936.

Népmozgalom. — Munkapiac. — Mezőgazdaság. — Ipar és bányászat. — Fogyasztás. — Kereskedelem és közlekedés. — Áralakulás. — Pénz és hitel.
Évi gazdasági jelzőtábla.
Rajzok az évi gazdasági jelzőtáblához.
Mouvement de la population. — Marché du travail. — Agriculture. — Industrie et mines. — Consommation. — Commerce et transports. — Mouvement des prix. — Monnaie et crédit.
Tableau économique annuel.
Graphiques au tableau économique annuel.

Résumé. Nous présentons les données relatives à l'année 1936:

Le mouvement de la population a peu varié par rapport à 1935. Le nombre des nouveaux mariages a été de 76.285, accusant une augmentation (8.5 pour 1000). Le nombre des enfants nés vivants a décliné par rapport à 1935. D'après les chiffres provisoires, il a été 179.354 (en 1935, 189.479 d'après les données définitives; 185.418 d'après les chiffres provisoires). Ainsi donc, la natalité a représenté seulement 20.0 pour 1000. Le nombre des décès (126.961) a été bien inférieur à celui de l'année précédente (136.923); la mortalité a été de 14.2 pour 1000. Les décès des nourrissons, et la mortalité par tuberculose, ont aussi diminué. L'accroissement naturel de la population (52.393, soit 5.8 pour 1000) a été pareil à celui de l'année précédente.

Le chômage, qui diminuait depuis 1932, a continué à décroître en 1936, l'industrie ayant embauché un grand nombre d'ouvriers. A la fin de décembre dernier, les syndicats ouvriers avaient 15.967 chômeurs. Au cours de l'année, le nombre des sans-travail, qui diminua de 12% dans l'année précédente, a baissé de 17.6%. Pour certains salaires, on constate des augmentations.

Les prix agricoles, après avoir baissé dans la première moitié de l'année, ont fort monté, ce qui a compensé en partie la baisse; cependant, ils ont été bien inférieurs à ceux des années de prospérité. Pendant la campagne 1935—36, les superficiesensemencées n'ont pas augmenté ni diminué essentiellement. On ne voit de fortes diminutions que pour la superficie de terres de froment (—55 mille hectares) et pour celle de maïs (—33 mille hectares). La production agricole a été excellente pour certains produits. Pour le froment, elle a été de 24 millions de q, dépassant de 0.7 million celle

de 1935; pour le maïs, 26 millions de quintaux (+14.2 millions de q). Pendant les dix dernières années, c'est en 1936 que le maïs a donné le plus. Pour la production de pommes de terre, on constate un progrès encore plus considérable, dû en partie à l'augmentation de la superficie y affectée (+7 mille hectares). La production de pommes de terre s'éleva à 26.6 millions de q; elle a été près du double de celle de l'année précédente. Par hectare, le rendement moyen a été de 90.6 q pour les pommes de terre; 22.7 q pour le maïs; 222.4 q pour la betterave à sucre; 14.2 q pour le froment. Le cheptel a diminué; l'effectif des porcs a baissé à 2.5 millions (—600 mille).

L'année 1936 a été très favorable à la production industrielle, qui pour certains produits a dépassé même le record de 1929. Il est à remarquer cependant que, dans certaines industries, vers la fin de 1936, la production a baissé en quelque sorte. Pour la houille elle a été de 8.3 millions de q; pour le lignite de 71 millions. La production du charbon a légèrement dépassé celle de 1929. Quant à la production de minerai de fer, on constate une augmentation essentielle: +45.3% par rapport à l'année précédente; +7% par rapport à 1929. La production de la fonte à affiner a grandi de 65%; celle de l'acier, de 24%; celle de l'électricité, de 9.7%. On a vu également monter la production d'alcool (+22%) et de sucre (+23%). La consommation intérieure a augmenté, indiquant une certaine amélioration de la situation économique. Elle a monté de 4 millions de q (+6.2%) pour les charbons intérieurs et étrangers; de 3 millions de q (+10.2%) pour le charbon intérieur employé par l'industrie; par rapport à 1932 où la crise économique a été la plus forte, cette dernière a augmenté de 9 millions de q (+40.4%). La consommation de sucre a baissé.

Les importations (représentant 433 millions de p.) ont dépassé de 7.6% celles de l'année précédente, parce que, l'industrie intérieure, ayant plus de travail, a importé beaucoup de matières premières et que, la pénurie de fourrage durant encore en raison de la faible récolte de 1935, on a acheté 23.8 millions de pengős de maïs et sons étrangers. L'exportation (506.6 millions de pengős, +12.2% par rapport à celle de 1935) a dépassé l'importation; ainsi donc, à cet égard les achats ont été compensés par les ventes. Le progrès de l'exportation tenait au fait que, la récolte ayant été bonne, les ventes à l'étranger ont augmenté, surtout pour le froment, pour lequel les exportations (80.6 millions), ont dépassé de 27.8 millions celles de l'année précédente. On constate une régression notable pour l'exportation de saindoux et de lard, de volaille et d'oeufs, ainsi que pour celle de l'industrie agricole. Mais l'exportation de pelleteries apprêtées, de tissus de soie et de soie artificielle, de certains produits fabriqués par l'industrie lourde, a accusé une augmentation.

Le trafic ferroviaire a progressé dans l'année 1936. Le transport des marchandises a représenté 16.3 millions de tonnes (+1.5% par rapport à l'année précédente). Comparativement au moment le plus grave de la crise, le transport en petite vitesse a, d'après les données concernant les tonnes kilométriques, monté de près de 28%; il a été inférieur à celui de 1929. Le trafic-voyageurs (près de 69 millions) a dépassé de 9.7% celui de l'année précédente, montrant une augmentation de 25% par rapport au minimum noté pendant la crise.

Le trafic postal a également progressé. Le nombre des correspondances, montant de 15.6%, se releva au niveau de 1929. Pour le nombre des mandats-poste, on constate, comparativement à l'année précédente, un accroissement de 2.8%; la valeur en accusa une augmentation de 8.2%.

A la fin de 1936, le nombre des véhicules à moteur en circulation (28.087) dépassait de 12% celui de l'année précédente (25.087).

Pendant le premier semestre, les prix agricoles baissaient fort. A la fin de l'année, l'indice général des prix était à 92, accusant une régression de 5 points par rapport à celui de l'année précédente. L'indice des prix industriels, augmentant de 7 points, a monté à 121; entre leur niveau et celui des prix agricoles, la différence s'accroît, représentant, à la fin de l'année, 35.5%, contre 22.9% à la même époque de l'année précédente.

D'après les chiffres de la Banque Nationale de Hongrie, la circulation des billets de banque s'est élevée à 436.4 millions de pengős, dépassant de 84 millions celle de 1932. La valeur des effets escomptés (535.1 millions) accusa une diminution

de 39.3 millions par rapport à l'année précédente. L'encaisse-or s'est élevée à 84.1 millions (+5.2 millions).

A la Bourse de Budapest, la hausse s'est accentuée. L'indice d'actions, passant à 160, monta considérablement (55.3 points), se rapprochant du niveau de 1927 (179.6). Il a été vendu près de 4 millions d'actions (presque deux fois plus qu'en 1935); la valeur totale en a représenté 305.2 millions de pengős, contre 131 millions en 1935.

Il n'y eut que 746 nouvelles insolvabilités, soit 35 de moins que pendant l'année précédente. Par rapport à cette dernière, on voit également une diminution pour le nombre et la valeur des lettres de change protestées (—4 mille, —2.6 millions de pengős).

D'après les chiffres ci-dessus, la reprise économique s'est accentuée en Hongrie. On espère même que malgré certaines restrictions, la situation économique montrera bientôt une amélioration dépassant peut-être celle des années où les circonstances étaient pour elle les plus favorables.

*

Népmozgalom.

Az 1936. évben a népmozgalmi adatsorok alakulása az élveszületések számának továbbcsökkenése ellenére nem volt kedvezőtlenebb, mint az előző esztendőben. Ez egyedül annak köszönhető, hogy a halálesetek száma is figyelemreméltó mértékben csappant meg. Az élveszületések és halálozások egyenlege: a természetes szaporodás tehát, ha nem is alakult kielégítően, de legalább az előző évi szintet tartani tudta.

A házasságkötések száma az 1936. esztendőben 76.285, aránya pedig (ezer lélekre) 8.5 volt. Az 1936-ban kötött házasságok száma egy árnyalattal meghaladta az 1935. éveket (75.905), de néhány ezerrel elmaradt az új házasságok 1934. évi száma mögött; igaz, hogy akkor a házasságok száma részben csak azért emelkedett magasabbra, mert az előző két év alatt a válság következtében elhalasztott házasságok egy részének megkötésére a viszonyok javulásával csupán 1934-ben kerülhetett sor. Az élveszületések száma 1936-ban is tovább siklott a lejtőn: 1935-ben még 189.479, 1936-ban már csak 179.354 élveszületést regisztrált a statisztika s az arányszám is 21.2-ről 20.0-re, tehát pontosan az egykés jelleg határvonalára süllyedt le. Az 1936. évi adat egyébként csak előzetes s az 1935. évi előzetes eredménnyel (185.418) szemben a csökkenés valamivel enyhébb mérvű. A születési szám visszaesése eszerint a válság enyhülésével sem szűnt meg; ez kisebb részben az 1935. évi házasságok valamivel alacsonyabb számával is összefügg, de annak is egyik utóhatása lehet, hogy a rossz gazdasági viszonyok miatt az említett években elég sok esedékes házasság csak késéssel került megkötésre. Ked-

vezőbb folyamatot tükröz a *halálozások* adatsora. Az 1935. évben elhaltak száma ugyanis 136.923 (az előzetes adatok szerint 135.653) volt, 1936-ban pedig mindössze 126.961 s az ezer lakosra számított hányados (1935-ben 15·3, 1936-ban 14·2) is mélyebbre szállt, mint előzőleg bármikor. A cse-csemőhalandóság alakulása hasonlóképpen örvendetes javulásról tanuskodik, habár az egy évnél fiatalabb korban elhaltak száz élveszületéshez mért aránya (14·0) még mindig magas. A gümőkór 1935-ben 14.194, 1936-ban pedig 13.181 áldozatot szedett, az elmúlt év közegészségügyi helyzete tehát ebből a szempontból is kielégítő volt. A *természetes szaporodás* (52.393 lélek, 5·8‰) csaknem pontosan az előző évi — elég alacsony — szinten maradt, sőt az 1935-ös előzetes adathoz (49.765 lélek, 5·6‰) képest némi emelkedés is mutatkozik. A *ki- és visszavándorlás* 1936-ban is szerény keretek közt mozgott, figyelemreméltó azonban, hogy a kivándoroltak száma ezúttal több év után meghaladta — bár csupán igen szerény mértékben — a visszavándorlókéét.

Munkapiac.

A gazdasági helyzet javulásának állandósulása folytán a munkapiaci feszültség normális kereteket öltött. A munkanélküliek számának csökkenése nagyobb arányú volt az előző évinél s a hóvégi munkanélküliek átlaga alig állott valamivel magasabban, mint az előző konjunktúraciklus tetőpontjának az idején, 1929-ben.

A gazdasági életnek a válságforduló óta bekövetkezett kedvezőbb irányzata folytán a munkapiaci feszültség, mely 1932 tavaszán kulminált, évről-évre enyhül. A munkaviszonyokban észlelhető javulás állandósulása 1936 folyamán is folytatódott. A termelés minden irányban erőteljesebb volt az előző évinél és így az ipar munkásfelvevőképessége lényegesen fokozódott. A munkapiaci viszonyok enyhülését még az a körülmény is lényegesen elősegítette, hogy a háborús születési évjáratok most jutnak a kereső korba s a háborús születések elmaradása folytán ezek a gyöngébb korosztályok kevésbé terhelik a munkapiacot, mint a normálisak. Az év végével a szakszervezetek már csak 15.967 munkanélkülit mutattak ki, az előző évvégi 19.386-tal szemben. A bekövetkezett hanyatlás megközelítette a 18%-ot. A munkapiaci feszültség tetőpontjának idején, 1931 végén a szakszervezetek még 33.146 munkanélkülit tartottak nyilván. A tetőponthoz képest a munkanélküliek száma több mint 17 ezerrel (—51·8% hanyatlott. A munkapiaci helyzet javulásának szempontjából a válságforduló óta, az 1934. esztendő mellett, az 1936. év volt a legkedvezőbb. A javulás arányaira nézve jellemző, hogy amíg 1931-ben a hóvégi munkanélküliek átlaga még 28.612, 1932-ben pedig 30.798 volt, addig 1935-ben csak 19.282-t tett, 1936-ban pedig 16.437-re

hanyatlott. Az 1936. évi hóvégi átlag alig valamivel volt magasabb, mint 1929-ben, a konjunktúra tetőpontjának idején, amikor is 16.174-et tett.

Egyrészt a konjunkturális helyzet javulásából, másrészt pedig abból a körülményből, hogy a kereső korba jutó korosztályok nem oly túlszűfoltak, mint korábban, a munkanélküliek számsoránál továbbra is eső irányzattal kell számolni.

A gazdasági konjunktúra fejlődésével a kereseti lehetőségek is javultak. A felajánlott órabérekre vonatkozó mérlegelt adatok csaknem kivétel nélkül valamivel magasabbak voltak az előző évinél.

Mezőgazdaság.

A magyar mezőgazdaság helyzete 1936 folyamán a bekövetkezett jelentős arányú árhanyatlások ellenére tovább javult. Az áresésekből eredő károsodást ellensúlyozta néhány főtermény, mint a búza, tengeri és burgonya kitűnő terméseredménye. Az év második felében az addigi áresést elég számottevő árjavulás váltotta fel. Az árdíszparitás azonban még mindig elég jelentős s az az év végével 35·5%-ot tett. Az állatállomány a fokozott értékesítés folytán csökkent.

Az agrártermékek 1935. évi gyorsütemű javulása 1935 végén megállott, 1936-ban pedig az első félév végéig, a mezőgazdasági termékek ára hónapról-hónapra fokozatosan esett. Az áresés csak júniusban állott meg, eddig azonban a „mezőgazdaság és állattenyésztés“ csoportindexe 18 pontos hanyatlást szenvedett, amelyből az év végéig is mindössze csak 8 pont térült meg. A mezőgazdasági termékek 1936. évi árai tehát a konjunkturális helyzethez viszonyítva még nyomottaknak mondhatók. Ennek hatását azonban ellensúlyozták a magas terméseredmények, melyek az előző évinél határozottan jobbak voltak, egyes terményekben pedig csaknem megduplázódtak. A jó terméskilátásoknak tehát az áralakulásban már volt bizonyos része. A főtermények *vetésterületei* közül csupán a búza és a tengeri vetésterülete csökkent, az előbbi 45 ezer, az utóbbi pedig 33 ezer hektárral. A többi főtermények vetésterülete kisebb-nagyobb arányban emelkedett. Annál nagyobb jelentősége van tehát a közel 24 millió q-s búzatermésnek, mely az előző évi 0·7 millió q-val múlta felül. A rozstermés az előző évi szinten mozgott. Árpából 5·8 millió q-t termeltünk. A tengeritermés kereken 26 millió q-t tett, az előző évi 14·2 millió q-val szemben (+ 83·4%). Az elmúlt 10 esztendőben ez volt a legbővebb kukoricatermés Magyarországon, mert az 1936. esztendőhöz közel eső legjobb esztendőben, 1932-ben is csak 24·3 millió q kukoricát termeltünk. Kedvezően alakult a cukorrépatermés is, melynek mennyisége 3·2 millió q-val 10·9 q-ra (+ 42·3%) emelkedett. 1930 óta ez volt a legjobb terméseredmény, figyelembevételre, hogy a vetésterületben az 1931. évi redukció óta nem következett be számottevő vál-

tozás. A burgonya vetésterülete 1936-ban 7 ezer hektárral 294 ezerre emelkedett. A termés mennyisége pedig 26·6 millió q-ra rugott, tehát az 1935. évinek közel duplájára emelkedett (+91·2%). Az elmúlt 10 esztendőnek ez volt a legjobb eredménye.

A szőlőterület 2 ezer hektárral 217 ezerre emelkedett, a musttermés pedig 1·7 millió hektoliterrel 4½ millió hektoliterre szökkent.

A *termésátlagok* közül a legnagyobb arányú emelkedést a burgonyáé mutatja, mely a múlt évi 49·5 q-val szemben 90·6 q-t tett hektáronként. A tengeri termésátlaga 10·4 q-val 22·7-re növekedett. Cukorrépából 222·4 q-t termeltünk az előző évi 163·4 q-val szemben, a búza termésátlaga pedig 0·5 q-val 14·2 q-ra emelkedett hektáronként. Csökkent a rozs, árpa és a zab termésátlaga: és pedig 0·6, 0·3 és 0·4 q-val.

Allatállomány. Magyarország állatállománya 1936 folyamán a juhállomány kivételével csökkent. Legnagyobb arányú hanyatlás a sertésállományban következett be, mely 600 ezer darabbal 2·5 millióra esett. A szarvasmarha- és lóállományban nem következett be lényegesebb változás.

Ipar, bányászat és fogyasztás.

Az elmúlt évben az ipari termelés fokozódott s a termelési adatok már a gazdasági fellendülésről tanuskodnak. A gazdasági élet minden ágazatában erőteljes volt a tevékenység. A termelés igen magas szinten mozgott s a termelési adatok jórésze az előző konjunktúraciklus legmagasabb, 1929. évi eredményeit is felülmulta. A fogyasztás is lényegesen emelkedett, csupán a cukorfogyasztásban mutatkozik figyelemreméltó visszaesés. Az ipari termelés üteme az év második felében azonban meglássúbbodott. Ebből azonban még korai volna egy újabb hanyatlásra következtetni.

Az ipari termelés ütemének gyorsulása, mely 1935-ben kezdődött, 1936-ban folytatódott és a konjunktúra teljes kifejlődéséhez vezetett. Az ipari termelés az elmúlt évben már a teljes fellendülés jegyében állott. Az ipari tevékenység sok esetben nemcsak elérte, de meg is haladta az előző gazdasági fellendülés maximális eredményeit, amint azt a fontosabb termelési számsorok alakulása igazolja. Az év második felében azonban már bizonyos fokú feszültség volt észlelhető, amely a termelés ütemének további fokozódására némileg fékezően hatott. Az 1936. esztendő kitűnő eredményein azonban ez már nem változtatott.

Feketeszéntermelésünk az 1935. évihez képest 0·5%-kal nőtt s 8·3 millió q-ra rugott; ugyanannyit tett, mint 1929-ben, az előző ipari konjunktúra legjobb esztendejében. A 71 millió q-t kitevő *barnaszéntermelés* 5·8%-os növekedést ért el s az 1929. évinél is valamivel magasabban állott. Az 1936. évi széntermelés az elmúlt 10 esztendő leg-

jobb eredményét tünteti fel. A *vasérc és vassalak* termelés 871 ezer q-val (+45·3%) multa felül a megelőző évit, az 1929. évinél pedig kereken 300 ezer q-val (+11·0%) állott magasabban. Az 1933. legváltóságosabb esztendőhöz, a termelés mélypontjához képest már 459% a javulás. Az ipari termelés fontos alapanyagának a *finomításra való nyersvasnak* termelése egy év leforgása alatt 65%-kal emelkedett, s 3·1 millió q-t tett. Ha nem is érte el az 1929. évi 3·6 millió q-s csúcsteljesítményt, attól már nincs nagyon messze. Az elmúlt év alatt Magyarország *acéltermelése* kereken 24%-kal nőtt, az 1932. évi mélyponthoz pedig már több, mint 200% a javulás.

A *villamosáramtermelés* (csak Budapest) kereken 30 millió kw órával (+9·7%) emelkedett. A *szesztermelés* növekedése 22%-ot tett, a *cukortermelés* pedig 23%-kal nőtt, a megelőző évihez képest.

Mindezek az adatok a megélenkült gazdasági élet egyre erősödő ritmusa mellett tesznek tanúságot, de ugyancsak a gazdasági életben bekövetkezett lényeges javulást, megerősödést és a fellendülés jeleit igazolják a *fogyasztásra* vonatkozó fontosabb adatok is. *Hazai és külföldi szénből* együttesen több, mint 4 millió q-val (+6·2%-kal) emelkedett a fogyasztás, az 1932. évi mélyponthoz képest pedig az kereken 15 millióval (+24·5%-kal) nőtt. Csupán hazai szénből az ipar fogyasztása kereken 3 millió q-val (+10·2%) emelkedett, a gazdasági válság mélypontjához az 1932. évhez képest pedig a növekedés már megközelítette a 9 millió q-t (+40·4%). A fogyasztásra vonatkozó fontosabb adatok közül csak a *cukorfogyasztásnál* észlelhető visszafejlődés.

Kereskedelem és közlekedés.

A jobb mezőgazdasági termés egyrészt növelte a fogyasztóképességet s ezzel az iparcikkek iránti keresletet — ami nagyobb ipari alapanyagbehozatalt tett szükségessé — másrészt jóval nagyobb agrárexportot is tett lehetővé.

A vasúti forgalomban az 1932. évi mélypont óta bekövetkezett javulás évről-évre fokozódik. A javuló irányzat 1936-ban lényegesen megszilárdult, de a teher- és a személyforgalom még jóval alatta van az 1929. évinek. A postaforgalom fejlődése szintén kielégítő képet mutat. A megelőző konjunktúra tetőpontjához képest azonban a forgalom itt is még elég alacsony.

Külkereskedelem. A mezőgazdaság hozadékának az 1936. évi jobb termés folytán bekövetkezett emelkedése, a lakosság széles rétege fogyasztóképességének ezzel járó növekedése az ipari termelésre is kedvezően hatott ki, ami viszont a külföldi nyersanyagok iránti keresletet növelve, importunkat duzzasztotta meg. A jobb termés nyújtotta nagyobb exportfeleslegék külföldi elhelye-

zése pedig a kivitt emelte jóval a múlt évi színvonal fölé. Ezekután a behozatal 433 millió pengős összértéke 7·6%-kal, a kivitel 506·6 millió pengős értéke pedig 12·2%-kal emelkedett az 1935. évi értéke fölé, 73·6 millió pengős aktív egyenleget produkálva, ami 50%-kal magasabb az előző évinél.

Behozatalunkban a fontos alapanyagok között a nyers és megmunkált fánál 21%-os emelkedés állott elő. Konjunktúrális szempontból fontos, hogy míg tűzifabehozatalunk a múlt évi szinten maradt, addig gömbölyű fából 25%-kal, barkedelt és fűrészelt fából 28%-kal szereztünk be több külföldi árut. A textilipari alapanyagok közül a nyers pamutnál 19%-os, a pamutpótló anyagokat is magában foglaló „műanyagok“ tételénél 77%-os, a műselyemnél 17%-os volt az emelkedés, mutatva, hogy a textiliparnak ezek az ágai az 1935. évinél jobban voltak foglalkoztatva. A gyapjúipari nyersanyagok közül a nyers gyapjúnál mutatkozó 29%-os, s a fésült gyapjúnál előállott 6%-os visszaesés sem a termelő tevékenység visszaesését jelzi, hanem arra a körülményre vezethető vissza, hogy 1935 első öt hónapjában még jelentékeny mennyiségű gyapjút kellett importálnunk, belföldi nyersanyag híján. A kohászat és a nehézipar 34%-kal több vasércet, 18%-kal több nyers és ócskavasat, 5%-kal több fémet és 54%-kal több kokszt vásárolt. Nyers ásványolajból 42%-kal vásároltunk többet, papirosanyagból 59%-kal, kikészített prémbőrből 25%-kal, nyers kaucsukból 18%-kal. A nyers foszfátföld behozatala 73%-kal nőtt. E felsorolás azt mutatja, hogy a behozatal alakulása úgyszólván valamennyi iparágnál, amelynek külföldről kell beszereznie az alapanyagot, a termelő tevékenység fokozódására enged következtetni. A takarmányhiány ez évben is megkövetelte a maga áldozatát: 23·8 millió pengő értékű tengerit és korpát kellett behoznunk (1935-ben 33·3 millió P). A gyártmányok közül jelentősebb emelkedés csak a beruházási célokra szolgáló gépeknél és készülékeknél, valamint a személyszállító automobiloknál mutatkozott.

Kivitelünkben az első helyen álló búzaexport 80·6 millió pengős értéke 27·8 millió pengővel több az előző évinél. A friss gyümölcs 9·3 millió, a rozs, árpa, zab, bükköny együttvéve 6 millió, a lóhere- és lucernamag 3·8 millió, a friss főzelék 2·2 millió s a száraz hántolatlan borsó 1·1 millió pengős exportnövekedése szintén figyelemre méltó. A vágó- és igásállatoknál mutatkozó 6·2 millió pengős emelkedést lerontotta a disznósír és szalonnánál bekövetkezett 9·3 milliós csökkenés. A baromfi tételénél, valamint a tojásnál ugyancsak visszaesés mutatkozik 4·4 millió, illetőleg 1·7 millió pengős értékben. Vajkivitelünk ellenben 3·6 mil-

lió pengővel emelkedett. A mezőgazdasági ipari termékek kivitele általában kedvezőtlen volt. A nehézipar ellenben a vasúti kocsiknál, valamint a gépek és készülékek tételénél együttvéve 5·5 millióval fokozta a kivitelét. Kikészített prémbőrből 3·6 millió pengővel, selyem- és műselyemszövetből 1·8 millió, női és leány-felsőruházatból 1·2 millió pengővel fokoztuk a kivittet.

Bár a *vasúti forgalom* a konjunktúra iránt nem mutat nagyfokú érzékenységet, a gazdasági helyzetben bekövetkezett kedvezőbb fordulatot mégis megérezte s már jelentős arányú javulás mutatkozik. Az elmúlt évben összesen 16·3 millió tonna áru került szállításra, a múlt évi 16·1-del szemben (+1·5%). A válság mélyéhez az 1932. esztendőhöz képest pedig már 18·4%-os növekedés jött létre. Az árutonnakilométer 1936. évi csekélyebb mérvű, 7·6%-os növekedése ugyan nem nagyarányú, a konjunktúramélyhez képest azonban még így is 27·8% a javulás. A megrakott teherkocsik száma 9·4%-kal nőtt, 1932-höz képest pedig a gyarapodás már csaknem elérte a 23%-ot. A teherforgalom azonban még mindig alatta van az 1927—28., különösen pedig az 1929. évinek. 1936-ban közel 69 millió utas került szállításra, 9·7%-kal több, mint a megelőző évben, a konjunktúra mélypontjához képest pedig közel 25%-os gyarapodás állott elő. Az 1929. évi 89·6 millióhoz képest azonban az utasforgalom még viszonylagosan alacsony.

Az 1936. évi *postaforgalom* élénkebben reagált a javuló konjunktúrára. A levélküldemények darabszáma 11·6%-kal emelkedett s elérte az 1929. évi nívót. A csomagküldemények darabszáma csak 5·4%-kal nőtt, és az 1928—29. évi eredmények alatt maradt. A postautalványok darabszáma az év folyamán bekövetkezett csekélymérvű, 2·8%-os javulás ellenére is elérte az előző konjunktúra alatt kidolgozott tetőpontot. A postautalványok összegénél valamivel nagyobb, 8·2%-os gyarapodás mutatkozik 1935-höz képest. Az ezúton kézbesített 938 millió pengő azonban alig valamivel haladta meg az 1929. évinek a felét. A mélyponthoz képest bekövetkezett javulás azonban még így is igen jelentős (+21·2%). Jóllehet az 1935. évihez képest a táviratok darabszámánál 37·1%-os emelkedés mutatkozik, a kézbesített 2·6 millió darab távirat az 1929. évi 4·1 millióhoz képest még mindig kevés. Az év végéig a távbeszélő főállomások száma 7·537-tel, közel 100 ezerre (99·687) emelkedett. A rádióvevőberendezések száma (365·354) az év végével szintén újabb tetőpontot ért el. Egy év leforgása alatt 12·447 volt a szaporulat.

Magyarországon az 1936. év végén összesen 28·087 *géperejű járómű* volt forgalomban. Egy év leforgása alatt az állomány 3 ezerrel növekedett (+12·0%). Az 1933. évben bekövetkezett mély-

Évi gazdasági jelzőtábla. — *Tableau économique annuel.*

Megnevezés — <i>Désignation</i>	Egység <i>Unités</i>	1931	1932	1933	1934	1935	1936
1. Népmozgalom.¹⁾ — <i>Mouvement de la population.¹⁾</i>							
Népesség — <i>Population</i>	1.000	8.743	8.784	8.841	8.898	8.944	8.989
Házasságkötés — <i>Mariages</i>	szám - <i>nombre</i>	76.354	71.202	73.080	78.843	75.905	76.285
Házasságkötés 1.000 lélekre — <i>Mariages pour 1.000 habitants</i>	" "	8·8	8·1	8·3	8·9	8·5	8·5
Élveszülött — <i>Enfants nés vivants</i>	" "	206.925	205.529	193.911	194.279	189.479	179.354
Élveszülött 1.000 lélekre — <i>Enfants nés vivants pour 1.000 habitants</i>	" "	23·7	23·4	22·0	21·9	21·2	20·0
Halálozás — <i>Décès</i>	" "	144.968	157.106	129.913	129.049	136.923	126.961
Halálozás 1.000 lélekre — <i>Décès pour 1.000 habitants</i>	" "	16·6	17·9	14·7	14·5	15·3	14·2
Egy éven aluli elhalt — <i>Décédés au-dessous d'un an</i>	" "	33.469	37.759	26.426	28.721	28.812	25.163
Egy éven aluli elhalt 100 elveszül. — <i>Décédés de moins d'un an p. 100 enfants nés viv.</i>	" "	16·2	18·4	13·6	14·8	15·7	14·0
Gümőkórban elhalt — <i>Décès par tuberculose</i>	" "	17.364	16.965	14.959	14.013	14.194	13.181
Gümőkórban elhalt 1.000 lélekre — <i>Décès par tubercul. p. 1.000 hab.</i>	" "	2·0	1·9	1·7	1·6	1·6	1·5
Természetes szaporodás — <i>Accroissement naturel</i>	" "	61.957	48.423	63.998	65.230	52.556	52.393
Természetes szaporodás 1.000 lélekre — <i>Accroissem. naturel p. 1.000 hab.</i>	" "	7·1	5·5	7·3	7·4	5·9	5·8
Kivándorolt — <i>Émigrés</i>	" "	1.456	799	847	909	1.110	1.075
Visszavándorolt — <i>Émigrés rentrés dans le pays</i>	" "	1.600	2.215	1.422	1.687	1.409	991
2. Munkapiac. — <i>Marché du travail.</i>							
Társadalombiztosítás — <i>Assurances sociales:</i>							
Kötelezőleg biztosított tag ²⁾ — <i>Membres ass. obligatoirement²⁾:</i>	1.000	931·0	856·8	851·1	911·8	956·2	.
Férfi — <i>Hommes</i>	"	600·7	541·2	529·6	576·5	613·6	.
Nő — <i>Femmes</i>	"	330·3	315·6	321·5	335·3	342·6	.
Munkanélküli ³⁾ — <i>Chômeurs³⁾:</i>							
Szociáldem. szakszervezeti — <i>Aux syndicats social-démocrates</i>	szám — <i>nombre</i>	27.635	29.772	26.716	22.291	18.315	15.637
Ker. szoc. szakszervezeti — <i>Aux syndicats chrétiens-soc.</i>	" "	977	1.026	1.085	996	967	800
Szakszervezeti munkanélküli együtt — <i>Chômeurs synd. au total</i>	" "	28.612	30.798	27.801	23.287	19.282	16.437
Hatósági munkaközvetítés ⁴⁾ — <i>Offices de placement⁴⁾:</i>							
Munkahely — <i>Offres d'emploi</i>	" "	70.447	88.588	84.639	88.154	91.806	95.051
Munkakereső — <i>Demandes d'emploi</i>	" "	124.671	134.681	117.986	122.335	130.187	129.443
100 munkahelyre esett munkakereső — <i>Demandes pour 100 offres</i>	" "	177	152	139	139	142	136
Munkaközvetítés — <i>Placements</i>	" "	62.843	84.914	81.197	84.271	87.881	87.572
100 munkahelyre esett közvetítés — <i>Placem. pour 100 offres</i>	" "	89·2	95·9	95·9	95·6	95·7	92·1
Felajánlott órabér ⁵⁾ — <i>Salaires horaires offerts⁵⁾:</i>							
Bádogos — <i>Ferblantiers</i>	Pengő - <i>pengős</i>	0·66	0·60	0·49	0·49	0·47	0·51
Asztalos — <i>Menuisiers</i>	" "	0·54	0·43	0·41	0·41	0·43	0·46
Szabó — <i>Tailleurs</i>	" "	0·47	0·41	0·39	0·37	0·38	0·39
Kőműves — <i>Maçons</i>	" "	0·72	0·66	0·56	0·54	0·54	0·56
Napszámos — <i>Journaliers</i>	" "	0·44	0·40	0·35	0·33	0·30	0·31
Gyári munkásnő — <i>Ouvrières de fabrique</i>	" "	0·26	0·22	0·22	0·21	0·20	0·20
Napszámosnő — <i>Journalières</i>	" "	0·37	0·34	0·28	0·26	0·28	0·27
3. Mezőgazdaság. — <i>Agriculture.</i>							
Vetésterület ¹⁾ — <i>Superficie ensemencée¹⁾:</i>							
Búza — <i>Froment</i>	1.000 ha	1.667	1.589	1.593	1.587	1.707	1.662
Rozs — <i>Seigle</i>	"	612	636	681	656	646	655
Árpa — <i>Orge</i>	"	482	471	486	491	437	459
Zab — <i>Avoine</i>	"	250	235	233	230	205	211
Tengeri — <i>Mais</i>	"	1.112	1.178	1.151	1.137	1.179	1.146
Burgonya — <i>Pommes de terre</i>	"	287	300	297	291	287	294
Cukorrépa — <i>Betteraves à sucre</i>	"	56	43	44	45	48	49
Dohány — <i>Tabac</i>	"	25	25	18	17	15	14

¹⁾ Az 1936. évi adatok előzetes eredmények. — *Pour 1936, chiffres provisoires.* — ²⁾ Évi átlagos létszám. — *Effectif annuel moyen.* — ³⁾ Hóvégi adatok átlaga. — *Moyenne des données des fins de mois.* — ⁴⁾ Az adatok nem tartalmazzák azokat a be nem töltött munkahelyeket és el nem helyezett munkakeresőket, amelyek egyik hónapról a másikra vitetnek át. — *Sans les offres et demandes non satisfaites pendant les mois précédents.* — ⁵⁾ A munkaközvetítésnél felajánlott órabérek mérlegelt átlaga (csak Budapesten). — *Moyenne pondérée des salaires horaires offerts par l'interm. des Offices de placement (seulement à Budapest).*

Megnevezés — Désignation	Egység Unités	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Termelés¹⁾ — Récolte¹⁾:							
Búza — Froment	1.000 q	19.745	17.544	26.224	17.642	22.922	23.608
Rozs — Seigle	"	5.505	7.697	9.565	6.193	7.277	7.263
Árpa — Orge	"	4.761	7.191	8.415	5.439	5.564	5.821
Zab — Avoine	"	1.940	3.158	3.576	2.594	2.459	2.464
Tengeri — Maïs	"	15.177	24.320	18.093	20.981	14.183	26.007
Burgonya — Pommes de terre	"	14.475	15.575	18.557	21.187	13.927	26.621
Cukorrépa — Betteraves à sucre	"	9.662	8.490	9.443	9.222	7.690	10.941
Dohány — Tabac	"	365	395	239	182	214	209
Termésátlag¹⁾ — Rendements moyens¹⁾:							
Búza — Froment	q/ha	12·2	11·4	16·5	11·5	13·7	14·2
Rozs — Seigle	"	9·2	12·2	14·1	9·6	11·7	11·1
Árpa — Orge	"	10·1	15·3	17·4	11·4	13·0	12·7
Zab — Avoine	"	8·0	13·5	15·5	11·6	12·1	11·7
Tengeri — Maïs	"	13·8	20·7	15·9	18·6	12·3	22·7
Burgonya — Pommes de terre	"	51·0	52·2	63·2	73·0	49·5	90·6
Cukorrépa — Betteraves à sucre	"	178·2	200·6	216·9	207·2	163·4	222·4
Dohány — Tabac	"	14·5	16·1	13·0	11·1	14·1	14·8
A szántóföldi termelés értéke — Valeur de la prod. des terres labourées	1,000.000 P ²⁾	1.043	1.019	744	1.053	1.329	.
Szőlőtermelés — Production de vignes:							
Szőlőterület — Superficie de vignes	1.000 ha	214	212	211	212	215	¹⁾ 217
Musstermés — Production de moût	1.000 hl	3.900	3.557	3.083	2.542	2.858	¹⁾ 4.510
Allatállomány — Cheptel:							
Szarvasmarha — Bêtes à cornes	1.000 db — têtes	1.814	1.819	1.697	1.678	1.756	1.742
Ló — Chevaux	"	865	846	820	803	807	794
Sertés — Porcs	"	2.715	2.361	1.899	2.502	3.176	2.554
Juh — Moutons	"	1.440	1.210	1.056	1.087	1.228	1.350
4. Ipar és bányászat. — Industrie et mines.							
Termelés — Production:							
Kőszén ¹⁾ — Houille ¹⁾	1.000 q	7.763	8.948	8.001	7.563	8.228	8.268
Barnaszén ¹⁾ — Lignite ¹⁾	"	61.113	59.313	59.072	61.991	67.177	71.050
Vasérc és vassalak ¹⁾ — Minerai de fer et scorie de fer ¹⁾	"	840	529	500	689	1.924	2.795
Finomításra való nyers vas ¹⁾ — Fonte à affiner ¹⁾	"	1.596	663	931	1.402	1.859	3.063
Acél — Acier	"	3.163	1.798	2.277	3.154	4.461	5.525
Alumíniumérc — Minerai d'aluminium	"	896	1.116	724	1.850	2.111	.
Mangánérc — Minerai de manganèse	"	11	15	6 ²⁾	—	63	.
Villamosáram ³⁾ — Energie électrique ³⁾	1.000 kw.óra - kw.h	239.642	238.437	258.137	289.323	307.159	337.003
Szesz — Alcool	1.000 hl	270·0	236·0	298·6	324·8	308·2	375·8
Cukor — Sucre	1.000 q	1.256	1.034	1.356	1.197	1.170	1.439
A gyáripari termelés értéke — Valeur de la production manufact.	1,000.000 P	2.059	1.823	1.763	1.954	2.201	.
Illetmények és bérek a gyáriparban — Traitement et salaires dans l'industrie manufacturière:							
Tisztviselők — Employés	1.000 P	71.299	62.834	57.625	59.357	76.508	.
Művezetők — Contremaitres	"	18.032	15.394	13.829	13.696	14.011	.
Munkások — Ouvriers	"	252.651	203.932	203.060	224.102	243.968	.
Szolgák — Gens de service	"	10.039	9.714	9.852	10.293	13.702	.
Összes alkalmazottak — Total	"	352.021	291.874	284.366	307.448	348.189	.
5. Fogyasztás.¹⁾ — Consommation.¹⁾							
Hazai ⁴⁾ és külföldi szén — Charbon indigène ⁴⁾ et étranger	1.000 q	65.647	60.127	60.741	63.835	70.488	74.872
Koksz — Coke	"	2.342	1.634	1.422	1.778	1.781	2.733
Hazai szénfogyasztás — Consom. de charbon indigène	"	59.624	57.938	58.859	61.461	68.602	72.952
Ebből — Dont:							
Ipar ⁵⁾ — Industrie ⁵⁾	"	25.547	21.598	22.146	24.269	27.503	30.313
Közlekedés — Transports	"	15.398	14.130	14.245	14.454	13.997	13.999
Közüzemek — Exploitations publiques	"	8.698	8.621	8.896	9.495	11.381	12.470
Fűtés — Chauffage	"	8.491	12.237	12.140	11.722	13.821	14.096
Mezőgazdaság — Agriculture	"	1.490	1.352	1.432	1.521	1.900	2.076
Kivitt szén ⁶⁾ — Exportations de charbon ⁶⁾	"	3.829	3.471	2.753	2.450	2.627	2.593

1) Az 1936. évi adatok előzetes eredmények. — Pour 1936, chiffres provisoires. — 2) P = pengős. — 3) Csak Budapest adatai. — Seulement Budapest. — 4) A bányák által felhasznált szénmennyiség és készlet nélkül. — En ne comptant pas les charbons employés par les mines, ni les stocks. — 5) A gázgyárak, vízművek és áramfejlesztő telepek nélkül. — Non compris: les usines à gaz, le service des eaux, les usines électriques. — 6) A bányák feladási lapok alapján számítva. — Calculé d'après les bulletins d'expédition des mines.

Megnevezés — <i>Désignation</i>	Egység <i>Unités</i>	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Összes elosztott villamosáram ¹⁾ — <i>Total de l'énergie électr. distrib.¹⁾</i>	1.000kw.óra - <i>kwh</i>	192.963	188.895	209.928	237.797	255.419	280.868
Ebből — <i>Dont:</i>							
Ipari célra — <i>Pour l'industrie</i>	" "	72.789	74.399	93.279	118.629	133.535	153.387
Magánvilágításra — <i>Pour l'éclairage privé</i>	" "	73.985	65.509	63.324	63.476	64.127	65.233
Közvilágításra — <i>Pour l'éclairage public</i>	" "	10.856	10.268	10.440	10.885	11.257	11.825
Egyéb célokra — <i>A d'autres fins</i>	" "	35.333	36.719	40.984	44.807	46.500	50.424
Cukorfogyasztás — <i>Consommation de sucre</i>	1.000 q	940·0	843·1	1.034·0	1.220·6	1.054·3	974·9
Szeszfogyasztás ²⁾ — <i>Consommation d'alcool²⁾</i>	1.000 hl	254·5	199·1	209·6	232·1	249·4	.
Kenőolajfogyasztás — <i>Consommation d'huile de graissage</i>	1.000 q	143·6	92·4	111·1	117·1	132·5	119·0
Petroleumfogyasztás — <i>Consommation de pétrole</i>	"	594·0	549·4	545·6	570·1	601·4	660·8
Benzinfogyasztás — <i>Consommation d'essence (benzine)</i>	"	556·6	448·3	450·3	417·2	.	.
6. Kereskedelem és közlekedés. — <i>Commerce et transp.</i>							
Külföldi kereskedelem³⁾ — <i>Commerce extérieur³⁾:</i>							
Behozatal — <i>Importations</i>	1,000.000 P	539·4	328·5	312·6	344·9	402·3	433·0
Kivitel — <i>Exportations</i>	"	570·4	334·5	391·3	404·2	451·5	506·6
Behozatali (—) v. kiv. (+) többlet — <i>Excéd. d'imp. (—) ou d'exp. (+)</i>	"	+31·0	+6·0	+78·7	+59·3	+49·2	+73·6
Behozatal rendeltetés szerint³⁾ — <i>Importation³⁾:</i>							
Élelmészeti és élvezeti cikkek — <i>Comestibles, boissons</i>	1.000 P	60.606	30.923	28.752	23.875	29.643	27.487
Élőállatok — <i>Animaux vivants</i>	"	457	251	376	418	301	362
Mezőgazd. és ipar segédanyagai — <i>Matières auxil. de l'agric. et de l'ind.</i>	"	70.741	35.354	16.894	23.076	55.598	47.613
Ipar — <i>Industrie</i>	"	407.557	262.010	266.621	297.528	316.803	357.530
Kivitel rendeltetés szerint³⁾ — <i>Exportation³⁾:</i>							
Élelmészeti és élvezeti cikkek — <i>Comestibles, boissons</i>	1.000 P	239.833	131.691	163.032	185.635	210.224	238.330
Élőállatok — <i>Animaux vivants</i>	"	97.254	50.249	58.776	44.233	56.500	62.702
Mezőgazdaság és ipar segédanyagai — <i>Matières auxil. de l'agric. et de l'industrie</i>	"	26.854	30.921	43.516	24.746	18.318	23.089
Ipar — <i>Industrie</i>	"	206.449	121.651	126.013	149.584	166.474	182.528
Fontosabb áruk behozatala³⁾ — <i>Import. de princip. marchandises³⁾:</i>							
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois bruts et ouvrés</i>	1.000 q 1.000 P	12.231 56.538	8.225 34.878	5.796 27.028	8.197 38.020	7.893 36.720	9.573 47.542
Nyers pamut — <i>Coton brut</i>	q 1.000 P	155.353 19.618	178.633 18.216	231.064 24.452	257.344 26.150	242.708 26.329	287.832 29.697
Papíros és papírosárak — <i>Papier et articles en papier</i>	q 1.000 P	720.601 28.555	701.631 20.914	548.654 18.573	638.018 20.031	655.414 20.283	833.879 24.176
Nyers bőr — <i>Peaux brutes</i>	q 1.000 P	118.869 19.024	103.735 11.687	94.442 11.695	140.629 17.622	133.098 18.256	137.206 21.534
Szén — <i>Charbon</i>	1.000 q 1.000 P	8.686 31.528	3.839 14.120	3.300 10.942	4.191 13.601	3.666 11.076	4.652 13.777
Ásványolaj — <i>Huile minérale</i>	1.000 q 1.000 P	1.648 16.063	1.468 12.377	1.752 13.775	2.338 13.422	1.740 10.505	2.579 15.017
Nyers fémek — <i>Métaux bruts</i>	q 1.000 P	159.412 14.045	143.119 9.158	134.038 9.573	204.280 13.031	204.117 12.987	215.020 15.420
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	q 1.000 P	76.313 18.805	35.897 8.827	58.359 9.554	58.821 11.861	50.573 11.958	70.789 17.500
Selyem és selyemfonál — <i>Soie et fils de soie</i>	q 1.000 P	19.463 18.142	16.549 10.598	19.929 10.016	25.774 10.445	30.317 11.610	35.935 12.693
Kátrányfestőanyagok — <i>Teintures dérivées du goudron</i>	q 1.000 P	8.143 4.970	9.496 5.770	13.773 8.473	13.336 9.021	14.843 10.451	14.056 10.037
Gyapjúfonál — <i>Fils de laine</i>	q 1.000 P	11.680 7.480	10.403 6.094	14.591 7.924	12.890 7.450	10.039 6.659	7.005 4.277
Vill. gépek és kész. — <i>Machines et appareils électriques</i>	q 1.000 P	13.292 8.178	10.533 5.143	5.253 2.687	12.929 5.762	12.584 4.351	23.921 5.312
Pamutfonál és -cérna — <i>Fils de coton et fils à coudre, de coton.</i>	q 1.000 P	24.729 10.767	19.866 6.922	21.084 6.871	21.200 5.554	17.369 4.733	16.759 4.710
Déli gyümölcs — <i>Fruits du Midi</i>	q 1.000 P	235.430 8.384	169.491 5.922	208.323 5.604	222.059 5.677	227.660 6.670	237.873 6.737
Gyapjúszövet — <i>Tissus de laine</i>	q 1.000 P	9.039 14.441	4.407 6.782	3.495 4.771	3.742 5.335	3.587 6.048	3.640 5.181
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	q 1.000 P	19.994 15.287	7.683 6.120	5.560 4.338	7.816 5.393	6.438 4.953	7.353 4.717

¹⁾ Csak Budapest adatai. — *Seulement Budapest.* — ²⁾ A motalkó céljaira felhasznált szeszmennyiséggel együtt. — *Y compris: les alcools utilisés pour faire du „motalko“.* — ³⁾ Az 1936. évi adatok előzetes eredmények. — *Pour 1936, chiffres provisoires.*

Megnevezés — Désignation	Egység Unités	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Fontosabb áruk kivitele - Export. de princip. marchand.:							
Búza — <i>Froment</i>	1.000 q 1.000 P	3.609 42.043	1.439 21.005	4.504 43.695	4.558 54.189	3.308 52.721	5.712 80.556
Vágó- és igásállatok — <i>Animaux de boucherie et de trait</i>	drb — tête 1.000 P	287.825 86.789	262.539 43.546	309.521 53.998	250.021 40.608	307.357 53.313	307.616 59.496
Ebből — <i>Dont:</i>							
Szarvasmarha — <i>Bêtes à cornes</i>	drb — tête 1.000 P	101.253 56.493	51.873 18.285	71.839 21.688	70.216 18.315	69.617 19.634	77.448 24.292
Sertés — <i>Porcs</i>	drb — tête 1.000 P	105.408 19.498	116.903 18.439	159.552 23.998	125.897 16.455	183.147 25.204	175.429 25.005
Ló — <i>Chevaux</i>	drb — tête 1.000 P	16.165 8.504	19.495 5.017	22.726 6.879	13.907 5.014	18.927 7.639	19.052 9.479
Vill. gépek és készülékek — <i>Machines et appareils électriques</i>	q 1.000 P	25.342 26.402	19.189 23.701	17.102 25.208	20.761 33.921	21.285 26.997	25.380 27.295
Baromfi — <i>Volaille</i>	q 1.000 P	237.057 45.194	179.711 22.653	232.194 27.124	269.433 28.414	253.445 26.689	205.767 22.256
Disznósír, szalonna — <i>Lard et saindoux</i>	q 1.000 P	43.713 6.213	34.827 5.368	59.762 6.701	134.752 15.883	241.887 27.795	192.938 18.538
Toll — <i>Plumes</i>	q 1.000 P	25.466 14.426	17.799 6.608	26.588 8.099	35.410 13.988	25.984 10.459	28.112 10.356
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	q 1.000 P	56.353 10.087	27.042 4.390	38.874 6.416	57.542 9.931	70.879 13.777	63.400 15.822
Liszt — <i>Farine</i>	1.000 q 1.000 P	1.290 29.451	612 13.896	524 9.209	491 9.570	528 10.933	542 10.040
Lóhere- és lucernamag — <i>Graines de trèfle et de luzerne</i>	q 1.000 P	61.795 6.523	87.609 8.614	81.593 7.097	71.787 9.170	85.031 7.453	142.958 11.230
Vasárak — <i>Ouvrages en fer</i>	q 1.000 P	136.202 8.153	126.464 6.615	153.019 7.685	177.427 9.204	331.013 11.828	357.992 12.511
Vasfélgártmány — <i>Demi-produits en fer</i>	q 1.000 P	773.360 11.142	271.556 3.957	264.033 4.753	549.367 8.268	1,119.531 13.017	1,040.788 12.388
Tojás — <i>Oeufs</i>	q 1.000 P	119.813 15.576	63.969 6.426	115.156 9.573	95.057 8.092	82.556 7.768	69.331 6.057
Kikészített bőr — <i>Peaux ouvrées</i>	q 1.000 P	7.426 6.252	8.152 6.836	8.549 7.559	7.090 7.320	10.311 10.975	11.503 9.479
Friss gyümölcs — <i>Fruits frais</i>	q 1.000 P	508.257 14.346	281.332 7.611	398.556 7.834	290.048 6.771	184.578 5.256	584.556 14.569
Gyapjú — <i>Laine</i>	q 1.000 P	39.345 6.075	12.749 1.613	18.009 2.614	32.789 6.610	5.043 921	7.868 1.080
Bor — <i>Vin</i>	q 1.000 P	269.304 7.329	199.017 5.450	254.145 5.415	218.542 6.061	195.580 5.328	252.690 5.674
Vasúti forgalom¹⁾ — Trafic des chemins de fer:¹⁾							
Szállított áru ²⁾ — <i>Marchandises transportées²⁾</i>	1.000 t	17.746	13.801	14.098	14.857	16.101	16.334
Árutonna-kilométer ²⁾ — <i>Kilom.-tonnes²⁾</i>	1,000.000 km	2.178	1.802	1.874	2.036	2.142	2.304
Megrakott teherkocsi — <i>Wagons chargés de march.</i>	1.000	1.200	982	1.024	1.043	1.103	1.207
Vonatkilométer ²⁾ — <i>Train-kilom.²⁾</i>	1.000 km	40.737	37.556	38.427	38.721	39.596	41.010
Szállított utas ²⁾ — <i>Voyageurs transportés²⁾</i>	1.000	70.890	55.419	55.201	59.217	62.824	68.908
Utaskilométer ²⁾ — <i>Kilomètres-voyageurs²⁾</i>	1,000.000 km	2.797	1.797	1.802	1.869	1.962	2.160
Postaforgalom — Trafic postal.:							
Levélküldemény ³⁾ — <i>Correspondances³⁾</i>	1.000 db.-pièces	385.959	362.873	353.747	354.668	399.604	445.790
Csomagküldemény — <i>Colis</i>	" "	10.687	8.968	8.726	8.890	8.891	9.373
Postautalvány ⁵⁾ — <i>Mandats-poste⁵⁾</i>	1,000.000 P	1.268	797	774	802	867	938
Távirat — <i>Télégrammes</i>	1.000 db.-pièces	3.281	2.758	1.897	1.871	1.902	2.607
Helyközi beszélgetés — <i>Conversations interurbaines</i>	1.000	4.302	3.493	3.216	3.488	3.958	4.119
Rádióvevőberendezés ⁴⁾ — <i>Postes récepteurs de T. S. F.⁴⁾</i>	szám — nombre	325.032	321.976	328.179	340.117	352.907	365.354
Távbeszélő főállomás ^{4) 6)} — <i>Postes téléphoniques principaux^{4) 6)}</i>	" "	78.966	77.162	76.802	85.309	92.669	99.687
Gépjárműállomány⁴⁾ — Effectif des véhicules à moteur⁴⁾:							
Gépjármű Budapesten — <i>Véhicules à moteur à Budapest</i>	drb — unités	13.947	13.024	10.211	11.556	12.529	14.017
Gépjármű Magyarországon — <i>Véhicules à moteur en Hongrie</i>	" "	28.509	26.952	20.387	23.234	25.087	28.087
Ebből: — <i>Dont:</i>							
Személykocsi — <i>Automobiles de ville et de tourisme</i>	" "	9.820	9.028	5.839	7.567	8.915	10.910
Bérajtó — <i>Automobiles de louage</i>	" "	1.896	1.861	2.633	2.758	2.892	3.077

¹⁾ A Máv., a kezelésében volt Hévíz és D. Sz. A. vasúttársaság adatai együtt. Az adatok csak a fizető teljesítményekre vonatkoznak. — *Chiffres des Chemins de fer de l'Etat, des Chemins de fer d'int. loc. gérés par ceux-là et du Chemin de fer Danube-Save-Adriatique. Seulement les transports payants.* — ²⁾ 1936. évi adatok előzetes eredmények. — *Pour 1936, chiffres provisoires.*
³⁾ A hírlapküldeményekkel együtt. — *Y compris les journaux.* — ⁴⁾ Évvégi adatok. — *Chiffres de fin d'année.* — ⁵⁾ A posta pénzforgalmába bekapcsolt intézmények forgalmával együtt. — *Y compris les autres sortes d'envois d'argent.* — ⁶⁾ A szolgálati és közvetlen állomások nélkül — *Non compris les postes de service postal, télégr. et téléph., ni les postes directs.*

Megnevezés — Désignation	Egység Unités	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Autóbusz — <i>Autobus</i>	drb — <i>unités</i>	653	628	519	527	536	587
Teherkocsi — <i>Camions automobiles</i>	" "	4.304	3.996	2.552	2.834	3.064	3.276
Egyéb gépkocsi — <i>Autres automob.</i>	" "	670	644	638	663	675	725
Motorkerékpár — <i>Motocyclettes</i>	" "	11.166	10.795	8.206	8.885	9.005	9.512
Benzinkutak száma — <i>Nombre des distributeurs d'essence</i>	szám — <i>nombre</i>	1.083	1.056	1.152	1.165	1.117	1.224
Kimért benzín és benzinszeszkeverék — <i>Benzine et mél. de benzine et d'alc. débités.</i>	1.000 l	27.306	21.034	19.157	18.646	19.926	27.075
7. Áralakulás.¹⁾ — Mouvement des prix.¹⁾							
Nagykereskedelmi árindex ²⁾ — <i>Indice des prix de gros²⁾</i>	1913 = 100	95	92	76	79	90	90
Mezőgazdaság és állattenyésztés — <i>Agriculture et élevage</i>	"	86	83	62	66	79	75
Gyarmatárúk — <i>Denrées coloniales</i>	"	133	136	148	155	170	177
Malom- és cukoripar — <i>Minoterie et industrie sucrière</i>	"	103	112	101	100	106	105
Egyéb ipar — <i>Indice des autres industries</i>	"	115	111	105	107	110	117
Agrárállók ³⁾ — „ <i>Ciseaux agricoles</i> “ ³⁾	"	24·8	24·8	41·3	38·5	28·2	35·7
Megélhetési index — <i>Indice du coût de la vie:</i>							
Lakbérrel — <i>Y compris le loyer</i>	"	101	98	91	89	91	96
Lakbér nélkül — <i>Sans le loyer</i>	"	105	102	92	90	93	99
8. Pénz és hitel. — Monnaie et crédit.							
Magyar Nemzeti Bank ⁴⁾ — <i>Banque Nationale de Hongrie⁴⁾</i>							
Jegyforgalom — <i>Circulation des billets de banque</i>	1.000.000 P	422·8	352·7	368·6	381·4	417·4	436·4
Leszámított váltók és előlegek — <i>Effets escomptés et avances.</i>	"	440·9	462·9	624·8	619·5	574·4	535·1
Érckészlet — <i>Encaisse métallique</i>	"	125·2	120·6	99·2	109·0	121·2	132·6
Ebből: — <i>Dont:</i>							
Arany — <i>Or</i>	"	102·0	96·6	78·8	78·9	78·9	84·1
Deviza és valuta — <i>Devises et monnaies</i>	"	16·5	13·6	12·1	20·3	33·3	42·4
Ércfedezeti arany — <i>Proportion de la couvert. métallique</i>	%	25·5	31·9	23·5	25·0	24·9	24·1
Leszámítási kamatláb — <i>Taux d'escompte</i>	"	8	4·5	4·5	4·5	4·0	4·0
Elsőr. üzl. váltók kamattétele — <i>Taux d'effets de comm. de pr. ordre</i>	"	8·88	5·94	5·94	6·00	5·50	5·25
Bet. kamatláb leköt. — <i>Taux de dépôts à préavis de 3 mois</i>	"	6	4	4	3·5	3	3
Betéti kamatláb lekötés nélkül — <i>Taux de dépôts à vue</i>	"	5	3	3	2·5	2	2
Betéti állomány ⁴⁾ — <i>Dépôts⁴⁾:</i>							
Takarékbetét — <i>Dépôts d'épargne</i>	1.000.000 P	534·0	512·0	535·8	587·9	627·2	⁶⁾ 710·3
Folyószámlabetét — <i>Dépôts en compte courant</i>	"	664·0	672·1	660·8	662·2	686·7	⁶⁾ 682·8
Betétek együtt — <i>Ensemble des dépôts</i>	"	1.198·0	1.184·1	1.196·6	1.250·1	1.313·9	⁶⁾ 1.393·1
Tőzsde — <i>Bourse:</i>							
Részvényindex — <i>Indice d'actions</i>	1926=100	⁵⁾	⁵⁾	79·1	73·1	98·6	130·6
Eladott részvény — <i>Actions vendues</i>	1.000 drb.-act.	⁵⁾ 1860·8	⁵⁾ 116·5	753·4	940·2	2.209·4	4.044·7
Szállítások és átvételek összege — <i>Montant des livraisons et des acceptations</i>	1.000.000 P	⁵⁾ 87·7	⁵⁾ 7·8	39·2	33·7	131·1	305·2
Hitelbiztonság — <i>Sécurité du crédit:</i>							
Új fizetésképtelenségek Magyarországon — <i>Nouv. insolv. en Hongrie</i>	szám — <i>nombre</i>	3.154	1.350	550	623	781	746
Ebből: — <i>Dont:</i>							
Csőd — <i>Faillites</i>	" "	171	99	60	51	40	44
Magán- és kényszeregyezség — <i>Concordats privés et judiciaires</i>	" "	2.983	1.251	490	584	748	702
Magán- és kényszeregyezség / aktíva — <i>actifs</i>	1.000 P	110.689	56.439	26.024	22.523	13.633	12.640
Concord. privés et judiciaires / passzív — <i>passifs</i>	"	163.050	85.860	33.138	29.602	21.519	21.553
Óvatolt váltók Magyarorsz. — <i>Lettres de ch. prot. en Hongrie</i> {	szám — <i>nombre</i>	178.909	106.825	59.516	40.803	40.452	35.695
	1.000 P	124.814	70.846	38.850	23.887	20.648	18.056
Óvatolt váltók Budapesten — <i>Lettres de change prot. à Bpest</i> {	szám — <i>nombre</i>	63.249	39.749	23.363	17.007	16.814	16.379
	1.000 P	47.420	32.574	18.926	11.999	10.285	9.889
Zálogfelvétel Bpsten — <i>Engagem. aux monts-de-piété de Bpest</i> {	1.000	2.030	2.239	2.288	2.405	2.719	2.944
	1.000 P	47.814	52.257	51.724	52.402	56.942	59.308
Zálogkiváltás Bpsten — <i>Dégagem. „ „ „</i> {	1.000	2.077	2.137	2.286	2.329	2.578	2.889
	1.000 P	53.448	49.444	52.503	51.467	55.000	58.759
Zálogálladék Budapesten ⁴⁾ — <i>Effect. des gages aux monts-de-piété de Budapest⁴⁾</i> {	1.000	897	998	997	1.072	1.215	1.273
	1.000 P	21.243	24.059	23.280	23.766	25.647	26.194
Kényszerárverésre került Budapesten — <i>Ventes par contrainte aux monts-de-piété de Budapest</i> {	tétel <i>reconnais.</i>	127.523	102.168	82.376	75.036	82.461	93.349

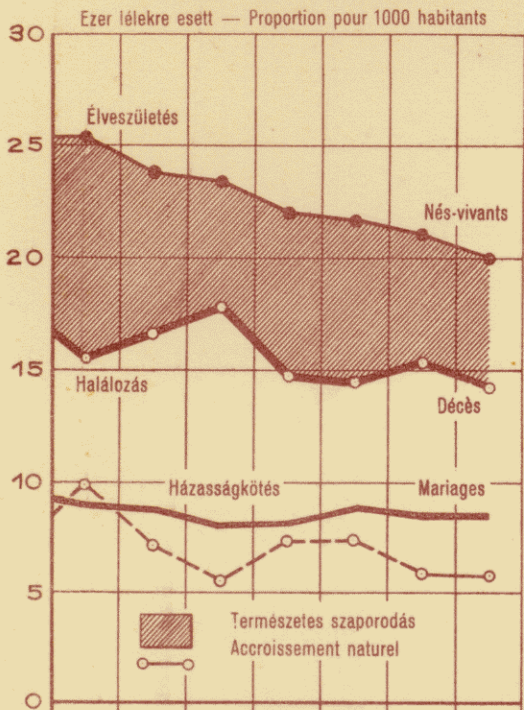
¹⁾ Átlag. — *Moyenne.* — ²⁾ 1931 január 1-től 1934 június 30-ig a boletta ára is figyelembe vétetett. — *Du 1er janvier 1931 au 30 juin 1934, y compris le prix de la „boletta“.* — ³⁾ A mezőgazdasági termékek és az ipari áruk ára közötti diszparitást jelzi. — *Indique la disparité entre les prix agricoles et les prix industriels.* — ⁴⁾ Évvégi adatok. — *Chiffres de fin d'année.* — ⁵⁾ A tőzsde 1931. VII. 14-től 1932. IX. 20-ig zárva volt. — *La Bourse était fermée du 14 juill. 1931 au 20 sept. 1932.* — ⁶⁾ A P. K. kötelékébe tartozó pénzüintézeteknél és a postatakarékpénztárnál elhelyezett betétek. — *Dépôts placés dans les établissements financiers membres de l'Institut Central des Sociétés Financières et la Caisse d'épargne postale.*

RAJZOK AZ ÉVI GAZDASÁGI JELZŐTÁBLÁHOZ. — GRAPHIQUES AU TABLEAU ÉCONOMIQUE ANNUEL.

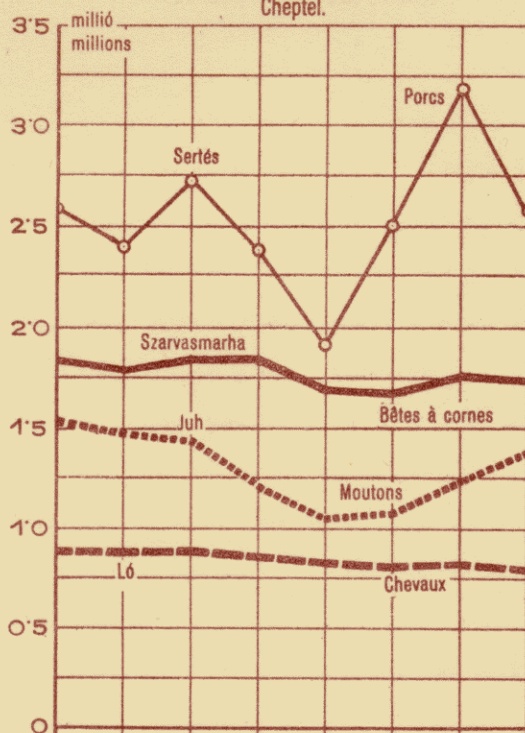
NÉPMOZGALOM

Mouvement de la population.

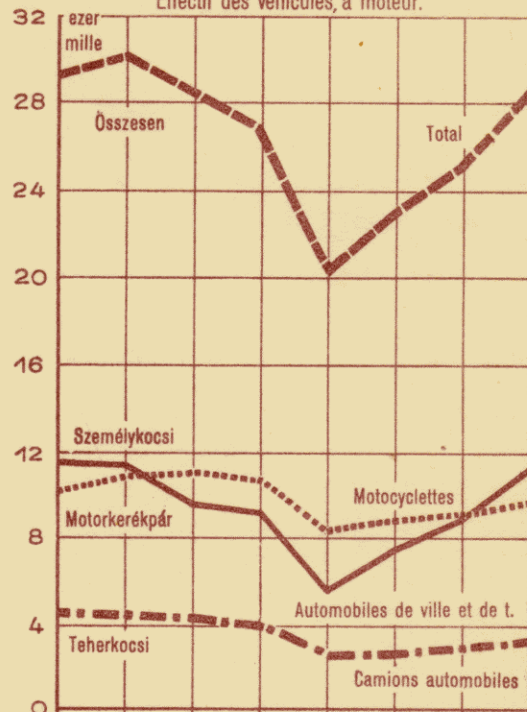
ÁLLATÁLLOMÁNY

Cheptel.

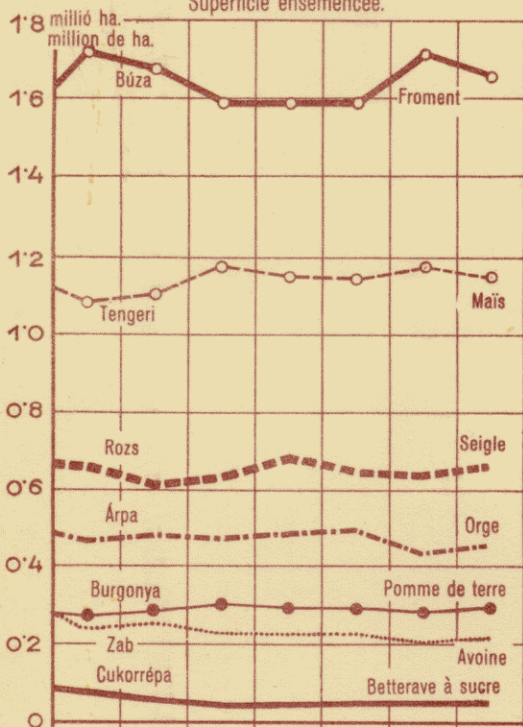
GÉPJÁRÓMŰÁLLOMÁNY

Effectif des véhicules, à moteur.

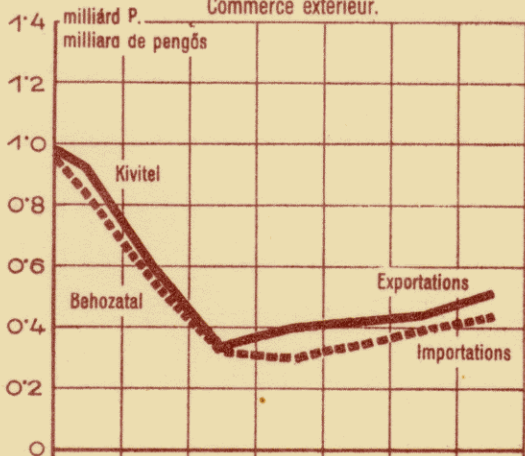
VETÉSTERÜLET

Superficie ensemencée.

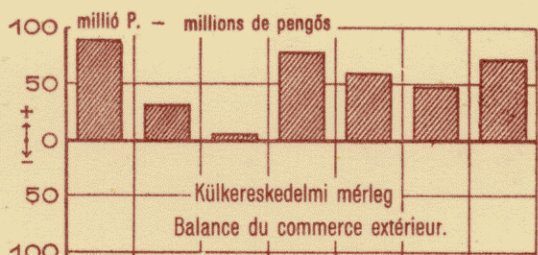
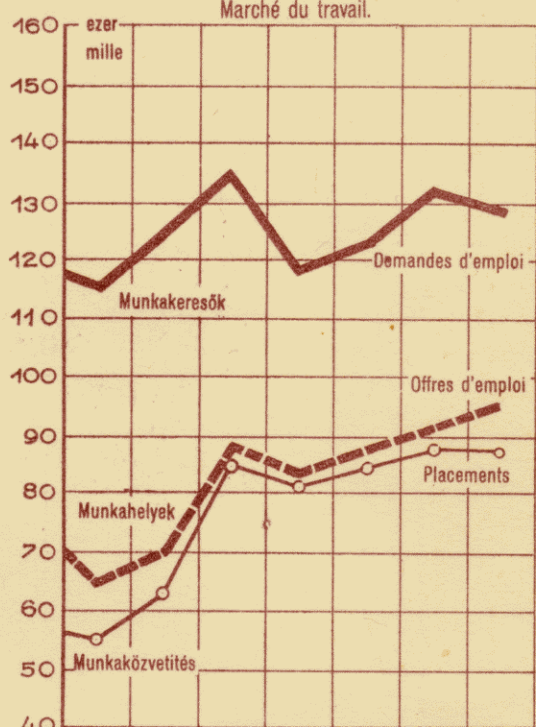
KÜLKERESKEDELMI FORGALOM

Commerce extérieur.

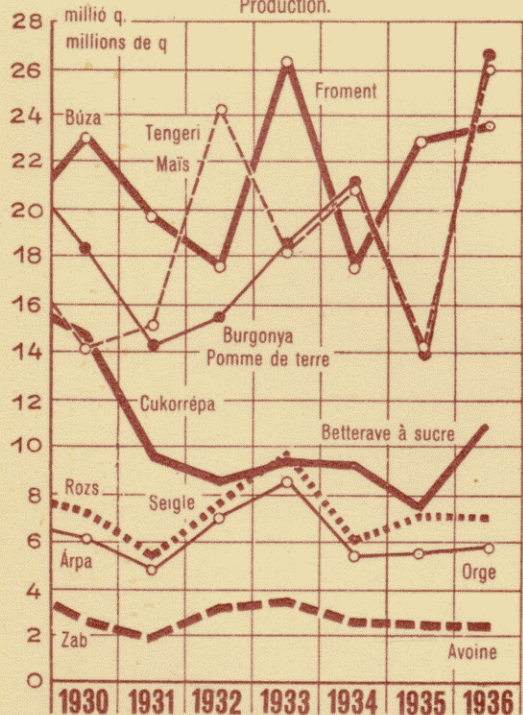
MUNKAPIAC

Marché du travail.

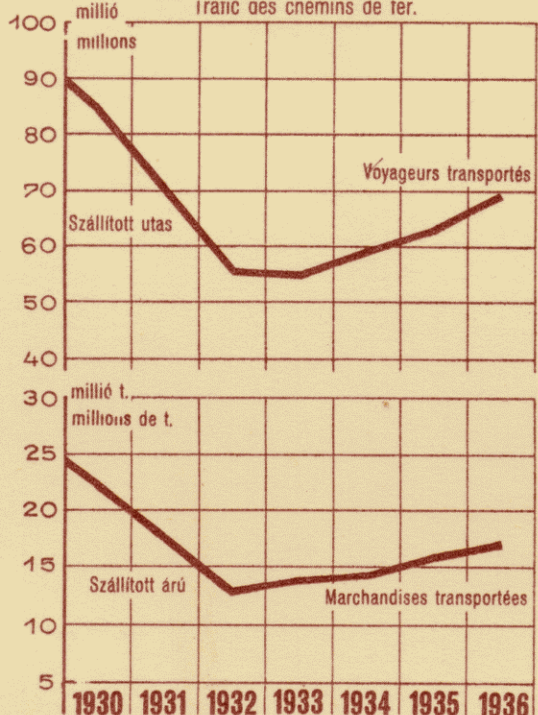
TERMÉS

Production.

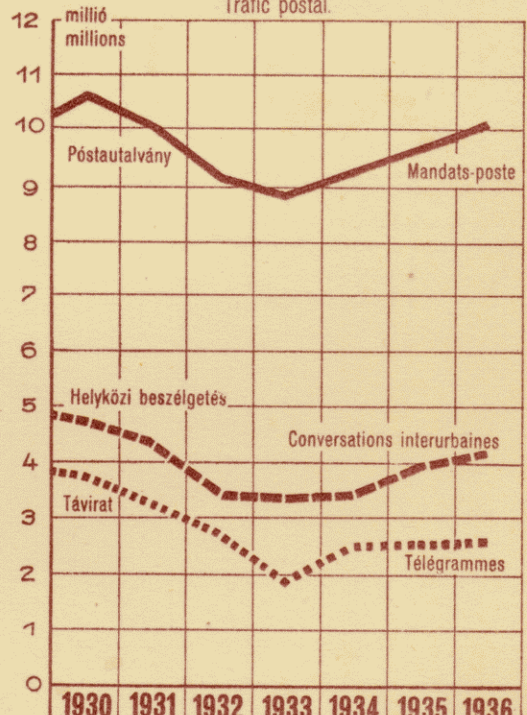
VASUTI FORGALOM

Traffic des chemins de fer.

POSTAFORGALOM

Trafic postal.

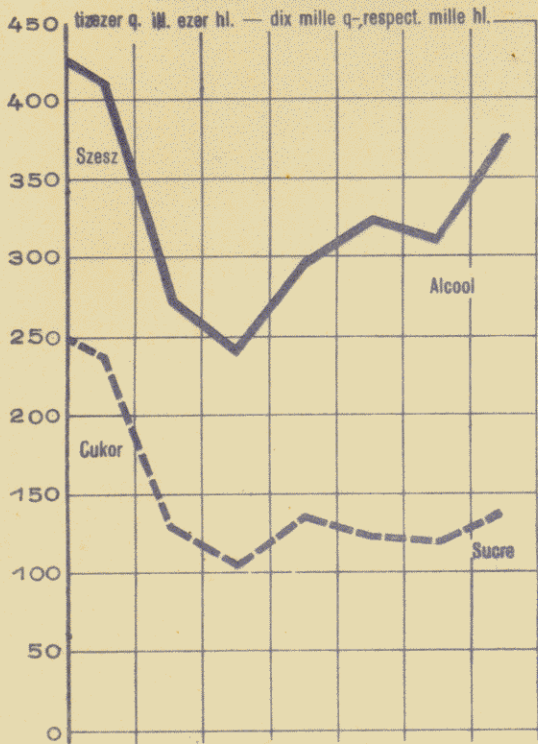

RAJZOK AZ ÉVI GAZDASÁGI JELZŐTÁBLÁHOZ. — GRAPHIQUES AU TABLEAU ÉCONOMIQUE ANNUEL.

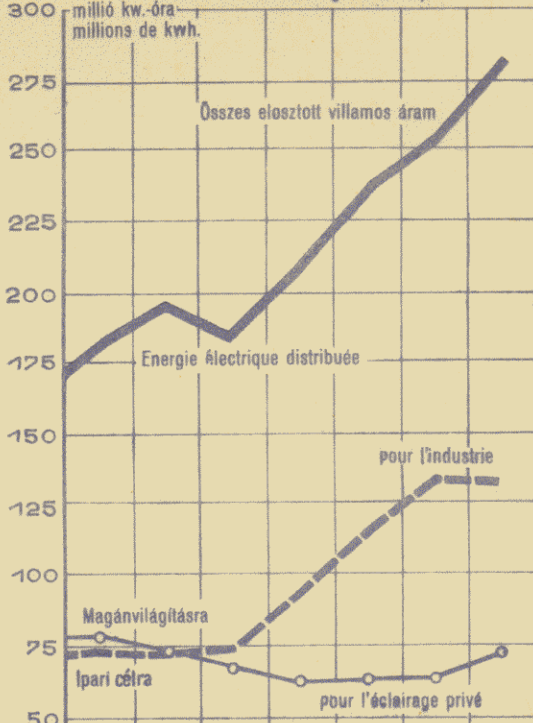
CUKOR- ÉS SZESZTERMELES

Production de sucre et d'alcool.

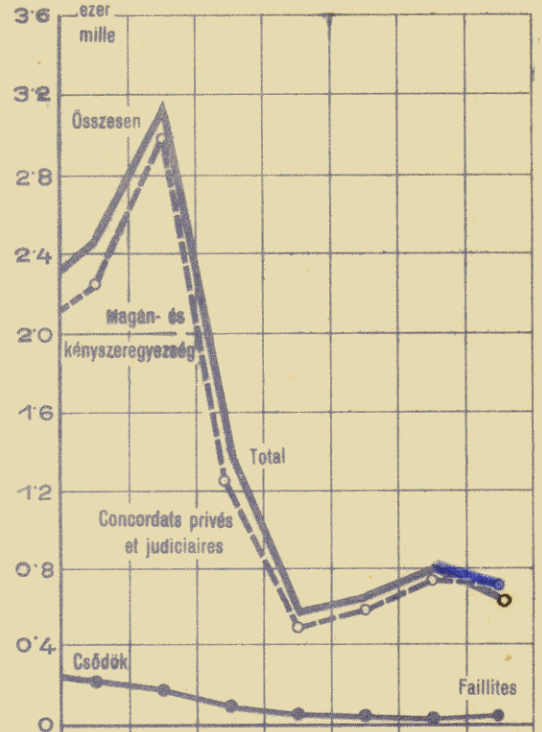
VILLAMOSÁRAMFOGYASZTÁS

Consommation d'énergie électrique.

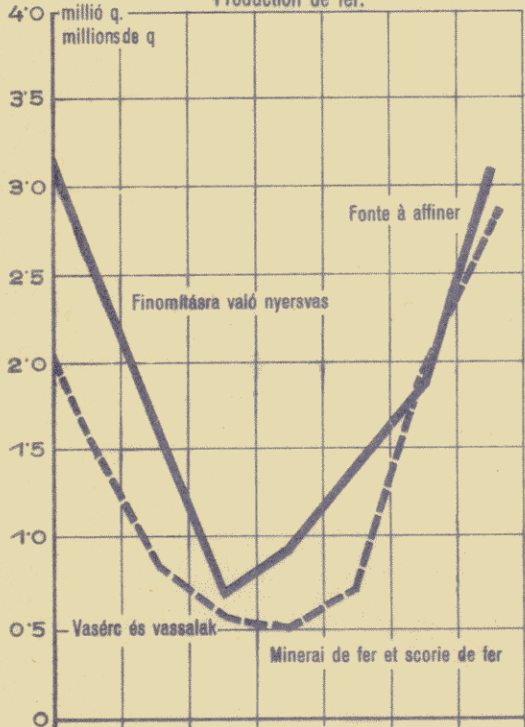
FIZETÉSKÉPTELENSÉG

Insolvabilité.

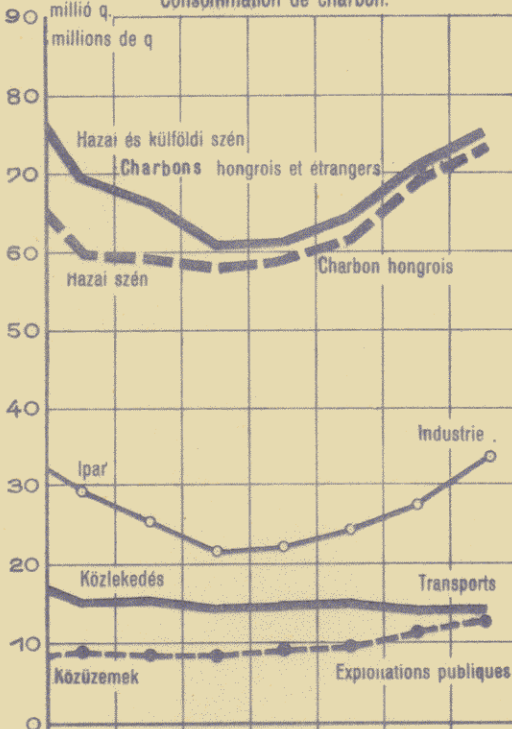
VASTERMELES

Production de fer.

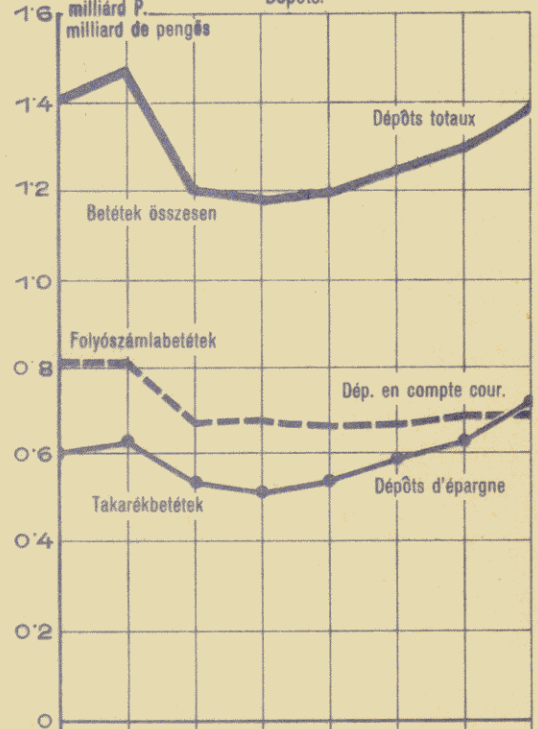
SZÉNFOGYASZTÁS

Consommation de charbon.

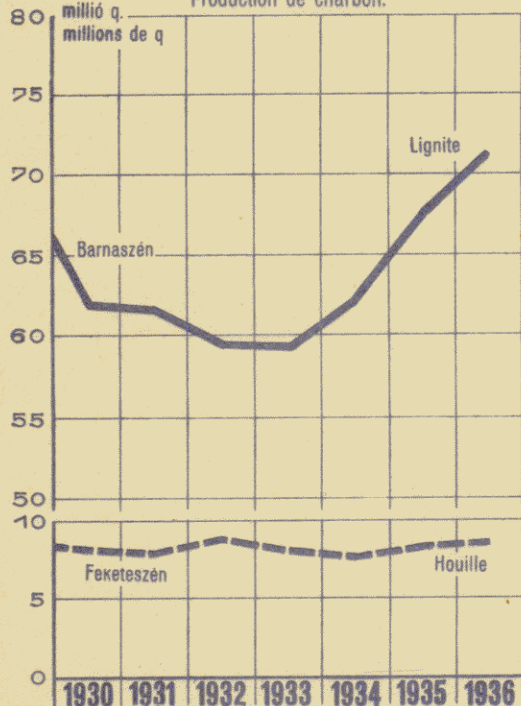
BETÉTEK

Dépôts.

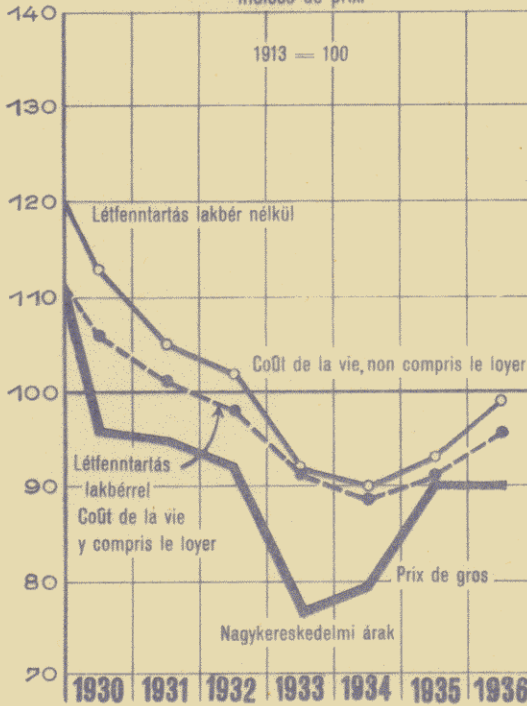
SZÉNTERMELES

Production de charbon.

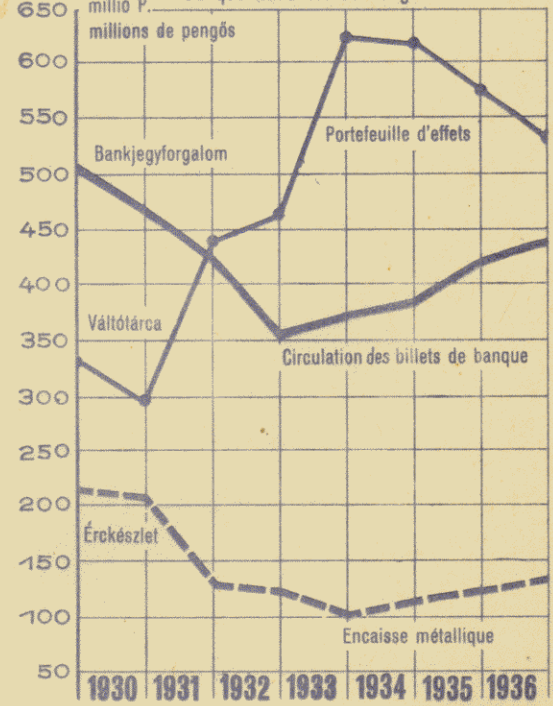
ÁRINDEX

Indices de prix.

NEMZETI BANK

Banque Nationale de Hongrie.

ponthoz képest 8 ezer a szaporulat. Az 1936. évi növekedésből a személykocsik állagára 1.995 (+22·4%), a teherkocsikéra 212 (+6·9%) esik, s a motorkerékpárok állománya is csak 507-tel (+5·6%) emelkedett.

Áralakulás.

Az 1933. évi válságmély óta az árfejlődésben bekövetkezett kedvezőbb irányzat, — melynek üteme főleg 1935 folyamán gyorsult meg lényegesen — 1936 elején megtört. A bekövetkezett áresések közel hat hónapig tartottak. Az év második felében azonban a mezőgazdasági termékek árfejlődése ismét kedvező volt, az árak megszilárdultak s ha az árveszteségek nem is térültek meg teljesen, mégis számottevő árnövekedés jött létre. Az ipartermékek árfejlődése az egész éven át egyenletes volt.

Az 1936. évi árfejlődés irányzata nem volt egységes. A mezőgazdasági termékeknek az a gyorsütemű emelkedése, amely 1935-ben volt észlelhető, az év végén megállott. 1936 elején az irányzat megtört és az árjavulást áresés váltotta fel, mely egészen az év közepéig tartott. Ez alatt az idő alatt a hivatalos nagykereskedelmi árindex 12 ponttal 85-re esett. A mezőgazdasági termékek nagyarányú áresökkenése folytán pedig a vonatkozó csoportindex 18 ponttal 70-re hanyatlott. Az ipari termékek ára azonban egyenletesen emelkedő irányzatot mutatott. A mezőgazdasági termékeknek az év második felében bekövetkezett megszilárdulása folytán az év végéig az agrárindex 8 ponttal 78-ra javult s a nagykereskedelmi főindexnél is 7 pontos javulás következett be, úgyhogy az év végén a főindex már ismét 92-n állott s csak 5 ponttal volt alacsonyabb az 1935. évinél. A mezőgazdasági termékek erőteljes áresökkenését tehát az ipartermékek árának emelkedése csak részben tudta ellensúlyozni, minthogy az év végén az agrártermékek indexe az egy év előtti időponthoz képest 10 ponttal állott alacsonyabban. Mivel az „egyéb ipar“ indexe 7 pontos javulásra tett szert, az a diszparitás, amely a válság folyamán a mezőgazdasági termékek és az iparcikkek ára között létrejött, az elmúlt év folyamán nemcsak hogy nem csökkent, de az év elejéhez képest még növekedett is, s az év végén 35·5%-ot tett, a megelőző évvégi 22·9%-kal szemben.

Az 1936. évi áralakulást egyrészt a jó terméskilátások, másrészt pedig az értékesítési nehézségek befolyásolták. Az eredmény azonban még így is kielégítő, mert a válság folyamán kialakult 1933. évi legmélyebb ponthoz képest az átlagos árnyívót jelző hivatalos nagykereskedelmi főindex az év végén 22 ponttal állott magasabban. A „mezőgazdaság és állattenyésztés“ indexénél 25 pontos, a „gyarmatárúk“ indexénél 45, a „malom- és cukoripar“ csoportindexénél 18 pontos, az „egyéb

ipar“ indexénél pedig 17 pontos emelkedés következett be.

A *megélhetési költségek indexe* az év végén 97·7-en állott. Az utolsó négy évben a kiskereskedelmi árak fokozatosan megszilárdultak és emelkedő irányzatot vettek. Így a létfenntartási költségek indexe is évről-évre magasabbra szökött. Egy év leforgása alatt az index 4·4 ponttal emelkedett, 1933 vége óta pedig a növekedés kereken 10 pontot tesz. Ha a megélhetési költségek indexének komponenseit vizsgáljuk, azt látjuk, hogy az élelmezési cikkek indexe egy év leforgása alatt 3·6 ponttal nőtt, a ruházati cikkeké ellenben 20 ponttal szökött magasabbra.

Pénz és hitel.

A fokozottabb gazdasági tevékenység folytán a jegyforgalom lényegesen emelkedett, a leszámítolási állomány azonban minden hónapban alacsonyabb volt, mint 1935-ben. A tőzsdei konjunktúra a teljes kifejlődés felé közeledik. Az árfolyamnívó már csak kevéssel marad el az 1927. évitől. A hitelbiztonsági viszonyok továbbra is kedvezőek, a múlt évinél is jobbak voltak. Erről az oldalról tehát egyelőre még nem fenyegeti veszély a gazdasági életet.

A gazdasági élet részéről a jegyintézettel szemben támasztott igények az utolsó négy évben egyre jobban fokozódtak s a jegyforgalom állománya fokozatosan emelkedett. Az év végén már ismét 436·4 millió pengő volt a jegyforgalom, mely ezzel a válság mélypontja óta eddigi legmagasabb állását érte el. A megelőző évihez képest 19 millió pengős növekedés, 1932 végéhez pedig már 83·7 millió pengős emelkedés mutatkozik, ami nagyjában meg is felel a gazdasági életben mutatkozó expanciónak. Az 535·1 millió pengőt kitevő leszámítolási állomány ellenben 39·3 millióval maradt az 1935. évi mögött. A tárgyalt évben a leszámítolási állomány minden hónapban alacsonyabb volt a megelőző évinél, amiből már egy bizonyos mértékű pénzügyi feszültségre lehet következtetni. A Magyar Nemzeti Bank aranykészlete 1936 folyamán 5·2 millió pengővel 84·1 millióra emelkedett. Az összes érekészlet a devizák és valuták összegének emelkedésével pedig 11·4 millióval 132·6 millióra szökött. Jóllehet az év első felében a jegyfedezeti arány csaknem elérte a 29%-ot, a jegyforgalom kiterjedése és az azonnal lejáró tartozások növekedése az év végéig a jegyfedezeti arányt jelentős mértékben alászállították, úgyhogy a legmélyebb szinthez közel került és a múlt évinél is valamivel alacsonyabban, 24·1% állott. Az év folyamán a Nemzeti Bank kamattételei nem változtak, a leszámítolási kamatláb továbbra is 4%-on áll.

Tőzsde. A jelen gazdasági fellendülésben az előző válság maradványaképpen még ma is fennálló valutáris bizonytalanság és kötöttség folytán az

értéktőzsde csak nagy késéssel reagálhatott a gazdasági életben bekövetkezett kedvező változásokra s csak 1934 végén, 1935 elején, tehát jóval az ár-emelkedések és az ipari tevékenység megindulása után vette kezdetét az árfolyamok emelkedése s kapott lendületre a tőzsdei konjunktúra. Az azóta eltelt két év alatt azonban a tőzsdei árfolyamok megszilárdulása fokozatosan haladt előre, 1936 elejétől pedig a budapesti értéktőzsdén az árfolyam-emelkedések olyan arányokat öltöttek, hogy már komoly értéktőzsdei hosszmozgalmról lehet beszélni s azok megközelítik az előző fellendülés méreteit. Az 1934. évi augusztus havi mélyponthoz képest, amikor is a részvényindex már 66·3-on állott, 1935 végéig a részvényindex 38·4 ponttal 104·7-re emelkedett, az elmúlt év folyamán pedig további 55·3 ponttal 160-ra szökött. Az 1936. év végével kidolgozott új tőzsdei árfolyamtetőpont már nincs nagyon messze az 1927. évvégi tőzsdei helyzettől, amikor is a részvényindex 179·6-en állott. Az 1936. év folyamán bekövetkezett nagyarányú árfolyamemelkedéseket rendkívül élénk tőzsdei forgalom kísérte, úgyannyira, hogy a lefolyt 12 hónap alatt közel kétszerannyi részvény (4 millió darab) cserélt kezét, mint 1935-ben, az 1934. évi forgalomnak pedig több mint négyszeresét tette. Az 1936 folyamán eladott részvények értéke 305·2 millió pengőt tett, szemben az 1935. évi 131·1 és az 1934. évi 33·7 millió pengővel. Az 1936. évi tőzsdei forgalmi adatok természetesen csak a nosztrifikált értékpapírokra vonatkoznak s ezt az össze-

használt az 1927. évi forgalommal, — amikor 26·8 millió darab részvény cserélt kezét, — lényegesen megnehezíti.

A *hitelbiztonsági viszonyok* a tárgyalt évben tovább javultak s mindössze csak 746 fizetésképtelenségi eset fordult elő, az 1935. évi 781-gyel szemben. A hitelkrízis tetőpontján 1931-ben a fizetésképtelenségek száma még 3.154 volt. Az elmúlt évben mindössze 44 csődesetet regisztrált a hitelbiztonsági statisztika, csak 4-gyel többet, mint 1935-ben. A magán- és kényszeregyezségek száma ellenben jóval az 1935. évi alatt van (702, 748). A magán- és kényszeregyezségek passzívái 21·6 millió pengőt tettek, egy millióval haladták meg az 1935. évit. Úgy az óvatolt váltók száma, mint azok összege az 1935. évi szint alatt mozgott. Az óvatolt váltók száma nem érte el a 36 ezret sem. 1935-ben több mint 40 ezer váltó került óvatolásra. Az óvatolt váltók 18 millió pengőt kitevő összege pedig 2·6 millió pengővel maradt el a megelőző évi mögött. A hitelbiztonsági adatok tehát még távolról sem jeleznek a gazdasági életben olyan feszültséget, amely számottevő fékező hatást gyakorolhatna a jelenlegi gazdasági aktivitásra.

Amint a felsorakoztatott gazdaságstatisztikai adatok részletes vizsgálatából kitűnik, a magyar gazdasági helyzet az elmúlt év folyamán lényegesen megszilárdult s új fellendülési periódusba jutott, amelyben a gazdasági kötöttségek ellenére az előző konjunkturális fellendülés eredményeinél is jobb eredmények várhatók.

II. Az 1937. január havi adatok. — *Chiffres de janvier 1937.*

Népmozgalom. — Munkapiac. — Termelés. — Kereskedelem és közlekedés. — Áralakulás. — Pénz és hitel.

Gazdasági jelzőtábla.

Rajzok a gazdasági jelzőtáblához.

Mouvement de la population. — Marché du travail. — Production. — Commerce et transports. — Mouvement des prix. — Monnaie et crédit.

Tableau économique.

Graphiques au tableau économique.

Résumé. Nous présentons les données relatives à janvier 1937:

On a contracté bien plus de mariages (7.237) qu'au mois correspondant de l'année précédente; la nuptialité a été de 9·5 pour 1000 habitants. Le nombre des enfants nés vivants (14.958) accusant une augmentation, la natalité a monté à 19·6‰. Le nombre des décès a été 11.458; la mortalité, grandissant un peu, s'éleva à 15·0‰; celle des nourrissons et des habitants de plus de 7 ans a particulièrement augmenté. L'accroissement naturel de la population (3.490 unités, soit 4·6 pour 1000) a été un peu au-dessous du chiffre de l'année précédente.

Le nombre des chômeurs, s'élevant à 16.609 (+642) par rapport à décembre dernier, n'a pas

trop grandi. Il a baissé comparativement au chiffre de l'année précédente (—2.824, soit —14·5%).

Pour la production de charbon, on voit une baisse saisonnière par rapport à décembre dernier et une augmentation par rapport au mois de janvier de l'année précédente (+6·1% pour la houille; +14·1% pour le lignite). Comparativement aux chiffres de l'année précédente, la production du minerai de fer et de scorie de fer a diminué de 25·7%; celle de la fonte à affiner, de 16%.

Les importations (28·1 millions de pengős) ont diminué de 12·5 millions de p. par rapport à l'année dernière. La régression a été due pour une grande part à ce qu'on n'a pas importé de maïs (dans le même mois de l'année précédente, on en a importé pour 7·3 millions de pengős). L'importation a diminué pour le minerai de fer, la fonte,

la ferraille, le coton brut (pour lequel pendant longtemps on n'y avait pas vu de régression), la soie artificielle, les pâtes à papier, le caoutchouc brut, les métaux bruts. Mais l'exportation, en raison surtout de celle de produits agricoles, a accusé une augmentation. La valeur en a représenté 45·8 millions de pengős, dépassant de 10·9 millions le chiffre correspondant de l'année dernière. Pour l'exportation des industries agricoles et textiles, on constate également un accroissement sensible. On a vu augmenter encore les exportations de certains produits d'industrie lourde.

Le trafic ferroviaire, par rapport à décembre dernier, a baissé pour des causes saisonnières. Mais par rapport à l'année précédente, il a progressé de 28% pour la quantité des marchandises et de 11% pour le trafic-voyageurs. Le trafic postal a diminué.

L'indice des prix de gros s'est élevé à 96 (+4 points). Le niveau des prix industriels ayant moins monté que celui des prix agricoles, la différence a diminué entre les deux niveaux de prix.

L'indice du coût de la vie s'est élevé à 101·4 (+3·7 points). Les prix de vêtements ont particulièrement augmenté.

Pour le portefeuille-effets de la Banque Nationale de Hongrie, on constate une diminution de 31·5 millions de pengős par rapport au mois correspondant de l'année dernière. Pendant les 4 dernières années, le portefeuille-effets y a toujours été plus considérable.

A la Bourse de Budapest, les cours ont continué à progresser; l'indice d'actions y montait à 170·7 (+10·7 points).

Les insolvabilités, malgré les nombreux paiements auxquels on doit faire face à la fin de l'année, n'ont pas été trop nombreuses.

*

Népmozgalom. Jórészben vallási okokból (korai bőjt) több házasságkötés (összesen 7.237) koncentrálódott januárra 1937-ben, mint egy évvel előbb (5.388); az ezer lélekre számított házassági arány 9·5 volt. Az élveszületési ezrelék (19·6) ezúttal is igen alacsony szinten állt, örvendetes azonban, hogy abszolút számban az előző (1935) év megfelelő hónapjaival szemben 1936 novemberben és decemberben mutatkozott emelkedés ezúttal sem maradt ki: 1936 januárjában 13.926, most ezerrel több: 14.958 élveszületés került anyakönyvezésre. Ezt a többletet részben a mult év első öt hónapjában létrejött házasságok nagyobb száma is magyarázza. Kedvezőtlenebb tünet a halálesetek számának növekedése (1935 január: 10.312, 1936 január: 11.468 = 11·2%). A gyermekhalálozás terén némi javulás figyelhető ugyan meg, az elhunyt csecsemők (szám szerint 2.053, száz élveszületésre 13·7) és a

7 évnél idősebb halottak száma (8.863) azonban meghaladta — előbbi részben a néhány hónap óta kissé élénkülő élveszületési mozgalom hatása alatt 247-tel, utóbbi 1.001-gyel — az előző januárit. A fertőző betegségek áldozatainak összes száma nem nőtt meg; az influenzahalottaké 1936 januárjában 41, 1937 januárban pedig 72 volt. Minthogy 1936 januárral szemben 1937 januárban a halálesetek száma valamivel nagyobb mértékben duzzadt meg, mint az élveszületéseké, a természetes szaporodás (3.490 = 4·6%) nem érte el az előző évit (3.614).

Munkapiac. A téli hónapokban a munkapiac jelentkező idényszerű feszültség nem öltött nagyobb arányokat. Január hó végén a szakszervezetek összesen 16.609 munkanélkülit mutattak ki, 642-vel (+4·0%) többet, mint december végén. A mult év ugyanezen időpontjához képest azonban a munkanélküliek száma 2.824-gyel csökkent (—14·5%). A munkanélküliek 55·5%-a (9.220) Budapestre, 44·5%-a pedig (7.389) vidékre esett. A foglalkozási ágakban az előző hónappal szemben kivétel nélkül emelkedés volt észlelhető. A ruházati iparban 10·8%, a faiparban 29·3%, az építőiparban 8·3%, az élelmezési iparban 4·8%, a sokszorosító iparban 4·8%, a bőriparban 4·1% és végül a vasiparban 1·1% a növekedés.

Termelés. Január hóban a kőszétermelés árnyalati hanyatlást (—0·1%), a barnaszéné pedig árnyalati (+0·7%) emelkedést mutatott. A mult évihez képest kőszénből kereken 43 ezer q-val (+6·1%), barnaszénből pedig 935 ezer q-val (+14·1%) termeltünk többet. A nehézipar alapanyagát szolgáltató vastermelés úgy az előző havival, mint a mult évvel szemben lényeges visszaesést szenvedett. A vasérc és vassalak termelése a december havihoz 5·9%-kal, a mult évi januárhoz képest pedig 25·7%-kal csökkent. A finomításra való nyersvas termelése 15·4%-kal esett, az egy év előttihez képest pedig kereken 16%-os hanyatlás következett be.

Az elektromosáram termelése az erős évszaki behatásokra több mint 2 millió kw órával (—6·6%) esett, a mult évihez képest csak elenyészően csekély emelkedés mutatkozik (+0·1%). A motorikus célokra elosztott áram mennyisége 2·0%-kal hanyatlott, az ipari tevékenység emelkedése folytán azonban a mult évvel szemben 13·8%-os gyarapodás mutatkozik.

Kereskedelem és közlekedés. A 28·1 millió pengős behozatali összérték 12·5 millióval maradt az előző évi alatt, a kivitel 45·8 milliós értéke pedig 10·9 millióval múlta felül a tavalyit. Az idei január így 17·7 millió pengős aktív egyenleggel zárult, míg a tavalyi 5·7 millióval passzív volt.

A behozatal csökkenésének nagyobb része az alábbi cikkeknel következett be:

Gazdasági jelzőtábla.*)

Megnevezés	Egység	1935	1936	1 9 3 5					január Janvier	február Février	márc. Mars	
		átlag Moyennes	aug. Août	szept. Sept.	október Octobre	nov. Nov.	dec. Déc.					
Népmozgalom.¹⁾												
1	Házasságkötés	szám	6.253	6.357	5.120	5.785	8.093	12.035	5.595	5.388	9.200	4.089
2	Házasságkötés 1000 lélekre	"	8·5	8·5	6·8	7·9	10·7	16·5	7·4	7·1	13·0	5·4
3	Élveszületés	"	15.452	14.946	16.449	16.755	15.440	13.226	12.451	13.926	14.427	16.072
4	Élveszületés 1000 lélekre	"	20·9	20·0	21·8	23·0	20·4	18·1	16·5	18·3	20·4	21·2
5	Halálozás	"	11.304	10.580	11.322	10.501	11.520	10.460	10.571	10.312	11.071	11.983
6	Halálozás 1000 lélekre	"	15·2	14·2	15·0	14·4	15·2	14·3	14·0	13·6	15·7	15·8
7	Egy éven aluli elhalt	"	2.381	2.097	3.024	2.729	3.042	1.928	1.742	1.808	1.952	2.172
8	Egy éven aluli elhalt 100 élveszületőre	"	15·4	14·0	18·4	16·3	19·7	14·6	14·0	13·0	13·5	13·5
9	Gümőkórban elhalt	"	1.133	1.098	877	837	835	839	910	1.097	1.246	1.479
10	Gümőkórban elhalt 1000 lélekre	"	1·53	1·47	1·16	1·15	1·10	1·15	1·20	1·44	1·76	1·95
11	Természetes szaporodás	"	4.147	4.366	5.127	6.254	3.920	2.766	1.880	3.614	3.356	4.089
12	Természetes szaporodás 1000 lélekre	"	5·6	5·9	6·8	8·6	5·2	3·8	2·5	4·7	4·7	5·4
13	Kivándorolt	"	92	90	88	100	138	111	79	85	42	98
14	Visszavándorolt	"	119	83	99	112	77	125	117	169	131	52
Munkapiac.												
15	Társadalombiztosító szervek taglétszáma	1.000	—	—	976·0	997·4	1.010·4	1.002·9	928·4	951·0	968·4	1.012·9
Ebből:												
16	Férfi	"	—	—	639·7	650·0	656·9	645·0	584·7	597·0	607·6	643·4
17	Nő	"	—	—	336·3	347·4	353·5	357·9	343·7	354·0	360·8	369·5
Munkanélküli:												
18	Szociáldem. szakszervezeti összesen	szám	18.315	15.637	17.754	16.136	15.343	14.976	18.318	18.480	18.521	17.887
19	Szociáldem. szakszervezeti Budapesten	"	10.307	8.270	9.927	8.864	8.348	7.952	9.529	9.835	9.699	9.561
20	Ker. szoc. szakszervezeti Budapesten	"	967	800	878	892	943	1.068	1.068	953	944	882
21	Szakszervezeti munkanélküli együtt	"	19.282	16.437	18.632	17.028	16.286	16.044	19.386	19.433	19.465	18.769
Hatósági és ingyenes magánközvetítés:												
22	Munkahely	szám	14.985	16.426	13.570	13.575	16.663	15.976	14.655	16.339	14.973	18.937
23	Munkakereső	"	52.048	52.114	46.480	48.707	52.331	52.674	52.225	57.916	57.199	58.177
24	100 munkahelyre esett munkakereső	"	349	319	342	359	314	329	356	354	382	307
25	Munkaközvetítés	"	13.787	13.981	12.054	12.180	15.162	14.773	13.707	14.724	13.406	16.675
26	100 munkahelyre esett közvetítés	"	91·9	85·1	88·8	89·7	90·9	92·4	93·5	90·1	89·7	88·0
Felajánlott órabérek:												
27	Bádogos	Pengő	0·47	0·51	0·48	0·48	0·46	0·48	0·50	0·58	0·44	0·50
28	Asztalos	"	0·43	0·46	0·43	0·44	0·45	0·46	0·42	0·46	0·45	0·44
29	Szabó	"	0·38	0·39	0·38	0·37	0·37	0·39	0·36	0·36	0·38	0·39
30	Kőműves	"	0·50	0·56	0·52	0·56	0·53	0·55	0·50	0·54	0·40	0·60
31	Napszámos	"	0·30	0·31	0·31	0·29	0·32	0·31	0·29	0·30	0·33	0·27
32	Gyári munkásnő	"	0·19	0·20	0·24	0·21	0·22	0·19	0·18	0·21	0·23	0·19
33	Napszámosnő	"	0·28	0·27	0·34	0·36	0·30	0·30	0·30	0·25	0·30	0·26
Termelés.												
34	Kőszén	1.000 q	685·7	689·0	686·5	726·9	682·4	695·6	719·9	699·5	680·6	684·8
35	Barnaszén	"	5.598·0	5.820·8	5.159·4	5.709·9	7.384·4	7.494·9	7.012·3	6.620·8	5.715·3	5.227·9
36	Vasérc és vassalak	"	160·3	233·0	163·6	191·3	214·8	296·6	181·6	266·1	225·7	223·6
37	Finomításra való nyers vas	"	154·9	255·2	196·9	165·2	174·7	222·4	169·6	241·2	249·5	266·7
38	Szesz	1.000 hl.	25·6	31·3	7·1	10·8	28·6	47·2	48·5	36·6	45·8	34·0
39	Cukor	1.000 q	97·4	119·9	0·0	3·4	532·2	619·3	14·0	0·0	0·0	0·0
Budapest szfőv. Elektromos Művei:												
40	Vilamosáram	1.000 kw. óra	25.597	28.084	23.266	25.084	28.276	29.011	29.837	30.189	27.902	27.362
41	Motorikus célra elosztott áram ²⁾	"	11.128	12.782	12.198	11.974	11.792	12.347	11.617	11.334	11.462	11.460
42	Magánvilágítási célra elosztott áram ²⁾	"	5.344	5.436	2.945	3.435	4.609	5.628	7.019	7.959	7.574	6.794
43	Egyéb célokra elosztott áram ³⁾	"	3.875	4.202	3.667	3.744	4.256	4.266	4.426	4.465	4.312	4.202
44	Elektromosáramfogyasztók	szám	—	—	243.190	244.379	246.572	248.251	249.987	250.921	251.645	251.964

*) A közölt adatsorok részletes magyarázata a Magyar Statisztikai Szemle 1932. évi 10. számának mellékletében található. (Gazdaságstatisztika-adatok 1926—32). — ¹⁾ Az 1936. év átlagai ideiglenes jellegűek. — ²⁾ A budapestkörnyéki városok fogyasztása nélkül. — ³⁾ A budapestkörnyéki városok fogyasztása is bennfoglaltatik.

Tableau économique.*)

1 9 3 6										1937	Unités	Désignation
április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet	aug. Août	szept. Sept.	október Octobre	nov. Nov.	dec. Déc.	január Janvier			
Mouvement de la population.												
5.251	8.535	4.838	3.174	5.057	5.612	8.010	11.181	5.950	7.237	nombre	Mariages	1
7·2	11·2	6·6	4·2	6·7	7·6	10·5	15·2	7·8	9·5	"	Mariages pour 1.000 habitants	2
14.582	15.483	14.727	15.771	15.993	16.475	15.180	13.545	13.173	14.958	"	Nés vivants	3
19·9	20·4	20·1	20·8	21·0	22·5	20·0	18·5	17·3	19·6	"	Nés vivants pour 1.000 habitants	4
11.046	10.840	10.102	10.704	10.452	9.537	10.571	9.467	10.876	11.468	"	Décès	5
15·1	14·3	13·8	14·1	13·7	13·0	13·9	12·9	14·3	15·0	"	Décès pour 1.000 habitants	6
1.972	2.088	2.072	2.813	2.549	2.150	1.930	1.703	1.954	2.053	"	Décédés au-dessous d'un an	7
13·5	13·5	14·1	17·8	15·9	13·1	12·7	12·6	14·8	13·7	"	Décédés au-dess. d'un an pour 100 enf. nés viv.	8
1.437	1.438	1.150	1.027	879	812	844	839	933	1.129	"	Décès par tuberculose	9
1·95	1·89	1·57	1·35	1·16	1·11	1·11	1·14	1·23	1·48	"	Décès par tuberculose pour 1000 habitants	10
3.536	4.643	4.625	5.067	5.541	6.938	4.609	4.078	2.297	3.490	"	Accroissement naturel	11
4·8	6·1	6·3	6·7	7·3	9·5	6·1	5·6	3·0	4·6	"	Accroissement naturel pour 1.000 habitants	12
81	110	93	93	85	124	89	106	69	85	"	Émigrés	13
99	86	65	57	51	61	69	72	79	37	"	Émigrés revenus dans le pays	14
Marché du travail.												
1.013·3	1.031·8	1.025·4	1.027·1	1.053·4	1.052·2	1.063·5	1.048·3	997·7	·	1.000	Nombre des membr. des caiss. d'assur. soc.	15
Dont:												
650·6	664·5	665·9	672·7	694·3	693·3	703·9	693·1	637·3	·	"	Sexe masc.	16
362·7	367·3	359·5	354·4	359·1	358·9	359·6	355·2	360·4	·	"	Sexe fémin.	17
Chômeurs:												
17.350	16.718	15.771	14.651	13.690	12.876	12.838	13.815	15.044	15.640	nombre	Aux syndicats soc.-démocrates de Hongrie	18
9.225	8.627	8.008	7.515	7.368	7.083	6.965	7.323	8.025	8.251	"	Aux syndicats soc.-démocrates de Budapest	19
804	795	655	645	747	710	699	841	923	969	"	Aux syndicats chr.-soc. de Budapest	20
18.154	17.513	16.426	15.296	14.437	13.586	13.537	14.656	15.967	16.609	"	Chômeurs syndiqués au total	21
Bureaux de placem. offc. et privés:												
17.559	17.902	15.534	15.379	15.948	17.396	18.202	14.705	14.239	17.069	nombre	Offres d'emploi	22
54.421	52.932	47.738	46.713	48.221	50.166	50.655	50.371	50.863	54.407	"	Demandes d'emploi	23
310	295	307	303	302	288	278	342	357	318	"	Demandes pour 100 offres d'emploi	24
15.046	15.212	12.938	12.817	13.161	14.155	15.097	12.229	12.313	14.686	"	Placements	25
85·6	84·9	83·2	83·3	82·5	81·3	82·9	83·1	86·4	86·0	"	Placem. pour 100 offres d'emploi	26
Salaires horaires offerts												
0·49	0·50	0·51	0·46	0·53	0·52	0·50	0·51	0·53	0·52	pengós	Ferblantiers	27
0·46	0·52	0·44	0·45	0·46	0·45	0·46	0·46	0·46	0·47	"	Menuisiers	28
0·38	0·36	0·47	0·40	0·38	0·36	0·41	0·41	0·40	0·38	"	Tailleurs	29
·	0·58	0·57	0·56	0·62	0·56	0·58	0·59	—	—	"	Maçons	30
0·30	0·32	0·32	0·30	0·30	0·34	0·32	0·33	0·33	0·36	"	Journaliers	31
0·19	0·21	0·23	0·22	0·18	0·19	0·18	0·18	0·21	0·23	"	Ouvrières de fabrique	32
0·30	0·26	0·25	0·27	0·28	0·30	0·32	0·23	0·26	0·25	"	Journalières	33
Production.												
654·5	626·1	652·2	659·1	661·8	715·3	730·0	752·5	752·1	742·1	1.000 q	Houille	34
4.733·0	4.521·0	4.421·7	4.842·4	5.153·5	6.444·5	8.111·0	7.756·4	7.502·5	7.555·6	"	Lignite	35
280·1	228·6	241·5	259·2	200·2	252·5	214·7	193·2	210·1	197·6	"	Minerai de fer et scorie de fer	36
300·2	235·8	262·4	227·6	236·2	285·1	228·6	288·9	240·9	203·7	"	Fonte à affiner	37
23·4	30·5	5·9	5·2	9·3	15·2	27·0	65·3	77·6	·	1.000 hl	Alcool	38
0·1	0·1	0·0	0·0	0·5	13·5	487·4	862·8	74·1	2·0	1.000 q	Sucre	39
Usines Electr. de la V. de Budapest:												
25.244	25.483	24.116	26.790	26.666	27.900	31.807	31.184	32.361	30.232	1.000 kwh	Energie électrique	40
12.081	11.937	12.299	12.239	15.380	13.925	14.059	14.062	13.149	12.892	"	Energie él. pour moteurs ²⁾	41
5.783	4.976	4.146	3.634	3.101	3.367	4.621	5.906	7.372	8.450	"	Energie él. distrib. pour l'éclairage privé ²⁾	42
3.806	3.787	3.822	4.069	4.102	3.985	4.494	4.560	4.819	3.995	"	Energie él. distribuée à d'autres fins ³⁾	43
252.430	251.043	250.876	250.776	250.559	252.180	254.217	255.827	257.956	258.573	nombre	Consommateurs d'énergie électrique	44

*) Pour l'explication détaillée des séries de données ci-dessous, voir le supplément du no d'oct. 1932 de cette Revue. (Données de statistique économique de Hongrie, 1926—1932). — ¹⁾ Les moyennes relatives à l'année 1936 sont provisoires. — ²⁾ Sans les villes situées aux environs de Budapest. — ³⁾ Y compris les villes situées aux environs de Budapest.

Megnevezés	Egység	1935	1936	1 9 3 5								
		átlag <i>Moyennes</i>		aug. <i>Août</i>	szept. <i>Sept.</i>	október <i>Octobre</i>	nov. <i>Nov.</i>	dec. <i>Déc.</i>	január <i>Janvier</i>	február <i>Février</i>	márc. <i>Mars</i>	
Kereskedelem és közlekedés.												
Külkereskedelem:¹⁾												
45	Behozatal összesen	1,000.000 P	33·1	36·1	30·4	33·4	39·4	43·7	48·5	40·6	30·2	35·0
E b b ő l:												
46	Nyers és megmunkált fa	1.000 q	657·6	797·8	832·4	853·8	1.007·0	881·6	547·9	287·2	400·9	462·3
47		1.000 P	3.053	3.962	3.662	3.745	4.192	3.713	2.773	1.372	2.547	2.523
48	Szén	1.000 q	306	387·7	203·1	319·2	375·7	423·4	367·8	399·3	362·7	376·8
49		1.000 P	926	1.148	677	1.076	1.232	1.241	1.120	1.207	1.107	1.148
50	Papíros és papirosárak	q	54.651	69.490	45.175	45.863	68.790	54.490	67.764	93.722	52.302	61.903
51		1.000 P	1.705	2.015	1.533	1.423	2.124	1.738	2.108	2.656	1.623	1.736
52	Nyers pamut	q	20.338	23.986	16.843	16.571	18.555	26.620	28.719	28.224	13.896	21.854
53		1.000 P	2.153	2.475	1.757	1.623	1.925	2.771	3.174	2.801	1.427	2.210
54	Gépek és készülékek	q	4.215	5.899	4.688	3.626	6.186	5.921	5.580	3.450	5.130	8.325
55		1.000 P	976	1.458	941	718	1.377	1.263	1.345	1.157	1.032	1.646
56	Nyers bőr	q	11.048	11.434	11.067	10.823	13.908	12.673	10.760	10.642	10.670	11.716
57		1.000 P	1.480	1.795	1.453	1.277	1.728	1.760	1.537	1.561	1.560	2.025
58	Nyers dohány	q	902	976	211	617	2.073	717	905	2.494	732	577
59		1.000 P	286	337	108	191	623	250	315	960	315	243
60	Selyem és selyemfonál	q	2.492	2.995	2.798	2.341	2.096	2.635	3.748	2.945	2.325	3.217
61		1.000 P	956	1.058	1.047	870	840	1.044	1.408	1.013	812	1.206
62	Ásványolaj	1.000 q	145·0	214·9	193·4	129·7	242·1	215·4	277·5	243·7	120·9	117·1
63		1.000 P	874	1.251	1.116	776	1.426	1.329	1.732	1.453	710	688
64	Pamutzövet	q	539	613	370	536	634	603	661	285	430	535
65		1.000 P	399	393	280	414	476	443	456	193	314	381
66	Kivitel összesen	1,000.000 P	38·1	42·2	31·5	41·8	52·1	53·0	51·4	34·9	41·2	38·0
E b b ő l:												
67	Szarvasmarha	drb	5.801	6.454	3.921	5.595	6.706	7.588	7.021	4.141	5.317	9.628
68		1.000 P	1.615	2.024	1.171	1.447	1.638	2.279	2.162	1.233	1.591	2.864
69	Baromfi	q	21.120	17.147	12.221	18.172	33.165	43.746	51.839	24.396	20.600	11.126
70		1.000 P	2.224	1.855	1.441	2.056	3.703	4.653	4.954	2.602	2.378	1.303
71	Búza	1.000 q	275·7	476·0	57·3	542·3	424·2	331·7	219·6	112·4	215·4	261·6
72		1.000 P	4.394	6.713	849	7.715	6.573	5.115	3.441	1.841	3.471	4.187
73	Liszt	1.000 q	44·0	45·2	44·4	73·2	102·7	76·6	39·2	8·6	8·4	31·0
74		1.000 P	921	837	931	1.375	1.983	1.598	899	197	194	640
75	Villamos gépek és készülékek	q	1.781	2.115	1.872	1.868	2.553	3.090	2.571	2.010	1.939	1.901
76		1.000 P	2.624	2.275	2.820	3.049	3.774	3.936	3.110	2.079	2.163	2.466
77	Sertés	drb	15.262	14.619	12.545	16.409	17.181	17.715	19.219	17.900	15.967	14.767
78		1.000 P	2.125	2.084	2.007	2.574	2.670	2.582	2.715	2.338	2.278	2.010
79	Prémbőr, kikészített	q	300	387	660	492	660	318	151	72	273	209
80		1.000 P	333	632	696	506	733	304	193	86	324	325
81	Tojás	q	6.880	5.778	5.454	5.596	5.788	5.950	3.929	8.612	9.019	10.371
82		1.000 P	649	505	448	538	716	728	558	1.216	771	729
83	Toll	q	2.181	2.343	1.479	2.225	3.771	2.909	2.586	1.697	2.862	2.556
84		1.000 P	878	863	554	967	1.616	1.289	1.168	695	976	1.062
85	Friss gyümölcs	1.000 q	15·4	48·7	73·3	57·7	28·8	2·6	0·3	0·1	0·1	*)
86		1.000 P	477	1.214	1.914	1.723	913	97	16	4	1	1
87	Behozatali (—) v. kiviteli (+) többlet	1,000.000 P	+ 5·0	+ 6·1	+ 1·1	+ 8·4	+ 12·7	+ 9·3	+ 2·9	— 5·7	+ 11·0	+ 3·0
Vasúti forgalom:¹⁾												
88	Szállított áru ^{2) 3)}	1.000 t.	1.342	1.361	1.435	1.545	2.163	1.841	1.228	1.040	1.048	1.179
89	Árutonna-kilométer ^{2) 3)}	1,000.000 km	178·5	192·0	190·8	202·7	265·9	242·2	164·5	141·5	141·5	156·8
90	Megrakott teherkocsi ²⁾	szám	91.907	100.584	101.179	104.948	140.253	117.802	82.618	73.717	73.336	86.303
91	Szállított utas ³⁾	1.000	5.235·4	5.742·3	5.560·7	5.268·9	5.795·2	5.331·3	5.710·2	5.076·5	4.942·0	5.437·7
92	Utaskilométer ^{2) 3)}	1,000.000 km	163·5	180·0	201·9	191·3	169·8	156·2	165·6	142·1	138·4	152·2

*) 50 q-n alul. — **) 500 pengőn alul. — ¹⁾ Az 1936. év. átlagai, ideiglenes jellegűek. — ²⁾ Az adatok csak fizetőteljesítményekre vonatkoznak. — ³⁾ Az utolsó 13 hónap adatai ideiglenesek

1 9 3 6									1937	Unités	Désignation	
április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet	aug. Août	szept. Sept.	október Octobre	nov. Nov.	dec. Déc.	január Janvier			
40·3	38·8	34·7	36·8	31·9	33·5	36·4	35·8	39·0	1	1,000.000 p	Commerce et transports.	
Commerce extérieur:												
595·0	971·1	1.038·0	990·8	885·5	945·7	968·9	1.128·2	899·4	486·7	1.000 q	Importations totales	45
3.262	5.317	5.530	5.610	4.070	3.896	4.386	5.133	4.688	2.077	1.000 p	<i>D o n t:</i>	
393·6	372·4	377·6	366·7	335·9	384·3	440·3	460·0	382·8	416·8	1.000 q	Bois bruts et ouvrés.	46
1.197	1.130	1.139	1.111	1.020	1.173	1.306	1.329	1.124	1.218	1.000 p	Charbon	48
93.216	62.483	60.942	61.373	58.826	58.224	71.396	76.441	83.051	62.978	q	Papier et articles en papier.	50
2.616	1.706	1.864	1.978	1.756	1.646	1.994	2.131	2.471	1.753	1.000 p	Coton brut	52
26.944	25.976	21.540	28.397	19.287	23.657	24.866	24.772	28.419	21.377	q	Machines et appareils	54
2.763	2.622	2.238	2.824	2.044	2.448	2.600	2.640	3.080	2.234	1.000 p	Peaux brutes	56
4.105	5.595	3.890	5.888	9.203	8.737	4.140	6.124	6.278	2.880	q	Tabacs bruts	58
1.185	1.532	1.176	1.173	1.881	1.824	1.306	1.714	1.899	931	1.000 p	Soie et fils de soie	60
11.478	9.975	9.269	13.293	9.721	8.330	11.916	13.102	17.094	17.547	q	Huile minérale	62
1.750	1.404	1.527	2.219	1.569	1.315	1.791	1.888	2.926	2.874	1.000 p	Tissus de coton	64
1.385	591	3.478	513	616	499	658	—	170	—	q		
525	174	1.061	143	216	175	146	—	88	—	1.000 p	Exportations totales	66
3.290	3.322	2.384	3.414	2.512	2.846	3.574	3.288	2.821	2.873	q	<i>D o n t:</i>	
1.176	1.230	892	1.214	889	1.012	1.191	1.101	958	880	1.000 p	Bêtes à cornes	67
272·4	163·5	167·3	249·6	185·4	351·7	244·1	226·6	236·7	159·7	1.000 q	Volaille	69
1.640	1.061	1.053	1.409	1.029	1.949	1.357	1.270	1.391	859	1.000 p	Froment	71
471	544	599	723	711	715	1.082	727	531	529	q	Farine	73
393	466	425	433	399	438	488	447	341	224	1.000 p	Machines et appareils électriques	75
32·9	31·8	37·3	40·7	49·4	53·9	45·8	49·5	51·2	45·8	1,000.000 p	Porcs	77
13.404	8.018	7.354	5.330	5.570	5.155	3.121	5.235	5.175	7.649	tête	Pelleteries apprêtées	79
3.967	2.625	2.592	1.760	1.834	1.642	991	1.618	1.576	2.689	1.000 p	Oeufs	81
11.884	8.404	7.254	7.081	8.974	13.869	14.271	29.601	48.307	30.413	q	Plumes	83
1.291	1.003	896	907	1.164	1.572	1.486	3.090	4.565	3.016	1.000 p	Fruits frais	85
156·3	172·4	691·4	716·2	818·7	931·8	605·7	599·9	429·8	517·9	1.000 q		
2.512	2.607	7.652	8.636	11.716	14.296	8.633	8.370	6.635	8.640	1.000 p		
34·9	50·2	31·5	65·8	40·2	48·9	68·9	63·1	90·5	28·1	1.000 q		
521	776	505	931	803	861	1.305	1.162	2.146	599	1.000 p		
1.891	1.681	1.768	1.471	1.548	2.192	2.866	3.375	2.798	2.384	q		
2.099	1.716	2.076	2.036	2.028	2.700	3.175	3.217	2.867	2.621	1.000 p		
10.646	10.789	13.260	15.507	16.114	15.015	16.255	17.145	12.064	9.404	tête		
1.466	1.434	1.773	2.090	2.380	2.297	2.467	2.659	1.811	1.535	1.000 p		
393	364	429	438	678	688	744	371	150	73	q		
533	537	664	701	1.074	1.043	1.310	957	354	206	1.000 p		
12.749	12.475	3.984	1.216	2.231	2.758	1.678	1.697	2.541	7.843	q		
938	914	288	86	188	268	165	187	307	659	1.000 p		
2.598	2.945	2.114	1.972	1.642	1.559	2.481	2.754	2.932	2.035	q		
945	1.094	701	623	608	531	948	1.054	1.118	976	1.000 p		
*)	1·1	36·0	156·4	185·8	136·4	53·2	14·7	0·8	1·7	1.000 q		
**)	41	1.527	4.629	4.326	2.522	1.150	333	34	58	1.000 p		
— 7·4 —	— 7·0 —	+ 2·6 +	+ 3·9 +	+ 17·5 +	+ 20·4 +	+ 9·4 +	+ 13·7 +	+ 12·2 +	+ 17·7 +	1,000.000 p	Excédent des import. (—) ou des export. (+)	87
Trafic des chemins de fer:¹⁾												
1.154	1.309	1.274	1.343	1.507	1.770	2.129	2.094	1.487	1.330	1.000 t.	Marchandises transportées ^{2), 3)}	88
152·3	171·5	168·0	166·3	201·9	244·3	277·5	268·0	213·9	178·6	1,000.000 km	Kilom.-tonnes ^{2), 3)}	89
82.180	90.976	90.607	97.122	108.124	122.784	143.289	139.118	99.460	92.138	nombre	Wagons à marchand. chargés ²⁾	90
5.512·1	5.849·3	5.468·9	5.462·4	6.177·9	6.191·0	6.060·5	6.100·0	6.139·9	5.633·4	1.000	Voyageurs transportés ³⁾	91
176·4	187·2	191·0	196·6	222·4	222·9	175·8	176·9	178·1	152·1	1,000.000 km	Kilomètres-voyageurs ^{2), 3)}	92

*) Au-dessous de 50 q. — **) Au-dessous de 500 pengős. — 1) Les moyennes relatives à l'année 1936 sont provisoires. — 2) Les chiffres ne se rapportent qu'au trafic payant. — 3) Pour les 13 derniers mois, chiffres provisoires.

Megnevezés	Egység	1935	1936	1 9 3 5					január Janvier	február Février	márc. Mars	
		átlag Moyennes	aug. Août	szept. Sept.	október Octobre	nov. Nov.	dec. Déc.					
Postaforgalom:¹⁾												
93	Levélküldemény ²⁾	1.000 db	33.740	37.149	31.386	37.393	39.503	34.544	40.382	34.797	34.569	39.811
94	Csomagküldemény	"	734.4	781.1	666.1	771.6	831.8	804.1	1.028.6	679.4	665.6	727.4
95	Postautalvány	1.000 db	814.0	836.5	863.0	787.5	904.7	807.1	898.8	820.9	812.8	771.9
96	Postautalvány	1,000.000 P	72.2	78.1	91.0	64.6	91.3	79.5	78.8	61.7	81.7	58.2
97	Távirat	1.000 db	214.4	217.2	243.6	226.5	223.4	212.3	213.3	183.9	183.8	196.3
98	Helyközi beszélgetés	1.000	331.2	343.2	383.6	367.6	369.8	345.6	312.9	288.9	282.4	291.4
99	Távbeszélő főállomás	szám	—	—	89.854	90.603	91.306	91.565	92.150	92.656	93.193	93.880
100	Rádióvevőberendezések Magyarországon	"	—	—	343.434	346.896	346.970	349.213	352.907	357.457	359.915	361.363
101	Rádióvevőberendezések Budapesten	"	—	—	119.418	120.415	120.480	121.055	122.676	124.126	124.945	125.526
Gépjárművek:												
102	Gépjárműállomány Budapesten	szám	—	—	13.470	13.353	13.083	12.881	12.529	12.409	12.590	13.050
103	Gépjárműállomány Magyarországon	"	—	—	26.745	26.711	26.134	25.727	25.087	24.575	24.783	25.509
E b b ő l:												
104	Személykocsi	"	—	—	9.434	9.453	9.338	9.156	8.915	8.691	8.803	9.231
105	Bérajtó	"	—	—	2.921	2.933	2.908	2.904	2.892	2.880	2.901	2.929
106	Autobusz	"	—	—	556	554	548	539	536	534	531	534
107	Teherkocsi	"	—	—	3.037	3.090	3.115	3.114	3.064	2.960	2.973	2.995
108	Egyéb gépkocsi	"	—	—	703	703	700	691	675	667	673	679
109	Motorkerékpár	"	—	—	10.094	9.978	9.525	9.323	9.005	8.843	8.902	9.141
Benzinkutak forgalma:												
110	Kimért benzin	1.000 lit.	117.5	102.9	165.6	142.4	101.8	79.8	67.0	71.5	64.7	77.3
111	Kimért benzinszeszkeverék	"	1.542.8	2.153.4	1.963.0	2.071.0	1.361.2	1.322.5	1.207.0	1.426.8	1.373.9	1.698.6
Áralakulás.												
Nagykereskedelmi árindex:												
112	Összes áruk átlaga	1913 = 100	89.7	90.0	89	92	95	95	97	94	93	91
113	Mezőgazdaság és állattenyésztés	"	79.2	75.4	79	82	87	86	88	84	82	79
114	Gyarmatárúk	"	170.4	177.0	173	176	176	176	174	176	175	175
115	Malomipar és cukoripar	"	106.3	105.2	105	106	108	110	110	110	109	107
116	Egyéb ipar	"	110.3	117.3	110	111	111	112	114	115	116	116
117	Agrárrolló ³⁾	"	28.2	35.7	28.2	26.1	21.6	23.2	22.9	27.0	29.3	31.9
Megélhetési index:												
118	Összesen lakbérrel	1913 = 100	91.2	96.2	93.6	93.2	93.0	92.7	93.3	95.0	95.5	95.8
119	Összesen lakbér nélkül	"	92.7	99.4	95.9	95.4	95.0	94.7	95.5	97.7	98.3	98.8
120	Élelmezés	"	81.3	87.3	86.3	85.0	84.2	83.6	84.9	85.8	86.7	87.3
121	Ruházat	"	102.3	117.9	101.7	102.7	103.6	104.2	103.8	114.0	114.6	114.6
122	Fűtés, világítás	"	133.4	133.5	132.7	134.6	134.6	134.6	134.2	133.3	133.1	133.1
123	Lakás	"	86.3	86.3	86.3	86.3	86.3	86.3	86.3	86.3	86.3	86.3
Nagykereskedelmi árak:												
124	Búza, tiszavidéki 78 kg-os	P/q	17.02	16.84	15.53	16.18	18.23	18.23	18.45	18.33	17.93	16.90
125	Rozs, pestvidéki elsőrendű	"	13.44	14.00	13.95	14.15	15.85	16.30	16.20	15.75	15.45	14.45
126	0-ás liszt	P/kg	0.34	0.33	0.32	0.32	0.34	0.36	0.36	0.35	0.34	0.33
127	2-es "	"	0.33	0.32	0.31	0.31	0.33	0.35	0.35	0.34	0.33	0.32
128	6-os "	"	0.27	0.27	0.26	0.27	0.28	0.30	0.30	0.29	0.28	0.27
129	Tengeri, dunántúli származású	P/q	13.92	12.37	14.55	15.68	15.55	16.13	14.45	14.08	13.83	12.85
130	Marhahús, elsőrendű, hátulja	P/kg	1.29	1.46	1.29	1.31	1.28	1.29	1.26	1.20	1.29	1.31
131	Borjú	P/kg élősúly	0.73	0.97	0.63	0.70	0.73	0.81	0.88	0.92	0.95	0.80
132	Sertés, fiatal nehéz, 300 kg-on felül	"	0.85	1.04	0.94	1.02	1.04	0.96	0.95	0.89	0.94	1.05
133	Sertézsír	P/kg	1.44	1.60	1.58	1.70	1.75	1.74	1.76	1.64	1.52	1.57
134	Tojás, friss teatojás	P/kg	1.45	1.59	1.40	1.66	1.93	1.97	2.51	1.60	1.31	1.20
135	Borjúbőr	P/kg	1.65	2.17	1.60	1.70	2.00	2.00	2.05	2.15	2.15	2.15
136	Marhabőr	"	0.97	1.29	0.90	1.00	1.20	1.15	1.15	1.15	1.20	1.20
137	Nyers gyapjú	"	1.73	1.87	1.78	1.78	1.78	1.78	1.78	1.78	1.78	1.91
138	Nyers pamut, amerikai	"	1.73	1.91	1.63	1.63	1.67	1.75	1.86	1.85	1.84	1.82
139	Barnaszén, hazai	P/q	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22
140	Kőszén, porosz	"	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80

¹⁾ Az 1936. év átlagai ideiglenes jellegűek. — ²⁾ Az ajánlott küldemények is bentfoglaltatnak. — ³⁾ A mezőgazdasági termékek és az ipari áruk ára közötti diszparitást jelzi.

1 9 3 6									1937	Unités	Désignation
április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet	aug. Août	szept. Sept.	október Octobre	nov. Nov.	dec. Déc.	január Janvier		
36.586	34.948	31.903	35.424	33.609	40.237	41.373	37.353	45.180	36.928	1.000 unités	Trafic postal :
747·2	732·9	695·6	756·0	701·5	831·5	914·9	807·6	1.113·7	711·1	"	Correspondances ¹⁾ 93
845·1	817·1	753·0	862·0	826·7	821·2	955·8	772·9	978·4	799·3	1.000 unités	Colis 94
71·3	80·8	60·9	77·5	91·0	83·5	101·0	68·5	101·5	66·9	1.000.000 p	} Mandats-poste 95
191·2	218·7	226·8	240·8	254·1	238·0	241·8	211·5	220·0	201·3	1.000 pièces	Télégrammes 97
301·4	313·1	338·7	372·1	405·4	401·2	405·7	367·7	350·6	329·9	1.000	Conversations interurbaines 98
94.582	95.600	96.495	97.092	97.382	98.182	98.879	98.969	99.687	100.254	nombre	Postes téléphoniques principaux 99
361.208	360.033	357.465	355.069	354.456	354.596	357.054	361.343	365.354	371.198	"	Postes récept. de T. S. F. en Hongrie 100
125.554	125.250	124.725	123.901	123.846	123.548	124.590	126.230	127.540	129.593	"	Postes récept. de T. S. F. à Budapest 101
											Effectif des véhicules à moteur :
13.626	14.031	14.408	14.518	14.844	14.457	14.281	14.201	14.017	13.727	nombre	Véhicules à moteur à Budapest 102
26.731	27.581	28.311	28.697	29.456	29.158	28.691	28.366	28.087	27.306	"	Véhicules à moteur en Hongrie 103
											D o n t :
9.842	10.296	10.707	10.937	11.354	11.321	11.164	11.026	10.910	10.633	"	Automobiles de ville et de tourisme 104
2.962	2.994	3.047	3.067	3.090	3.097	3.082	3.075	3.077	3.045	"	Autom. de louage 105
548	563	581	578	594	589	586	585	587	557	"	Autobus 106
3.021	3.066	3.113	3.128	3.222	3.248	3.287	3.299	3.276	3.162	"	Camions automobiles 107
706	713	715	724	728	722	730	723	725	724	"	Autres automob. 108
9.652	9.949	10.148	10.263	10.468	10.181	9.842	9.658	9.512	9.185	"	Motocyclettes 109
											Distributeurs d'essence :
101·6	119·6	124·1	137·2	158·2	143·8	98·1	174·0	64·3	.	1.000 l.	Essence débitée 110
1.893·8	2.251·2	2.447·6	2.678·5	2.867·6	2.738·0	2.502·9	2.075·5	1.886·2	.	"	Mélange d'essence et d'alcool débité 111
											Mouvement des prix.
											Indice des prix de gros :
88	86	85	86	86	87	91	89	92	96	1913 = 100	Moyennes pour l'ensemble des marchandises 11
75	72	70	71	71	72	77	74	78	83	"	Agriculture et élevage 113
176	177	177	178	179	178	178	177	178	177	"	Denrées coloniales 114
105	102	99	102	102	103	107	107	110	113	"	Minoterie et industrie sucrière 115
116	117	116	117	117	118	119	120	121	124	"	Autres industries 116
35·3	38·5	39·7	39·3	39·3	39·0	35·3	38·3	35·5	33·1	"	„Ciseaux agricoles“ ²⁾ 117
											Indice du coût de la vie :
96·4	96·3	95·4	95·1	96·8	97·0	97·4	96·6	97·7	101·4	1913 = 100	Au total, y compris le loyer 118
99·6	99·4	98·2	97·8	100·1	100·4	100·8	99·9	101·3	106·2	"	Au total, non compris le loyer 119
88·5	88·2	86·4	85·8	87·5	88·0	88·1	86·7	88·5	93·2	"	Alimentation 120
114·6	115·0	115·0	115·0	121·4	121·2	122·7	122·7	123·9	133·9	"	Vêtement 121
133·1	133·1	133·3	133·3	133·3	133·5	134·4	134·4	134·4	134·4	"	Chauffage et éclairage 122
86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	"	Logement 123
											Prix de gros :
16·08	14·88	14·83	15·00	14·95	16·68	17·93	18·48	20·10	21·10	1 q, en pengós	Froment de la rég. de la Tisza, de 78 kg 124
13·70	12·08	12·05	12·10	12·45	12·70	14·55	15·50	17·25	18·78	"	Seigle de 1er ordre, de la rég. de Pest 125
0·32	0·31	0·30	0·31	0·31	0·32	0·35	0·35	0·38	0·40	1 kg, en pengós	Farine No 0 126
0·31	0·30	0·29	0·30	0·30	0·31	0·34	0·34	0·37	0·39	"	" No 2 127
0·26	0·25	0·24	0·25	0·25	0·26	0·28	0·28	0·31	0·32	"	" No 6 128
12·08	11·50	11·78	13·33	12·95	12·45	12·63	9·83	11·10	13·05	1 q, en pengós	Maïs, de Transdanubie 129
1·46	1·48	1·44	1·48	1·62	1·61	1·59	1·51	1·51	1·54	1 kg, en pengós	Viande de boeuf, 1re qual., partie postér. 130
0·89	0·95	0·78	0·84	1·09	1·11	1·07	1·03	1·16	1·22	1 kg de poids vif, en p. \	Veau 131
1·01	1·02	1·03	1·06	1·11	1·09	1·06	1·08	1·14	1·24	"	Porcs, jeunes, lourds, au-dessus de 300 kg 132
1·63	1·56	1·53	1·53	1·70	1·60	1·64	1·65	1·65	1·68	1 kg, en pengós	Saindoux 133
1·30	1·21	1·37	1·35	1·51	1·52	2·35	2·35	2·05	1·42	1 kg, en pengós	Oeufs frais à thé 134
2·00	1·95	1·95	1·90	1·95	2·15	2·40	2·60	2·65	2·78	1 kg, en pengós	Cuir de veau 135
1·10	1·05	1·10	1·18	1·25	1·45	1·55	1·55	1·65	1·75	"	Cuir de boeuf 136
1·91	1·91	1·82	1·82	1·82	1·84	1·85	2·01	2·04	2·04	"	Laine brute 137
1·84	1·88	1·96	2·01	1·89	1·98	1·91	1·96	2·03	2·07	"	Coton brut, américain 138
3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	1 q, en pengós	Lignite, indigène 139
6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	"	Houille, prussienne 140

1) Les moyennes relatives à l'année 1936 sont provisoires. — 2) Y compris les lettres recommandées. — 3) Indique la disparité entre les prix agricoles et les prix industriels.

Megnevezés	Egység	1935	1936	1 9 3 5							
		átlag Moyennes		aug. Août	szept. Sept.	október Octobre	nov. Nov.	dec. Déc.	január Janvier	február Février	márc. Mars
141 Vörösréz	P/kg	1·00	1·25	1·00	1·10	1·15	1·15	1·20	1·20	1·20	1·20
142 Ólom	"	0·40	0·52	0·38	0·52	0·54	0·54	0·54	0·50	0·50	0·52
143 Ón	"	6·46	6·13	6·50	6·50	6·70	6·70	6·70	6·50	6·50	6·50
Pénz és hitel.											
144 Állami bevételek bruttó eredménye . .	1,000.000 P	—	—	67·5	59·1	65·5	81·1	79·9	63·3	69·3	61·1
145 Állami kiadások bruttó előirányzata . .	"	—	—	63·0	60·7	66·6	60·7	63·6	65·7	62·4	60·0
Magyar Nemzeti Bank:											
146 Jegyforgalom	1,000.000 P	—	—	390·6	388·7	411·7	393·2	417·4	390·8	392·6	391·0
147 Leszámított váltók és előlegek	"	—	—	536·3	536·2	553·7	547·1	574·4	506·3	513·8	502·0
É r c k é s z l e t :											
148 Arany	1,000.000 P	—	—	78·9	78·9	78·9	78·9	78·9	78·9	78·9	78·9
149 Deviza és valuta	"	—	—	17·2	15·2	23·2	28·0	33·3	34·4	33·4	32·9
150 Összesen	"	—	—	104·1	101·3	108·4	115·9	121·2	125·8	124·7	124·5
151 Ércfedezeti arány	%	26·9	26·6	25·1	24·5	24·6	25·8	24·9	29·4	28·7	28·8
152 Leszámítolási kamatláb	"	4·25	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0
153 Elsőrendű üzleti váltók kamattétele . .	"	4·33-7·33	4·0-6·54	4·5-7·5	4-7	4-7	4-7	4-7	4-7	4-6·5	4-6·5
154 Betéti kamatláb 3 havi lekötésre . . .	"	3·33	3·0	3·5	3	3	3	3	3	3	3
155 Betéti kamatláb lekötés nélkül	"	2·33-2·33	2-2	2·5-2·5	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2
Betétállomány:											
T a k a r é k b e t é t :											
156 Postatakarékpénztárnál	1,000.000 P	—	—	98·6	99·7	99·6	100·6	101·6	104·4	109·3	107·9
157 A PK. budapesti intézeténél ³⁾	"	—	—	514·1	507·3	499·6	505·8	525·6	529·2	528·3	526·7
158 Összesen ³⁾	"	—	—	612·7	607·0	599·2	606·4	627·2	633·6	637·6	634·6
F o l y ó s z á m l a b e t é t :											
159 Postatakarékpénztárnál	1,000.000 P	—	—	46·2	45·5	46·4	49·3	50·9	44·2	43·8	43·5
160 A PK. budapesti intézeténél ³⁾	"	—	—	629·5	635·7	648·4	644·5	635·8	636·2	630·3	633·5
161 Összesen ³⁾	"	—	—	675·7	681·2	694·8	693·8	686·7	680·4	674·1	677·0
B e t é t e k e g y ü t t :											
162 Postatakarékpénztárnál	1,000.000 P	—	—	144·8	145·2	146·0	149·9	152·5	148·6	153·1	151·4
163 A PK. budapesti intézeténél ³⁾	"	—	—	1.143·6	1.143·0	1.148·0	1.150·3	1.161·4	1.165·3	1.158·6	1.160·2
164 Összesen ³⁾	"	—	—	1.288·4	1.288·2	1.294·0	1.300·2	1.313·9	1.313·9	1.311·7	1.311·6
165 A 33 legn. vidéki pénzint. betétállománya	"	26·5	26·6	101·9	101·7	101·1	100·7	105·3	105·1	104·7	104·7
Tőzsde:											
166 Részvényindex ¹⁾	1926 = 100	98·6	130·6	99·8	94·0	93·8	99·7	104·7	109·7	115·4	115·3
167 Eladott részvény	szám	184.115	337.058	85.020	137.187	143.388	148.618	164.828	257.554	325.953	272.182
168 Szállítások és átvételek összege	1,000.000 P	10·9	25·4	7·4	10·1	10·8	9·8	12·5	19·4	27·0	19·3
Hitelbiztonság:											
169 Csőd ²⁾	szám	3	4	—	6	3	3	4	1	2	5
170 Magán- és kényszeregyesség ²⁾	"	62	59	48	35	58	70	84	121	52	55
171 Össz. új fizetési képtelenségek Magyarorsz.	"	65	62	48	41	61	73	88	122	54	60
Ebből:											
172 Új fizetési képtelenség Budapesten	"	18	20	18	11	24	22	23	36	17	12
173 Magán- és kényszeregyesség {aktíva	1.000 P	1.092	1.053	764	486	1.837	1.353	1.307	1.862	730	628
174 Magyarországon {passzíva	"	1.710	1.796	1.302	857	2.405	1.954	2.010	3.249	1.172	1.104
175 Magán- és kényszeregyesség {aktíva	"	441	477	453	137	609	661	540	754	369	161
176 Budapesten {passzíva	"	689	849	736	275	853	949	823	1.335	537	342
177 Óvatolt váltók Magyarországon	szám	3.371	2.975	3.282	3.152	3.511	3.289	3.151	2.908	2.516	2.524
178 Óvatolt váltók Budapesten	1.000 P	1.721	1.505	1.781	1.512	1.675	1.513	1.339	1.520	1.374	1.254
179 Óvatolt váltók Budapesten	szám	1.401	1.365	1.373	1.314	1.455	1.438	1.310	1.202	1.093	1.147
180 Óvatolt váltók Budapesten	1.000 P	857	824	917	719	760	818	714	663	797	667
Z á l o g h á z i f o r g a l o m :											
181 Zálogfelvétel Budapesten	1.000 tétel	227	245	229	221	236	237	222	257	233	246
182 Zálogfelvétel Budapesten	1.000 P	4.745	4.942	4.659	4.600	4.924	4.916	4.562	5.082	4.662	4.949
183 Zalogkiváltás Budapesten	1.000 tétel	215	241	218	227	253	233	225	225	220	240
184 Zalogkiváltás Budapesten	1.000 P	4.583	4.897	4.461	4.600	5.247	5.063	4.808	4.890	4.629	4.680
185 Zalogálladék Budapesten	1.000 tétel	—	—	1.236	1.230	1.214	1.217	1.215	1.247	1.261	1.267
186 Zalogálladék Budapesten	1.000 P	—	—	26.422	26.363	26.040	25.893	25.647	25.840	25.872	26.142
187 Kényszerárverésre került Budapesten . .	tétel	6.872	7.779	6.114	8.066	7.182	6.872	4.823	9.658	6.751	7.871

¹⁾ Csak 18 részvény alapján számítva. — ²⁾ Csak azok az esetek vannak feltüntetve, amelyeket más eljárás nem előzött meg. — ³⁾ Az 1936. évi május havától közölt új sorozat a Pénzügyi Központ kötelekébe tartozó budapesti pénzintézeteknél elhelyezett betétállományt jelzi.

1 9 3 6										1937	Unités	Désignation	
április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet	aug. Août	szept. Sept.	október Octobre	nov. Nov.	dec. Déc.	január Janvier				
1·20	1·15	1·15	1·20	1·20	1·25	1·35	1·40	1·45	1·60	1 kg, en pengós	Cuivre	141	
0·52	0·50	0·49	0·50	0·48	0·48	0·55	0·60	0·65	0·83	"	Plomb	142	
6·20	6·00	5·80	5·80	5·80	5·80	6·00	6·20	6·50	6·50	"	Étain	143	
Monnaie et crédit.													
55·4	73·4	74·2	57·0	74·1	69·4	74·8	85·1	85·3	.	1,000.000 p	Résultat brut des recettes de l'État . . .	144	
64·1	60·2	60·4	66·3	67·1	62·0	67·3	64·1	66·6	70·5	"	Dépenses brutes de l'État (prév. budg.) .	145	
Banque Nationale de Hongrie :													
389·7	384·9	393·2	396·3	410·2	417·4	427·4	402·2	436·4	414·6	1,000.000 p	Circulation des billets de banque . . .	146	
486·8	493·3	499·4	476·2	505·1	512·5	507·7	507·8	535·1	474·8	"	Effets escomptés et avances	147	
Encaisse métallique :													
78·9	78·9	78·9	78·9	78·9	78·9	78·9	84·1	84·1	84·1	1,000.000 p	Or	148	
30·7	26·3	26·3	24·1	26·2	31·2	35·7	31·5	42·4	44·4	"	Devises et monnaies	149	
122·3	116·7	116·1	112·7	112·5	115·9	119·8	122·4	132·6	138·0	"	Total	150	
29·2	27·5	26·6	27·1	25·1	24·2	24·4	24·4	24·1	26·9	%	Proportion de la couvert. métallique . .	151	
4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	"	Taux d'escompte	152	
4-6·5	4-6·5	4-6·5	4-6·5	4-6·5	4-6·5	4-6·5	4-6·5	4-6·5	4-6·5	"	Taux d'effets de commerce de premier ordre	153	
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	"	Taux de dépôts à préavis de 3 mois . .	154	
2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	"	Taux de dépôts à vue	155	
Effectif des dépôts :													
Dépôts d'épargne :													
108·9	109·3	109·3	110·8	112·0	112·4	107·7	109·1	107·6	113·2	1,000.000 p	Caisse d'épargne postale	156	
527·3	577·2	593·2	593·3	591·9	589·2	572·7	576·0	602·7	602·5	"	Etablissem. membres de l'I. C. S. F. ³⁾	157	
636·2	686·5	702·5	704·1	703·9	701·6	680·4	685·1	710·3	715·7	"	Total	158	
Dépôts en compte courant :													
43·3	45·0	46·1	42·3	44·1	45·4	48·0	49·7	52·0	46·5	1,000.000 p	Caisse d'épargne postale	159	
644·9	640·6	625·6	633·5	634·5	641·3	647·4	643·0	630·9	628·4	"	Etablissem. membres de l'I. C. S. F. ³⁾	160	
688·2	685·6	671·7	675·8	678·6	686·7	695·4	692·7	682·8	674·8	"	Total	161	
Ensemble des dépôts :													
152·2	154·2	155·5	153·1	156·1	157·8	155·8	158·9	159·6	159·7	1,000.000 p	Caisse d'épargne postale	162	
1.172·2	1.217·8	1.218·8	1.226·8	1.226·4	1.230·5	1.220·0	1.218·9	1.233·5	1.230·9	"	Etablissem. membres de l'I. C. S. F. ³⁾	163	
1.324·4	1.372·0	1.374·3	1.379·9	1.382·5	1.388·3	1.375·9	1.377·8	1.393·1	1.390·5	"	Total	164	
105·4	102·2	103·4	103·6	104·5	105·6	104·3	105·4	109·7	109·5	"	Dép. dans les 33 princip. établ. de c. de prov.	165	
Bourse :													
115·4	118·5	121·7	127·2	136·4	138·7	155·1	153·9	160·0	170·7	1926 = 100	Indice d'actions ¹⁾	166	
247.091	241.983	170.154	379.957	185.508	299.126	675.578	687.219	302.394	393.122	nombre	Actions vendues	167	
17·4	19·3	13·1	25·5	13·7	25·2	51·6	46·0	27·7	33·0	1,000.000 p	Montant des livraisons et des acceptations	168	
Sécurité du crédit :													
—	9	4	6	3	3	3	4	4	5	nombre	Faillites ²⁾	169	
59	40	50	45	38	33	59	62	88	92	"	Concordats privés et judiciaires ²⁾ . .	170	
59	49	54	51	41	36	62	66	92	97	"	Nouvelles insolvabilités en Hongrie . .	171	
Dont :													
15	9	26	20	16	18	20	29	26	31	"	Nouvelles insolvabilités à Budapest	172	
711	595	650	1.832	620	367	1.866	1.449	1.330	1.488	1.000 p	Concord. privés et judiciaires } actifs	173	
1.248	942	1.260	2.662	1.317	747	2.835	2.425	2.592	2.674	"	en Hongrie } passifs	174	
181	251	417	594	275	249	1.095	902	479	865	"	Concord. privés et judiciaires } actifs	175	
354	361	856	1.067	526	524	1.525	1.623	1.143	1.531	"	à Budapest } passifs	176	
2.942	2.974	2.857	3.163	3.124	3.249	3.317	3.108	3.013	2.748	nombre	} Lettres de change protestées en Hongrie	177	
1.665	1.704	1.382	1.666	1.541	1.377	1.519	1.882	1.172	1.799	1.000 p	} Lettres de change protestées à Budapest	178	
1.326	1.354	1.278	1.364	1.432	1.548	1.547	1.583	1.505	1.357	nombre		179	
1.008	1.013	783	862	788	678	748	1.270	612	1.083	1.000 p		180	
Mouvement des monts-de-piété :													
254	256	255	259	235	234	244	238	233	262	1.000 reconn.	} Engagem. aux monts-de-piété de Bpest	181	
5.029	5.189	5.200	5.110	4.756	4.740	5.045	4.799	4.747	5.138	1.000 p		182	
229	244	217	237	241	256	293	240	247	227	1 000 reconn.	} Dégagem. " " " "	183	
4.525	4.881	4.508	4.807	4.725	5.068	5.948	4.997	5.101	4.872	1.000 p		184	
1.293	1.305	1.343	1.365	1.359	1.337	1.288	1.287	1.273	1.307	1.000 reconn.	} Effect. des gages aux m.-de-p. de Bpest	185	
26.646	26.954	27.646	27.948	27.980	27.651	26.749	26.551	26.194	26.462	1.000 p		186	
7.769	7.812	7.266	9.305	7.539	9.277	8.464	7.348	4.289	9.452	reconnaiss.	Ventes par contrainte aux m.-d.-p. de Bpest	187	

¹⁾ Seulement d'après les cours de 18 actions cotées en ce moment. — ²⁾ Cas n'ayant pas été précédés d'autres procédures. — ³⁾ A partir de mai 1936, série relative aux dépôts placés dans les établissements budapestois membres de l'Institut Central des Sociétés Financières.

Árúmegnevezés	Január havi behozatal		Érték 1.000 P	
	Mennyiség q 1936-ban	1937-ben	1936-ban	1937-ben
Tengeri	562.066	150	7.307	1
Árpa	30.003	—	360	—
Friss gyümölcs	1.911	300	124	45
Nyers dohány	2.494	—	960	—
Nyers foszfátföld	119.376	—	433	—
Együtt	715.850	450	9.184	46

De csökkent a behozatal egyes fontos ipari alapanyagainknál, köztük olyanoknál, amelyekből a beszerzés eddig következetesen emelkedő volt. A múlt évvégi irányzattal egyezően kevesebb vasércet, nyers és ócskavasat hoztunk be, de visszaesett a nyers pamut, a műselyemfonál, a papirosanyag, a nyers kaucsuk, a nyers fémek importja is. E tételeknél a csökkenés értéke együttvéve 2·7 millió pengő. A nyers és megmunkált fa, a nyers bőr, a kikészített prémbőr, a műanyagok e hónapban is nagyobb mennyiségben jöttek be. E tételekért 2·4 millió pengővel fizettünk ki többet, amiből a nyers bőrre 1·3 millió esett.

A *kivitelben* csaknem valamennyi agrárcikünk — kivéve az állati eredetű termékeket: a friss és elkészített húst, disznósírt és szalonnát, valamint a tojást, amelyekből 6·2 millió pengővel kevesebbet tudtunk kivinni a belföldi kínálat csökkenése folytán — nagyobb értékkel szerepel, mint tavaly. A búza kivitele 6·8 millió pengővel, a tengeri és a rozsa, a lóhere és a lucernamagé 4·1 millió pengővel volt több, a vágó- és igásállatoké, a baromfié és a vajé pedig együttvéve 2·1 millióval. Jól alakult a mezőgazdasági ipari, továbbá a textilipari s részben a nehézipari export is.

Vasúti forgalom. Kedvezőtlen évszaki hatásokra a vasúti forgalom hanyatlott. A szállított áruk mennyisége 10·6%-kal csökkent, a megrakott teherkocsik száma 7·3%-kal hanyatlott, a szállított utasoké pedig 8·2%-kal esett. A konjunktúra fejlődése folytán azonban a múlt év azonos hónapjával szemben még így is 28, 25, illetve 11%-os javulás mutatkozik.

Postaforgalom. A kedvezőtlen évszaki erők a postaforgalomban is erősen éreztették hatásukat. A vonatkozó számsorokban az előző havihoz képest jelentős arányú százalékos csökkenések következtek be. A levélküldemények és a postautalványok darabszáma 18·3—18·3%-kal, a postautalványok összege pedig 34·0%-kal esett. A múlt évihez képest azonban fenti adatsorok, a postautalványok számának kivételével szerény (+6·1%, +8·4%) emelkedést tüntetnek fel.

Áralakulás. Az év utolsó hónapjában a nagykereskedelmi árak megszilárdultak. Az áremelkedések január hónapban is folytatódtak és az átlagos nagykereskedelmi árnívót jelző árindex 4 ponttal 96-ra emelkedett. Az áremelkedés általános volt. A

„mezőgazdaság és állattenyésztés“ csoportindexénél 5 pontos, az „egyéb ipar“ indexénél pedig 3 pontos növekedés jött létre. A mezőgazdasági termékek árának nagyobb arányú emelkedése folytán az „agrárrolló“ árnyalatilag összébbzárult. A hó végén a mezőgazdasági termékek és az ipari áruk ára közötti diszparitás 33·1% volt az előző havi 35·5 és a múlt évi 27·0%-kal szemben.

A *megélhetési költségek indexe* 3·7 ponttal 101·4-re emelkedett. Az élelmezési cikkek ára mellett feltűnő a ruházati cikkek áremelkedése, mely a csoportindexet 10 ponttal 133·9-re emelte.

Pénz és hitel. Az év első hónapjában a *jegyforgalom* 21·8 millióval 414·6 millióra hanyatlott, de még így is 23·8 millióval állott magasabban, mint egy évvel azelőtt. Feltűnő a leszámított váltók és előlegek állományának csökkenése. A hanyatlás 1936 elejétől fogva tart. Januárban az állomány 60·3 millióval 474·8 millióra esett s ekkor a múlt évinél is 31·5 millió pengővel állott alacsonyabban. A váltótárca állománya az utolsó négy évben az ideai január hónapban volt a legalacsonyabb. Az érckészlet a hó végéig 5·4 millió pengővel 138 millióra emelkedett s ekkor a múlt évinél is 12·2 millió pengővel állott magasabban.

Tőzsde. Az értéktőzsdén a hosszmozgalom az év első hónapjában tovább folytatódott s jelentős arányú árfolyamemelkedések következtek be, amelyek a hivatalos részvényindexet 10·7 ponttal 170·7-re, újabb tetőpontra, emelték. A forgalom is igen élénk volt s 393 ezer darab részvény cserélt kezet, az előző havi 302 ezerrel szemben. A szállítások és átvételek összege is 5·3 millióval haladta meg az előző havit s 33 millió pengőt tett.

Hitelbiztonság. Az évvégi ultimóval kapcsolatos feszültség nem öltött nagyobb arányokat s így a hitelbiztonsági viszonyok nem romlottak lényegesebb mértékben. Január hónapban mindössze 97 *fizetésképtelenségi* eset fordult elő, 5-tel több, mint az előző hónapban, de 25-tel kevesebb, mint a múlt év azonos hónapjában. A *magán- és kényszeregyezségek passzívája* árnyalati, 3·2%-os növekedést mutatott, a tavalyihoz azonban 17·7%-os hanyatlás észlelhető. Az óvatolt váltók számánál úgy az előző havihoz, mint a múlt évihez képest hanyatlás mutatkozik (—8·8%, —5·5%), azok összegénél ellenben egyaránt (+53·5%, +18·4%) emelkedés következett be.

Zálogházi forgalom. Az éveleji idényszerű megduzzadás az ideai január hónapban is igen erőteljes volt. Különösen a zálogfelvételek tételszáma emelkedett jelentős arányban, 29 ezerrel 262 ezerre. A folyósított zálogösszegek 5·1 millió pengőt tettek, az előző havi 4·7 millióval szemben. A kényszerárverésre került tételek száma ugyan idényszerűleg erősen megduzzadt, de alatta maradt a múlt évének.

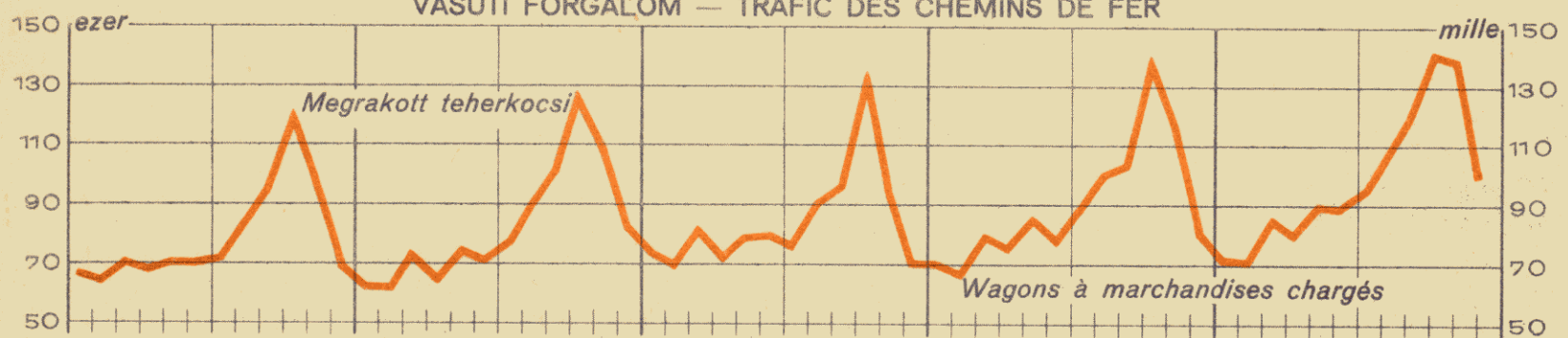

RAJZOK A GAZDASÁGI JELZÓTÁBLÁHOZ. — GRAPHIQUES AU TABLEAU ÉCONOMIQUE.

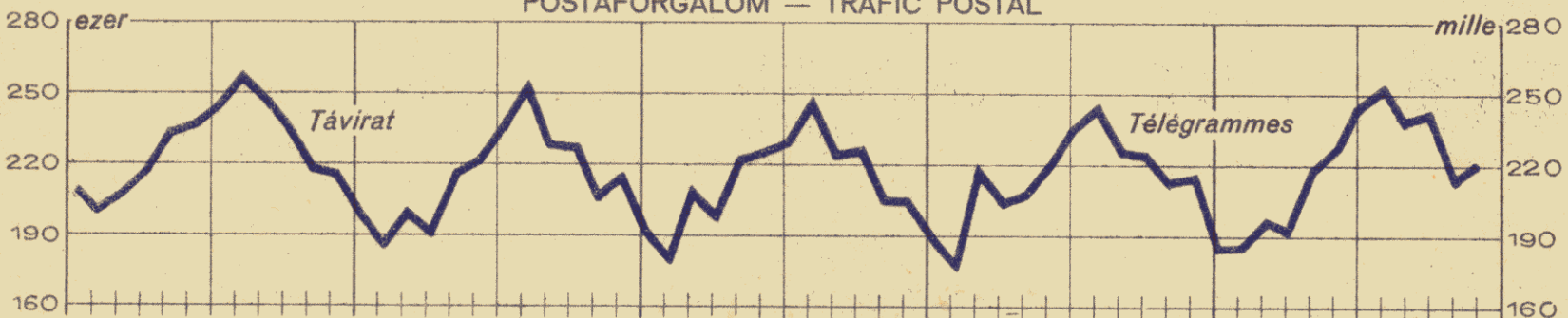
KÜLKERESKEDELEM — COMMERCE EXTÉRIEUR

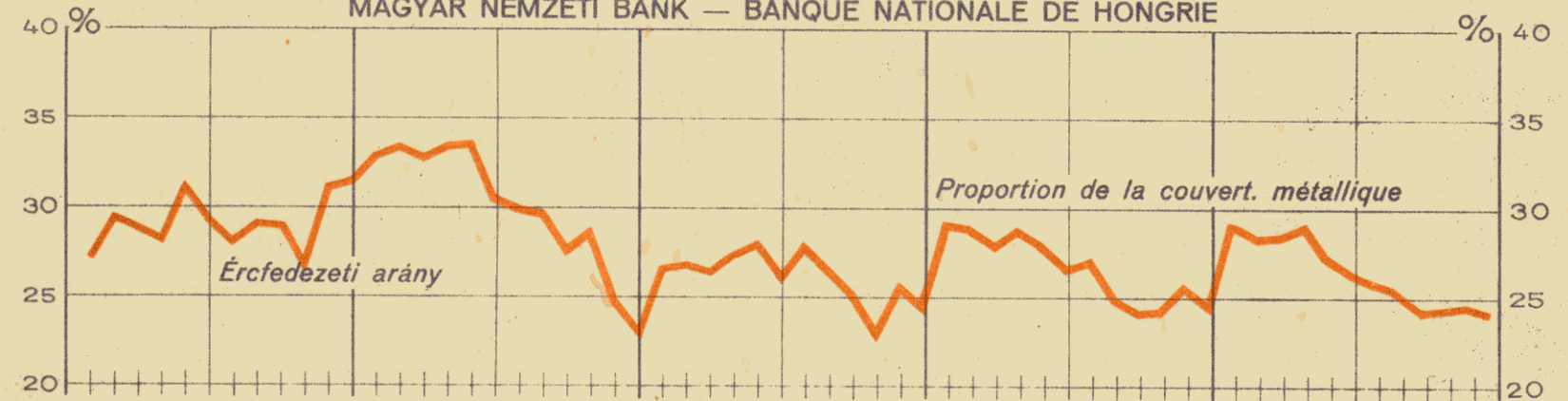
VASÚTI FORGALOM — TRAFIC DES CHEMINS DE FER

POSTAFORGALOM — TRAFIC POSTAL

MAGYAR NEMZETI BANK — BANQUE NATIONALE DE HONGRIE

HITELBIZTONSÁG — SÉCURITÉ DU CRÉDIT

